C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\C\Clement Hal\Clement_H-Těžká expedice.pdb

PDB Name: Clement-Těžká expedice
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 28.2.2007
Modification Date: 28.2.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Hal Clement - Těžká expedice

I. Zimní bouře

Vítr se přehnal přes záliv jako cosi živého. Drásal hladinu s takovou důkladností, že bylo obtížné rozeznat, kde končí tekutý živel a kde začíná povětří; vzdouval vlny, z nichž každá by spláchla Bree jako třísku, ale sotva dosáhly výše pouhé stopy, rozprášil je na nehmatnou tříšť.

K Barlennanovi, jenž se choulil vysoko na záďovém prámu, dolétla pouhá přeprška. Už před časem dal vytáhnout loď na břeh, do bezpečí. Došlo k tomu ve chvíli, kdy se rozhodl, že tady zůstane přes zimu; stejně se ale neubránil jisté stísněnosti. Vlny zde byly mnohonásobně vyšší než ty, s nimiž se setkával na moři, a tak docela ho nedokázala ukonejšit ani úvaha, že pro nízkou tíhu, díky níž se mohou zvedat tak vysoko, vlastně nesvedou napáchat opravdové škody, když se vyvalí až sem na pobřeží.

Barlennan nebyl nijak zvlášť pověrčivý, ale takhle blízko u Okraje Světa opravdu nikdo nemohl říci, co se stane. Dokonce i jeho posádka, jejíž členové v žádném ohledu neoplývali přílišnou představivostí, dávala najevo občasné známky znepokojení. Tady hrozí neštěstí, reptali - ať už za Okrajem sídlí cokoli, co vysílá do světa na tisíce mil daleko strašlivé zimní vichřice, může se to na vetřelce rozzlobit. Při každé nehodě reptání vypuklo nanovo a k nehodám dochá-zelo často. To, že každý může snadno udělat chybný krok, váží-li asi dvě a čtvrt libry namísto nějakých pěti set padesáti, na něž byl zvyklý po celý život, připadalo veliteli jako samozřejmost; ale k tomu, aby si to plně uvědomil, je zjevně potřebná výchova, nebo aspoň zvyk logicky uvažovat.

Dokonce i Dondragmer, který by už mohl mít rozum... Barlennanovo dlouhé tělo se vypjalo a užuž chtěl vykřiknout povel, než si uvědomil, co se o dva vory dál vlastně děje. Vypadalo to tak, že si první důstojník zvolil právě tento okamžik, aby prověřil ukotvení jednoho ze stožárů, a využil stavu div ne beztíže k tomu, aby se téměř v plné své délce vzepjal nad povrch paluby. Třebaže si většina členů posádky Bree už docela zvykla na podobné kousky, byl na něj stejně fantastický pohled, jak se tyčil vzhůru, nejistě vyrovnávaje rovnováhu na zadních šesti nohou; to však nebylo to hlavní, co na Barlennana zapůsobilo. Při tíze dvou liber nezbývalo, než aby se každý něčeho držel anebo se dal odfouknout prvním závanem větru; šesti nohama určenýma k chůzi se ale nikdo udržet nedo-kázal. Jakmile udeří vichřice - teď by však stejně žádný povel nebylo slyšet, i kdyby kapitán ječel nejhlasitěji, jak dovede. Už se dokonce chystal přelézt první nárazníkový pás, který jej odděloval od místa činu, když si všiml, že první důstojník má k postroji kolem těla a k palubě přivázanou sadu provazů a že je téměř stejně bezpečně upoutaný jako stožár, na němž pracoval.

Barlennan se opět uvolnil. Věděl, proč to Don udělal - byl to prostě projev odporu určený tomu, co pohánělo tuto bouři, a první důstojník se záměrně snažil vštípit tento svůj postoj posádce. Správný chlap, pomyslel si Barlennan a znovu věnoval pozornost zálivu.

Žádný pozorovatel by teď nedokázal určit, kde leží linie pobřeží. Na všech stranách do vzdálenosti sta yardů od Bree všechno zakrýval oslepující vír bělostné tříště a bělavého písku; když prudce šleha-jící kapky metanu začaly jako kulky zasypávat a zaslepovat jeho oční šupiny, dala se s obtížemi rozeznat již i sama loď. Aspoň že paluba pod jeho početnýma nohama stále zůstávala pevná jako skála; ať už bylo v této chvíli plavidlo sebelehčí, nevypadalo na to, že se dá odfouknout. Taky by nemělo, chmurně uvažoval kapitán, když si vybavil desítky lan, jež je poutala k hluboko zaseknutým kotvám a zakrslým stromům, rozsetým po pláži. Nemělo by - ale na druhé straně by to nebyla první loď, která zmizela, když se odvážila tak blízko k Okraji. Snad byla posádka tak trochu v právu, že k Letci chovala nedůvěru. Ostatně právě ten podivný tvor ho přesvědčil, aby tady strávili zimu, a nějakým podivným způsobem toho dosáhl, aniž přislíbil lodi či posádce jakoukoli ochranu. Ale na druhé straně kdyby je Letec chtěl zahubit, určitě to mohl provést mnohem snáze a bezpečněji, než aby je nalákal na podobný podfuk. Kdyby se třeba i tady, kde hmotnost tolik neznamená, ta obrovitá konstrukce, na níž létal, snesla nad Bree, nebylo dál o čem mluvit. Barlennan začal myslet na něco jiného; jako pravý Meskliňan v plné míře prožíval bytostnou hrůzu z představy, že by se třeba jen na čas ocitl pod něčím skutečně masivním.

Posádka se už před drahnou chvílí ukryla pod palubními přístřešky - dokonce i první důstojník přerušil práci, když bouře udeřila doopravdy. Přítomni byli všichni; dokud ještě viditelnost umožňovala obhlédnout celou loď, spočítal Barlennan hrbolky, jež se rýsovaly pod ochrannou tkaninou. Doma zůstali i lovci, protože žádný z námořníků ani nepotřeboval Letcovo varování, že se blíží bouře. V posledních deseti dnech se nikdo z posádky nevzdá-lil z bezpečí lodi na více než pět mil a při této tíze nebylo pět mil žádnou vzdáleností.

Ovšemže měli spoustu zásob; sám Barlennan nebyl žádný hlupák a dělal všechno pro to, aby nikoho tako-vého nezaměstnával. Stejně ale bylo příjemné opatřit si čerstvou potravu. Uvažoval o tom, na jak dlouho je současná bouře

přiměje zůstat v úkrytu; nic takového znamení, jež zřetelně ohlašovala příchod atmosfé-rické poruchy, neprozradila. Možná to ví Letec. Tak či tak, na lodi se teď stejně nedalo nic víc udělat; klidně by si s tím podivným stvořením mohl promluvit. Pokaždé, když se podíval na zařízení, které dostal od Letce, pociťoval Barlennan nedůvěru a mírné vzru-šení a pokaždé to pro něj byl zážitek, když se mohl znovu přesvědčit o jeho schopnostech.
Ta věc se nacházela na záďovém prámu hned vedle Barlennana, skrytá pod nevelkým ochranným přístřeškem. Na pohled to byla kompaktní skříňka asi tři palce dlouhá a zhruba poloviční výšky a hloubky. Na jednom konci narušovalo jinak jednotvárný vzhled jejího povrchu okénko z průzračného materiálu, které vypadalo jako oko a zřejmě plnilo podobnou úlohu. To jediné, co ještě stálo za pozornost, byl už jen malý, okrouhlý otvor v jedné z jejích delších stěn. Krabička ležela touto stěnou nahoru a konec vybavený "okem" nepatrně vyčníval zpod plachty. Samotný stanový dílec měl přirozeně otvor na závětrné straně, takže jeho tkanina nyní pevně přiléhala k ploché horní straně přístroje. Barlennan vsunul paži pod plachtu, chvíli tápal, než nalezl otvor a vložil do něj klepeto. Uvnitř nebyla žádná pohyblivá součástka jako vypínač či tlačítko, ale to mu nedělalo starosti - nikdy se s takovým zaří-zením nesetkal, stejně jako nikdy nenarazil na spína-če aktivované teplotně, světelně či kapacitně. Ze zkušenosti věděl, že Letec se nějakým způsobem doví, když do toho otvoru zasune jakýkoli předmět, co nepropouští světelné paprsky, a stejně tak věděl, že nemá naprosto žádný smysl, aby se pokoušel pocho-pit, jak se to děje. Bylo by to jako učit desetidenní dítě navigačnímu umění, uvažoval občas zkormouceně. Nebyla to ani tak otázka nedostatku inteligence -konec konců neškodilo si něco takového myslet - jako chybějící několikaleté praktické průpravy.
"Tady Charles Lackland." Přístroj promluvil neče-kaně a přerušil chod jeho myšlenek. "Jste to vy, Barle?"
"Zde je Barlennan, Charlesi." Kapitán hovořil Letcovým jazykem, v němž se postupně zdokonaloval.
"Rád vás slyším. Tak co, měli jsme pravdu ohledně toho větříku?"
"Začal vát přesně, jak jste předpověděli. Počkejte chvíli - ano, nese s sebou sníh. Předtím jsem si toho nevšiml. Zatím ale nevidím žádný prach."
"Však se objeví. Ta sopka ho musela do ovzduší vychrlit deset krychlových mil a šíří se už několik dnů."
Na to Barlennan přímo neodpověděl. Dotyčná sopka dosud mezi nimi tvořila předmět sporu, protože se nacházela v té části Mesklinu, která podle Barlennanových zeměpisných znalostí neexistovala.
"Co by mě skutečně zajímalo, Charlesi, je to, jak dlouho potrvá tahleta fujavice. Řekl bych, že ji vaši lidé shora vidí a že by mohli odhadnout její rozsah."
"To už máte potíže? Zima teprve začíná - ještě vás čekají tisíce dnů do chvíle, než odsud budete moci vyrazit."
"To vím. Máme spoustu jídla, aspoň pokud jde o kvantitu. Ale občas bychom rádi něco čerstvého a hodilo by se vědět předem, kdy můžeme vyslat sem tam nějakou partu na lov."
"Rozumím. Obávám se, že to bude třeba velmi pečli-vě načasovat. Minulou zimu jsem tady nebyl, ale pokud vím, v zimním období se bouřky v této oblasti vyskytují skoro nepřetržitě. Byl jste vlastně už někdy u rovníku?"
"U čeho?"
"Myslím, že je to totéž, co máte na mysli, když mluvíte o Okraji."
"Ne, tak blízko jsem ještě nikdy nebyl a nechápu, jak by se někdo mohl dostat blíž. Připadá mi, že kdybychom se pustili po moři ještě o kus dál, ztratili bychom poslední zbytek tíhy a odletěli do prázdna."
"Nevím, zda vás to utěší, ale jste na omylu. Kdybyste pokračovali v plavbě, vaše tíha by se začala zase zvyšovat. Teď jste zrovna na rovníku - na místě, kde je tíha nejnižší. To je důvod, proč jsem tady. Už začínám chápat, proč odmítáte věřit, že dál na sever leží pevnina. Když jsme o tom posledně mluvili, myslel jsem, že nám překáží jazyková bariéra. Snad byste mi mohl věnovat chvilku a vysvětlit mi vaše představy o světě. Nebo snad máte mapy?"
"Máme samozřejmě Mísu. Je tady u mne, na záďo-vém prámu. Bohužel teď nic neuvidíte, protože slunce právě zapadlo a Esstes nedává dost světla na to, aby prorazilo tuto oblačnost. Až vyjde slunce, tak vám Mísu ukážu. Mé plošné mapy by vám nebyly moc platné, protože žádná z nich nepokrývá dostatečně velké území, abyste si mohl udělat opravdu dobrý obrázek."
"Tak dobrá. Ale než se dočkáme východu slunce, mohl byste mi zatím ústně vyložit svoji představu?"
"Asi ještě dostatečně neovládám váš jazyk, ale pokusím se o to.
Ve škole jsme se učili, že Mesklin má tvar obrovité, hluboké mísy. Většina obyvatel žije poblíž dna, kde panuje rozumná tíha. Filozofové přišli s názorem, že tíhu působí přitažlivá síla mohutné ploché desky, na níž Mesklin spočívá; čím více se blížíme Okraji, tím méně vážíme, protože jsme dále od desky. Na čem leží sama deska, nikdo neví; mezi méně civilizovanými plemeny o tom můžete slyšet spoustu podivných pověr."
"Mám dojem, že kdyby vaši filozofové měli pravdu, stoupali byste při každé cestě směrem od středu země do kopce a všechny oceány by stékaly k nejníže polo-ženému bodu," poznamenal Lackland. "Zeptali jste se na to někdy některého z vašich filozofů?"
"Když jsem byl ještě dítě, viděl jsem to celé na obrázku. Učitel měl diagram, na kterém byla řada čar, jež vystupovaly z desky a prohýbaly se dovnitř, až se přesně nad středem Mesklinu setkávaly. Díky zakřivení neprotínaly mísu šikmo, nýbrž kolmo a učitel říkal, že tíže působí ve směru těchto čar a ne přímo dolů proti desce," odvětil kapitán. "Úplně jsem tomu neporozuměl, ale zdá se, že to funguje. Tuto teorii prý potvrzuje skutečnost, že vzdálenosti vymě-řené na mapách souhlasí s hodnotami, jež se daly na jejím základě předpokládat. Tohle jsem schopný pochopit a připadá mi, že na tom něco musí být. Kdyby tvar povrchu nebyl takový, jak se tvrdí, stačilo by, abyste se jen trochu vzdálil z daného bodu a nastal by obrovský zmatek ve vzdálenostech."
"Zcela správně. Je vidět, že vaši filozofové jsou docela zběhlí v geometrii. Nechápu ale, proč nepřišli na to, že existují dva tvary, při nichž budou vzdá-lenosti správně vycházet. Ostatně copak nevidíte, že se povrch Mesklinu zakřivuje dolů? Kdyby platila vaše teorie, připadalo by vám, že máte obzor nad sebou. Co vy na to?"
"Ale tak to je. Proto i ty nejprimitivnější kmeny vědí, že svět má mísovitý tvar. Jenom tady blízko Okraje všechno

vypadá jinak. Myslím, že to má cosi společného se světlem. Konec konců, tady slunce vychází a zapadá dokonce i v létě, a není tedy divu, že tu všechno vypadá tak trochu podivně. Vždyť se dokonce zdá, jakoby i ten - jak jste tomu říkal, obzor? - byl na severu a na jihu blíž nežli na východě a na západě. Loď plovoucí východním či západním směrem můžete sledovat na mnohem delší vzdálenost. To bude tím světlem."
"Hmm. Na tuto vaši námitku není v této chvíli snadné odpovědět." Barlennan ještě dostatečně neznal Letcův jazyk, aby v jeho hlase dokázal rozpoznat pobavený tón. "Nikdy jsem nebyl na povrchu dál od - ehm, Okraje - a ani osobně nikdy nebudu. Nevěděl jsem, že to tam vypadá tak, jak říkáte, a momentálně nechápu proč. Doufám, že na to přijdu, až s sebou na náš malý výlet vezmete rádio-vizní aparát." "Rád si poslechnu vaše vysvětlení, v čem jsou naši filozofové na omylu," odpověděl Barlennan zdvořile. "Samozřejmě až je budete schopný poskytnout. Stejně by mě ale zajímalo, jestli mi mezitím můžete říci, kdy ta bouře trochu poleví."
"Než dostanu zprávu ze stanice na Toorey, zabere to nějaký čas. Řekněme, že vás znovu zavolám při východu slunce. Předám vám předpověď počasí a bude dost světla na to, abyste mi mohl ukázat Mísu. Souhlasíte?"
"Výborně. Budu čekat." Barlennan zůstal schoulený tam, kde byl, vedle rádia a nevšímal si bouře, burácející všude dokola. Kuličky metanu, které se rozrážely o jeho opancéřovaný hřbet, mu nevadily - ve vyšších země-pisných šířkách dokázaly bušit mnohem silněji. Občas se zvedl, aby odhrnul závěje jemných vloček čpavku, jež se na prámu nahromadily, ale i to byla jen drobná - mrzutost - aspoň prozatím. Tak někdy v půli zimy, za pět či šest tisíc dnů, začne ten prevít na slunci tát a dost krátce nato zase zamrzne. Hlavně bylo třeba odstranit kapalinu z lodi než znovu začne mrznout, protože jinak by Barlennanova posádka musela z pláže odsekat pěkných pár stovek prámů. Bree nebyla žádná říční kocábka, ale pořádná oceánská loď.
Letci zabralo skutečně jen slíbených několik minut, než získal potřebné informace, a sotva se mraky nad zálivem rozjasnily od paprsků vycházejícího slunce, opět se z miniaturního reproduktoru ozval jeho hlas.
"Bohužel jsem měl pravdu, Barle. Žádná přestávka není na dohled. Téměř celá severní polokoule - což vám asi nic neříká - se nachází ve varu díky výparům z tající polární čepičky. Řekl bych, že bouře zpravidla trvají celou zimu. Ve vyšších jižních šířkách přichá-zejí jednotlivě z toho důvodu, že dál od rovníku se bouřková fronta působením Coriolisovy úchylky rozpadne na drobnější ohniska."
"Působením čeho?"
"Téže síly, díky níž se dráha každého tělesa, kterým hodíte, znatelně vychýlí doleva - nebo alespoň něco takového na této planetě musí nastat, i když jsem to u vás zatím ve skutečnosti nepozoroval."
"Co znamená »hodit«?"
"Hernajs, copak jsme ten výraz ještě nepoužili? Tak jsem vás musel vidět - pokud se zase nepletu! - jak skáčete, když jste přišel na návštěvu k mému úkrytu. Vzpomínáte si na to slovo?"
"Nevzpomínám."
"No, »hodit« znamená, že vezmete nějaký předmět - zvednete ho - a silou ho od sebe odmrštíte tak, aby překonal určitou vzdálenost, než dopadne na zem!"
"V krajích, kde se řídíme rozumem, nic takového neděláme. Tady je možné provádět spoustu věcí, které jsou tam u nás buď nemožné, anebo velice nebezpečné. Kdybych chtěl doma něco »hodit«, snadno by to mohlo na někoho padnout - nejspíš na mne."
"Když tak o tom uvažuji, mohlo by to mít zlé následky. Už tři G tady na rovníku nejsou nic příjemného; u pólů jich máte téměř sedm set. Pokud si ale vyberete předmět dostatečně malý na to, aby ho vaše svaly dokázaly vymrštit, proč byste ho nemohl opět chytit či alespoň vydržet jeho náraz?"
"Takovou situaci si dovedu jen stěží představit, ale asi znám odpověď. Není dost času. Když se něco dá do pohybu - ať už to hodíte, nebo ne - dopadne to na zem dřív, než s tím stačíte něco udělat. Zvedat a nosit břemena anebo se plazit je jedna věc; házet předměty a - skákat? - je něco docela jiného."
"Myslím, že to chápu. Považovali jsme tak nějak za samozřejmé, že vaše schopnost reagovat bude úměrná síle gravitace, ale teď vidím, že to je způsob uvažování, vycházející z čistě lidských měřítek. Řekl bych, že už tomu začínám rozumět."
"Všechno, co jsem z vašeho výkladu stačil pochopit, znělo rozumně. Rozhodně je jasné, že se vzájemně lišíme; možná si ani nedokážeme plně uvědomit, jak moc jsme odlišní. Aspoň že jsme si natolik podobní, že spolu můžeme hovořit - a uzavřít dohodu, která bude, jak doufám, prospěšná pro obě strany."
"O tom jsem přesvědčený. Mimochodem, abychom pro to něco udělali, potřebuji získat představu o místech, kam máte namířeno, a musím vám na vašich mapách ukázat, kam bych rád, abyste se vyda-li. Mohli bychom se teď podívat na tu vaši Mísu? Už je dost světla na to, aby ji zachytil náš videoaparát."
"Jistě. Mísa je zapuštěná do paluby a není možné s ní hýbat; budu muset přístroj přemístit, abyste si ji mohl prohlédnout. Chvíli počkejte."
Barlennan se zvolna vydal napříč přes prám k místu, chráněnému nevelkým přístřeškem, a cestou se pevně přidržoval palubních úchytek. Odhrnul a svinul plachtový dílec, zakrývající část paluby; potom se vrátil, pevně ovinul kolem rádia čtyři lana, jež upevnil ke strategicky rozmístěným oporkám, sejmul z něj ochranný kryt a začal je posouvat po palubě. Vážilo o mnoho víc než on sám, i když na délku i na šířku bylo menší, ale nechtěl riskovat, že je vítr odnese. Bouře ani v nejmenším nepolevovala a chvílemi otřesy rozechvívaly i samu palubu. Když umístil část opatřenou okem téměř až k Míse, podepřel opačný konec tyčemi tak, aby Letec mohl pohlížet dolů. Sám se pak odebral na protější stranu Mísy a začal s výkladem.
Lackland musel přiznat, že mapa zakreslená v Míse byla logicky sestrojená a svým způsobem i docela přesná. Jak očekával, její zakřivení poměrně věrně odpovídalo zakřivení planety - omyl byl jedině v tom, že měla v soula-du s představou domorodců o tvaru jejich světa vydutý tvar. Napříč měřila asi šest palců a ve středu byla asi palec a čtvrt

hluboká. Mapu chránil průhledný kryt -patrně z ledu, dohadoval se Lackland - zapuštěný do jedné roviny s palubou. Poněkud Barlennanovi překážel, když chtěl vyznačit určité detaily, ale nedal se odstranit, protože by Mísu ve chvilce zaplnil čpavkový sníh. Ten se hromadil všude, kdekoli našel nějaké závětří. Pláž zůstá-vala poměrně vymetená, ale Lackland ani Barlennan nepotřebovali příliš fantazie na to, aby si domyslili, co se děje na druhé straně kopců, jež ji na jihu lemovaly. Meskliňan byl ve skrytu duše rád, že je námořník. Cesto-vání po souši v této části světa nebude ještě po několik tisíc dnů žádná legrace.

"Snažil jsem se doplňovat své námořní mapy stále novými údaji," řekl když se uvelebil naproti přístroje, který mu nahrazoval Letce. "V Míse jsem se však zatím nepokoušel dělat žádné změny, protože nové oblasti, které jsme cestou vzhůru zmapovali, nebyly dostatečně rozlehlé na to, aby se to projevilo. Vlastně vám mohu ukázat jen málo podrobností, ale chtěl jste mít obecnou představu o tom, kam se hodlám vydat, až odsud bude možné odejít. Vlastně mi ani na nějakém určitém místě příliš nezáleží. Prodávat a kupovat mohu kdekoli a v této chvíli nemám na palubě téměř nic jiného nežli potra-viny. Než zima skončí, budu už i těch mít poskrovnu; po naší rozmluvě jsem proto dospěl k závěru, že se nějaký čas budeme plavit v těchto končinách, kde je nízká tíha, a sbírat rostlinné produkty, které se tu vyskytují - látky, jež si lidé dál na jihu cení pro jejich účinek na chuť potravy."

"Koření?"

"Ano, označujete-li tak podobné produkty. Už jsem je v minulosti přepravoval a docela jsem si je oblíbil - jediný lodní náklad vám může přinést slušný zisk, podobně jako je tomu u většiny zboží, jehož cena nezávisí ani tak na jeho skutečné užitné hodnotě, jako na tom, že je vzácné."

"Mám tomu rozumět tak, že až zde skončíte s nakládáním, je vám celkem jedno, kam zamíříte?"

"To souhlasí. V té vaší věci, jak jsem pochopil, bychom se měli přiblížit těsně ke Středu, což je skvělé - čím dál na jih dorazíme, tím vyšších cen mohu dosáhnout; a protože nám budete pomáhat, jak jste slíbil, neměla by mimořádná délka cesty znamenat o mnoho vyšší nebezpečí."

"Správně. To je vynikající - i když bych raději přišel na něco, čím bychom vám mohli přímo zaplatit, abyste nemuseli ztrácet čas sběrem koření."

"No, jíst se musí. Říkáte, že vaše těla a tedy i vaše potraviny se skládají z odlišných látek než naše, a proto jich nemůžeme využít. Upřímně řečeno, nemohu přijít na žádný kovový či podobný materiál, který bych si nemohl opatřit v libovolném množství a daleko snadněji. Stále se mi nejvíc líbí představa, že bychom mohli získat některé vaše přístroje, ale podle vás by je bylo třeba vyrobit znovu tak, aby pracovaly v našich podmínkách. Proto se mi zdá, že dohoda, kterou jsme uzavřeli, je to nejlepší, čeho za daných okolností bylo možno dosáhnout."

"Máte pravdu. Dokonce i toto rádio bylo sestaveno zvlášť pro tento účel a nedovedli byste si je opravit -vaši lidé, pokud se nemýlím, nemají potřebné nástro-je. Během cesty si ale o tom můžeme znovu promluvit; třeba se navzájem dozvíme věci, které nám naznačí jiné a lepší možnosti."

"Tím jsem si jistý," odvětil Barlennan zdvořile.

Přirozeně se nezmínil o možnosti, že se mu podaří uskutečnit vlastní záměry. Letec by s nimi asi stěží souhlasil.

II. Letec

Letcova předpověď se nemýlila: uplynulo nějakých čtyři sta dnů, než bouře znatelně polevila. Za tu dobu Letec s Barlennanem pětkrát hovořil rádiem; nejprve zahájil krátkou předpovědí počasí, po níž přešel k všeobecnější konverzaci, která pokaždé zabrala dobu jednoho či dvou dnů. Už mnohem dřív, když se učil jazyku toho zvláštního tvora a osobně k němu chodil na návštěvu na jeho stanoviště v "Pahorku" nedaleko zálivu, Barlennan zjistil, že dodržuje podivně pravidelný životní cyklus; všiml si, že vždy v určitém čase, který se dal poměrně snadno předví-dat a opakoval se pokaždé v intervalu zhruba osmde-sáti dnů, může Letce zastihnout, jak jí anebo spí. Barlennan nebyl žádný filozof - přinejmenším sdílel obecný sklon považovat je za nepraktické snílky -a prostě tuto skutečnost přešel jako něco, co je vlastní tomu podivnému, ale nesporně zajímavému stvoření. Mesklinskému způsobu uvažování byla zcela cizí představa, že by mohl existovat svět, jemuž trvá asi osmdesátkrát déle nežli jeho vlastní planetě, než se otočí okolo vlastní osy.

Lacklandův pátý hovor se lišil od všech předchozích a z mnoha důvodů Barlennanovi přišel nejvíc vhod. Rozdíl spočíval zčásti v tom, že k přenosu došlo mimo plánovaný čas, a příjemné na něm bylo to, že konečně přinesl příznivou předpověď počasí.

"Barle!" Letec se nenamáhal s dlouhými úvody -věděl, že se Meskliňan zdržuje stále na doslech vysí-lačky. "Před několika minutami volala stanice na Toorey. Blíží se k nám oblast poměrně jasného počasí. Nejsou si jisti, jak silný bude vát vítr, ale dohlédnou v těch místech až na zem, takže viditelnost by měla být dobrá. Pokud budou vaši lovci chtít vyrazit na lov, nehrozí jim podle mého názoru nebezpečí, že je to odnese, pokud počkají dvacet či třicet dnů poté, co se rozptýlí mraky. Po následujících asi tak sto dnech budeme mít opravdu velmi příznivé počasí. Dostanu vědět dostatečně včas, až bude třeba povolat vaše lidi zpátky na loď."

"Ale jak se k nim dostane vaše výstraha? Když jim dám na cestu tohle rádio, nebudu s vámi moci jednat o běžných záležitostech, a pokud jim je nedám, nechá-pu, jak..."

"Už jsem na to myslel," přerušil ho Lackland. "Až se utiší vítr, měl byste zajít sem ke mně. Mohu vám dát další aparát - asi bude nejlepší, když jich budete mít několik. Řekl bych, že výprava, kterou pro nás podniknete, bude nebezpečná a dobře vím, že se pořádně protáhne. Je to dobrých třicet tisíc mil vzdušnou čarou, a protože nedovedete létat jako ptáci, netroufám si odhadnout, jakou vzdálenost bude třeba překonat lodí a jakou po souši."

Lacklandovo přirovnání způsobilo zdržení; Barlennan chtěl vědět, co je to pták a co znamená létat. V prvním případě vysvětlení nepůsobilo zvláštní obtíže. Zato předsta-va, že by živý tvor mohl vlastní silou vzlétnout, pro něj byla ještě hůře pochopitelná než házení - a naháněla mu mnohem větší strach. Lacklandovu prokázanou schopnost cestovat

vzduchem Meskliňan považoval za něco tak cizího, že nedovedl pochopit, jak by se ve skutečnosti mohla týkat i jeho samotného. Lackland si to částečně uvědomoval.
"Ještě o jedné věci jsem si s vámi chtěl promluvit," řekl. "Jakmile se počasí vyjasní natolik, že bude možné bezpečně přistát, dopravíme sem transportér. Třeba si při pohledu na přistávající raketu trochu víc zvyknete na myšlenku, že je možné létat."
"Možná," váhavě odpověděl Barlennan. "Ne že bych zrovna stál o takovou podívanou. Jak sám víte, už jsem jednou vaši raketu viděl přistávat a - zkrátka, nepřál bych si, aby tentokrát u toho byl kdokoli z posádky."
"Proč ne? Myslíte si, že by se příliš vylekali, než aby vám byli užiteční?"
"Ne." Meskliňan odpověděl naprosto otevřeně. "Nechci, aby mě někdo z nich viděl, jak budu sám strachy bez sebe."
"Překvapujete mě, kapitáne." Lackland se snažil dodat svým slovům žertovný tón. "Chápu ale vaše pocity a mohu vás ujistit, že vám raketa nepřeletí nad hlavou. Pokud zůstanete u stěny mé kupole, budu pilota navádět rádiem tak, aby se to nestalo."
"Jak moc se přiblíží k mému stanovišti?"
"Bude se držet stranou, v dostatečné vzdálenosti, to vám slibuji. Je to v zájmu vašeho klidu i mého bezpe-čí. K přistání na této planetě, dokonce i tady na rovní-ku, musí trysky vyvinout pěkně silný tah. Buďte si jistý, že nechci, aby mi sežehly kupoli."
"Dobrá, tak tedy přijdu. Souhlasím s vámi, že další vysílačky nám mohou přijít vhod. Co je to ten »transportér«, o kterém jste se zmínil?"
"Je to stroj, který mě přepraví po souši podobně jako vás vaše lodě po moři. Během několika dnů či dokonce hodin sám uvidíte."
Barlennan přešel neznámý výraz mlčením, protože bylo tak jako tak jasné, o čem je řeč. "Přijdu a uvidím," souhlasil.
Letcovi přátelé na bližším z Mesklinových měsíců se ve své předpovědi nemýlili. Než stačil kapitán schoulený na svém záďovém voru napočítat deset východů slunce, poznal podle neklamných příznaků v podobě jasnící se oblohy a slábnoucího větru, že je nablízku oko hurikánu. Na základě vlastní zkuše-nosti byl ochotný dát za pravdu Letcově odhadu, že období klidu potrvá sto či dvě stě dnů.
Hvízdnutím, jež by rozervalo Lacklandovy bubínky, kdyby byl schopen vnímat zvuk o tak vyso-kém kmitočtu, kapitán přivolal pozornost své posádky a začal vydávat rozkazy.
"Ihned je třeba vytvořit dvě skupiny, které se vypraví na lov. Jednu povede Dondragmer, druhou Merkoos; každý si sám vybere dalších devět mužů. Já zůstanu na lodi a budu to celé řídit, protože nám Letec poskytne několik dalších svých mluvících přístrojů. Jakmile se vyjasní obloha, vypravím se pro ně k Letcově pahorku; jeho přátelé je dopraví Shůry spolu s ostatními věcmi, které potřebuje. Všichni členové posádky proto zůstanou poblíž lodi, dokud se nevrátím. Připravte se vyrazit třicet dnů po mém odchodu." "Je rozumné, abyste opouštěl loď tak brzy, dokud vítr neztratí na síle, pane?" Od dobrého přítele, jakým byl první důstojník, otázka nevyzněla jako opovážlivost, i když někteří velitelé by podobné znevážení svého úsudku nestrpěli. Barlennan jen máchl klepety pohybem, který se rovnal úsměvu.
"Máte naprostou pravdu. Chci ale ušetřit čas a Letcův pahorek je odsud jen míli vzdálený."
"Přesto..."
"Navíc je to po větru. Ve skladišti máme celé míle lanoví; konce dvou lan si upevním na postroj a dva muži z posádky - řekl bych, že Terblannen a Hars pod vaším dohledem, Done - mi je budou zvolna popouštět přes úvazník. Možná - dokonce pravděpodobně - občas ztratím půdu pod nohama, ale kdyby se do mne vítr dokázal zapřít tak silně, aby přetrhl pořádné námořní lano, byla by teď Bree už odvátá na míle daleko ve vnitrozemí."
"Ale už jen ta možnost, že ztratíte oporu - co kdybyste se najednou ocitl v povětří..." Dondragmer se stále nemohl zbavit pocitu hlubokého znepokojení a myšlenka, kterou vyslovil, na okamžik zarazila i jeho velitele.
"Ano, je tu nebezpečí, že upadnu - ale uvědomte si, že jsme blízko Okraje - přímo na něm, jak tvrdí Letec, a pohled z vrcholu jeho Pahorku směrem na sever to docela potvrzuje. Jak už jste někteří z vás zjistili, tady pád nic neznamená."
"Ale vydal jste rozkaz, že se máme chovat, jako kdybychom měli normální tíhu, abychom si nevy-pěstovali návyky, jež by nás po návratu do obyva-telných krajin mohly ohrozit."
"To je pravda. Ale tohle se nemůže změnit v návyk, protože na žádném rozumném místě mě vítr nedo-káže nadzvednout. Tak či tak, zařídíme se podle toho, co jsem rozhodl. Ať Terblannen a Hars zkontrolují provazy - nebo ne, udělejte to sám. Vyžádá si to dost času.
To je prozatím všechno. Hlídka pod stany může odpočívat. Palubní hlídka prověří kotvy a upevnění vazáků."
Dondragmer, který měl právě službu na palubě, jeho slova pochopil jako pokyn k odchodu a svým navyklým, metodickým způsobem začal vyko-návat rozkazy. Vyslal rovněž muže odklízet sníh z mezer mezi prámy, protože si stejně jako kapitán jasně uvědomoval možné následky oblevy, po níž by vzápětí následovaly mrazy. Barlennan zatím odpo-číval a truchlivě uvažoval o tom, po kterém ze svých předků zdědil zvyk přivodit si vlastní upovídaností situace, jimž bylo nesnadné čelit a ze kterých nebylo možné důstojně vycouvat.
Ten nápad s provazy totiž vyslovil čistě z chvilko-vého popudu a ani po několika dnech čekání, než se rozplynou mraky, v sobě nenacházel příliš nadšení pro argumenty, jež předestřel prvnímu důstojníkovi. Nepociťoval žádnou velkou radost ani ve chvíli, když sestupoval do sněhu, který se nahromadil na závětrné straně prámů, naposledy se ohlédl po dvou nejsilnějších členech posádky, jak obsluhují jistící lana, a vydal se přes větrem bičovanou pláž.
Vlastně to nebylo tak zlé. V první chvíli provazy vyvíjely lehký tah směrem vzhůru, protože paluba čněla několik palců nad úrovní terénu; svažitý břeh to však svým mírným náklonem brzy vyrovnal. Rovněž stromy, které Bree tak báječně sloužily jako kotevní vývazniště, směrem do vnitrozemí rostly stále hustěji. Byly to nízké, zploštělé porosty s doširoka rozpře-ženými větvemi, jež připomínaly chapadla, a velice krátkými, silnými kmeny, na první pohled podobné vegetaci,

jakou znal z krajů umístěných hluboko v nitru jižní polokoule Mesklinu. Zde se však jejich větve, jimž účinná gravitace, dosahující méně než jedné dvousetiny hodnot běžných v polární oblasti, ponechávala relativní svobodu, nezřídka klenuly volně nad zemí. Nakonec již rostly tak těsně u sebe, že se jejich větve vzájemně proplétaly a vytvářely spleť hnědých a černých provazců, jež poskytovaly skvělou oporu. Po chvíli Barlennan zjistil, že se doká-že na pahorek vlastně vyšplhat; stačilo, aby se stří-davě chytal a pouštěl předními a zadními klepety a vlnivým pohybem téměř jako červ soukal své housenkovité tělo kupředu. Provazy mu působily určité potíže, ale protože byly poměrně hladké a kmeny stromů rovněž, nenastal žádný vážnější zádrhel.
Po prvních dvou stech yardech začala pláž poměrně příkře stoupat, a když urazil zhruba polovinu cesty, ocitl se Barlennan nějakých šest stop nad úrovní paluby Bree. Z tohoto místa se již otevíral výhled na Letcův pahorek, a to i pro tvora s očima umístěnýma tak blízko při zemi, jako je má Meskliňan; zde se kapitán zastavil, aby se podobně jako mnohokrát předtím rozhlédl po krajině.
Zbývající půl míle vyplňovala bíle, hnědě a černě zbarvená změť křovisek, téměř k nerozeznání podobná té, kterou právě překonal. Porost zde ale byl daleko hustší a zachycoval mnohem více sněhu, mezi jehož nánosy jen vzácně prorážela holá zem.
Nad touto plání se tyčil Letcův pahorek. Pro Meskliňana bylo téměř nemyslitelné uvažovat o něm jako o umělém výtvoru; zčásti s ohledem na jeho nestvůrnou velikost a částečně proto, že jeho chápání architektury byla zcela cizí představa jakékoli střechy, kterou tvořilo něco jiného než dílec celtoviny. Pahorek měl tvar třpytivé kovové kupole, téměř doko-nalé polokoule, jež měřila nějakých dvacet stop na výšku a čtyřicet v průměru. Pokrývaly ji velké, průzračné plochy a byla opatřena dvěma válcovitými nástavci, jež obsahovaly dveře. Podle Letcových slov byly dveře sestrojeny tak, aby jimi bylo možno projít, aniž by vzduch pronikl z jedné strany na druhou. Průle-zy byly dostatečně velké na to, aby se tudy podivný tvor i při svých obrovitých rozměrech protáhl. K jednomu z níže umístěných oken vedla improvizovaná rampa, jež umožňovala jedinci Barlennanovy tělesné stavby a veli-kosti připlazit se k průzoru a nahlédnout dovnitř. Na této plošině strávil kapitán spoustu času, když se začal učit Letcovu jazyku; viděl spoustu podivných přístrojů a zařízení, vyplňujících jeho obydlí, i když o účelu, jaký většina z nich plnila, neměl nejmenší ponětí. Letec byl zřejmě obojživelník - alespoň trávil spoustu času tím, že se vznášel v nádrži kapaliny. S ohledem na jeho velikost to docela dávalo smysl. Sám Barlennan nevěděl o žádném živočichovi, jenž by byl větší než jeho vlastní druh a přitom neobýval moře či aspoň jezero - třebaže si uvědomoval, že přinejmenším co do hmotnosti by něco podobného v těchto rozlehlých, převážně neprozkou-maných končinách poblíž Okraje mohlo existovat. Doufal, že se s ničím takovým nesetká, alespoň pokud se on sám bude zdržovat na pevnině. Velikost zname-nala hmotnost a celoživotní návyk mu nedovolil přehlí-žet hmotnost jako potenciální hrozbu.
V okolí kupole nebylo nic víc, než všudypřítomná vegetace. Raketa zřejmě dosud nepřiletěla a Barlennan si chvíli pohrával s myšlenkou, že počká tam, kde je, dokud se neobjeví. Až k tomu dojde, zahájí dozajista sestup na opačné straně pahorku -Letec se o to postará, jestliže Barlennan do té doby nedorazí. Jinak ale nic nemůže zabránit přistávající lodi, aby nepřeletěla nad jeho nynějším úkrytem; Lackland v tom nebude schopen cokoli udělat, protože nebude vědět, kde se Meskliňan právě zdržuje. Jen málokterý z Pozemšťanů dokázal zaměřit na vzdá-lenost půl míle těleso zvíci patnácti palců délky a dvou palců v průměru, jak se plazí ve vodorovné poloze spletí rostlinstva. Ne, raději by měl uposlechnout Letcovy rady a dojít až ke kupoli. Kapi-tán se znovu opřel do jistících lan a pokračoval v pochodu.
Celkově to zvládl v dobrém čase, třebaže ho při postupu poněkud zdržovala střídavá období temnoty. Když dorazil k cíli, byla právě noc, ale poslední úsek cesty mu dostatečně osvětlovala záře vycházející z oken, jež měl před sebou. Než však uvázal lana a zaujal pohodlnou pozici u okna, ukázalo se slunce nalevo nad obzorem. Třebaže vítr dosud neztrácel na síle, mraky již téměř zcela zmizely a rozjasnilo se natolik, že bylo možné přehlédnout interiér dokonce
i při zhasnutém vnitřním osvětlení.
Lackland nebyl v místnosti, jež se nacházela za průzorem, a Meskliňan stiskl nepatrné signalizační tlačítko umístěné na plošině. Z reproduktoru vedle tlačítka se okamžitě ozval Letcův hlas.
"Jsem rád, že jste přišel, Barle. Požádal jsem Macka, aby čekal, dokud nedorazíte. Hned mu dám pokyn k přistání a o příštím úsvitu by tu měl být."
"Kde teď je? Na Toorey?"
"Ne, vznáší se u vnitřního okraje prstence, ve výšce pouhých šesti set mil. Tu pozici zaujal ještě dlouho předtím, než ustala bouře, takže si nedělejte starosti, že byste ho nechal čekat. Než se tady ukáže, vynesu ven ta rádia, která jsem vám slíbil."
"Protože jsem sám, bude lépe, když tentokrát přine-sete jen jedno. I když jsou docela lehká, dají se špatně přenášet."
"Možná bychom s tím měli počkat, až tady bude transportér. Pak vás mohu zavézt zpátky k lodi -transportér je dostatečně izolovaný, takže vám jízda na jeho plášti nemůže ublížit, tím jsem si jistý. Co tomu říkáte?"
"To bude skvělé. Zatímco budeme čekat, hodíme spolu řeč, nebo mi ukážete další obrázky míst, odkud jste přišli?"
"Mám tu nějaké obrázky. Pár minut potrvá, než připravím projektor. Do té doby už bude dostatečně šero, abychom mohli promítat. Chvíli počkejte - hned přijdu do pokoje."
Reproduktor se odmlčel a Barlennan upřel oči na dveře, které zahlédl na jednom konci místnosti. Za okamžik se objevil Letec; jako obvykle se pohyboval vzpřímeně s pomocí umělých údů, kterým říkal berle. Přiblížil se k oknu, pokývl mohutnou hlavou maličké-mu divákovi na pozdrav a obrátil se k promítačce. Plátno, na něž byl přístroj zaostřený, viselo na stěně přímo proti oknu; Barlennan se zatím uvelebil do pohodlnější polohy, aby si zajistil nerušený výhled, a párem očí nepřestával sledovat počínání lidského tvora. Zatímco mlčky čekal, sluneční kotouč se mu líným obloukem přehoupl nad hlavou. Na přímém slunci bylo příjemně teplo, i když se ještě neoteplilo natolik, aby začalo tát; vítr, který nepřestával dout od polární ledové čepičky, to nedovoloval. Po chvíli upadl do polospánku. Lackland mezitím založil do přístroje film, dosupěl k relaxační nádrži a uložil se do ní. Barlennan nepostřehl pružnou blanku, jež pokrývala

povrch kapaliny a nedovolovala, aby si muž promáčel oblečení; jinak by musel poopravit své představy o obojživelném založení pozemšťanů. Ze své nadlehčované polohy se Lackland natáhl k nevelké ovládací desce a stiskl dva vypínače. Světla v místnosti pohasla a promítačka se dala do pohybu. Film trval patnáct minut, ale ještě ani nestačil doběhnout do konce a už byl Lackland s pomocí berlí opět na nohou a oznamoval, že raketa právě přistává.
"Chcete se podívat, jak přistává Mack, nebo byste se raději dodíval na film?" otázal se. "Než ale skončí, bude už zřejmě raketa dávno na zemi."
Barlennan jen neochotně odpoutal pozornost od promítacího plátna. "Raději bych se díval na film, ale zřejmě bude užitečnější, když si začnu zvykat na pohled na létající předměty," řekl. "Z které strany má přiletět?"
"Myslím, že z východu. Poskytl jsem Mackovi podrobný popis zdejšího okolí a taky už viděl fotogra-fie; při jeho současné poloze pro něj bude o něco snazší zahájit přibližování z tohoto směru. Právě teď se nachází ještě asi ve výšce čtyřiceti mil. Obávám se, že vám zrovna sluneční kotouč brání ve výhledu - dívejte se přímo nad něj."
Barlennan se zařídil podle jeho instrukce a čekal. Po dobu asi jedné minuty neviděl nic; pak jeho pozornost upoutal kovový záblesk asi dvacet stupňů nad vycházejícím sluncem.
"Výška deset - zhruba stejná horizontální vzdá-lenost," v téže chvíli ohlašoval Lackland. "Mám ho v zorném poli teleskopu."
Záblesk byl stále jasnější a téměř dokonale udržoval směr - raketa nabrala kurs skoro přesně na kupoli. Za další minutu se už přiblížila natolik, že se na ní daly pozorovat detaily - nebo spíše daly by se, nebýt toho, že v této chvíli všechno zastíral jas vycházejícího slunce. Mack na okamžik zůstal nehybně viset asi míli východně od stanice a zhruba ve stejné výšce; jakmile se Belne posunulo mimo zornou čáru, podařilo se Barlennanovi rozeznat na válcovém trupu průzory a trysky motorů. Bouřlivé poryvy větru téměř ustaly, ale z míst, kde se proud výfukových plynů dotkl země, začal povívat vlahý větřík, čpící čpavkovými výpary. Tuhnoucí kapky roztaveného čpavku postříkaly Barlennanovy oční šupiny, ale od pozvolna dosedající hory kovu nedokázal odtrhnout pohled. Všechny svaly ve svém podlouhlém těle měl napjaté k prasknutí, klepeta svíral takovou silou, že by přeštípl ocelový drát, srdce v každém z jeho tělesných článků se zběsile rozte-pala. Kdyby vlastnil dýchací ústrojí podobné lidskému, jistě by se mu tajil dech. Rozumově chápal, že ta věc nespadne - neustále se přesvědčoval, že nemůže; s ohle-dem na to, že se dožil dospělosti v prostředí, kde pád z výše šesti palců má zpravidla smrtelné následky i pro neuvěřitelně houževnatý organismus Meskliňanů, však jen s obtížemi udržoval své city pod kontrolou. Podvě-domě stále čekal, že ta kovová skořápka náhle zmizí z dohledu a vzápětí se na zemi objeví jako k nepodobě zploštělý vrak. Konec konců, vždyť byla stále ve výšce několika stovek stop...
Přímo pod raketou, na ploše zcela očištěné od sněhu, zčernalé rostlinstvo náhle chytlo plamenem. Z místa přistání se vyvalil černý popel a dokonce i půda nakrátko zaplála doruda. To vše trvalo pouhý okamžik, nežli se blyštivý válec lehce posadil do středu vypálené paseky. O několik sekund později rázem utichl hromový rachot, hlasitější než burácení mesklinských hurikánů. Barlennan se téměř s námahou uvolnil, otevíraje a zavíraje klepeta, aby v nich rozehnal křeč.
"Mějte ještě chvíli strpení, než vynesu ven ta rádia," řekl Lackland. Kapitán si ani nevšiml, že Letec už není v místnosti.
"Mack přiveze transportér sem k nám - než si navléknu pancéřovaný skafandr, můžete ho zatím pozorovat."
Ve skutečnosti měl Barlennan možnost sledovat jen část celé operace. Viděl, jak se otevřel uzávěr nákla-dového prostoru rakety a v něm se objevilo vozidlo; stačil si transportér prohlédnout dostatečně důkladně na to, aby -jak se domníval - na něm všemu porozuměl, kromě pohonu uvádějícího do pohybu jeho housenkové pásy. Byl obrovský, dostatečně prostorný na to, aby pojal přinejmenším několik příslušníků Letcova druhu, pokud ovšem příliš velkou část jeho vnitřku nezaplňovalo strojní zařízení. Podobně jako kupoli jeho povrch pokrývaly početné a prostorné průzory; jedním z nich kapitán zahlédl pancéřovanou postavu dalšího Letce, který měl stroj zřejmě pod kontrolou. Ať už poháněl transportér cokoli, nevy-dávalo to takový hluk, aby ho bylo slyšet na vzdá-lenost celé míle, která stroj dosud dělila od kupole.
Než zapadlo slunce, překonal jen malou část této vzdálenosti a brzy přestaly být vidět jakékoli detaily. Menší slunce Esstes dosud zůstávalo na obloze a záři-lo jasněji než na Zemi úplněk, ale Barlennanův zrak měl své hranice. Ani silný paprsek světla, jejž samotný transportér vrhal před sebe na cestu a dále přímo ve směru kupole, valně nepomáhal. Barlennan prostě čekal. Konec konců, vozidlo bylo ještě příliš daleko, než aby si je mohl opravdu důkladně prozkou-mat, i kdyby byl nakrásně den, a za úsvitu už bezpochyby dorazí k pahorku.
Dokonce i tak bude možná nucen čekat; Letci by mohli mít námitky proti způsobu zkoumání, jemuž opravdu chtěl podrobit jejich strojové vybavení.
III. Nad zemí
Příjezd tanku, příchod Lacklanda, jenž se objevil ve dveřích hlavní přechodové komory kupole, a východ Belne - to vše se odehrálo zhruba ve stejném okamžiku. Vozidlo zastavilo jen pár yardů od plošiny, kde se choulil Barlennan. Řidič rovněž vystoupil; oba muži zůstali chvíli stát poblíž Meskliňana a vyměnili si pár slov. Kapitánovi nešlo dost dobře do hlavy, proč se nevrátí do kupole a neulehnou, když jim oběma zjevně dělala potí-že mesklinská gravitace; návštěvník však Lacklandovo pozvání, aby šel dál, odmítl.
"Nechci se chovat nespolečensky," odpověděl, "ale řekněte upřímně, Charlesi, zůstal byste na této příšerné hroudě bláta jen o chvíli déle, než je naprosto nutné?"
"No, když se to tak vezme, mohl bych prakticky stejnou práci dělat třeba na Toorey nebo na lodi na oběžné dráze," odvětil Lackland. "Ale myslím si, že tady mnoho znamená osobní styk. Ještě bych se toho chtěl hodně dovědět o Barlennanově rase - zdá se mi, že mu zdaleka neposkytujeme tolik, kolik od něho očekáváme, a bylo by dobré zjistit, zda pro něj nemů-žeme ještě něco udělat. Navíc se nachází v poněkud choulostivé situaci a přítomnost jednoho z nás tady dole může mít rozhodující význam - pro obě strany."

"Teď vám nerozumím."
"Barlennan je kapitán trampové lodi - nezávislý kupec a průzkumník. Ocitl se zcela mimo oblast, kterou obývají a navštěvují jeho krajané, a musí tady zimovat. Když na jižní polokouli uhodí zima, způso-buje tání polární čepičky v rovníkovém pásu bouře, které je třeba zažít, abyste uvěřil, že je něco takového vůbec možné - bouře, jež se vymykají nejenom naše-mu, ale bezmála i jeho chápání. Kdyby se mu něco stalo, můžete si spočítat, jaké máme šance navázat další podobný kontakt!
Uvažte, že běžně žije v gravitačním poli, jež je dvěstěkrát až skoro sedmsetkrát silnější než zemská přitažlivost. Nepřipadá v úvahu, abychom se vypra-vili k němu domů navštívit jeho příbuzné. Kromě
toho příslušníků jeho rasy, kteří působí ve stejné branži a zároveň jsou dost odvážní na to, aby se odvá-žili tak daleko od svých přirozených domovů, zřejmě není ani sto. Jaká je pravděpodobnost, že z té stovky potkáme ještě někoho dalšího? I když připustíme, že nejčastěji navštěvují právě tento oceán, jen tohle malé okrajové moře, do něhož ústí zdejší záliv, měří na délku šest tisíc mil, na šířku asi třetinu a má velice členité pobřeží. Na takové rozloze není velká naděje, že zpozorujeme některého z nich ze vzduchu -Barlennanova Bree je dlouhá asi čtyřicet stop a asi třetinu široká a přitom je to jedna z jejich největších zaoceánských lodí. Navíc jen málokterá z nich vyční-vá víc než tři palce nad hladinu.
Ne, Macku, naše setkání s Barlennanem bylo dílem té nejdivočejší náhody a s další se nedá počítat. Vydržet tady nějakých pět měsíců, než na jižní polo-kouli nastane jaro, v podmínkách trojnásobné gravi-tace, se každopádně vyplatí. Pokud ovšem chcete vázat naše šance na záchranu přístrojů v hodnotě téměř dvou miliard dolarů na výsledek průzkumu území tisíc mil širokého a něco přes sto padesát tisíc mil dlouhého..."
"Přesvědčil jste mě," připustil druhý lidský tvor, "ale stejně jsem rád, že jste tu vy a ne já. Kdybych ovšem lépe znal Barlennana..." Oba muži se obrátili k drobné housenkovité postavě, schoulené na plošině, jež jim dosahovala do pasu.
"Barle, snad mi prominete, že jsem se zachoval jako nevychovanec a nepředstavil vám Wada McLellana," řekl Lackland. "Wade, toto je Barlennan, kapitán Bree a mistr mořeplavby na této planetě - tím se mi sám nepochlubil, ale skutečnost, že je tady, o tom svědčí víc než dostatečně."
"Rád vás poznávám, Letče McLellane," odvětil Meskliňan. "Není třeba se omlouvat, usoudil jsem, že váš rozhovor je určený i pro mne." Rozevřel klepeto v obvyklém pozdravném posuňku. "Vážím si štěstí, jež nás oba potkalo v podobě tohoto setkání, a doufám, že dokážu vyplnit svou část naší úmluvy stejně dobře jako vy dozajista splníte tu vaši."
"Mluvíte neobyčejně dobře anglicky," poznamenal McLellan. "Opravdu jste se to dokázal naučit za nece-lých šest týdnů?"
"Nevím přesně, jak dlouhý je váš »týden«, ale od chvíle, kdy jsem potkal vašeho přítele, ještě neuply-nulo ani tři tisíce pět set dní," odpověděl kapitán. "Samozřejmě mám na jazyky talent - při mém povo-lání je to nezbytné; a také mi moc pomohly filmy, které mi Charles promítl."
"Ještě štěstí, že vaše hlasivky jsou schopny vytvořit všechny zvuky naší řeči. To nám někdy dělá potíže."
"Tohleto či něco podobného způsobilo, že jsem se začal učit anglicky, místo abych vás učil našemu jazy-ku. Jak jsem pochopil, mnohé zvuky, jichž používáme, jsou pro vaše hlasivky laděné příliš vysoko." Barlennan si dal dobrý pozor na to, aby neprozradil, že větší část jejich běžného hovoru probíhá v tak vyso-kých frekvencích, že je lidské ucho nedokáže zachytit. Konec konců, Lackland si toho patrně ještě nepovšiml a ani ten nejpočestnější obchodník se hned napoprvé nesvěřuje se vším, v čem si připadá být ve výhodě.
"Mám ale dojem, že za dobu, kdy nás Charles mohl pozorovat a poslouchat pomocí rádia, které je teď na Bree, z našeho jazyka také něco pochytil."
"Velice málo," přiznal se Lackland. "Podle toho, co jsem stačil zjistit, zřejmě máte velmi dobře vycvi-čenou posádku. Většinu svých běžných povinností plní bez rozkazů a z rozhovorů, které občas vedete s některými ze svých mužů, obvykle ničemu nero-zumím, pokud je neprovází určitá činnost."
"Máte na mysli případy, kdy mluvím s Dondragme-rem či Merkoosem? To je můj první a druhý důstojník, s nimiž se bavím nejčastěji."
"Doufám, že to, co teď řeknu, vás neurazí, ale vůbec nedokážu mezi vašimi lidmi rozeznat jednoho od druhého. Prostě nejsem dostatečně obeznámený s rysy, které vás navzájem odlišují."
Barlennan se téměř rozesmál.
"V mém případě je to ještě horší. Nikdy si nejsem docela jistý, zda vás vidím v umělém obalu anebo bez něj."
"No, raději bychom měli přistoupit k věci - už i tak jsme promarnili značnou část dne. Vy, Macku, se už asi nemůžete dočkat, až budete zpátky v raketě a daleko odsud, kde nepůsobí tíže a lidé jsou jako balónky. Až budete na místě, nezapomeňte umístit vysílačky ke každému z těch čtyř přístrojů dostatečně blízko u sebe, aby se jejich signály vzájemně pokrývaly. Nestojí asi za námahu propojovat je natrvalo; stačí, aby tihle lidičkové s jejich pomocí mohli nějaký čas udržovat spojení mezi několika průzkumnými skupinami, přestože každý z aparátů je nastavený na jinou frekvenci. Barle, nechal jsem rádia u přechodové komory. Nejrozumnější asi bude, když vás naložím spolu s přístroji nahoru na transportér, vezmu Macka k raketě a pak dopravím vás i aparaturu k Bree."
Dříve než kdokoli stačil odpovědět, začal Lackland svůj nápad okamžitě uskutečňovat, protože bylo jasné, že lepší řešení neexistuje; Barlennan z toho málem přišel o rozum.
Letec napřáhl opancéřovanou ruku a zvedl drobné tělíčko Meskliňana do výše. V jediném srdcervoucím okamžiku Barlennan viděl a cítil, že se nachází zavě-šený několik nekonečných stop nad zemí; poté se ocitl na ploché střeše vozidla. Zoufale drásal klepety hladký kov v marné snaze podpořit tucty svých přísavkami opatřených nohou, jež se podvědomě přilepily na pancíř; očima vytřeštěnýma hrůzou hleděl do prázdnoty, jež číhala kolem dokola, za okrajem střechy, jen pár tělesných délek daleko. Na několik dlouhých sekund -možná celou minutu - zcela ztratil řeč; a když konečně promluvil, nebylo ho slyšet. Ze zkušenosti věděl, že mikrofon umístěný na plošině je příliš vzdálený na to, aby

srozumitelně zachytil, co povídá; dokonce i v tomto stavu bezmezného děsu si však uvědomoval, že kvílivý jekot, plný zoufalé hrůzy, který ze sebe hodlal vyrazit, by bylo slyšet po celé Bree, protože tam byl další přijí-mač.
A Bree by měla nového kapitána. To jediné, co posádku pohánělo na cestě do téhle bouřkové líhně při Okraji, byl obdiv k jeho odvaze. Kdyby ten vymizel, ztratil by posádku, loď a prakticky vzato i život. Zbabělce na palubě nestrpěla žádná zaoceánská loď a třebaže Barlennanova domovina ležela na témže kontinentu, na to, aby překonal pěšky podél pobřeží vzdálenost čtyřiceti tisíc mil, nebylo ani pomyšlení.
Ne že by si tyto skutečnosti výslovně uvědomoval, ale jejich podvědomá znalost ho spolehlivě umlčela alespoň do chvíle, než Lackland posbíral rádia a spolu s McLellanem nastoupil do tanku. Když zabouchl dveře, kov pod Meskliňanovýma nohama se lehce zachvěl a chvíli nato se vozidlo dalo do pohybu. V nitru mimozemského cestujícího se přitom odehrá-lo cosi zvláštního.
Z prožité hrůzy mohl - možná měl - přijít o rozum. Jeho stav by se dal velmi nepřesně přirovnat k posta-vení člověka, visícího za jednu ruku na okenní římse čtyřicet pater nad dlážděnou ulicí.
Přesto však o rozum nepřicházel. Alespoň ne v obecně přijímaném smyslu; zachoval si schopnost rozumně uvažovat a dokonce ani jeho přátelé by u něj nezjistili sebemenší narušení osobnosti. Pozemšťan lépe obeznámený se způsoby Meskliňanů nežli Lackland by možná na malou chvíli pojal podezření, že kapitán má tak trochu v hlavě; ale i to rychle ustalo.
Současně zmizel i strach. Barlennan shledal, že dokáže téměř pokojně dřepět ve výši bezmála šesti tělesných délek nad zemí. Ovšemže se nepřestával pevně držet; jak se později upamatoval, po celou dobu uvažoval o tom, jaké má štěstí, že vítr ztrácí na síle, třebaže hladký kov jeho přísavným nohám poskytoval neobyčejně dobrou oporu. Bylo úžasné, jaký výhled mohl vychutnávat - ano, měl z něj požitek - z takovéto polohy. Shlížet dolů na svět mělo opravdu něco do sebe; dal se tak získat neobyčejně úplný obrázek o širokém okolí najednou. Připomínalo to mapu; Barlennana zatím nikdy nenapadlo chápat mapu jako obraz krajiny pozorované z nadhledu.
Ve chvíli, kdy se transportér přiblížil k raketě a zastavil, Meskliňan zakusil téměř opojný pocit vítězství. Skoro rozverně zamával klepety na vystu-pujícího McLellana, jehož postavu zahlédl v odra-ženém svitu reflektorů, a pocítil nepřiměřenou radost z toho, když člověk mávnutí opětoval. Tank okamžitě zabočil doleva a zamířil k pláži, kde ležela Bree; Mack pamatoval na nechráněného Barlennana a ohle-duplně počkal, dokud nebude alespoň na míli daleko, než zvedl svůj stroj do povětří. Na okamžik hrozilo nebezpečí, že pohled na pevné těleso, zvolna unášené vzhůru bez jakékoli zjevné opory, znovu oživí někdejší strach; Barlennan však podobné pocity nelítostně potlačil a přiměl se sledovat raketu, dokud se nerozplynula v záři zapadajícího slunce.
Lackland také přihlížel; jakmile však poslední kovo-vý záblesk zmizel z dohledu, neprodleně uvedl tank znovu do pohybu a překonal zbývající nevelkou vzdá-lenost, jež ho dělila od Bree. Zastavil asi sto yardů od lodi, dostatečně blízko na to, aby šokovaní tvorečkové rozeznali svého velitele na střeše vozidla. Sotva by je vyvedlo tolik z rovnováhy, kdyby k nim Lackland přišel s Barlennanovou hlavou naraženou na kůlu.
Dokonce i Dondragmer, jenž inteligencí a vyrovna-ností převyšoval celé osazenstvo Bree - samotného kapitána nevyjímaje - zůstal po několik dlouhých okamžiků zcela ochromený; a první pohyb, na který se zmohl, provedl očima, když vrhl toužebný pohled k nádržím s ohnivým prachem a "rozprašovačům" umístěných na vnějších prámech. Naštěstí pro Barlennana nefoukal vítr směrem k transportéru, protože teplota, jako obvykle, zůstávala pod bodem tání chloru v nádržích. Kdyby to vítr dovoloval, vyslal by první důstojník proti vozidlu plamenný mrak, aniž by uvažoval o tom, že kapitán může být naživu.
Ve chvíli, kdy se v otevřených dveřích transportéru objevila Lacklandova opancéřovaná postava, zvedl se mezi shromážděnými členy posádky tichý hněvivý hukot. Díky napůl kupeckému, napůl pirátskému způsobu života mužstvo tvořili pouze jedinci, připra-vení při sebemenším náznaku ohrožení kteréhokoli z nich bez váhání se pustit do boje; zbabělci už dávno odpadli a individualisté vymřeli. To jediné, co Lacklandovi zachránilo život, když se před nimi obje-vil, byl zvyk - soubor návyků, který jim nedovoloval překonat vzdálenost sta yardů jediným skokem, k němuž by i tomu nejslabšímu z nich postačil jediný svalový stah. Přivyklí za celý svůj život lezení, vyva-lili se z prámů jako červenočerný vodopád a rozprostřeli se po pláži proti cizímu vozidlu. Lackland je samozřejmě viděl přicházet, ale tak doko-nale si zmýlil jejich pohnutky, že se bez jakéhokoli spěchu natáhl na střechu transportéru, zvedl Barlennana a postavil ho na zem. Poté sáhl dovnitř vozidla, vynesl ven slíbená rádia a postavil je do písku vedle velitele; teprve tehdy si posádka uvědo-mila, že kapitán je naživu a zjevně v pořádku. Lavina se ve zmatku zarazila v půli cesty mezi lodí a tankem a nastalo bezradné hemžení; zároveň se sluchátka Lacklandova skafandru rozezněla nelibozvučnou směsicí hlasů, od hlubokých basových tónů, až po ty nejvyšší, které rádiová aparatura dokázala repro-dukovat.
Třebaže se Letec už delší dobu všemožně snažil pochytit smysl toho, co si domorodci mezi sebou povídají, jak se o tom zmínil Barlennan, tentokrát posádce neporozuměl jediné slovo. Pro klid jeho duše to tak bylo mnohem lepší; už dávno se přesvědčil o tom, že pro klepeta Meskliňanů znamenalo dokonce i pancéřování schopné odolávat povrchovému tlaku osmi atmosfér jen nepatrnou překážku.
Barlennan povyk zarazil houknutím, které by Lackland zřejmě zaslechl i přes pancíř skafandru, kdyby ho předtím napůl neohlušila jeho reprodukce přenášená rádiem. Velitel dokonale věděl, co se odehrává v hlavách jeho mužů, a neměl nejmenší chuť čekat, až z Lacklanda zůstanou jen zmrzlé cáry rozseté po pláži.
"Uklidněte se!" Reakce posádky na nebezpečí, jež mu zjevně hrozilo, Barlennana ve skutečnosti až lidsky zahřála, ale nebyl zrovna vhodný čas na to, aby jí to dával moc najevo. "Skoro každý z vás při nulové tíze vyvedl nějakou tu bláznivost, takže byste všichni měli vědět, že mi nehrozilo žádné nebezpečí!"
"Ale vždyť jste zakázal..."
"Mysleli jsme..."
"Byl jste vysoko..." Kapitán sborově pronášeným námitkám udělal rázný konec.

"Vím, že jsem podobné věci zakázal, a vysvětlil jsem vám proč. Až se vrátíme do vysoké tíhy a k řádnému životu, nesmíme mít žádné návyky, které by nás sváděly bezmyšlenkovitě provádět nebezpečné kousky, jako byl tento..." Máchl klepetem zakončenou paží směrem ke střeše vozidla. "Všichni víte, co pořádná tíha dokáže; Letec to neví. Vyzvedl mě tam nahoru a jak jste sami viděli, stejně tak mě zase snesl dolů, aniž o tom vůbec přemýšlel. Pochází ze světa, kde nepůsobí prakticky žádná tíha; myslím, že tam může spadnout z výšky několika svých tělesných délek a nic se mu nestane. Sami jste se o tom mohli přesvědčit: copak by mohl létat, kdyby měl pořádné ponětí o výškách?"
Většina Barlennanových posluchačů během jeho proslovu zaryla své podsadité nohy do písku, jako by se v tom, co povídá, snažili nalézt pevnější záchytný bod. O tom, zda slovům svého velitele beze zbytku porozuměli či dokonce uvěřili, by se dalo pochybovat; přinejmenším však odvedla jejich pozornost od zákroku, který se chystali podniknout proti Lacklandovi. Opět se mezi nimi ozval tlumený šum hlasů, ale jeho převládající zabarvení nazna-čovalo spíše údiv nežli hněv. Jediný Dondragmer, stojící kousek stranou od ostatních, zůstal ztichа; a kapitán si uvědomil, že svému prvnímu důstojní-kovi bude muset poskytnout mnohem důkladnější a úplnější popis všeho, co se přihodilo. U Dondragmera se představivost úzce pojila s inte-ligencí a už teď mu zřejmě začalo vrtat hlavou, jaké následky zanechal nedávný zážitek na Barlenna-nově nervové soustavě. No, s tím se bude muset vypořádat, až nastane vhodný čas; mnohem bezprostřednější problém teď představovala posádka.
"Jsou lovci připraveni vyrazit?" Barlennanova otázka udělala dalším dohadům rázný konec.
"Ještě jsme nejedli," odpověděl trochu rozpačitě Merkoos, "ale všechno ostatní - sítě i zbraně - máme připravené."
"Kdy bude hotové jídlo?"
"Během jednoho dne, pane." Kuchař Karondasee ani nečekal na další rozkazy a vydal se zpátky k lodi.
"Done a Merkoosi, každý si vezměte jedno rádio. Viděli jste mě obsluhovat aparát, který je na lodi -stačí, když do něj budete mluvit z bezprostřední blízkosti. S jejich pomocí si můžete kořist vzít účinně-ji do kleští, když se nemusíte držet navzájem na dohled.
Done, je docela možné, že nebudu mít velitelské stanoviště na lodi, jak jsem původně zamýšlel. Zjistil jsem, že z vrcholu Letcova cestovního stroje je obdi-vuhodně velký rozhled; pokud bude souhlasit, vypra-vím se s ním do oblasti, kde budete lovit."
"Ale pane!" Dondragmer byl jako opařený. "Ne-nevyplaší ta věc široko daleko všechnu zvěř? Její příjezd je slyšet na vzdálenost sta yardů a v otevřené krajině je kdovíjak daleko vidět. Kromě toho..." Tady se zarazil, protože nenacházel slova na to, aby vyjádřil svou hlavní výhradu. Barlennan to udělal za něj.
"Kromě toho se nikdo nedokáže soustředit na lov, když mě bude vidět tak vysoko nad zemí - je to tak?" První důstojník pohybem klepet mlčky naznačil souhlas a většina přítomných členů posádky posuněk opětovala.
V první chvíli se s nimi kapitán chtěl začít přít, ale včas si uvědomil, že je to zbytečné. Už se tak docela nedokázal ztotožnit s postojem, který společně s nimi ještě docela nedávno zastával, ale uvědomil si, že tehdy by o tom, co teď považoval za "rozumné", taky nechtěl ani slyšet.
"Dobrá, Done. Pustím ten nápad z hlavy - asi máte pravdu. Zůstanu s vámi v rádiovém spojení, ale budu se držet z dohledu."
"Stejně ale na té věci pojedete? Co se to s vámi stalo, kapitáne? Já vím, mohu si říkat, že pád z výšky něko-lika stop tady na Okraji téměř nic neznamená, ale nikdy se nepřinutím k tomu, abych si záměrně takový pád přivolal; a nechápu, jak to kdokoli jiný může riskovat. Na to, že bych se třeba jen ocitl nahoře na té věci, nedokážu ani pomyslet."
"Pokud se dobře pamatuji, není to tak dlouho, co jste se skoro v celé své tělesné délce vypjal na stěžeň," odpověděl suše Barlennan. "Nebo to byl někdo jiný, koho jsem viděl, jak prověřuje horní uvazovací lana, aniž si stožár demontoval?"
"To bylo něco jiného - jedním koncem těla jsem stál na palubě," odpověděl maličko stísněně Dondragmer.
"Pro případ, že byste upadl, jste měl hlavu až příliš vysoko. Podobného chování jsem si všiml i u ostatních. Pokud si vzpomínáte, když jsme poprvé připluli do této oblasti, něco jsem vám o tom pověděl."
"Ano, pane, to souhlasí. Zůstávají vaše rozkazy nadále v platnosti, když uvážíme..." První důstojník se opět odmlčel, ale to, co chtěl říci, bylo nabíledni. Barlennan rychle a usilovně uvažoval.
"Zapomeňte na ně," řekl pomalu. "To, co jsem uvedl jako důvody, proč je podobné jednání nebezpečné, nadále platí, ale když na ně někdo z vás po návratu do vysoké tíhy zapomene a doplatí na to, bude to jeho chyba. Od nynějška v takových situacích používejte vlastní úsudek. Chtěl by se teď někdo z vás ke mně připojit?"
Slova i gesta splynula ve sborový projev důrazného odmítnutí, jen Dondragmer byl o poznání váhavější nežli ostatní. Kdyby to Barlennanovi umožnilo jeho tělesné vybavení, určitě by se ušklíbl.
"Běžte se připravit na lov - budu s vámi ve spojení," vyzval své posluchače k rozchodu. Začali se poslušně trousit zpátky k Bree a jejich kapitán se obrátil, aby podal náležitě cenzurovanou verzi rozhovoru Lacklandovi. Byl trochu roztržitý, protože právě skončená rozmluva mu do hlavy nasadila několik zbrusu nových nápadů; ty si ale může důkladněji promyslet, až bude víc času. Teď se potřeboval znovu projet na střeše transportéru.

IV. Havárie

Do zátoky, na jejímž jižním břehu zimovala Bree, se vlévala nevelká řeka, jejíž ústí se táhlo do délky asi dvaceti mil a na dolním konci dosahovalo šířky dvou mil. Zátoka ležela při jižním pobřeží většího zálivu zhruba stejného tvaru, který na délku měřil asi dvě stě padesát mil a tvořil součást rozlehlého moře, jež se ztrácelo v nekonečných prostorách severní polokoule - k nerozeznání splývalo s věčně zamrzlou polární čepičkou. Všechny tři plochy tekutiny se rozkládaly přibližně od západu k východu a na severní straně je vzájemně oddělovaly poměrně úzké poloostrovy. Barlennan ani

netušil, jak dobré stanoviště, chráněné před severními bouřemi oběma výběžky pevniny, si pro loď zvolili. Osmnáct mil dále na západ však ochrana bližšího a nižšího z obou mysů končila; a Barlennan spolu s Lacklandem měli možnost ocenit, před čím je tak úzká pevninská šíje dokázala uchránit. Kapitán již byl opět usazený na tanku, ale tentokrát měl vedle sebe upevněné rádio.

Napravo ležel mys chránící zátoku a za ním se až k vzdálenému obzoru prostíralo moře. Pláž, kterou nechali za zády, se podobala té, na níž spočívala loď -lehce se svažující pás písku posetý černou vegetací s větvemi připomínajícími provazy, jaká pokrývala větší část Mesklinu. Na úseku, který měli před sebou, však porost téměř zcela vymizel. Svah zde byl mnohem pozvolnější a písečný pás se před očima stále rozšiřoval. Třebaže chyběly dokonce i nejhouževnatější rostliny, nebyl jeho povrch úplně holý; rozlehlé, vlnami rozryté prostranství tu a tam pokrývaly temné, nehybné pozůstatky nedávné bouře.

Zčásti je tvořily obrovské haldy propletených řas či čehosi, co by se s určitým vypětím představivosti dalo nazvat rostlinstvem; zbytek představovala těla mořských živočichů, z nichž některá byla ještě obrovitější. Lackland byl trochu vyvedený z míry - ani ne tak rozměry těch tvorů, kteří zřejmě v tekutém živlu, v němž plavali, nacházeli dostatek obživy, jako tím, v jak velké vzdálenosti od pobřeží se nacházeli. Jeden takový nestvůrný obr ležel pohozený více než půl míle hluboko ve vnitrozemí; a Pozemšťan si začal uvědomovat, co větry na Mesklinu dokáží dokonce i při této gravitaci, pokud před sebou mají šedesát mil otevřeného moře, kde se mohou vytvořit dostatečně velké vlny. Býval by rád navštívil tu část pobřeží, jíž neskýtal ochranu ani vzdálenější poloostrov, ale to by vyžadovalo překonat vzdálenost dalších více než sta mil.

"Co by se stalo s vaší lodí, Barlennane, kdyby ji zasáhly vlny, které dopadly až sem?"

"To by záviselo tak trochu na druhu vlny i na tom, kde bychom se nacházeli. Na otevřeném moři bychom ji překonali bez obtíží; v místě, kde je teď Bree vytažená na břeh, by z lodi nezůstalo nic. Přirozeně jsem si neuvědomoval, do jak velké výšky mohou vlny dorůst tak blízko od Okraje - když o tom teď tak přemýšlím, možná i ty největší budou díky nedostatku tíhy poměrně neškodné."

"Obávám se, že tíha není to nejdůležitější; váš první dojem byl zřejmě správný."

"Něco takového jsem měl samozřejmě na mysli, když jsem se rozhodl na zimu ukrýt za tím mysem. Není divu, že v těchto šířkách mají cestovatelé zvýšený sklon mizet beze stop."

"Tady to ještě zdaleka není nejhorší. Celý tento úsek chrání ještě jeden mys, který je poměrně hornatý, pokud si správně vybavuji výsledky snímkování."

"Ještě jeden mys? O tom jsem nevěděl. Chcete tím říct, že to, co vidíme za poloostrovem, je jen další záliv?"

"Správně. Neuvědomil jsem si, že se obvykle držíte na dohled od pevniny. Pak jste sem tedy připluli ze západu těsně podél pobřeží, nemám pravdu?"

"Ano. Zdejší moře jsou téměř naprosto neznámá. Jak asi víte - zrovna začínám oceňovat, jak velká je to výhoda, když se můžete podívat na svět shora - toto pobřeží se táhne zhruba tři tisíce mil převážně západním směrem a potom postupně zabočuje k jihu. Počítám, že byste musel překonat nějakých šestnáct tisíc mil vzdušnou čarou na jih, abyste se ocitl přímo naproti mému domovskému přístavu - pochopitelně o mnoho víc, kdybyste plul podél pobřeží. Odtud je to ke mně domů už jen asi dvanáct set mil cesty po volném moři směrem na západ."

Zatímco spolu hovořili, obrátil se tank zády k moři a zvolna zamířil k obrovitému trupu, který zde nedávná bouře zanechala vyvržený na mělčinu. Lackland si ho samozřejmě chtěl prohlédnout, protože dosud na Mesklinu nespatřil prakticky žádného z místních živočichů; a ani Barlennan nic nenamítal. Poznal mnohé nestvůry, jimiž se hemžila moře, po kterých cestoval po celý svůj život, ale o této nic bližšího nevěděl.

Tvar jejího těla žádného z nich příliš nepřekvapoval. Mohlo patřit neobyčejně štíhlé, proudnicově tvarované velrybě, anebo nápadně robustnímu mořskému hadovi; Pozemšťanovi připomínalo zeuglodona, jenž brázdil moře jeho vlastní planety před nějakými třiceti miliony let. Žádný z živočichů, který kdy obýval Zemi a jehož zkamenělé pozůstatky, měl člověk možnost prozkoumat, však zdaleka nedosahoval rozměrů tohoto stvoření. Leželo roztažené v písku v plné své délce šesti set stop; zaživa mělo jeho tělo zřejmě válcovitý tvar a měřilo v průměru přes osmdesát stop. Teď, když ztratilo oporu kapaliny, jež mu byla domovem, připomínalo voskový model, ponechaný příliš dlouho na žhavém slunci. Třebaže hustota jeho organismu byla podle všeho ve srovnání s pozemskými formami života nejvýš poloviční, dospěl Lackland i tak při pokusu odhadnout jeho tonáž k hodnotám, jež ho ohromily; svůj díl přitom vykonal i trojnásobek běžné pozemské gravitace.

"Co uděláte, když se s něčím podobným setkáte na moři?" zeptal se Barlennana.

"Nemám nejmenší ponětí," suše odpověděl Meskliňan. "Už jsem tyhlety potvory viděl, ale jen zřídka. Obvykle, se zdržují v hlubších, trvalých mořích; jen jednou jsem něco takového spatřil na hladině a asi čtyři kusy jsem viděl vyvržené na břeh jako v tomto případě. Nevím, čím se živí, ale zřejmě potravu nacházejí hluboko pod hladinou. Nikdy jsem neslyšel o tom, že by zaútočily na loď."

"Zřejmě ani neuslyšíte," poznamenal Lackland kousavě. "Dovedu si v takovém případě jen stěží představit, že by to někdo přežil. Pokud se tenhle kousek živí tak jako některé velryby na mé planetě, dokázal by jednu z vašich lodí vdechnout a ani by si toho nevšiml. Podíváme se mu na tlamu a přesvědčíme se." Znovu uvedl tank do pohybu a rozjel se s ním podél obrovitého těla tam, kde se podle všeho nacházela hlava.

Stvoření mělo tlamu a také cosi podobného lebce, těžce pochroumané nárazem. To, co se zachovalo, však stačilo k vyvrácení Lacklandovy domněnky ohledně jeho stravovacích zvyklostí; s takovými zuby to musel nutně být masožravec. Letec je zprvu za zuby vůbec nepovažoval; teprve skutečnost, že se nacházely v poněkud nezvyklém místě, než aby mohlo jít o žebra, ho konečně přesvědčila o jejich pravém účelu.

"Tady můžete být docela klidní, Barle," řekl nakonec. "Tu věc by ve snu nenapadlo, aby na vás zaútočila. Při svém apetitu by se kvůli jedné lodi ani nenamáhala - mám dojem, že by kořist musela být nejméně stokrát větší než Bree, aby

jí vůbec stála za pozornost."
"Hluboko v moři musí plavat spousta potravy," poznamenal zamyšleně Meskliňan. "Nezdá se mi ale, že by z toho měl někdo valný užitek."
"To máte pravdu. Poslyšte, co jste měl na mysli, když jste se před malou chvílí zmínil o stálých mořích? Máte tu snad ještě nějaká jiná?"
"Mluvil jsem o oblastech, které až do samého začátku zimních bouří stále pokrývá oceán," zněla odpověď. "Hladina oceánu dosahuje nejvyšší úrovně
brzy na jaře, na závěr bouřkového období, jež přes zimu zaplní dna moří na původní stav. Po zbytek roku se jejich rozloha opět zmenšuje. Zde při Okraji, kde jsou mnohem strmější břehy, na tom tolik nezáleží; ale tam dál, kde působí slušná tíha, se od jara do podzimu může pobřežní linie posunout o dvě stě až o dva tisíce mil." Lackland si tiše hvízdl. "Jinými slovy," řekl si napůl pro sebe, "po dobu celých čtyř pozemských let se vaše oceány trvale odpařují, při čemž dochází k usazování zmrzlých par metanu na severní polární čepičce, a pak během nějakých pěti měsíců, než se na severní polokouli vystřídá jaro s létem, všechen ten úbytek dostanou zpět. Pak už se nedivím, že tady v té době vládne tak bouřlivé počasí." Hned ale přešel k naléhavějším záležitostem.
"Barle, teď bych rád z téhle plechové krabice vystoupil. Od chvíle, kdy jsem zjistil, že je na Mesklinu život, jsem chtěl získat vzorek nějaké živočišné tkáně a nebylo dost dobře možné odebrat ho vám. Mohlo se maso tohoto tvora od doby, kdy asi zahynul, nějak výrazněji změnit? Jistě s tím máte nějakou zkušenost."
"Pro nás by ještě mělo být dokonale poživatelné, ale pro člověka je podle toho, co jste mi říkal, naprosto nestravitelné. Pokud se maso neusuší nebo jinak nekonzervuje, za několik set dní může působit jako jed. Po celou tu dobu se postupně mění i jeho chuť. Jestli chcete, mohu odebrat vzorek." Aniž čekal na odpověď, a dokonce aniž se provinile rozhlédl kolem, aby se ujistil, že tímto směrem nezabloudil žádný z členů jeho posádky, vrhl se Barlennan se střechy tanku na mohutný trup. Zle se zmýlil v odhadu, úplně přeletěl obrovité tělo a na okamžik pocítil záchvěv obyčejné paniky; než ale přistál na protější straně, stačil se zase plně ovládnout. Napodruhé si již lépe vypočítal vzdálenost, přeskočil zpět a čekal, dokud Lackland neotevře dveře vozidla a nevystoupí. Tank neměl přechodovou komoru; Pozemšťan oblečený do tlakového pancéřovaného skafandru si prostě upevnil přilbu a vpustil do kabiny mesklinské ovzduší. Když vyšel ven, obklopil ho jemný vír bělavých krystalků -zmrzlé vody a kysličníku uhličitého, obsažených v atmosféře pozemského typu, prudce ochlazené na mrazivou teplotu Mesklinu. Barlennan neměl čichové ústrojí, ale když ho zasáhl slabý závan kyslíku, pocítil ve svých vzdušnicích palčivost a spěšně uskočil. Lackland správně uhodl důvod jeho chování a překypoval omluvami za to, že ho předem nevaroval.
"To nevadí," odpověděl kapitán. "Mohl jsem to předvídat - už jednou jsem zakusil stejný pocit, když jste vyšel z Pahorku, kde žijete, a jistě jste mi mnohokrát vyprávěl o tom, jaký je rozdíl mezi kyslíkem, který dýcháte, a naším vodíkem - vzpomínáte si, když jste mě učil svému jazyku."
"Zřejmě máte pravdu. Přesto mohu stěží očekávat, že bytost, pro niž není běžná představa různých světů a různého složení ovzduší, bude na něco takového neustále pamatovat. Stejně to byla moje vina. Zdá se však, že vám to neublížilo; dosud toho vím příliš málo o chemických procesech, jež provázejí život na Mesklinu, abych mohl třeba jen hádat, co vám to mohlo způsobit. To je také jeden z důvodů, proč potřebuji vzorek tkáně toho živočicha."
Lackland měl na skafandru upevněné síťované pouzdro se sadou nástrojů a zatímco se mezi nimi pancéřovými rukavicemi přehraboval, odebral Barlennan první vzorek. Dvěma páry klepet uštípl kousek kůže a podkožního vaziva, vložil si ho do úst a nějaký čas zamyšleně přežvykoval.
"Vůbec to není špatné," poznamenal nakonec. "Pokud celý kus nespotřebujete na své pokusy', bude nejlepší, když sem přivolám lovecké družiny. Myslím, že se to dá stihnout, než znovu propukne bouře, a masa je tady určitě daleko víc, než by se dalo získat jinde."
"To je dobrý nápad," zamručel Lackland. Věnoval svému společníkovi jen letmou pozornost; její větší část zaměstnával problém, jak vpravit hrot skalpelu do nepoddajné masy, kterou měl před sebou. Bez povšimnutí přešel i narážku - prozrazující Meskliňanův smysl pro humor - na možné využití celého mamutího trupu při laboratorních výzkumech. Samozřejmě věděl, že na této planetě musí být živočišná tkáň nesmírně houževnatá. Kdyby tělesná schránka Barlennana a jeho lidu dosahovala pouze pozemské konzistence, rozdrtila by ji polární gravitace Mesklinu i při malých rozměrech na kaši. Očekával, že nebude zrovna snadné proniknout nástrojem pod kůži mořského obra; více méně bez přemýšlení však předpokládal, že jakmile se dostane skrz, půjde už dál všechno hladce. Teď se přesvědčoval o svém omylu; maso uvnitř svou tvrdostí připomínalo týkové dřevo. Skalpel byl vyrobený ze supertvrdé slitiny a při vynaložení pouhé síly svalů se nedal ničím otupit, ale tato hmota mu dokázala vzdorovat a Lackland se nakonec musel uchýlit k škrábání. Výsledkem bylo několik vláken, která uzavřel do lahvičky na vzorky.
Konečně vzhlédl od práce a zeptal se Meskliňana, jenž jej se zájmem pozoroval, "Nedalo by se na té potvoře najít nějaké měkčí místo? Na to,^bych z jejího těla získal dostatek vzorků, aby to uspokojilo mládence na Toorey, budu potřebovat mechanizaci."
"Některé partie uvnitř tlamy by mohly být o něco poddajnější," odpověděl Barlennan. "Mnohem jednodušší ale bude, když to necháte na mně; jen mi řekněte, jak velké kousky tkáně potřebujete a z kterých částí těla je mám vyříznout. Bude vám to tak vyhovovat, nebo vaše vědecké postupy vyžadují, aby se při odběru vzorků používalo kovových nástrojů?"
"O ničem takovém nevím, ale pokud se to hochům nebude líbit, jen ať přijdou sem dolů a pokuchají se v tom sami," opáčil Lackland. "Dejte se do toho. A taky bychom mohli zkusit něco vydolovat z tlamy, jak jste navrhoval; na tomto místě jsem se možná ani nedostal pod kůži." Pracně se odkolébal podél hlavy vyvržené obludy až k místu, kde se mezi pysky, rozšklebenými působením gravitace, ukazovaly zuby, dásně a ještě cosi, co zřejmě představovalo jazyk. "Berte jen tak velké vzorky, aby se vešly do těchto lahviček a nebyly tam příliš natěsnané." Pozemšťan váhavě vyzkoušel

skalpel na jazyku, který mu nepřipadal tak nepoddajný jako místo, jež sondoval minule, zatímco Barlennan poslušně odkrajoval odřezky požadovaných rozměrů. Tu a tam některý kousek skončil v jeho ústech - ne že by měl opravdu hlad, ovšem toto bylo čerstvé maso - ale i tak netrvalo dlouho a lahvičky byly naplněné.
Lackland se narovnal, uložil zbývající kontejnery a vrhl žádostivý pohled na řadu zubů, jež připomínaly řadu sloupů.
"Kdybych chtěl jeden z nich vytrhnout, potřeboval bych asi nitroželatinu," poznamenal tak trochu lítostivě.
"Co je to?" vyzvídal Barlennan.
"Výbušnina - látka, která se velice prudce promění v plyn, jenž vyvolá otřes a způsobí silný hluk. Podobných materiálů užíváme při výkopech,
k odstranění nežádoucích budov či částí krajiny a někdy při válčení."
"Nebyl tohle zvuk, jaký vydává výbušnina?" zajímal se Barlennan.
Lackland hned neodpověděl a naslouchal. Výbuch obstojné intenzity, který se rozlehne na planetě, jejíž obyvatelé neznají výbušniny, a kde se nevyskytuje žádný další příslušník lidské rasy, člověka dokáže vyvést z rovnováhy, obzvláště když si pro svůj třesk zvolí tak neuvěřitelně příhodný okamžik; není divu, že Lackland byl, mírně řečeno, šokovaný. Nedokázal přesně odhadnout vzdálenost ani sílu exploze, jejíž zvuk zaslechl v Barlennanově rádiu a zároveň prostřednictvím vlastních sluchátek na skafandru; po pár sekundách ho však přepadlo krajně nemilé podezření.
"Velmi se mu to podobalo," odpověděl poněkud opožděně na Meskliňanovu otázku a klátivě vyrazil kolem hlavy mrtvé mořské příšery zpátky k místu, kde zanechal tank. Docela se hrozil toho, co objeví. Barlennan, zvědavější než kdy předtím, se vydal za ním; zvolil přitom svůj přirozenější způsob pohybu, lezení.
Když se tank objevil na dohled, pocítil Lackland na okamžik nevýslovnou úlevu; když ale dorazil ke dveřím vozidla, čekal ho neméně hluboký otřes.
V místech, kde byla dříve podlaha, zbyly jen pokroucené útržky tenkého plechu. Některé zůstaly zdola přichycené ke stěnám* další se proplétaly mezi řídicími mechanismy a dalším vnitřním vybavením. Pohonné ústrojí, umístěné pod podlahou, bylo téměř zcela odkryté a jediný pohled prozradil poděšenému Pozemšťanovi, že je beznadějně zničené.
Barlennana celá událost hluboce zaujala.
"Řekl bych, že jste v tanku měl nějakou výbušninu," poznamenal. "Proč jste ji nepoužil k tomu, abyste z těla zvířete získal to, co potřebujete? A když už jste ji nechal v tanku, co ji přivedlo k výbuchu?"
"Máte talent na kladení obtížných otázek," odvětil Lackland. "Na první z nich mohu odpovědět, že jsem žádnou výbušninu nevezl; ohledně té druhé se můžeme v této chvíli jen dohadovat."
"Stejně to ale muselo být něco, co jste vezl," namítl Barlennan. "Dokonce i mně je jasné, že ať to bylo cokoli, měl jste to pod podlahou tanku a chtělo se to dostat ven; na Mesklinu nemáme věci, které by se chovaly podobně."
"I když uznávám vaši logiku, pod podlahou nebylo nic, co by podle mého názoru mohlo vybuchnout," odpověděl Pozemšťan. "Elektromotory a jejich akumulátory prostě nejsou výbušné. Ať už ale explozi způsobilo cokoli, podrobná prohlídka bezpochyby objeví nějaké stopy, třeba po schránce, v níž to bylo ukryto, protože, jak se zdá, prakticky všechny úlomky zůstaly uvnitř. Teď ale musím vyřešit horší problém."
"A jaký?" .
"Nacházíme se osmnáct mil daleko od místa, kde mohu obnovit své zásoby potravin, pokud nepočítám ty, které mám uložené ve skafandru. Tank je zničený; a jestliže se kdy narodil Pozemšťan, který dokáže ujít osmnáct mil ve vytápěném brnění stavěném pro tlak osmi atmosfér v podmínkách trojnásobné gravitace, já to určitě nejsem. Díky těmto žábrám, vybaveným řasami, mi vzduch při dostatku slunečního svitu vydrží neomezenou dobu, ale než dorazím ke stanici, umřu hladem."
"Nemůžete zavolat své přátele na rychlejším z obou měsíců, aby sem poslali raketu a dopravili vás zpět?"
"To bych mohl; zřejmě už všechno vědí, pokud je někdo v radistické kabině a sleduje náš rozhovor. Potíž je v tom, že když budu muset požádat o podobnou pomoc, doktor Rosten mě určitě donutí, abych se na zimu vrátil na Toorey; už tak mi dalo dost námahy přemluvit ho, abych tady mohl zůstat. Stejně se musí dozvědět o tom, co se stalo s tankem, ale chci mu to zavolat až ze stanice - pokud se mi tam podaří vrátit bez jeho pomoci. Jenže tady nikde nablízku není žádný zdroj energie, který by se dal využít pro cestu zpět; a dokonce i kdyby bylo možné doplnit zásobníky potravy ve skafandru a nepustit přitom dovnitř vaše ovzduší, stejně byste se do stanice pro zásoby nedostali."
"Pro každý případ zavolám posádku," poznamenal Barlennan."Zatím mohou zužitkovat tuhletu potravu - nebo aspoň tolik, kolik unesou. Kromě toho mě ještě něco napadlo."
"Jsme na cestě, kapitáne." Dondragmerův hlas, který se ozval z přijímače, vylekal jak Lacklanda, jenž zapomněl, že sám zařídil, aby z každé vysílačky bylo možno udržovat spojení se všemi ostatními, tak i samého kapitána, který nevěděl, že se jeho první důstojník tak dobře naučil anglicky. "Budeme u vás nejpozději za několik dnů; od začátku jsme postupovali zhruba stejným* směrem jako Letcův stroj." Tuto zprávu odvysílal ve svém mateřském jazyce a Barlennan ji Lacklandovi přeložil.
"Jak to tak vypadá, vám hlad nějaký čas nehrozí," odpověděl Pozemšťan a vrhl poněkud lítostivý pohled na horu masa po svém boku. "Co to ale bylo za nápad, o kterém jste se zmínil? Pomůže mi nějak při řešení mého problému?"
"Možná, tak trochu." Kdyby měl Meskliňan poddajnější ústa, patrně by se usmál. "Mohl byste si na mne vystoupit?"
Lackland tou žádostí zůstal na několik okamžiků úplně ohromený; konec konců, Barlennan víc než cokoli jiného připomínal housenku a když člověk šlápne na housenku... Po chvíli ale roztál a návrh s úsměvem přijal.
"Tak dobrá, Barle. Na chvíli jsem přestal chápat všechny souvislosti." Mezitím mu Meskliňan vlezl těsně pod nohy a Lackland bez dalšího otálení udělal požadovaný krok. Tehdy se ukázalo, že zbývá překonat jedinou potíž.
Lackland měl hmotnost asi sto šedesáti liber. Jeho skafandr, svým způsobem technický zázrak, se jí zhruba vyrovnal. Na Mesklinu poblíž rovníku tedy člověk spolu s pancířem vážil přibližně devět set padesát liber - bez důmyslného servozařízení, jež posilovalo nohy, by nebyl schopen, učinit jediný krok - a tato váha byla jen o čtvrtinu vyšší, než jaké

dosahoval Barlennan v polárních oblastech své planety. Unést takové zatížení nebylo pro Meskliňana nic těžkého; pokus zmařila jen pouhá geometrie. Barlennanovo tělo mělo zhruba podobu válce, který dosahoval jedné a půl stopy délky a dvou palců v průměru; pro opancéřovaného Pozemšťana bylo fyzicky nemožné udržet na něm rovnováhu. Meskliňan byl bezradný; tentokrát přišel s řešením zase Lackland. Výbuchem se odtrhly některé boční pláty v dolní části vozidla; pod Lacklandovým vedením se Barlennanovi po značné námaze podařilo jeden z nich zcela uvolnit. Byl asi šest stop dlouhý a dvě stopy široký a když ho kapitán mocnými klepety zahnul na jednom konci vzhůru, stal se z něj skvělý smyk; Barlennan ale v této části planety vážil asi tři libry. Prostě mu chyběla nezbytná tažná síla k tomu, aby vynález uvedl do pohybu - a nejbližší porost, který mohl posloužit jako opora, byl čtvrt míle daleko. Lackland byl rád, že když už muselo k tomuto fiasku dojít v době, kdy slunce stálo na obloze, aspoň obyvatelé tohoto světa nepřikládají žádný význam tomu, že někomu zrudne obličej. Pracovali ve dne i v noci, protože po rozplynutí bouřkových mraků vydávaly oba měsíce i menší slunce dostatečný svit.

V. Mapování

Příchod posádky o několik dní později vyřešil Lacklandův problém téměř okamžitě.
Samotný počet domorodců příliš nepomohl; ani jedenadvacet Meskliňanů nevyvinulo dostatečnou tažnou sílu, aby dokázali naložený smyk uvést do pohybu. Barlennana napadlo, že by náklad mohli nést, a určil čtyři členy posádky, z nichž každý měl podpírat jeden roh; dalo mu přitom značnou námahu, než překonal navyklou nechuť svých krajanů zdržovat se pod pevnými předměty. Když se mu to konečně podařilo, ukázalo se celé úsilí jako zbytečné; kovový plát nebyl dostatečně pevný na to, aby snesl podobné zacházení, a pod tíhou opancéřované postavy se prohnul, takže až na podepřené rohy celý náklad dosedl na zem.
Dondragmer, aniž to nějak zvlášť komentoval, se po dobu celého experimentu zabýval tím, že rozmotával a navazoval lana, běžně používaná k upevnění loveckých sítí. Každá z délek, kterou tak získal, byla víc než dostatečně dlouhá na to, aby dosáhla k nejbližšímu porostu; a kořeny těchto rostlin, jež běžně dokázaly vzdorovat nejhorším vichřicím, které Mesklin nabízí, skýtaly všechnu nezbytnou oporu. O čtyři dny později kolona smyků, sestavená ze všech použitelných plechů z tanku, vyrazila na zpáteční cestu k Bree s Lacklandem a obrovským nákladem masa na palubě; při stabilní rychlosti jedné míle za hodinu dorazila k lodi za jedenašedesát dnů. Po dalších dvou dnech úsilí se za pomoci dalších členů posádky podařilo proklestit cestu porostem mezi lodí a kupolí a bezpečně dopravit Lacklanda i s jeho brněním k přechodové komoře. Byl právě nejvyšší čas; vítr už zesílil natolik, že při návratu na loď museli námořníci použít záchytných lan, a oblohu počaly znovu bičovat bouřkové mraky.
Dřív než se odhodlal podat úřední zprávu o havárii tanku, Lackland nejprve pojedl. Chtěl, aby jeho hlášení bylo co nejúplnější; uvědomoval si, že by nejprve měl přijít na to, co se vlastně stalo. Stěží mohl obvinit někoho na Toorey, že omylem nechal pod podlahou vozidla kus trhaviny.
Až ve chvíli, kdy tiskl tlačítko na komunikačním zařízení, jež propojovalo stanici a satelit, mu svitla odpověď, a když se na obrazovce objevil vrásčitý obličej dr. Rostena, věděl přesně, co má povídat.
"Menší zádrhel na tanku, doktore."
"To jsem pochopil. Něco vážného? Mechanická nebo elektrická závada?"
"V podstatě mechanická, i když elektrický rozvod na ní měl taky svůj podíl. Obávám se, že tank můžeme úplně odepsat; to, co z něj zbylo, zůstalo trčet nedaleko pláže asi osmnáct mil odtud na. západ.
"To je nádhera. Tahle planeta se nám začíná po všech stránkách pěkně prodražovat. Co se vlastně stalo - a jak jste se dostal zpátky? Asi byste sotva dokázal ujít osmnáct mil v pancéřovém skafandru při té gravitaci."
"Taky jsem to neušel - Barlennanovo mužstvo mě vzalo do vleku. Co se tanku týče, pokud tomu dobře rozumím, podlahová přepážka mezi kabinou řidiče a motorovou sekcí nebyla vzduchotěsná. Když jsem vystoupil a vydal se na průzkum, mesklinská atmosféra - vysoce stlačený vodík - začala prolínat dovnitř a smísila se s normálním vzduchem pod podlahou. Totéž samozřejmě nastalo i v kabině, ale odtud unikl prakticky všechen kyslík dveřmi, takže jeho koncentrace klesla pod nebezpečnou mez dřív než k něčemu mohlo dojít. Dole pod podlahou se kyslík udržel o něco déle - a pak už stačila jediná jiskra."
"Rozumím. Co způsobilo to jiskření? Zůstaly motory v chodu, když jste vystoupil?"
"Jistě - servoposilovače řízení, dynamotory a tak. Jsem moc rád, že jsem je nechal běžet; jinak by k výbuchu zřejmě došlo po mém návratu, až bych je znovu nastartoval."
"Hm." Ředitel Záchranného sboru vypadal poněkud rozladěně. "Musel jste vůbec vystupovat?" Lackland blahořečil hvězdám za to, že Rosten je biochemik.
"Ne že bych zrovna musel. Chtěl jsem jen odebrat tkáňové vzorky z těla šest set stop dlouhé velryby, která tam uvízla na mělčině. Napadlo mě, že by někdo mohl..."
"Vzal jste je s sebou? vyštěkl Rosten dřív než Lackland stačil domluvit.
"Ovšem. Můžete si pro ně kdykoli přiletět - a vzít s sebou další tank, pokud ještě nějaký máme."
"To máme. Uvazuji o tom, že vám ho dám k dispozici až skončí zima; do té doby to pro vás bude bezpečnější v kupoli. Co jste použil ke konzervaci vzorků?"
"Nic zvláštního - zdejší atmosféru - vodík. Říkal jsem si, že z vašeho hlediska by je běžné konzervační prostředky znehodnotily. Měl byste se pro ně zastavit co nejdříve; Barlennan říká, že po několika stech dnech začne být maso jedovaté, což znamená, že tu zřejmě existují mikroorganismy."
"Bylo by divné, kdyby je tu neměli. Zatím vydržte; za pár hodin jsem u vás." Rosten přerušil spojení, aniž dále komentoval zničený tank, což Lackland náležitě ocenil. Šel si hned lehnout, protože už čtyřiadvacet hodin nespal. Probudil ho - částečně - až přílet rakety. Jak se dalo očekávat, Rosten se dostavil osobně. Ani si neodložil skafandr;

sebral lahvičky, které Lackland nechal v přechodové komoře, aby omezil riziko znehodnocení vzorků kyslíkem, jediným pohledem zhodnotil Lacklandův stav a zhurta ho poslal zpátky do postele.
"Tenhle materiál zřejmě stojí za jeden tank," řekl úsečně. "Teď se koukejte vyspat. Čekají vás další problémy, které bude třeba vyřešit - o tom si ale znovu promluvíme, až budete schopen vnímat, co vám povídám. Zatím na viděnou."
Dveře přechodové komory se za ním zavřely.
Lackland si skutečně nepamatoval nic z toho, co mu Rosten řekl na rozloučenou; připomněl šije teprve o mnoho hodin později, když se vyspal a znovu najedl.
"Současná zima, kdy Barlennan nemůže cestovat, potrvá už jen tři a půl měsíce," nezdržoval se ředitel se zbytečnými úvody. "Máme tady haldy tele-fotografií, uspořádaných tak, aby všeobecně odpovídaly rozložení povrchu, ale dosud se nám je nepodařilo promítnout na mapu. Brání nám v tom
některé nejasnosti při jejich vyhodnocování. Váš úkol pro zbytek zimy bude, dát s vaším přítelem Barlennanem nad těmi snímky hlavy dohromady, převést je do podoby použitelné mapy a zvolit trasu, která ho co nejrychleji přivede k materiálům, jež potřebujeme zachránit."
"Barlennan se tam ale nechce dostat rychle. Pro něj je to čistě obchodní a průzkumná výprava, v níž my tvoříme pouhou epizodu. To jediné, co jsme mu mohli za jeho pomoc nabídnout, je plynulý přísun zpráv o počasí, které mu pomohou při jeho podnikání."
"Chápu. To je taky důvod, proč jste tam dole, pokud si vzpomínáte; máte pověst diplomata. Nečekám žádné zázraky - nikdo je nečekáme - a rozhodně chceme, aby s námi Barlennan zůstal zadobře; ale na té raketě, co uvázla na pólu, je speciální zařízení za dvě miliardy a záznamy, jejichž cena se penězi vůbec nedá vyjádřit...
"Já vím a udělám všechno, co je v mých silách," přerušil ho Lackland, "ale asi se mi nikdy nepodaří domorodce přesvědčit, jak moc je to pro nás důležité. Tím nechci snižovat Barlennanovu inteligenci -prostě mu chybí potřebné zázemí. Dávejte pozor, ať nepropasete chvíli, kdy zimní bouřky na čas polevní, aby sem mohl přijít a studovat snímky pokaždé, když to bude možné."
"Nemohl byste venku pod oknem zřídit nějaký přístřešek, aby tam mohl zůstat i během nepříznivého počasí?"
"Jednou jsem mu to navrhl, ale nechce v takových chvílích opouštět loď a posádku. Docela ho chápu."
"Myslím, že já taky. No, dělejte, co se dá - víte, co to pro nás znamená. Z těch údajů se toho můžeme dovědět o gravitaci víc než kdokoli jiný od dob Einsteina." Rosten přerušil spojení a byl čas dát se do práce.
Na dálku řízenou průzkumnou raketu, která přistála u jižního pólu Mesklinu a poté, co podle všeho zaznamenala potřebné údaje, odmítla znovu odstartovat, se podařilo objevit již před delší dobou podle signálů jejích telemetrických vysílačů. Jedna věc však byla znát její polohu, něco jiného pak zvolit námořní nebo pozemní trasu od zimoviště Bree až do místa, kde uvázla. Cesta přes oceán nebyla to nejhorší; stačilo plout nějakých čtyřicet či čtyřicet pět tisíc mil podél pobřeží, z toho polovinu ve vodách, s nimiž už byla Barlennanova posádka obeznámená, aby se záchranný tým dostal tak blízko k ochromené raketě, jak jen to současný pás moří dovoloval. Odtud však ještě zbývalo překonat další asi čtyři tisíce mil po souši a naneštěstí nebyl nablízku žádný veletok, který by tento úsek cesty umožnil nějak podstatněji zkrátit.
Ve vzdálenosti asi padesáti mil od cíle sice protékala řeka, splavná pro plavidlo, jakým byla Bree, ale vlévala se do oceánu, který neměl žádné viditelné spojení s moři, po nichž se plavili Barlennanovi plavci. Tato moře tvořila dlouhý, úzký, vysoce nepravidelný pás, který začínal kousek nad rovníkem, poblíž Lacklandovy stanice, táhl se - na mesklinské poměry - poměrně těsně podél jižního pólu a dosahoval opět téměř k rovníku na opačné straně planety. Oceán, do něhož ústila řeka tekoucí v blízkosti rakety, byl mnohem širší a měl daleko pravidelnější tvar; rovněž se prostíral k rovníku a dále na sever, kde posléze splýval s polární čepičkou. Ústí řeky, o níž byla řeč, se nacházelo na jeho nejjižnějším okraji. Od pásu moří, ležícího dále na západ, tento oceán oddělovala úzká šíje, jež sahala od pólu až k rovníku – opět úzká pouze podle mesklinských měřítek. Když postupně sestavil všechny fotografie, dospěl Lackland k závěru, že se její šířka pohybuje od dvou do sedmi tisíc mil.
"Velmi by nám přišel vhod průliv mezi oběma oceány," oznámil jednoho dne Barlennanovi. Meskliňan, pohodlně roztažený na své terase u okna, mlčky pokynul na souhlas. Už bylo po zimním slunovratu a záře většího z obou sluncí, jež rychle ubíhalo po nebeské klenbě k severu, znatelně ochabovala. "Jste si jistý, že vaši lidé o žádném nevědí? Konec konců, většina těchto snímků byla pořízena na podzim a jak sám říkáte, na jaře sahá hladina moří o hodně výš."
"Neznáme žádný takový průliv, v žádném ročním období," odpověděl kapitán. "O oceánu, o kterém mluvíte, něco víme, ale moc toho není; pevninu, která jej odděluje, obývá velké množství různých národů, s nimiž se příliš nedostaneme do styku. Jedna karavana stráví na cestě několik let a zpravidla se nepouští tak daleko. Zboží při takové výpravě projde mnohýma rukama a když na ně naši kupci narazí v přístavech na západním pobřeží, je dost obtížné zjistit cokoli bližšího o jeho původu. Pokud takový průliv, jaký bychom potřebovali, vůbec existuje, musel by být někde tady blízko Okraje, kde ještě jsou téměř neprozkoumané oblasti. Naše mapa - ta, kterou společně připravujeme - nepokrývá dostatečně velké území."
"Pokud mě paměť neklame, pár tisíc kilometrů za vnějším mysem se opět stáčí k severu - viděl jsem je ale taky jen na podzim. Sestavit použitelnou mapu toho vašeho světa nebude žádná hračka. Příliš rychle se mění. Měl bych chuť počkat do příštího podzimu, až bude možné naši mapu využít, ale ten je ještě čtyři mé roky vzdálený. Tak dlouho tady nemohu zůstat."
"Můžete se na tu dobu vrátit na svůj svět a tam si odpočinout - i když bych se s vámi nerad musel rozloučit."
"Obávám se, že by to byl trochu dlouhý výlet, Barlennane."
"Jak je to daleko?"
"No, vaše délkové míry nám tady moc nepomohou. Okamžik, už to mám. Paprsek světla dokáže obletět »okraj« Mesklinu za - ehm - čtyři pětiny sekundy." Zatímco Meskliňan zaujatě přihlížel, předvedl mu na hodinkách příslušný

časový interval. "Stejnému paprsku by to trvalo něco přes jedenáct mých let, to znamená zhruba dva a čtvrt vašeho roku, než by odsud doletěl ke mně domů."
"Pak je tedy váš svět tak daleko, že ho není vidět? Ještě nikdy jste mi tyto věci nevysvětlil."
"Nebyl jsem si jistý, zda jsme se dostatečně vypořádali s jazykovou bariérou. Ne, můj svět není vidět, ale až skončí zima a zaujmeme správnou polohu vůči vašemu slunci, ukážu vám to naše." Poslední věta zcela přesáhla Barlennanovo chápání, ale pustil ji za hlavu. Jasné Belne, jehož východy a západy vytvářely den a noc, a bledé Esstes, jež se právě ukázalo na noční obloze, to byla jediná slunce, co znal. Za necelého půl roku, při letní rovnodennosti, se obě na nebi objeví v těsné blízkosti vedle sebe a mdlejší z nich nebude téměř vidět; Barlennan si však důvody těchto přesunů nikdy hlavu nezatěžoval.
Lackland odložil snímek, který držel v ruce; vypadal zamyšleně. Podlahu místnosti z větší části pokrývaly volně sestavené fotografie; oblast, kterou Barlennan důvěrně znal, už byla poměrně dobře zmapovaná. Zbývalo však ještě vykonat obrovský kus
práce, než se podaří do mapy zahrnout základnu a její okolí; a Lacklandovi už začínalo dělat starosti, že snímky do sebe nechtějí zapadat. Kdyby zachycovaly sférický nebo téměř sférický svět, jako je Země nebo Mars, mohl na mapě, kterou sestavoval a která zaplňovala plochu stolu na jedné straně místnosti, téměř automaticky provést příslušnou korekci zobrazení; Mesklin však neměl ani vzdáleně kulový tvar. Jak se Lackland mohl už před časem přesvědčit, proporce Mísy uložené na Bree - Barlennanovy obdoby pozemského globusu - přibližně odpovídaly skutečnosti. Měřila šest palců v průměru, byla jeden a čtvrt palce hluboká a vykazovala plynulé, i když zdaleka ne rovnoměrné zakřivení. Porovnávání fotografií dále ztěžovala ta okolnost, že povrch planety byl z větší části poměrně hladký, bez opravdu výraznějších topografických rysů; a dokonce i tam, kde se objevovala horstva a údolí, díky odlišnému rozložení stínů na sousedních snímcích představovala jejich identifikace tvrdý oříšek. Skutečnost, že jasnější z obou sluncí procestovalo svou dráhu od obzoru k obzoru za méně než devět minut,, vážně narušila běžné snímkovací postupy; často byly v jediné sadě po sobě jdoucí záběry osvícené z téměř úplně opačné strany.
"Takhle se nikam nedostaneme, Barle," řekl Lackland otráveně. "Stálo to za pokus, dokud byla naděje, že objevíme nějakou zkratku, ale jak tvrdíte, žádná neexistuje. Jste námořník a ne vůdce karavany; ty čtyři tisíce mil pevniny zrovna v místech, kde je nejvyšší přitažlivost, znamenají náš konec."
"To tedy znamená, že ani vědění, které vám umožňuje létat, nedokáže změnit tíhu?"
"Nedokáže." Lackland se usmál. "Přístroje na palubě rakety, jež uvázla na vašem jižním pólu, možná obsahují údaje, díky kterým bychom se to mohli časem naučit. To je taky důvod, proč jsme tu raketu vypustili; ze všech míst ve vesmíru, která jsou nám zatím dostupná, vládne nejstrašlivější povrchová přitažlivost právě na pólech vaší planety. Existuje řada světů, jež jsou mnohem blíže položené nežli ten váš a dosahují daleko větší hmotnosti, ale žádný z nich se neotáčí takovým způsobem jako Mesklin; navíc mají téměř sférický tvar. Potřebovali jsme v tom nesmírném gravitačním poli provést měření - nejrůznější druhy měření. Hodnota přístrojů, zvlášť vyvinutých pro tuto výpravu, se nedá číselně vůbec vyjádřit; když raketa odmítla reagovat na povel ke startu, otřáslo to vládami na deseti planetách. Ty údaje musíme mít, i kdybychom měli vyhloubit průplav, jímž se Bree přeplaví do toho druhého oceánu." "Jaké zařízení vlastně bylo na palubě té rakety?", zeptal se Barlennan. Téměř ve stejném okamžiku litoval, že tu otázku vůbec vyslovil; taková zvláštní zvědavost by Letce mohla zarazit a vzbudit v něm podezření ohledně kapitánových skutečných úmyslů. Lackland však podle všeho neviděl na dotazu nic neobvyklého.
"Na to vám, Barle, bohužel nedokážu odpovědět. Prostě vám chybí základní průprava, aby pro vás měly pojmy jako »elektron«, »neutrino«, »magnetismus« a »kvantum« jakýkoli smysl. Trochu víc by vám toho mohl říkat pohonný mechanismus rakety, ale i o tom pochybuji." Přestože Lackland, jak se zdálo, nejevil známky nedůvěry, Barlennan se rozhodl obrátit list.
"Neměli bychom raději hledat snímky, zachycující pobřeží a vnitrozemské oblasti dál na východ?"
Lackland odpověděl, "Zatím ještě nemůžeme vyloučit možnost, že se oba oceány někde setkávají;
netvrdím, že jsem si zapamatoval všechny podrobnosti. Možná v těsné blízkosti ledové čepičky - jak velký chlad jste schopni snést?"
"Když zamrzne moře, necítíme se příliš dobře, ale dá se to vydržet - pokud se neochladí ještě mnohem víc. Proč se ptáte?"
"Není vyloučeno, že se cestou budete muset přiblížit až k severnímu pólu. To se ještě uvidí." Letec se probíral hromádkou pozitivů, která byla pořád ještě vyšší než Barlennan na délku, a nakonec vytáhl tenký svazek fotografií. "Jeden z těchto záběrů..." Na několik okamžiků se odmlčel. "Tady to máme. Tento snímek byl pořízený z vnitřního okraje prstence, z výšky přes šest set mil, úzkoúhlým teleobjektivem. Můžete na něm rozeznat hlavní pobřežní čáru, velký záliv a tady, na jižní straně, malou zátoku, kde je zazimovaná Bree. Snímek pochází z doby, než byla vybudována stanice - i když tu by na něm stejně nebylo vidět.
Teď se podívejme, co se z toho dá sestavit. Tady máme záběr území o kus dál na východ." Znovu se odmlčel a jeho mesklinský společník jen fascinovaně přihlížel, jak mu před očima vzniká přehledná mapa končin, kam dosud nikdy nevkročil. Lackland pracoval v horečném tempu, téměř bez přestávky na jídlo a dokonce i na odpočinek, který v ničivé mesklinské gravitaci tolik potřeboval, až se nakonec na podlaze místnosti prostírala nová mapa - obdélník zachycující území široké asi dva tisíce mil od východu k západu a zhruba poloviční délky. Na jeho západním konci bylo možné zřetelně rozeznat velký záliv i nepatrnou zátoku, kde se skrývala Bree; na opačné straně většinu plochy zabírala jednotvárná rozloha východního oceánu. Mezi nimi ležela pevninská bariéra.
Byla poměrně úzká; v nejužším místě, nějakých pět set mil severně od rovníku, měřila od pobřeží k pobřeží sotva osm set mil a tato vzdálenost se podstatně zkracovala, pokud se za výchozí bod zvolil nejzazší dostupný úsek některé z hlavních řek. Asi tak tři sta mil, z toho část přes horský hřbet, to bylo vše, co leželo mezi Bree a relativně snadnou

cestou ke vzdálenému cíli Pozemšťanova snažení. Tři sta mil; s ohledem na mesklinské vzdálenosti pouhý krok.
Pro mesklinského plavce to však naneštěstí znamenalo mnohem víc. Bree se přece jen nacházela na té nesprávné straně bariéry; Lackland po dlouhé minuty beze slova zíral na mozaiku, jež ho obklopovala, než svého drobného společníka seznámil s tímto závěrem. Očekával, že mu odpoví mlčení anebo přinejlepším sklíčený projev souhlasu; jeho hodnocení se dalo stěží zpochybnit. Meskliňan ho však překvapil.
"To není problém, pokud máte víc takových plechů, na kterých jsme dopravili vás a maso zpět!" zněla jeho pohotová odpověď.

VI. Sáně

Lackland ještě drahnou chvíli hleděl přes okno stanice drobnému stvoření do očí, než si srovnal v hlavě všechny možnosti, které v sobě Meskliňanova poznámka zahrnovala; pak ztuhl v postoji, který - alespoň pokud to gravitace dovolovala - prozrazoval napjatou pozornost.
"To chcete tvrdit, že jste ochotni táhnout Bree po souši na saních, tak jako jste to udělali se mnou?"
"Ne tak docela. Loď má oproti nám mnohem vyšší hmotnost a nastaly by stejné potíže s nedostatkem tažné síly jako minule. Měl jsem na mysli možnost, že Bree potáhnete vy s pomocí dalšího tanku."
"Ano, už rozumím. To by samozřejmě bylo možné, pokud nenarazíme na terén, kudy tank nedokáže projet. Ale budete se svým mužstvem ochotni podstoupit takovou cestu? Vynahradí vám to málo, co pro vás můžeme udělat, zvýšenou námahu a vzdálenost od domova?"
Barlennan roztáhl klepeta do úsměvu.
"Bude to mnohem lepší, než jsme původně plánovali. Zboží z pobřeží východního oceánu do naší země putuje dlouhými karavanními cestami přes pevninu; v době, kdy se dostane do přístavů na březích našeho moře, už stojí celé jmění a žádný poctivý kupec na něm nemůže slušně vydělat. Kdybychom je na této výpravě mohli získat přímo, určitě by se nám to mnohonásobně vyplatilo. Musel byste nám ale slíbit, že nás na zpáteční cestě přepravíte znovu přes pevninu.
"To je docela rozumný požadavek; mí přátelé vám jistě rádi vyhoví. Ale co cesta po souši? Jak jste sám říkal, nic o té oblasti nevíte; nezalekne se vaše posádka neznámých zemí, vysokých hor nad hlavou nebo třeba zvířat tak obrovitých rozměrů, jakých ve vaší části světa nikdy žádné nedoroste?"
"Není to poprvé, co musíme čelit nebezpečí," odpověděl Meskliňan. "Dokázal jsem si přivyknout na výšky - dokonce i na střechu vašeho tanku. Co se týká zvířat, Bree je vyzbrojená ohněm a žádné z těch, co žijí na souši, se velikostí nemůže rovnat některým obyvatelům oceánů."
"Máte úplnou pravdu, Barle. No dobrá. Bůhví, že jsem se vás nepokoušel odrazovat; jen jsem se'chtěl ujistit, zda jste si všechno důkladně promysleli, než se pustíte do podobného podniku, protože ho bude nutné dotáhnout až do konce."
"To je mi docela jasné, ale v tomto směru můžete být bez obav, Charlesi. Teď se musím vrátit na loď; znovu se začínají hromadit mraky. Povím mužstvu, co hodláme podniknout, a abych předešel jakýmkoli obavám, připomenu všem, že účastníci výpravy mají zajištěný podíl na zisku odpovídající jejich hodnosti. V celé posádce není jediný muž, kterého by strach odradil od cesty k bohatství."
"A co vy?" uchechtl se dušeně Lackland.
"Já jsem bez obav," odvětil Meskliňan a zmizel do noci, ponechávaje Lacklanda v nejistotě, jak si jeho slova vysvětlit.
Když Rosten vyslechl nový plán, neodpustil si spoustu uštěpačných poznámek v tom smyslu, že se od Lacklanda dalo čekat, že přijde s nějakým nápadem, jak si zajistit možnost užívat tank.
"Zdá se ale, že by to mohlo vyjít," připustil neochotně. "Jak by vlastně měly vypadat sáně, co máme postavit pro tu mořskou kocábku vašeho přítele? Jak je vůbec velká?"
"Bree je asi čtyřicet stop dlouhá a patnáct široká; řekl bych, že má ponor pět nebo šest palců. Skládá se ze spousty prámů dlouhých zhruba tři stopy a širokých polovic, vzájemně propojených lany tak, aby měly zajištěnou volnost pohybu - není těžké uhádnout, proč."
"Hm. Je mi to jasné. Kdyby na této planetě někde blízko pólu vlny tak dlouhou loď na obou koncích vyzvedly do výše, zatímco střed by zůstal bez opory, byla by na kusy. Čím je poháněná?"
"Plachtami; na dvaceti či třiceti prámech jsou stěžně. Mám dojem, že některé z prámů jsou rovněž vybavené kýlovými deskami, jež se dají sklopit, aby
bylo loď možné vytáhnout na břeh; přímo jsem se na to ale Barlennana neptal. Vlastně ani nevím, jak dalece je na tomto světě rozvinuté umění mořeplavby, ale podle toho, s jakou samozřejmostí kapitán mluví o rozlehlých prostorách oceánu, které překonali, bych přinejmenším předpokládal, že dovedou lavírovat."
"Vypadá to tak. Dobrá, tak tady na Toorey vyrobíme něco z lehkého kovu a dopravíme vám to dolů hned, jak to bude hotové."
"Měli byste s tím počkat, až skončí zima. Pokud sáně vyložíte dál od pobřeží, ztratí se pod sněhem a když je necháte na břehu, budeme potřebovat potápěče, zvedne-li se hladina tak, jak Barlennan očekává."
"Proč si ale v tom případě dává tolik na čas? Zima už je víc než z poloviny za námi a ve všech oblastech jižní polokoule, které můžeme sledovat, dochází k fantastickému množství srážek."
"Proč mi kladete takové otázky? Myslel jsem, že na to máme meteorology, pokud ovšem ze samé snahy porozumět této planetě nepřišli o rozum. Já mám dost svých starostí. Kdy dostanu další tank?"
"Až ho bude možné používat; jak už jsem říkal, až skončí zima. A pokud ho taky vyhodíte do povětří, je marné volat o další, protože nejbližší je až na Zemi."
Když se Barlennan při své další návštěvě o několik set dnů později seznámil s obsahem rozhovoru, byl dokonale

spokojen. Jeho posádka přijala zamýšlenou výpravu s nadšením; mohl je zlákat, tak jak předpokládal, očekávaný zisk, ale zároveň s ním všichni v bohaté míře sdíleli prostou touhu po dobrodružství, která je zavedla tak daleko do neznámých krajů.
"Jakmile skončí období bouří, vyrazíme," řekl Lacklandovi. "Na zemi ještě bude ležet spousta sněhu; pokud cesta povede mimo písčité pláže, může nám to přijít vhod."
"Neřekl bych, že to pro tank může hrát nějakou roli," odpověděl Lackland.
"Pro nás ale ano," zdůraznil Barlennan. "Uznávám, že pád s paluby není zvlášť nebezpečný, ale je nemilé, když vás to setřese právě uprostřed jídla. Už jste se rozhodl, jaká trasa přes pevninu bude nejvýhodnější?"
"Právě na ní pracuji." Pozemšťan vytáhl mapu s výsledky svého snažení. "Nejkratší cesta, kterou jsme spolu objevili, má tu nevýhodu, že vyžaduje, abych vás přepravil přes horský hřbet. Třeba by to bylo možné, ale na možné následky pro vaši posádku raději nechci pomyslet. Nevím, jak jsou ty hory vysoké, ale na této planetě žádná výška není maličkost.
Zpracoval jsem trasu, která je vyznačena červenou čárou. Asi dvanáct set mil - pokud nepočítáme drobné zákruty, jež zřejmě nebude třeba kopírovat - sleduje tok řeky, která se vlévá do velkého zálivu na této straně mysu. Potom vede nějakých čtyři sta mil přímo napříč pevninou až k pramenům další řeky. Když budete chtít, můžete se po ní plavit, anebo se dál nechat vléct - podle toho, co pro vás bude rychlejší a pohodlnější. Hlavní nevýhodou je to, že řečiště z velké části leží tři nebo čtyři sta mil jižně od rovníku - to pro mne znamená snášet ještě nejméně půl zemské tíže navíc. S tím se však dokážu vypořádat."
"Pokud jste si tím jistý, řekl bych, že tahle trasa je opravdu ta nejlepší," prohlásil Barlennan, když si důkladně prostudoval mapu. "Asi bude rychlejší, když nás potáhnete, než abychom se plavili, zvláště po řece, kde zřejmě nebude dostatek místa k plavolení."
Poslední výraz si musel vypůjčit ze svého mateřského jazyka; Lackland vyslechl vysvětlení jeho významu s uspokojením. Jak se zdálo, nebyl daleko od pravdy, když odhadoval stupeň vyspělosti Barlennanova národa v oboru mořeplavectví.
Jakmile padlo rozhodnutí ohledně trasy, nezbývalo toho Lacklandovi mnoho na práci; bylo třeba čekat, až Mesklin na své oběžné dráze dospěje k příštímu ekvinokciálnímu bodu. To už ale nemělo dlouho trvat; vzhledem k tomu, že zimní rovnodennost na jižní polokouli časově téměř přesně odpovídala době, kdy se obří planeta nacházela v těsné blízkosti svého slunce, na podzim a v zimě se její orbitální pohyb nesmírně zrychloval. Každé z těchto ročních období trvalo jen maličko déle než dva pozemské měsíce - naproti tomu jaro i léto každé zabralo nějakých osm set třicet pozemských dní, zhruba dvacet šest měsíců. K uskutečnění výpravy tak zbývalo víc než dost času.
Zatímco se Lackland oddával nucené nečinnosti, na palubě Bree naopak nikdo nezahálel. Pozemní výprava vyžadovala rozsáhlé přípravy, navíc komplikované tím, že nikdo z posádky neměl tušení, co je čeká. Mohlo se stát, že budou po celou dobu muset vystačit s vlastními zásobami potravin; stejně dobře však mohli cestou narazit na spoustu zvěře, jež jim poskytne nejenom dostatečný zdroj obživy, ale za příznivých okolností též kůže a kosti, které se dají dále zpeněžit. Cesta mohla být zcela bezpečná, tak jako bývají podle představ námořníků všechny suchozemské pouti, ale mohla na ní rovněž číhat nebezpečí, ať už šlo o nástrahy terénu nebo o útoky šelem, jež ho obývaly. V prvním případě se toho moc nedalo dělat; to byla Letcova starost. Pro ten druhý zde byly zbraně, narychlo uváděné do stavu nejvyšší připravenosti. Námořníci se vyzbrojili palicemi, jaké by ve vyšších zeměpisných šířkách nedokázali pozvednout ani Hars či Terblannen; rovněž objevili určité druhy rostlin, jejichž stonky obsahovaly krystalky chlóru, které posloužily k doplnění plamenometných nádrží. Ve výzbroji pochopitelně chyběly metací zbraně; na světě, jehož obyvatelé nikdy neviděli padat pevné těleso, které ztratilo oporu, protože pád probíhá příliš rychle, než aby se dal zrakem zachytit, podobný vynález vůbec nemohl vzniknout. Kdyby totiž někdo na Mesklinu na rovníku vodorovně vystřelil kulku ráže 0.50, již po prvních sto yardech letu by klesla o více než sto stop. Když Barlennan po setkání s Lacklandem získal určitou představu o významu pojmu "házet", začal jednu chvíli dokonce uvažovat o tom, že se Letce zeptá na možnost sestrojit na podobném principu nějakou zbraň; pak se ale rozhodl, - že raději zůstane u zbraní, na které byl zvyklý. Sám Lackland se naopak zase zabýval myšlenkou, že by výprava při přechodu šíje mohla narazit na plemeno, které vynalezlo luk a šíp. Podnikl však s tím nápadem o trochu víc než Barlennan; vylíčil situaci Rostenovi a požádal ho, aby tažný tank byl vybaven čtyřicetimilimetrovým dělem s termitovými a trhavými náboji. Rosten jako obvykle chvíli reptal, ale nakonec souhlasil.
Sáně se podařilo zhotovit snadno a rychle; na jejich konstrukci nebylo nic složitého a plechu měli na Toorey dostatek. Podle Lacklandovy rady nepřikročili k jejich přepravě na povrch Mesklinu okamžitě, protože bouře stále přinášely spousty metanového sněhu promíseného s čpavkem. Hladina oceánu poblíž rovníku zatím výrazněji nestoupla a meteorologové zpočátku trousili nelichotivé poznámky o Barlennanově pravdomluvnosti i jazykových schopnostech; když však s příchodem jara sluneční svit obsáhl stále větší část jižní hemisféry, uskutečnilo se nové snímkování a jeho výsledky byly porovnány se snímky z předchozího podzimu, odborníci na počasí zmlkli a bylo je možno vídat, jak bloudí po stanici a zmateně si pro sebe něco drmolí. Ve vyšších šířkách se podle Meskliňanovy předpovědi moře zvedlo o několik set stop a den za dnem viditelně stoupalo. Pronikavé rozdíly v úrovni mořské hladiny v téže době na téže planetě patřily k jevům, jež se poněkud vymykaly zkušenosti na Zemi školených meteorologů, a nedokázal je vysvětlit ani žádný z mimozemských vědců, kteří se účastnili expedice. Zatímco si odborníci takto lámali hlavy, denní oblouk slunce se zvolna přesunul přes rovník k jihu a na jižní polokouli Mesklinu oficiálně začalo jaro.
Už dlouho předtím ale došlo k dramatickému úbytku bouřkové činnosti, jak co do počtu, tak do intenzity, a to částečně z důvodu extrémního zploštění planety, díky němuž se krátce po zimní rovnodennosti pronikavě snížilo ozařování severní polární čepičky, částečně proto, že za stejnou dobu vzdálenost Mesklinu od slunce vzrostla o více než padesát procent. Když byl dotazován ohledně možného začátku cesty, projevil Barlennan ochotu vyrazit hned s příchodem

astronomického jara, bez ohledu na možnost ekvinokciálních bouří, jež mu zjevně nedělaly žádné starosti.
Operace s cílem přepravit tank i smyk na povrch planety započala okamžitě, jakmile Lackland ohlásil stanici na vnitřním měsíci, že jsou Meskliňané připraveni vyrazit; všechno bylo už celé týdny hotové.
Přestože byl smyk zhotovený z lehkého materiálu a ferovodíkové motory dokázaly vyvinout úžasný tah, musela nákladní raketa podniknout cestu nadvakrát. Nejprve dolů dopravila smyk, aby námořníci mohli v době, kdy se vracela pro tank, začít s nakládkou Bree; Lackland ale pilota varoval, aby nepřistával v blízkosti lodi, a tak těžkopádný dopravní prostředek vyložili na prostranství vedle kupole, odkud ho pak tahač přemístil na pobřeží. Lackland se osobně ujal řízení, zatímco posádka rakety zvědavě přihlížela, připravená v případě potřeby pomoci s nakládáním.
Lidská pomoc však nebyla nutná. V podmínkách pouhého trojnásobku zemské gravitace byli Meskliňaně plně fyzicky schopní plachetnici zvednout a kamkoli ji přenést; nepřekonatelné psychické zábrany, které jim nedovolovaly vstoupit jakoukoli částí těla pod visuté břemeno, prostě obešli tím, že Bree z pláže odtáhli na lanech - každý z mužů posádky byl přirozeně jedním či dvěma páry zadních klepet pevně zapřený o strom. Loď se svinutými plachtami a složenými kýlovými deskami lehce sklouzla po písku a usadila se na nablýskané kovové plošině. Ukázalo se, že péče, kterou Barlennan po celou zimu věnoval tomu, aby Bree nepřimrzla k pláži, nebyla marná; během posledních několika týdnů ale i zde hladina oceánu počala stoupat podobně jako v jižněji položených oblastech. Vzedmutá tekutina, jejíž postup si již vynutil přemístění plavidla o dvě stě yardů dále od pobřeží, by je v případě nutnosti jistě vyprostila.
Řemeslníci na vzdáleném Toorey sáně opatřili dostatečným množstvím vazníků a ok, s jejichž pomocí námořníci Bree pevně připoutali k plošině. Lana Lacklandovi připadala nezvykle tenká, ale Meskliňané jim podle všeho plně důvěřovali. Asi právem, pomyslel si Pozemšťan; udržela loď na pláži během bouří, kdy by se on sám neodvážil ven ani ve svém nejtěžším skafandru. Napadlo ho, že by se asi vyplatilo zjistit, zda zdejší lanoví a plachtovina dokáží vzdorovat pozemským teplotám.
Tyto úvahy přerušil svým příchodem Barlennan se zprávou, že na lodi i na saních je všechno připravené k odjezdu. Smyk byl již vlečným lanem připojený k tanku; tahač byl zásobený dostatečným množstvím potravy, aby jednočlenné osádce vystačila na několik dnů. Zásoby měla Lacklandovi podle potřeby doplňovat raketa a přistávat měla vždy dostatečný kus cesty napřed, aby pohled na letící těleso domorodce zbytečně nerozrušoval. Nemělo k tomu ale docházet častěji, než bylo bezpodmínečně nutné; poučený první nehodou, nehodlal Lackland otevírat tank a pouštět dovnitř venkovní ovzduší jindy než jen ve skutečně naléhavých případech.
"Myslím, že můžeme vyrazit, příteli," odpověděl na Barlennanovo hlášení. "Ještě pěkných pár hodin vydržím bez spaní a za tu dobu můžeme urazit pořádný kus cesty. Jen kdyby aspoň ty vaše dny trvaly rozumnou dobu; nijak zvlášť mě netěší vyhlídka, že pojedu potmě přes sněhové pole. Kdyby tank zapadl do jámy, asi by ho nevyprostila ani celá vaše posádka, i kdyby se měla o co zapřít."
"Taky tomu moc nevěřím, i když tady na Okraji je můj odhad tíhy značně nepřesný," odpověděl kapitán. "Pochybuji ale, že by nám hrozilo příliš velké riziko; sníh není dost lepkavý na to, aby dokonale překryl velikou jámu."
"Pokud ji ovšem úplně nezavál. Tím si ale budeme lámat hlavu, až k tomu dojde. Všichni na palubu!" Nastoupil do tanku, utěsnil průlez, odsál mesklinskou atmosféru a napustil do kabiny pozemský vzduch, přečerpávaný před každým otevřením dveří do tlakových nádrží. Nevelká nádržka, obsahující řasy, jejichž úkolem bylo osvěžovat vzduch, zaperlila bublinami, jež do ní počala vhánět oběhová čerpadla. Drobné spektrometrické čidlo ukázalo zanedbatelný obsah vodíku v ovzduší; když se o tom ujistil, uvedl Lackland bez váhání do chodu hlavní motory a zamířil s tankem, i jeho neohrabaným vlekem k východu.
S rostoucí vzdáleností od zátoky se převážně rovinatý ráz krajiny počal pozvolna měnit. Během asi čtyřiceti dnů, než musel Lackland zastavit, aby se vyspal, urazili nějakých padesát mil a ocitli se uprostřed pásma zvlněných pahorků, dosahujících výšky tří až čtyř set stop. Jízda se saněmi i na saních probíhala bez nejmenších potíží. Jak Barlennan ohlásil vysílačkou, pro mužstvo cesta znamenala skvělý zážitek a ani nezvyklá nečinnost zatím nikomu nevadila. Tank s přívěsem dosahoval rychlosti asi pěti mil za hodinu, a pohyboval se tedy o mnoho rychleji než lezoucí Meskliňané; někteří členové posádky ale využili - pro ně - zanedbatelné gravitace k tomu, aby opustili palubu a vyzkoušeli si jiné způsoby cestování. Žádný z nich se dosud neodhodlal přímo ke skoku, ale vypadalo to tak, že nepotrvá dlouho a k Barlennanovi přibudou další, kteří tak jako nedávno on začnou považovat pád za cosi zcela běžného.
Dosud nenarazili na žádnou zvěř, i když ve sněhu občas nacházeli drobné stopy, které po sobě zřejmě zanechali živočichové podobní těm, jež posádka Bree po celou zimu lovila. Rostlinstvo vykazovalo zřetelnější rozdíly; sněhovou přikrývku místy prorážela a zcela překrývala trávovitá vegetace a při jedné
příležitosti mužstvo úplně fascinoval pohled na rostlinný útvar, který Lacklandovi připomínal podsaditý strom. Meskliňané se ještě nikdy nesetkali s ničím, co by rostlo tak vysoko nad zemí.
Zatímco Lackland spal tak pohodlně, jak jen to bylo ve stísněné kabině možné, posádka se rozptýlila po okolní krajině. Zčásti je poháněla touha opatřit si čerstvou potravu, ale jejich hlavním cílem bylo shromáždit náklad, který by se dal zpeněžit. Všichni znali rozličné druhy rostlin, poskytujících to, co Lackland nazýval kořením, ale nic podobného v bezprostředním okolí nerostlo. Nacházeli četné porosty, nabízející roztodivné listovitě tvarované výhonky, semena a kořeny; potíž byla v tom, že se nedalo určit, co z toho je vůbec poživatelné, nemluvě už ani o tom, jakou to má chuť. Žádný z Barlennanových námořníků nebyl tak zbrklý ani naivní, aby ochutnal rostlinu, kterou předtím nikdy neviděl; příliš mnoho rostlinných druhů na Mesklinu dokázalo ke své obraně s děsivou účinností využívat jedy. Obvyklý způsob testování spočíval v tom, že se Meskliňané v takových případech spoléhali na jemně vyvinuté smysly drobných živočichů, jež zpravidla chovali jako své domácí mazlíčky; co byl ochoten jíst parsk nebo ternee, bylo bezpečné. Naneštěstí jediné takové zvíře na palubě Bree nepřežilo zimu - či spíše pobyt na rovníku; prudký poryv větru, předcházející jedné ze zimních bouří, je smetl s paluby dřív, než je majitel stačil přivázat.
Námořníci na loď přece jen nanosili množství slibně vypadajících vzorků; žádný z nich si však nevěděl rady, co si s

těmi nálezy vlastně počít. Jediný Dondragmer podnikl výpravu, kterou bylo možno označit jako úspěch; protože byl vynalézavější než ostatní, dostal nápad pátrat pod povrchem a odvalil velké množství kamenů. Zprvu byl poněkud nesvůj, ale nervozita se postupně vytratila a nový sport ho opravdově zaujal. Zjistil, že dokonce i pod dosti těžkými balvany je možné najít spoustu věcí; a zanedlouho se vrátil na loď obtížen množstvím předmětů, o nichž se všichni shodli, že to musí být vejce. Karondrasee si je vzal na starost - nikdo se neobával jíst cokoli živočišného původu - a brzy se ukázalo, že se ve svém odhadu nemýlili. Byla to vejce - navíc velice chutná. Teprve když už byla snědená, přišel kdosi s nápadem, že jich mohli pár nechat vylíhnout, aby zjistili, jakému živočišnému druhu patří; a když už ta myšlenka zazněla, vylepšil ji Dondragmer nápadem, že by mohli zkusit vypěstovat zvíře, které by nahradilo chybějící ternee. Nápad se setkal s všeobecným nadšením a do okolí znovu vyrazily skupiny hledačů vajec. Než se Lackland probudil, proměnila se Bree prakticky v inkubátor.
Když se ujistil, že je celá posádka na palubě, Letec znovu nastartoval tank a pokračoval v cestě k východu. Během příštích několika dnů se kopce postupně zvyšovaly a dvakrát narazili na potoky metanu, naštěstí tak úzké, že je sáně dokázaly přemostit. Ještě štěstí, že stoupání bylo povlovné, protože každý pohled dolů na větší vzdálenost vyvolával mezi námořníky pocit neklidu; ten však, jak hlásil Barlennan, byl zvolna na ústupu.
A pak, nějakých dvacet dní od začátku druhého úseku cesty, spatřili něco, co je přinutilo zapomenout na strach z výšek, co upoutalo pozornost všeho živého v obou vozidlech.

VII. Kamenné opevnění

Až dosud měla většina kopců lehce zaoblený tvar, jehož nepravidelnosti již dávno uhladily vlivy povětří.
Nikde nebylo ani stopy po jámách a rozsedlinách, kterých se zpočátku Lackland trochu obával. Na temeni byly vršky mírně zakulacené, takže by si ani při vyšší rychlosti nikdo zvlášť nevšiml, že překonali další z nich. Zato teď, když dosáhli vrcholu jednoho z mnohých návrší a otevřel se před nimi výhled dál do krajiny, odlišnost pahorku, který měli před sebou, okamžitě každého uhodila do očí.
Byl delší než většina z těch, které doposud překročili, připomínal spíše kamennou hráz, jež se jim stavěla do cesty, nežli pahorek; hlavní rozdíl však byl patrný na temeni. Na rozdíl od plynule zakřivené siluety okolních kopců obroušených větrnou erozí měl na první pohled vysloveně rozeklaný tvar; při bližším pohledu bylo patrné, že jeho vrchol vroubila řada balvanů, jejichž pravidelné rozmístění nemohlo být ničím jiným, nežli dílem rozumných bytostí. Byly to kameny nejrůznějších rozměrů, od kolosů velikosti Lacklandova tanku, až po valouny zvíci míče na košíkovou; přes nerovnosti povrchu měly všechny zhruba kulovitý tvar. Lackland okamžitě zastavil vozidlo a uchopil dalekohled - částečně byl oblečený do skafandru, ale neměl nasazenou přilbu. Barlennan docela zapomněl na přítomnost posádky, jediným skokem překonal vzdálenost dvaceti yardů, oddělující Bree od tanku, a bezpečně přistál na jeho střeše. Pro podobné případy tam měl upevněnou vysílačku a začal mluvit bezmála dřív než dopadl.
"Co je to, Charlesi? Nemohlo by to být město, o jakých jste mi vyprávěl, když jste mluvil o vaší planetě? Vašim obrázkům se to ale moc nepodobá."
"Doufal jsem, že se něco dozvím od vás," zněla odpověď. "Město to rozhodně není a většina kamenů je podle mého názoru rozmístěných příliš daleko od sebe, než aby mohly vytvářet zeď nebo opevnění. Vidíte v jejich blízkosti nějaký pohyb? Já to tímhle dalekohledem nedokážu, ale třeba máte ostřejší zrak."
"Já jen vidím, že vrchol pahorku má nepravidelný tvar; na to, abych tam rozeznal nějaké volné kameny, bychom museli být o něco blíž. Rozhodně nepozoruji žádný pohyb. Ale řekl bych, že na takovou dálku by objekt mých rozměrů stejně nebylo vidět."
"Já bych vás na tu vzdálenost zahlédl i bez dalekohledu, i když bych nedokázal určit počet vašich očí či končetin. S jeho pomocí mohu tvrdit téměř určitě, zeje vršek opuštěný. Stejně vám ale ručím za to, že se tam ty kameny nedostaly náhodou; měli bychom si dát pozor, ať už je tam zasadil kdokoli. Raději upozorněte posádku." Lackland si v duchu zaznamenal, že Barlennan má slabší zrak; nebyl školený fyzik, aby si to podle velikosti Meskliňanových očí dokázal předem odvodit.
Zůstali stát a pokračovali v pozorování ještě další dvě až tři minuty, během nichž slunce postoupilo tak daleko, že prosvětlilo všechna zákoutí, jež dosud zakrýval stín; kromě stínu se ale nic nehýbalo a Lackland nakonec znovu nastartoval tank. Zatímco sjížděli se svahu, nastala tma. Tank měl jen jediný světlomet, který Lackland udržoval sklopený dolů na cestu; pokud se v té době něco dělo nahoře mezi kameny, nebylo to vidět. Při východu slunce přebrodili další potok a s rostoucím napětím zahájili stoupání. Minutu či dvě nedokázali nic rozeznat, protože slunce stálo přímo naproti; pak se ale vyhouplo výš a umožnilo nerušený výhled na vrchol kopce. Žádný z pozorovatelů na první pohled nezjistil viditelnou změnu oproti předchozímu večeru. Lackland měl nejasný dojem, který očividně sdíleli i Meskliňané, že kamenů mezitím přibylo; ale protože je předtím nikdo nepočítal, nedalo se to dokázat. Nikde však nebylo sebemenší známky pohybu.
Při pětimílové rychlosti tanku cesta do kopce zabrala pět nebo šest minut, takže když dosáhli vrcholu, měli slunce přímo za zády. Lackland zjistil, že některé mezery mezi většími balvany jsou dost široké" na to, aby jimi tank i sáně mohly projet, a k jedné z nich si to namířil. Když se blížil ke hřebeni, přejel několik drobnějších kamenů s tak hlasitým zaskřípěním, že Dondragmera vzadu na lodi na okamžik napadlo, zda jeden z nich nepoškodil tank, zvlášť když stroj znenadání zastavil. Barlennana bylo stále vidět na střeše vozidla, jak všechny své oči upírá na výjevy, který měl pod nohama; Letce samozřejmě vidět nebylo, ale po chvíli první důstojník Bree dospěl k závěru, že i jeho muselo údolí, jež měl pod sebou, natolik upoutat, až zapomněl, že má řídit.
"Kapitáne, co se děje?" vychrlil ze sebe Dondragmer a současně dával znamení obsluze ohňometných nádrží, aby zaujala bojové postavení. Zbytek posádky nečekal na další rozkazy a obsadil vnější prámy s připravenými kyji, noži a

oštěpy. Barlennan dlouho neodpovídal a první důstojník už, už chtěl vyslat výsadek na obranu tanku - neměl ponětí o palebné síle rychlopalného kanónu, který dostal Lackland dodatečně k dispozici - když se kapitán ohlédl, zhodnotil situaci a udělal konejšivý posunek.
"Zdá se, že je všechno, v pořádku," řekl. "Trochu to vypadá jako město, ale nic se tam nehýbá. Uvidíte sami, jen co Letec trochu popojede, abyste nemuseli sesedat." Pak opět přešel do angličtiny a tlumočil své přání Lacklandovi, který mu pohotově vyhověl. Tím se věci rázem dostaly do pohybu.
V první chvíli Lackland - a méně zřetelně Barlennan - spatřili rozlehlé, mělké, mísovité údolí, ze všech stran obklopené hradbou pahorku podobných tomu, na němž se nacházeli. Lackland si pomyslel, že na dně by mělo být jezero; nikde neviděl otvor, kudy by mohl odtékat déšť či tající sníh. Pak si všiml, že na vnitřních svazích okolních kopců žádný sníh neleží; jejich povrch byl naprosto holý a měl nezvyklý tvar.
Údolí rozhodně nevzniklo přirozeným způsobem. Bylo zbrázděné mělkými, širokými strouhami, jež začínaly nedaleko pod jeho horním okrajem. Měly nápadně pravidelné rozestupy; kdyby někdo vedl kousek pod místem, kde začínaly, údolní stěnou kolmý řez, získal by dokonalý obraz zvlněné mořské hladiny. Při svém sestupu po stráních dolů směrem ke středu kotliny se kanály postupně zužovaly a prohlubovaly, jako kdyby byly určeny k tomu, aby odváděly dešťovou vodu do centrální nádrže. Proti této hypotéze však hovořila skutečnost, že se všechny ve středu nesetkávaly - všechny k němu dokonce ani nedosahovaly, i když vesměs končily u nevelkého, relativně plochého dna údolí. Zajímavější než kanály byly valy, jež je vzájemně oddělovaly. S rostoucí hloubkou koryta se přirozeně zvyšovaly; do poloviny svahu vytvářely hladce zaoblené hřbety, ale dál byly jejich stěny stále strmější, až nakonec nabyly podoby hrází kolmo se zvedajících ze dna kanálů. Některé z nich se táhly téměř až do středu údolí. Nesměřovaly však do jediného bodu; mírně se cestou zakřivovaly, takže spíše než loukotě kola připomínaly žebra odstředivého čerpadla. Nahoře byly příliš úzké na to, aby se na nich člověk udržel.
Podle Lacklandova odhadu kanály a ohraničující náspy na dolním konci dohromady měřily nějakých patnáct či dvacet stop. Samy zídky tedy byly dost široké, aby mohly sloužit jako obydlí, zvláště Meskliňanům; množství otvorů, prorážejících jejich dolní průčelí, nasvědčovalo tomu, že by skutečně mohlo jít o obydlí. V dalekohledu bylo možno rozeznat přístupové rampy, vedoucí k otvorům umístěným výše nad zemí; dříve než spatřil jediného živého tvora, dospěl Lackland k přesvědčení, že má před sebou město. Jeho obyvatelé zřejmě žili uvnitř stěn oddělujících jednotlivé kanály, jejichž soustavu vybudovali s cílem odvádět déšť. Otázku, proč se raději neusídlili na vnějších svazích kopců, když se chtěli vyhnout hromadění tekutiny, si vůbec nepoložil.
K tomuto bodu svých úvah dospěl ve chvíli, kdy ho Barlennan požádal, aby přesunul Bree přes okraj srázu, dokud ještě bylo vidět. V okamžiku, kdy se tank dal do pohybu, objevily se v otvorech, které považoval za vchody, desítky temných postav; na tu vzdálenost neviděl žádné detaily, ale objekty, ať už to bylo cokoli, představovaly živé bytosti. Lackland překonal popud zastavit tank a znovu sáhnout po dalekohledu, dokud neodvlekl Bree na místo, odkud byl dobrý výhled.
Ukázalo se, že neměl důvod ke spěchu. Po celou dobu přesunu zůstaly postavy bez pohybu a zjevně sledovaly vetřelce; k pozorování bytostí tak mohl využít ještě několika minut, zbývajících do západu slunce. Některé podrobnosti nebylo možné rozlišit ani s pomocí dalekohledu - zřejmě i proto, že se neznámí tvorové zcela nevynořili ze svých příbytků; to, co dokázal rozeznat, však nasvědčovalo tomu, že patří ke stejné rase jako Barlennanovi lidé. Těla měli dlouhá a housenkovitá; několik očí - na tu vzdálenost je bylo obtížné spočítat - se nacházelo na prvním tělesném článku a bylo vidět údy, které se velice podobaly Barlennanovým pažím opatřeným klepety, pokud s nimi nebyly totožné. Jejich zabarvení tvořila směs červené a černé, při čemž černá podobně jako u posádky Bree převažovala.
Barlennan tohle všecko pochopitelně nemohl vidět, ale Lackland mu celý výjev vzrušeně popisoval s pomocí vysílačky, dokud město nezmizelo v houstnoucím šeru z dohledu. Když domluvil, podal kapitán napjatě vyčkávající posádce stručnou verzi toho, co se dozvěděl, ve své mateřštině. Poté se Lackland zeptal:
"Slyšel jste někdy o tom, že takto blízko u Okraje žijí lidé, Barle? Přichází vůbec v úvahu, že byste je mohli znát nebo dokonce mluvit jejich jazykem?"
"Velice o tom pochybuji. Jak sám víte, mí lidé se necítí ve své kůži severně od míst, kudy prochází to, co jste kdysi nazval »hranicí sta g«. Jazyků znám několik, ale nezdá se mi pravděpodobné, že bych se tady některým z nich mohl domluvit."
"Co tedy budeme dělat? Tiše se městu vyhneme, nebojím projedeme a vsadíme na to, že jeho obyvatelé neprojeví nepřátelské úmysly? Přiznávám, že bych si je rád blíže prohlédl, ale máme před sebou důležitý úkol a nerad bych ohrozil naše šance na úspěch. Vy ale znáte zdejší plemena mnohem lépe než já; jak myslíte, že na nás zareagují?"
"Tady neplatí nějaké jednotné pravidlo. Možná se k smrti vyděsí pohledem na váš tank anebo na mne, jak se na něm vezu - i když si třeba tady u Okraje nevypěstovali normální instinkty ohledně výšek. Na svých cestách jsme poznali mnoho cizích národů; s některými se dalo obchodovat, s jinými jsme byli nuceni bojovat. Obecně se dá říci, že pokud ponecháme zbraně ukryté a vystavíme zboží, které máme na prodej, nesáhnou k násilí přinejmenším dokud se nepřesvědčí, co jsme zač. Jsem pro to, abychom sjeli dolů. Myslíte, že jsou ty kanály na dolním konci dost široké na to, aby jimi prošly i sáně?"
Lackland se zarazil. "O tom jsem nepřemýšlel," přiznal po chvíli. "Raději bych je předtím pečlivě přeměřil. Snad by bylo nejlepší, kdyby se nejdřív dolů vypravil tank a na něm vy, případně někdo další, kdo o to projeví zájem. Budeme tak možná vypadat mírumilovněji - museli si všimnout zbraní, jimiž jsou vaši muži ozbrojeni, a když je nevezmeme s sebou..."
"Žádných zbraní si nevšimli, pokud nemají podstatně lepší zrak než my," poznamenal Barlennan. "Souhlasím však s vámi, že bychom to tam dole nejdřív měli přeměřit - anebo ještě lépe: nejprve loď přesunout po obvodu na protější stranu údolí a teprve pak si udělat malý výlet do města; nevidím důvod, proč Bree vystavovat v těch úzkých kanálech

zbytečnému riziku."
"To je nápad! Ano, řekl bych, že za daných okolností nemůžeme vymyslet nic lepšího. Mohl byste sdělit mužstvu, na čem jsme se dohodli, a získat zájemce, kteří se pak k nám budou chtít připojit?"
BarlennarL souhlasil a vrátil se za tím účelem na Bree - neměl sice přímo obavy, že by mu někdo tajně naslouchal a porozuměl, ale přece jen byl raději, když nemusel zvyšovat hlas.
Myšlenka, že bude rozumnější přepravit loď raději oklikou, nežli napříč městem, se u posádky setkala s všeobecným souhlasem, ale další část plánu narazila na určité potíže. Všichni si' chtěli prohlédnout město, ale žádný nechtěl ani slyšet o tom, že by nasedl na tank, třebaže mnohokrát viděli svého kapitána, jak se toho odvážil a nic se mu nestalo. Východisko ze slepé uličky pomohl najít Dondragmer, když navrhl, aby posádka, s výjimkou stráží ponechaných na ochranu Bree, provázela tank do města pěšky; nebylo je nutné přesvědčovat, aby nasedli, protože všichni dokázali udržet tempo, jakým se teď vozidlo pohybovalo.
Za těch několik minut, které strávili dohadováním, vystoupilo slunce znovu nad obzor; na Barlennanovo znamení Pozemšťan obrátil tank o devadesát stupňů a rozjel se podél okraje údolí těsně pod přečnívajícími balvany. Ještě než vyrazil, pohlédl dolů na město, které nejevilo nejmenší známky života; jakmile se však tank s přívěsem daly do pohybu, znovu se ve dveřích objevily hlavy - tentokrát jich ale bylo mnohem víc. Lackland se soustředil na řízení, protože už věděl, že obyvatelé údolí zůstanou na svých místech až do doby, kdy si je bude moci v klidu prohlédnout. Strávil tak několik dnů potřebných k tomu, aby dopravil sáně na opačnou stranu údolí; po odpojení vlečného lana natočil předek tanku dolů po svahu.
Vozidlo téměř nebylo třeba řídit; sledovalo dráhu prvního kanálu, do něhož vjelo, a samo od sebe zamířilo k prostranství, které Lackland pokládal - bez jakéhokoli opodstatnění - za městské tržiště. Přibližně polovina mužstva Bree je následovala; zbytek pod velením druhého důstojníka zůstal na lodi na její ochranu. Barlennan se jako obvykle vezl na střeše tanku a za ním se vršila větší část zboží, určeného na prodej.
Při sestupu do údolí jim vycházející slunce stálo za zády, takže měli dobrý výhled. Bylo co pozorovat; někteří domorodci při příchodu cizinců zcela opustili své příbytky. Lackland ani Barlennan nepřikládali žádný význam tomu, že se tak chovali jen ti, kdo se nacházeli na vzdálenější straně otevřeného prostranství; všichni, kdo se ocitli v těsné blízkosti příchozích, zůstávali ve svých úkrytech.
Jak se vzdálenost zkracovala, počala být zřejmá jedna skutečnost; navzdory prvnímu dojmu tyto bytosti nepatřily ke stejné rase jako Barlennan. Jistá podoba tu opravdu byla; tvar těla, proporce, počet očí a končetin - všechno se shodovalo; obyvatelé města však dosahovali trojnásobku tělesné délky návštěvníků ze vzdáleného jihu. Jejich pět stop dlouhá a přiměřeně k tomu silná a široká těla postupně zaplňovala kamenná dna kanálů.
Ve zjevné snaze získat lepší výhled na přijíždějící tank, vzpínala některá z těch stvoření první třetinu svého dlouhého těla vysoko do vzduchu - tato vlastnost je odlišovala od Barlennanova lidu stejně nápadně jako jejich velikost. Přihlížela a lehce se pohupovala ze strany na stranu, tak trochu jako hadi, jež Lackland vídal v pozemských teráriích. Až na tento sotva patrný pohyb zůstávala přikovaná na svých místech, zatímco podivné kovové monstrum vytrvale sestupovalo vyhlédnutým korytem, téměř se ztrácelo mezi stěnami, skrývajícími příbytky domorodců, až si nakonec uličkou, kam se sotva vměstnal jeho masivní trup, proklestilo cestu na ústřední otevřené prostranství. Pokud místní obyvatelé používali řeč, museli mluvit tak tlumeně, že Lackland ani Barlennan nezaslechli jediný hlas; a dokonce i posuňky klepety zakončených paží, jež u Meskliňanů, které Lackland znal, nahrazovaly slovní vyjádření, tady chyběly. Tvorové prostě vyčkávali a zírali.
Námořníci se protáhli úzkým prostorem mezi tankem a ústím uličky - Lackland zastavil těsně u jejího dolního konce - a zůstali beze slova zírat podobně jako domorodci. Obydlí, jaká oni znali, měla obvodové zdi vysoké nejvýš tři palce s plátěnou střechou na ochranu před vlivy počasí; myšlenka používat jako střešní krytinu jakýkoli pevný materiál jim byla naprosto cizí. Kdyby se na vlastní oči nepřesvědčili, že obyvatelům města ty podivné stavby skutečně slouží jako příbytky, asi by je pokládali za nějaké dosud neznámé přírodní útvary.
Jejich kapitán však nebyl z těch, kdo zbůhdarma ztrácejí čas; hodlal s těmito lidmi obchodovat a pokud o to nebudou mít zájem, chtěl hned pokračovat v cestě. Proto na nic nečekal, svolal své muže, a začal jim se střechy tanku házet balíky se zbožím. Posádka se pustila do práce až poté, co na zem dopadl poslední kus nákladu. Po něm seskočil dolů i sám Barlennan -nezdálo se, že by jeho čin mlčky přihlížející diváky nějak zvlášť znepokojil - aby svým druhům pomohl zboží vybalit. Lackland vše se zájmem pozoroval.
Mezi vystavenými předměty viděl štůčky čehosi, co vypadalo jako látky rozmanitých barev, do svazečků spoutané sušené kořínky či ústřižky provazu, drobné uzavřené nádobky i větší prázdné - bohatý, rozmanitý - výběr věcí, o jejichž účelu se většinou mohl jen dohadovat.
Při pohledu na vystavené zboží se domorodci začali tlačit blíž; zda ze zvědavosti anebo výhružně, nedokázal Lackland odhadnout. Žádný z námořníků nejevil viditelné obavy - v rozpoznávání příznaků tohoto typu emocí u Barlennanova plemene už získal jistou dovednost. Ve chvíli, kdy se přípravy zdály být u konce, tank obklopoval téměř neprodyšný kruh místních obyvatel. Cesta, po níž přijel, představovala jediný směr, který svými protáhlými těly nezahradili. Skutečnost, že podivní tvorové vytrvale mlčeli, Lacklanda začínala znepokojovat; Barlennanovi to buď bylo lhostejné, nebo dokázal dobře zakrývat své pocity. Zádavu si náhodně - či alespoň bez použití nějaké zvláštní metody výběru, jíž by si Pozemšťan povšiml -zvolil určitého jedince a zahájil prodejní kampaň.
Jeho počínání Lacklandovi zůstávalo zcela nepochopitelné. Přestože kapitán podle vlastních slov nepočítal s tím, že by zdejší lid mluvil jeho jazykem, bez přestání hovořil; hojně používal posuňků, které podle Lacklanda postrádaly jakýkoli smysl. Cizímu pozorovateli bylo naprostou záhadou, jak mu vůbec někdo mohl rozumět; a přesto Barlennan zjevně začínal dosahovat jistých úspěchů. Potíž samozřejmě spočívala v tom, že za těch několik krátkých měsíců, během nichž se Lackland seznamoval s Meskliňany, dokázal jen nepatrně proniknout do jejich psychiky. To se mu stěží dalo

vyčítat; pro odborníky představovala hádanku ještě řadu let. Jednání těchto tvorů a jejich gestikulace jsou natolik propojeny s tělesnými funkcemi jejich organismu, že pro příslušníka téže řasy je jejich smysl automaticky nabíledni; a třebaže obyvatelé údolí nepatřili přímo k Barlennanově druhu, byli mu natolik příbuzní, že dorozumění nepředstavovalo takový problém, za jaký je Lackland přirozeně pokládal.
Netrvalo dlouho a ulice města se zaplnily zástupy obyvatel, obtížených předměty, s nimiž zjevně chtěli obchodovat, a posádka Bree musela vynaložit všechny síly na to, aby dokázala zájem koupěchtivých zákazníků uspokojit. Čilý obchodní ruch trval po celý den a neustal ani po setmění - Barlennan požádal Lacklanda, aby se postaral o umělé osvětlení. Pokud domorodce tato skutečnost zneklidnila či překvapila, nedali to na sobě znát. Věnovali se pouze obchodu a pokaždé, když se některému z nich podařilo směnit to, co vlastnil, anebo získat to, co potřeboval, uvolnil místo dalšímu. Trvalo tedy jen několik dnů, než zboží, jež měl Barlennan k dispozici, vyměnilo své majitelé a nově získané věci se postupně přemístily na střechu tanku.
Většina těchto předmětů byla Lacklandovi stejně cizí, jako původní zboží; dva z nich ale zvlášť upoutaly jeho pozornost. V obou případech šlo zjevně o živé tvory, i když byli příliš drobní, než aby dokázal rozeznat bližší detaily. Oba byli podle všeho zdomácnělí; zůstali schoulení vedle nového majitele a nesnažili se utéci. Lackland se dohadoval - jak se ukázalo, správně - že se jedná o druh živočichů, které si námořníci hodlali vypěstovat jako pokusná zvířata k vyhledávání vhodné rostlinné potravy.
"Jsme tady už se vším hotovi?" zavolal poté, co poslední z místních obyvatel opustil okolí tanku.
"Víc toho tady neuděláme," odpověděl Barlennan. "Už nemáme co nabídnout. Přejete si pokračovat v cestě, nebo navrhujete něco jiného?"
"Moc rád bych zjistil, jak jejich příbytky vypadají uvnitř; ale dveřmi se v žádném případě neprotáhnu, i kdybych si svlékl skafandr. Nemohl byste se vy anebo někdo z vašich lidí podívat dovnitř?" Barlennan byl poněkud na rozpacích.
"Nevím, zda by to bylo rozumné. Ti lidé se při obchodování chovali docela mírumilovně, ale něco mi na nich vadí, i když to nedovedu přesně pojmenovat. Možná je to v tom, že se příliš nesnažili smlouvat."
"Chcete říci, že jim nevěříte - že se pokusí získat zpátky to, co vydali, když už nemáte co nabídnout?"
"To bych tak docela netvrdil; jak už jsem říkal, nemám pro svůj pocit žádný konkrétní důvod. Řekl bych to takto: pokud se nám podaří dopravit tank zpátky na okraj údolí a připojit ho k lodi, abychom byli připraveni pokračovat v cestě, a domorodci nám mezitím nezpůsobí potíže, sám se na jejich obydlí půjdu podívat. Souhlasíte?"
Během rozhovoru Barlennan ani Lackland nevěnovali domorodcům pozornost; zpočátku tak ani nepostřehli, že se znovu stali středem zájmu obyvatel údolí. Ti, co byli nablízku, se obrátili a zvědavě sledovali nepatrnou skříňku, z níž vycházel Lacklandův hlas. Jak rozmluva pokračovala, přicházeli další a naslouchali; zdálo se, že teprve pohled na mluvící bedýnku, jež byla příliš malá na to, aby se v ní mohl skrývat inteligentní tvor, u nich dokázal prolomil hradbu zdrženlivosti, kterou se dosud obklopovali. Poté, co z miniaturního reproduktoru zazněla závěrečná Lacklandova odpověď a bylo zřejmé, že rozhovor je u konce, někteří z posluchačů se spěšně odebrali do svých domovů. Téměř okamžitě se objevili s nejrůznějšími předměty a nabídli je námořníkům s gesty, o jejichž smyslu nemohlo být pochyby. Chtěli získat přijímač a byli za něj ochotni slušně zaplatit.
Barlennanovo odmítnutí je zmátlo. Jeden po druhém přicházeli se stále vyššími nabídkami. Nakonec Barlennan použil jediný možný způsob, jak dát najevo, že odmítnutí je definitivní; hodil přijímač na střechu tanku, vyskočil tam za ním a vybídl své muže, aby začali s nakládkou nově nakoupeného zboží. Domorodci na několik okamžiků zůstali jako opaření; pak se jako na znamení obrátili a zmizeli v úzkých vchodech svých příbytků.
V Barlennanovi stále narůstal stísněný pocit. Po celou dobu, co na střeše tanku ukládal nákupy, sledoval vchody okolních domů, kam jen dohlédl; nebezpečí však nehrozilo z obydlí; Zpozoroval je silák Hars, když se po způsobu domorodců napůl vzepjal nad své druhy, aby kapitánovi hodil obzvláště objemný balík. Jeho pohled náhodou zabloudil směrem ke kanálu, kterým sestoupili do údolí; v témže okamžiku vyloudil jeden z těch neuvěřitelně hlasitých skřeků, jaký Lacklanda pokaždé znovu ohromil - a vyděsil. Vzápětí ze sebe vychrlil několik slov, která Pozemšťan nepochopil; Barlennan však porozuměl, jediným pohledem zhodnotil situaci a ve dvou anglických větách stačil vyjádřit všechno podstatné.
"Charlesi, podívejte se na kopec za vámi! Musíme pryč!"
Lackland se ohlédl a rázem pochopil smysl podivného uspořádání města. Jeden z obrovitých balvanů, dosahující poloviny velikosti tanku, se uvolnil ze svého lůžka na kraji údolí. Nacházel se přesně nad širokým ústím koryta, kudy předtím projel tank; zvolna se zvedající hráze mu bezpečně udávaly, směr. Byl ještě půl míle vzdálený, vysoko na úbočí; při hmotnosti několika desítek tun vystavených gravitaci trojnásobně vyšší než na Zemi se však jeho rychlost každým okamžikem zvyšovala.

VIII. Lék proti akrofobii

Pokud se rychlosti týče, má organismus z masa a krve své hranice, ale Lacklandovi nechybělo mnoho k tomu, aby je tentokrát překonal. Nezdržo-val se řešením diferenciálních rovnic, aby zjistil, kdy se balvan přivalí; vytočil motory do obrátek, na místě obrátil tank o devadesát stupňů až málem utrhl pásy a opustil ústí kanálu, kterým se na něj řítil obrovitý projektil. Až teď byl schopen plně ocenit důmysl stavitelů města. Jak už si dříve povšiml, kanály nevedly přímo do středu údolí; namísto toho byly uspořádány tak, že vždy nejmé-ně dva dokázaly nasměrovat kámen do kterékoli části náměstí. Jeho manévr postačoval k tomu, aby unikl prvnímu balvanu, ale útočníci jej předvídali a svrhli dolů další kameny. Chvíli se rozhlížel na všechny strany v marné snaze najít místo, jež by neprotínala dráha některé z oněch hrozivých střel; pak záměrně natočil předek tanku do jednoho z kanálů a rozjel se proti kopci. Také tímto kory-tem se dolů valil uvolněný balvan; Barlennanovi připadalo, že je ze všech největší - a že se každou sekundou dále zvětšuje. Meskliňan si pomyslel, že Letec zřejmě přišel o rozum, a připravil se ke skoku, když vtom vedle něj zazněl

rachot, silnější než ten nejhalasnější řev, jaký bylo schopné vydat jeho hlasové ústrojí. Kdyby jeho nervová soustava reagovala tak jako u většiny pozemských živo-čichů, přistál by v té chvíli někde vpůli svahu. U příslušníků jeho druhu však obvyklá reakce spočívala v tom, že nehybně ztuhli na místě, takže během příštích několika sekund by ho ze střechy tanku dokázala odstranit jen těžká technika. Ve vzdálenosti čtyř set yardů, nějakých padesát yardů před padajícím skaliskem, ze dna kanálu vytryskl gejzír hlíny a plamenů - Lackland použil trhavé střely s citlivou nárazovou roznětkou. V násle-dujícím okamžiku balvan zmizel v oblaku prachu a dělo se znovu rozštěkalo; vypálilo půl tuctu ran v tak rychlém sledu, že téměř splynuly v táhlé zaburácení. Když se prach rozptýlil, zbývala z kamene sotva polovina, jež neměla ani přibližně kulovitý tvar. Energie střel jej téměř zastavila; o zbytek se postaralo tření. Na to, aby se mohl valit dál, bylo teď na jeho povrchu příliš mnoho rovných ploch a prohlubenin.

U horního okraje kanálu byly připraveny ke shození další balvany, ale žádný se už ani nepohnul. Obyvatelé údolí zřejmě stačili rychle posoudit vzniklou situaci a uvědomili si, že tímto způsobem tank nezničí. Lackland neměl nejmenší ponětí o tom, co jiného by mohli podniknout, ale nejpravděpodobnější možností byl přímý fyzický útok. Bylo jisté, anebo téměř jisté, že by se dokázali dostat na střechu tanku stejně snadno jako Barlennan a ukořistit rádio spolu se vším, co předtím prodali; Pozemšťan si dovedl jen těžko představit, jak by jim v tom námořníci mohli zabránit. Sdělil své úvahy Barlennanovi.

"Takovou možnost opravdu nemůžeme vyloučit," zněla odpověď. "Když se ale pokusí na tank vyšplhat, můžeme je shora odrážet; pokud budou chtít naskočit, máme tady palice a chtěl bych vidět toho, kdo dokáže uhnout ráně, když zrovna letí vzduchem."

"Ale jak sám dokážete odrážet útok vedený z několika stran?"

"Vždyť nejsem sám." Opět následoval pohyb klepetem, který u Meskliňanů nahrazoval úsměv.

Výhled na střechu tanku umožňovala průzračná pozorovací kupole, která však byla příliš těsná na to, aby do ní Lackland mohl vsunout hlavu s nasa-zenou přilbou svého skafandru. Během krátké »bitvy« s padajícími balvany proto ztratil přehled

o námořnících, kteří ho doprovázeli.

Tito nešťastníci prožívali stejně šokující okamži-ky jako jejich kapitán, když se poprvé ocitl na střeše tanku. Byli postaveni před situaci, kdy na ně skutečně padaly předměty - těžké předměty - a to zrovna ve chvíli, kdy uvázli v prostoru obklopeném kolmými stěnami jako v pasti. Šplhat pro ně bylo nemyslitelné, i když jejich nohy opatřené přísavka-mi, které tak dobře dokázaly vzdorovat mesklinským hurikánům, by se snadno vypořádaly i s touto úlohou; skákat, tak jak to mohli něko-likrát pozorovat u svého kapitána, bylo téměř stejně zlé - možná ještě horší. Po tělesné stránce tomu však nic nebránilo; a když selže mysl, často přebírá vládu tělo. Všichni námořníci až na dva se odhodlali ke skoku; z těch dvou, co tvořili výjimku, jeden vyšplhal - rychle a bezpečně - na stěnu »budo-vy«. Naposled zůstal Hars, jenž jako první zahlédl hrozící nebezpečí. Díky své nadprůměrné tělesné síle možná nepodléhal panice tak rychle jako ostatní; možná měl naopak mimořádnou hrůzu z výšek. Ať už byl důvod jakýkoli, nacházel se ještě na zemi, když kámen velikosti míče na košíkovou a téměř tak dokonale kulatý, zasáhl místo, kde se zdržoval. Prakticky vzato, mohl stejně tak dobře narazit do podušky z pružné gumy; ochranný krunýř Meskliňanů tvořila látka chemicky i fyzi-kálně příbuzná chitinu u pozemského hmyzu, jejíž pevnost a pružnost byly úměrné životním podmínkám na Mesklinu. Balvan se v trojnásobné gravitaci vymrštil do výše dvaceti pěti stop, zcela přeletěl zeď, o niž by se jinak zarazil, šikmo zasáhl protější stěnu dalšího kanálu, znovu odskočil a s rachotem pokračoval jeho korytem vzhůru, dokud nevyčerpal svou energii. Když se pak lenivě přivalil zpět na otevřené prostranství, bylo už po všem; z námořníků na náměstí zůstal jediný Hars. Ostatní zatím stačili dát svému zmatenému poska-kování určitý řád a buď už skončili na střeše tanku po boku svého kapitána, anebo se tam rychle blížili; i jejich šplhající druh se nakonec rozhodl pro rychlejší skákání.

Dokonce ani na pozemské poměry tak neuvě-řitelně odolný organismus, jaký měl Hars, srážku nepřečkal bez následků. Protože Meskliňanům chybí plíce, nevyrazil mu náraz dech, ale na chvíli jej omráčil a způsobil mu četné škrábance a pohmožděniny. Uplynula plná minuta, než opět dokázal zkoordinovat své pohyby natolik, aby mohl následovat tank; Lackland, Barlennan ani sám Hars si nedovedli vysvětlit, proč na něj v té chvíli nikdo nezaútočil. Podle Pozemšťana už skutečnost, že se po takovém úderu vůbec mohl pohybovat, obyvatele města od podobných úmyslů odradila; Barlennan, který lépe znal fyzickou kondici Meskliňanů, byl toho názoru, že je více zajímá rabování než zabíjení a že prostě neviděli, jaký by z útoku na osamělého námořníka měli prospěch. Ať už měli pohnutky jakékoli, dopřáli Harsovi dost času na to, aby se vzpamatoval a nakonec se připo-jil ke svým druhům. Lackland, který se mezitím seznámil s tím, co se přihodilo, už na něj čekal; když Hars konečně dorazil k vozidlu, museli dva členové posádky seskočit a vysadit ho na střechu, kde mu ostatní poskytli první pomoc.

Když měl všechny cestující bezpečně na palubě, některé z nich natěsnané tak blízko u okraje střechy, až to poněkud podemílalo jejich nově naby-tou lhostejnost k výškám, rozjel se Lackland vzhů-ru po úbočí. Varoval námořníky, aby se drželi dál od ústí hlavně děla, kterým mířil stále před sebe; ale na hřebeni kopce se nic nehýbalo a rovněž bombardování ustalo. Domorodci, kteří balvany shazovali, se zřejmě stáhli do chodeb vedoucích dolů do města. To ovšem nezaručovalo, že se znovu nevrátí, a celé osazenstvo tanku bedlivě pátralo po sebemenším pohybu.

Kanál, kterým stoupali vzhůru, byl jiný než ten, jímž předtím sjeli do údolí, takže nevedl přímo k místu, kde zanechali sáně, ale ze střechy tanku bylo Bree vidět už značný kus cesty od vrcholu. Muži posádky určení k její ochraně byli všichni na svých místech a se zjevnými obavami hleděli dolů na město. Dondragmer ve své mateřštině zamumlal něco v tom smyslu, že je hloupost nechá-vat ostatní směry nestřežené, a Barlennan to poně-kud květnatěji rozvedl v angličtině. Tyto obavy se však ukázaly jako zbytečné; tank se připojil k odstavenému vleku, aniž by se tomu kdokoli pokoušel zabránit. Až za jízdy Lacklanda napadlo, že domorodci zřejmě přecenili účinnost děla; při útoku z bezprostřední blízkosti - vedeného například z ústí tajných chodeb, kde se nepochybně skryla obsluha zařízení na vrhání balvanů - by zbraň zůstala zcela bezmocná, protože v dosahu Bree a její posádky nebylo možno použít ani

trhavé, ani termitové náboje.
Ač nerad, byl nucen uznat, že s dalšími průzku-my je třeba počkat až do doby, kdy Bree dorazí ke břehům východního oceánu. Barlennan s tímto názorem souhlasil, i když v duchu k němu měl jisté výhrady. V době, kdy Letec bude spát, rozhodně nemínil nechat posádku zahálet.
Když tahač se svým nákladem vyrazil na další cestu a Meskliňané začali hbitě překládat získané zboží ze střechy tanku na loď, spojil se Lackland se stanicí na Toorey. Seznámil Rostena s tím, co dosud podnikl, pokorně vyslechl jeho očekávaný výbuch nevole a podobně jako předtím ho umlčel zprávou, že mu může poskytnout spoustu rostlinného materiálu, pokud si pro něj pošle kontejnery.
Přešla řada dní, jejichž šedivou jednotvárnost zpestřil jen přílet rakety. Posádka s ohledem na nervovou soustavu Meskliňanů přistála v dosta-tečném odstupu před vozidlem, vyčkala jeho příjezdu, naložila nové vzorky a odložila start do doby, než se tank bezpečně vzdálil z dosahu rake-tových motorů. Vždy po několika mílích cesty se na dohled ukázal další balvany ovroubený pahorek, ale každému se opatrně vyhnuli a žádného z jejich obyvatel v otevřené krajině nezahlédli. Lacklando-vi proto stále vrtalo hlavou, kde a jakým způsobem získávají potravu. Při řízení začal pociťovat dlou-hou chvíli, kterou si krátil tím, že o podivných tvorech vymýšlel spoustu hypotéz. Občas je předkládal Barlennanovi, ale nedověděl se od něj téměř nic užitečného, co by mu pomohlo záhadu vyřešit.
Pořád ho však neodbytně pronásledovala jedna myšlenka. Nedokázal si vysvětlit, proč domorodci budují svá města právě takovýmto způsobem. S návštěvou něčeho podobného jako byl jejich tank anebo Bree mohli stěží počítat. A jako obrana proti vpádu nepřátel, kteří patřili k jejich vlastnímu rodu, mu tato metoda nepřipadala jako dostatečně účinná, protože vzhledem ke svému rozšíření sotva mohla útočníka zaskočit.
Jedno vysvětlení se nicméně nabízelo. Byla to pouhá hypotéza; pomáhala však objasnit nejen uspořádání sídlišť a nepřítomnost obyvatel v jejich okolí, ale i skutečnost, proč v sousedství měst nenacházeli nic, co by nasvědčovalo zemědělské činnosti. Na druhé straně vycházela ze spousty neznámých, a proto se o ní Lackland před Barlennanem raději nezmiňoval. Například nedá-vala odpověď na otázku, jak je možné, že jejich cesta zatím měla tak nerušený průběh - pokud byla jeho teorie pravdivá, měli už do této chvíle spotře-bovat pěkné množství munice. Raději tedy nic neří-kal, ale oči měl otevřené; příliš ho proto nepřekvapilo, když jednoho dne při východu slunce, asi dvě stě mil od města, kde Hars utrpěl zranění, spatřil nevelký pahorek, jenž se náhle vztyčil na dvaceti podsaditých, sloních nohou, zvedl hlavu posazenou na krku o délce dvaceti stop, drahnou chvíli na přijíždějící tank upíral baterii svých mnohočetných očí a pak se mu těžkopádně vydal v ústrety.
Barlennan v té chvíli zrovna nebyl na svém obvyklém stanovišti na střeše tanku, ale na Lacklandovo zavolání se ozval okamžitě. Pozemšťan zastavil tank a zbývalo ještě několik minut na to, aby se poradili o dalším postupu, než k nim zvíře při dosavadním tempu dorazí.
"Barle, vsadil bych se, že jste něco podobného ještě neviděl. Ani s tak houževnatým organismem, jaký dokáže zplodit tato planeta, by příliš daleko od rovníku neunesl vlastní tíhu."
"Máte pravdu; nikdy jsem takové zvíře neviděl, ani jsem o něm neslyšel a nevím, zda je či není nebezpečné. Ani nemám moc chuti to zjišťovat. Zase na druhé straně je to maso; možná..."
"Pokud chcete říci, že nevíte, zda žere maso či rostliny, vsadil bych na to první," odpověděl Lackland. "Byl by to moc divný býložravec, když se žene naproti něčemu, co je dokonce větší než on, sotva to zahlédne - ledaže by byl tak stupidní, že by si tank spletl se samicí, o čemž pochybuji. Taky mě napadlo, že přítomnost velkého masožrouta by nejsnáze vysvětlovala, proč obyvatelé údolí nikdy nevycházejí z města a proměnili si je v účinnou past. Když některý z těch tvorů zabloudí k nim na kopec, ukáží se mu, tak jako to udělali v našem případě, aby ho vylákali dolů a zabili pomocí balvanů, jaké vyzkoušeli na náš tank. Přišli tak na způsob, jak si zajistit maso s donáškou téměř do domu."
"To je možná pravda, ale teď to sem zrovna nepatří," odpověděl tak trochu netrpělivě Barlennan. "Co provedeme s touhle obludou? Ta vaše zbraň, co rozbíjí kámen, by ji zřejmě dokázala zabít, ale moc masa by nám asi z úlovku nezůstalo; když se kořist pokusíme chytit do sítí a dostaneme se do úzkých, nebudete moci střílet, abyste nás přitom neohrozil."
"Chcete říci, že byste si na zvíře takových rozmě-rů troufli jen se sítěmi?"
"Určitě. Jsem si jistý, že by je udržely, jen je do nich dostat. Potíž je v tom, že má příliš silné nohy, takže neprojdou skrz oka a když mu jako obvykle nastra-žíme síť do cesty, nebude to k ničemu. Museli bychom mu ji nějak omotat kolem těla a utáhnout."
"Už víte, jak to udělat?"
"Ne - a ani nám na nic podobného nezbývá čas; každým okamžikem je tu."
"Seskočte a vypráhněte smyk. Vyjedu mu napro-ti a trochu ho zatím zaměstnám. Kdyby došlo k nejhoršímu a musel bych použít dělo, dám pozor, abyste byli z dostřelu."
Barlennan bez otálení či námitek lehce sklouzl s paluby a jediným zručným pohybem uvolnil smyčku vlečného lana. Houknutím dal Lacklando-vi znamení, že může jet, vrátil se na Bree a rychle seznámil posádku s posledním vývojem situace. Když skončil, byla už další slova zbytečná, protože Letec se s tankem rozjel vpřed a trochu do strany, takže námořníkům odkryl výhled na obrovitého netvora. S nesmírným zájmem, trochou údivu, ale bez patrných známek strachu Meskliňané sledo-vali manévrující tank a jeho živý protějšek.
Když se stroj opět pohnul kupředu, mastodont se zastavil. Sklonil hlavu asi na vzdálenost jednoho yardu od země; jeho protáhlý krk se zhoupl nejprve na jednu a pak na druhou stranu, zatímco složené oči ze všech možných úhlů pozorovaly okolí. Bree nevě-noval nejmenší pozornost; buď vůbec nezaznamenal pohyb posádky, anebo považoval tank za vážnějšího protivníka. Když jej Lackland začal objíždět z boku, obracel svůj gigantický trup neustále tak, aby proti němu pokaždé stál čelem. Nejprve Pozemšťana napadlo, že tlustokožce přiměje k tomu, aby se obrátil o plných sto osmdesát stupňů a postavil se k lodi zády; pak si ale uvědomil, že kdyby musel použít dělo, ocitla by se posádka přímo

v linii palby, a zakončil svůj obchvatný manévr ve chvíli, kdy netvor k Bree natočil svůj pravý bok. Podle toho, jak měl uspořádané oči, zřejmě dokázal rozpoznat hrozící nebezpečí stejně dobře, ať se k němu blížilo zezadu nebo zepředu.
Jakmile tank přestal kolem zvířete kroužit, lehlo si na břicho; při prvním pokusu o přiblížení se však vzepřelo na svých sloupovitých nohách a s hlavou zataženou téměř až do trupu zaujalo zřejmě obranný postoj. Lackland znovu zastavil, uchopil kameru a udělal několik snímků; pak podivného tvora, jenž zatím nejevil útočné úmysly, chvíli pozoroval.
Velikostí připomínal pozemského slona; na Zemi by vážil osm až deset tun. Jeho mohutný trup podepíralo deset párů krátkých a enormně silných nohou. Lackland usoudil, že sotva dokáže vyvinout větší rychlost, než jakou se doposud pohyboval.
Po chvíli čekání zvíře postupně zneklidnělo; povystrčilo hlavu a začalo s ní kývat ze strany na stranu, jakoby pátralo po nepřátelích. Lackland z obavy, aby svou pozornost náhodou nepřeneslo na bezmocnou posádku Bree, k němu popojel o dalších několik stop; protivník znovu spěšně zaujal obranný postoj. To se několikrát opakovalo, stále v kratších intervalech, dokud slunce neza-padlo za obzor. Když obloha ztemněla, rozsvítil Lackland na tanku všechna světla; ať už tvor byl anebo nebyl připravený bojovat potmě, znemožnil mu tak přinejmenším výhled mimo osvětlený prostor a přinutil ho čelit nové a nezvyklé situaci.
Světlo se mu zjevně nelíbilo. V záři hlavního světlometu několikrát oslněně zamrkal a Lackland spatřil, jak se mu obrovské zorničky prudce smršťují; pak s kvílivým sykotem, jejž mikrofon na střeše tanku věrně přenášel do kabiny, učinil něko-lik nemotorných kroků a udeřil.
Lackland si neuvědomil, že je tak blízko - anebo přesněji, že dosáhne tak daleko. Masivní hlava zvířete, umístěná na mnohem delším krku, než původně předpokládal, se náhle vymrštila kupře-du, mírně se sklonila a prudce švihla do strany. Jeden z mohutných klů dutě zazvonil o pancíř a současně zhasl hlavní světlomet. Zároveň proni-kavější zasyčení naznačovalo, že při tom útočník zřejmě utrpěl lehký elektrický šok; Lackland se však nezdržoval tím, aby tuto možnost prověřoval. Spěšně zacouval a vypnul osvětlení kabiny. Obával se toho, že by si netvor pro svůj další úder mohl vybrat některý z průzorů. Teď již scénu ozařovala pouze cestovní světla, zasazená nízko při zemi do pancéřovaného předku vozidla. Zvíře povzbuzené Lacklandovým ústupem těžce vykročilo kupředu a zaútočilo proti jednomu z reflektorů. Pozemšťan se je neodvažoval zhasnout a pokračovat v boji naslepo; vyslal ale naléhavou výzvu rádiem.
"Barle! Děláte něco s těmi svými sítěmi? Pokud nejste připraveni zasáhnout, budu na tu bestii muset použít kanón, maso nemaso. Držte se raději stranou; bude asi nutné střílet termitem, protože je tak blízko, že by trhavé náboje mohly ohrozit tank."
"Sítě ještě nejsou připravené, ale když zvíře odlá-káte ještě o pár yardů dál, aby bylo vůči lodi po větru, můžeme se s ním vypořádat jiným způso-bem."
"Dobrá." Lackland nevěděl, o jaký jiný způsob by mohlo jít, a měl určité pochybnosti o jeho účinnosti, ať to bylo cokoli; pokud ale kapitánovi vyhovovalo, aby pokračoval v ústupu, byl mu ochoten vyhovět. Ani na okamžik si nepřipustil, že by Barlennanova zbraň mohla ohrozit tank; poctivě vzato, ani Meskliňanovi zřejmě něco podobného vůbec nepřišlo na mysl. Rychlým úhybným manévro-váním se Pozemšťanovi dařilo udržovat vozidlo mimo dosah dorážejících klů; obluda, jak se zdálo, neměla dost inteligence na to, aby dokázala jeho pohyby předvídat. Po dvou nebo třech minutách měl Barlennan konečně kořist tam, kde ji potře-boval.
Sám po tu dobu rovněž nezahálel. Na prámech na závětrné straně, směrem k tanku a útočící nestvůře, jeho muži rozmístili čtyři přístroje, nápadně připo-mínající dmychadla, jejichž hubice byly nahoře opatřené násypkami. U každého měchu stáli dva námořníci a na kapitánův pokyn začali dmýchat, co jim síly stačily. Současně třetí člen obsluhy přistoupil k násypce a vzápětí z trysky vyrazil pramínek jemných krystalků, jež vítr unášel k oběma duelantům. Ve tmě bylo obtížné odhadnout jeho postup; Barlennan však byl dobrý znalec vzdušných proudů a po několika okamžicích usilovného pumpo-vání vyštěkl další rozkaz.
Muži od násypek chvíli cosi kutili u ústí trysky svého dmychadla, když vtom od boku Bree vyšlehl mohutný sloup ohně, který se po větru s rachotem šířil k zápasícím kolosům, až je zcela pohltil. Lodní posádka byla ukrytá pod celtovými přístřešky, dokonce i »ohněstrůjci« se chránili dílci plachto-viny, které tvořily součást jejich výstroje; zápasní-kům však rostlinstvo řídce vyrážející ze sněhu poskytovalo jen chabou ochranu. Lackland prudce zacouval a se slovy, jaká se od něj Barlennan nikdy nenaučil, spěšně opustil ohnivý mrak; v duchu se jen modlil, aby vydržely křemíkové průzory. Také jeho protivník se snažil dostat do bezpečí, ale zjevně zpanikařil. Zmateně se potácel z místa na místo a marně hledal, kam uniknout. Oheň během několika sekund uhasí a zanechal oblaka hustého bílého dýmu, který ve světle reflektorů tanku pableskoval; buď však žár vykonal své, anebo byl pro obra kouř stejně vražedný, protože jeho kondice se soustavně zhoršovala. Jeho bezcílné pohyby se zkracovaly a zpomalovaly, nohy se pod tíhou jeho obrovitého trupu začaly podlamovat, až konečně zaklopýtal a převalil se na bok. Ještě chvíli křečo-vitě kopal nohama, střídavě smršťoval a opět naplno protahoval svůj dlouhý krk, hlavu s mocný-mi kly horečně zvedal do vzduchu a bušil s ní o zem. Při východu slunce už bylo možno pozorovat jen občasný záškub hlavy či nohy; zanedlouho nato pohyby mohutného těla zcela ustaly. Posádka Bree poháněná touhou po mase se mezitím vyhrnula z lodi a zaplnila ohněm zčernalé prostranství, z něhož se odpařil všechen sníh. Smrtící bílý mrak se přemístil po větru o kus dál a postupně se začal usazovat. Lackland si s překvapením všiml, že v místech, kudy mrak přešel, po sobě na sněhu zanechal černý prach.
"Barle, co to proboha máte za prevít, že nadělá takový ohňostroj? Nenapadlo vás, že v tom žáru mohla na tanku popraskat okna?" Protože kapitán zůstal na lodi a zdržoval se v dosahu vysílačky, jeho odpověď na sebe nenechala dlouho čekat.
"Promiňte, Charlesi, nevěděl jsem, z čeho jsou vyrobená vaše okna, a vůbec mě nenapadlo, že by oheň mohl váš stroj nějak ohrozit. Příště si dám větší pozor. Jako palivo používáme látku, kterou získáváme z určitých rostlin - vyskytuje se

v poměrně velkých krystalech, které bez přístupu světla opatrně drtíme na prášek." Lackland pozorně naslouchal a zvolna pokyvoval hlavou. V chemii se sice moc nevyznal, ale k tomu, aby uhodl, o jakou látku se jedná, to stačilo. Na světle se vzněcuje - hořením ve vodíku vzniká bílý dým -zanechává černé skvrny na sněhu - to nemůže být, pokud je mu známo, nic jiného než chlor. Při mesklinských teplotách se vyskytuje v pevném skupenství; bouřlivě se slučuje s vodíkem v chlo-rovodík, vytvářející jemný prášek bílé barvy; při reakci s metanem si odebírá vodík a zanechává saze uhlíku. Mají tady povedenou květenu! Musí podat nové hlášení na Toorey - anebo by si raději měl tuhle lahůdku schovat pro případ, že bude opět zapotřebí uchlácholit Rostena.
"Je mi moc líto, že jsem ohrozil váš tank." Barlennan zřejmě stále cítil potřebu se omlouvat. "Příště bychom raději měli nechat na vás, abyste se s podobným tvorem vypořádal sám svým kanónem; nebo byste nás mohl naučit, jak se s ním zachází. Vyvinuli jste ho speciálně k použití na Mesklinu podobně jako rádia?" Kapitána napadlo, zda svým návrhem přece jen nezašel příliš daleko, ale musel to riskovat. Ještě že neviděl úsměv, jímž Lackland doprovodil svou odpověď; stejně by si ho nedokázal vyložit.
"Ne, tohle dělo nebylo vyrobeno ani nijak zvlášť upraveno pro tento svět. Tady funguje docela dobře, ale mám obavy, že ve vaší zemi by bylo k nepotřebě." Sáhl po logaritmickém pravítku, chvíli s ním manipuloval a pak dodal, "Jeho největší dostřel by u vašeho pólu činil asi sto pade-sát stop."
Zklamaný Barlennan neměl, co by k tomu dodal. Porcování zabitého netvora zabralo několik dnů. Lackland si vyžádal lebku, kterou hodlal použít jako dodatečnou ochranu před Rostenovým hněvem, a kavalkáda znovu vyrazila na cestu. Den za dnem, míli za mílí se tank a jeho vlek zvolna sunuly kupředu. Občas míjeli další údolní města, obklopená balvany; dvakrát nebo třikrát narazili na čerstvé zásoby potravin, jež Lacklando-vi na dohodnuté trase zanechala raketa; často zahlédli velké živočichy, ať už příbuzné toho, jehož zabil Barlennanův oheň, nebo exempláře zcela odlišné tělesné stavby a rozměrů. Ve dvou přípa-dech mohl Lackland obdivovat obratnost, s níž posádka ulovila do sítí obrovité býložravce, aby se vybavila masem na další cestu. Nepoměr ve veli-kosti kořisti a lovců byl mnohem větší nežli v případě pozemských slonů a afrických Pygmejů.
Jak cesta ubíhala, stávala se krajina stále kopco-vitější a rovněž tok řeky, kterou s malými přestávkami sledovali už několik set mil, se postupně zužoval a rozvětvoval. Dva z jejích příto-ků si vynutily jisté zdržení; Bree bylo pokaždé třeba vyložit a na vlečném laně přepravit po hladi-ně, zatímco tank s prázdnými sáněmi koryto překonával hlubokým broděním po dně. Teď však už se prameny zúžily natolik, že je sáně dokázaly přemostit a podobné potíže se neopakovaly.
Nějakých dvanáct set mil od místa, kde Bree přezimovala, a zhruba tři sta mil od rovníku, jež pro Lacklanda znamenaly další polovinu zemské gravitace navíc, se toky viditelně počaly stáčet směrem, jímž měli namířeno. Lackland ani Barlennan o tom raději nemluvili, dokud neměli jistotu, ale po několika dnech už nebylo pochyb, že překročili rozvodí východního oceánu. Do posádky jakoby vstoupilo nové odhodlání; několik námořní-ků se neustále zdržovalo na střeše tanku v naději, že za příštím kopcem zahlédnou mořskou hladinu. Dokonce i Lackland, občas polomrtvý únavou, vidi-telně pookřál. O to větší byl jeho úžas a zklamání, když jim náhle, bez jakékoli výstrahy, přehradil cestu sráz; téměř kolmý skalní zlom vysoký přes šedesát stop, který se táhl, kam až oko dohlédlo, na obě strany.

IX. Zlom

Dlouhou dobu nikdo nepromluvil. Lackland i Barlennan překvapením ztratili řeč. Dali si přece na rozboru leteckých snímků a na výběru trasy expedice tolik záležet. Posádka, obvykle plná nápa-dů, tentokrát hromadně usoudila, že řešení tohoto problému ponechá kapitánovi a jeho pozemskému příteli.
"Kde se to tu mohlo vzít?" přerušil všeobecné mlčení jako první Barlennan. "Chápu, že s ohle-dem na výšku snímkovací rakety není terénní zlom příliš zřetelný, ale neměl by ho na odpoledních záběrech prozrazovat stín?"
"Máte pravdu, Barle. Napadá mě jediné vysvětlení, proč jsme ho na snímcích neobjevili. Jak víte, jediný záběr pokrývá plochu mnoha čtverečních mil; všechno kolem, kam až dohlédneme, a ještě mnohem víc. Snímek zachycující toto území musel být pořízený před polednem, kdy sráz nevrhal stín."
"Nemohl by útes přesahovat do dalšího záběru?"
"To je možné; mohlo se ale stát, že dva nebo tři sousední záběry vznikly během dopoledne - neznám přesně letovou dráhu snímkovací rakety. Pokud ale vedla, jak předpokládám, od východu k západu, snadno se mohlo stát, že při každém obletu se raketa ocitla nad touto oblastí ve stejnou denní dobu.
Rozebírat, proč jsme si útesu nevšimli dřív, nám však příliš nepomůže. Teď je mnohem důležitější vymyslet způsob, jak se dostat dál." Tato slova se setkala s novým mlčením, které k Lacklandově i Barlennanově překvapení přerušil první důstojník.
"Neměli bychom požádat Letcovy přátele tam nahoře, aby zjistili, až kam útes pokračuje? Pro ně musí být hračkou pořídit nové snímky, když jsou ty původní neúplné. Třeba ani nebude nutná velká zajížďka k místu, kde začíná mírnější svah." Když Barlennan přeložil Dondragmerovu poznámku do angličtiny, zvedl Lackland udiveně obočí.
"Váš přítel by klidně mohl mluvit rovnou anglicky, Barle - zná toho dost, když dokázal sledo-vat náš předchozí rozhovor. Nebo máte ještě nějaký způsob dorozumívání, o kterém nevím?"
Barlennan se na svého podřízeného zadíval s překvapením, jež se po chvíli změnilo ve zmatek. Rozhovor Dondragmerovi netlumočil; Letec má zřejmě pravdu - první důstojník rozumí anglicky. Něco pravdy však naneštěstí bylo i na Lacklandově druhé domněnce; Barlennan se už dávno přesvědčil o tom, že určité zvuky, které dokáže vytvořit ve svém hlasovém ústrojí, Pozemšťan z jakéhosi neznámého důvodu není schopen zachytit. Po několik sekund rozpačitě uvažoval, zda má přiznat Dondragmerovu znalost, tajemství jejich doro-zumívání, obojí dohromady, nebo naopak celou záležitost rychle zamluvit a neprozradit nic. Pak už dělal, co mohl.
"Dondragmer je zřejmě bystřejší, než jsem si myslel. Je to pravda, že jste se naučil Letcovu jazyku, Done?" Tuto otázku pronesl anglicky, v tónině, jež byla pro Lacklanda slyšitelná. Mnohem pronikavějšími tóny své mateřštiny pak dodal,

"Mluvte pravdu - chci co možná nejdéle utajit, že spolu můžeme mluvit tak, aby nás nesly-šel. Odpovězte v jeho jazyce, pokud to dokážete." První důstojník uposlechl, i když ani jeho kapitán na něm nepoznal, co si skutečně myslí.
"Docela se mi váš jazyk podařilo ovládnout, Charlesi Lacklande. Nenapadlo mě, že by vám to mohlo vadit."
"Vůbec mi to nevadí, Done; moc mě to těší a přiznávám, že i překvapuje. Byl bych vás rád učil společně s Bariem, kdybyste docházel do stanice. Je obdivuhodné, že jste toho z našich rozhovorů a kapitánova jednání sám dokázal pochytit tolik, že se teď můžete účastnit na naší porady. Návrh, který jste před chvílí přednesl, zní rozumně; hned se spojím se základnou na Toorey."
Operátor, který na měsíční stanici nepřetržitě sledoval frekvenci hlavní vysílačky tanku pomocí několika přenosových družic rozmístěných po vnějším prstenci Mesklinu, odpověděl okamžitě. Potvrdil příjem a přislíbil provedení nového průzkumu tak rychle, jak jen to bude možné.
I při největší možné rychlosti však přípravy zabraly pěknou řádku mesklinských dní; Lackland s přáteli si zatím krátili čekání promýšlením další-ho postupu pro případ, že útes nebude možné v přijatelné vzdálenosti obejít.
I když teď už byla celá posádka ochotná skákat a šplhat stejně jako jejich kapitán, když několik námořníků navrhlo, že s útesu seskočí, značně to Barlennana zneklidnilo - připadalo mu nebezpečné, aby u jeho lidí přirozený strach z výšek nahradila naprostá lhostejnost. Aby odvážlivce odradil od jejich úmyslu, zavolal si na pomoc Lacklanda, který vypo-čítal, že skok s útesu vysokého šedesát stop odpovídá u nich doma asi tak pádu z výše jedné stopy. To byla výška, s níž si od dětství zvykli raději nehazardovat. Když kapitán o této epizodě později přemýšlel, uvědomil si, že z hlediska norem, které celý život respektoval, jeho posádka sestává ze samých bláznů, mezi nimiž je on sám bezpečně nejvyšinutější; ale byl si celkem jistý, že tato konkrétní podoba šílenství ještě přinese užitek.
S praktičtějším nápadem stále nikdo nepřicházel a Lackland využil příležitosti k tomu, aby dohonil zameškaný spánek, který už nutně potřeboval. Když se dostatečně prospal a vydatně pojedl, došlo hlášení z průzkumné rakety. Bylo stručné a bezútěšné. Od místa, kde se nacházeli, útes pokračoval nějakých šest set mil směrem k seve-rovýchodu a končil v moři, těsně u rovníku. V opačném směru se táhl do vzdálenosti asi dvanácti set mil, velmi zvolna se snižoval, až v zeměpisné šířce s pětinásobkem zemské gravi-tace zmizel docela. Nevedl úplně přímo, v jednom místě se daleko odkláněl od oceánu; právě zde na něj výprava narazila. Ocitla se dokonale uvězněná mezi dvěma řekami, které se přes okraj útesu řítily do údolí, protože na pokus o přepravu Bree přes děsivé peřeje nebylo ani pomyšlení. Jeden z vodo-pádů ležel asi o třicet mil dál na jih; druhý se nacházel za ohybem útesu přibližně sto mil na severovýchod. Z výšky, kterou raketa musela dodržovat, přirozeně nebylo možné zlom prozkou-mat po celé délce do nejmenšího detailu, ale pozo-rovatel silně pochyboval o tom, že by tank dokázal skalní stěnu v kterémkoli místě překonat. Jako nejslibnější se mu jevilo okolí některého z obou vodopádů, kde byly patrné známky eroze, jež mohla vytvořit schůdnější cestu.
"Jak se sem ksakru něco takového vůbec dosta-lo?" podrážděně vyhrkl Lackland, když vyslechl hlášení. "Osmnáct set mil dlouhý hrbol, vysoký tak akorát pro zlost, a zrovna my na něj musíme nara-zit. Vsadil bych se, že je na této planetě jediný."
"Na to moc nesázejte," odpověděl pozorovatel. "Když jsem informoval naše fyziografy, jen potě-šeně pokyvovali hlavami. Jeden prohlásil, že ho překvapuje, proč jste se s něčím podobným nesetkali mnohem dřív; pak spustil druhý v tom smyslu, že na tom není nic divného, protože většinu těchto útvarů můžete čekat až mnohem dál od rovníku. Zaujalo je to tak, že si ani nevšimli, kdy jsem odešel. Řekl bych, že máte kliku, že větší část cesty za vás vykonají vaši přátelé."
"To je mi novina." Lackland se odmlčel, protože ho v té chvíli napadla další otázka. "Pokud jsou tyhle zlomy tak běžné, potřeboval bych vědět, zda se mezi těmito místy a oceánem nenacházejí ještě nějaké další. Musíte kvůli tomu provést nový průzkum?"
"To není třeba. Poradil jsem se předem s geology a celý úsek jsem už prozkoumal. Když dokážete zvládnout tento schod, máte vyhráno - pak stačí spustit loď na hladinu a váš přítel už může po řece pokračovat sám. Zbývá vyřešit jediný problém, a sice jak přenést plachetnici přes okraj útesu."
"Přenést - hmm. Vím, že jste to myslel obrazně, Hanku, ale co říkáte má něco do sebe. Díky za všechno; později si s vámi možná ještě budu chtít promluvit." Lackland vstal od vysílačky, lehl si na palandu a horečně uvažoval. Nikdy Bree neviděl na hladině; když se poprvé setkal s Barlennanem, byla už vytažená na břeh a pokud ji cestou vlekl napříč přes řeku, zdržoval se většinu času v tanku pod hladinou. Proto nevěděl, jak hluboký má plavidlo ponor. Musí však být mimořádně lehké, aby vůbec mohlo plout na moři kapalného metanu, protože metan má téměř o polovinu nižší hustotu než voda. Navíc není duté - to znamená, že nepluje díky velkému prostoru uprostřed, vyplněnému vzduchem, jenž snižuje jeho průměrnou hustotu podobně jako v případě ocelové lodi na Zemi. »Dřevo«, z něhož byla Bree zhotovená, je natolik lehké, aby plulo na metanu a uneslo jak posádku, tak značný lodní náklad.
Jednotlivý prám proto na tomto místě planety nemůže vážit víc než několik uncí - nanejvýš jednu či dvě libry. Je-li tomu tak, mohl by se Lackland sám postavit na okraj útesu a spouštět i několik prámů současně; dva námořníci by zřejmě dokázali pozvednout celou loď, pokud by se je podařilo přesvědčit, aby si pod ni vlezli. Sám Lackland neměl jiný provaz či lano kromě toho, na němž byl připoutaný smyk; na Bree však byla lanoví víc než dostatečná zásoba. Námořníci by rozhodně měli vědět, jak dát dohromady zdvihací zařízení, jímž by si mohli úkol usnadnit - ačkoli kdo ví? Na Zemi to patří k základům mořeplaveckého umění; na Mesklinu s jeho překvapivými, i když pocho-pitelnými předsudky vůči zvedání, skákání, házení a čemukoli spojenému s výškou může být úplně jiná situace. Každopádně Barlennanovi muži dove-dou přinejmenším vázat uzly a ani způsob přemisťování břemen vlečením jim už není tak docela cizí; zbývalo vyřešit jediný opravdový problém, a sice to, zda se námořníci nechají spouštět s útesu společně s lodí anebo ne. Někdo by možná tuto otázku ponechal stranou, ať o ní rozhodne kapitán, ale Lackland dobře věděl, že se to neobejde bez jeho pomoci.
V každém případě bylo teď třeba s Barlennanem promluvit; Lackland se ztěžka natáhl, zapnul příruční vysílačku a

zavolal svého mesklinského přítele.
"Barle, něco mě napadlo. Co kdyby vaši lidé spustili loď s útesu na lanech, každý prám samostatně, a dole ji zase sestavili?"
"Jak se dostanete dolů vy?"
"Nijak. Asi třicet mil odsud teče velká řeka, která by podle hlášení Hanka Stearmana měla být splavná až po ústí do moře. Mám pro vás násle-dující návrh: odvezu vás k vodopádu, pomohu vám, jak jen to bude možné při spouštění Bree s útesu, podívám se, jak ji spustíte na řeku, a popřeji vám všechno nejlepší - od té chvíle pro vás nemůžeme dělat nic jiného, než že vám budeme poskytovat povětrnostní a navigační údaje, jak jsme se dohodli. Máte tak pevné provazy, aby udržely váhu jednotlivých prámů?"
"Samozřejmě; v těchto šířkách naše běžné lano dokáže unést celou loď. Při spouštění je ovšem bude nutné ovinout kolem stromu, vašeho tanku nebo něčeho podobného; ani celá posádka by nedokázala zajistit potřebný tah. To ale není žádný problém. Charlesi, řekl bych, že jste našel řešení."
"A co vaši lidé? Bude pro ně takový způsob dopra-vy přijatelný?" Barlennan o tom chvíli uvažoval.
"Myslím, že to bude v pořádku. Pošlu je dolů společně s prámy a dostanou za úkol odrážet náklad od stěny útesu. To je zaměstná natolik, že nebudou mít čas hledět dolů, ani uvažovat o tom, jak jsou vysoko. Ostatně při tomto pocitu lehkosti, který všichni zakoušíme" - Lackland v duchu zasténal - "se nikdo zvlášť nebojí, že spadne; dokonce ani tolik, kolik by bylo třeba. O nás si nedělejte starost. Neměli bychom rovnou vyrazit k vodopádu?"
"Dobrá." Lackland se dovlekl k řízení a náhle pocítil nesmírné vyčerpání. Jeho úkol byl téměř u konce, dříve než očekával. Celé jeho tělo přímo volalo po tom, aby se zbavilo obrovské tíže, která na něj posledních sedm měsíců doléhala. Snad tady neměl zůstávat přes zimu, ale navzdory únavě toho nelitoval.
Tank zabočil doprava a pustil se podél okraje útesu vzdáleného dvě stě yardů. Zatímco Meskli-ňané svůj strach z výšek postupně překonávali, Lackland ho začínal pociťovat. Navíc se dosud nepokusil opravit hlavní světlomet, který vzal za své v první bitvě se zástupcem mesklinské fauny, a neměl příliš chuti cestovat nad srázem potmě, pouze za světla cestovních reflektorů.
Cestu k vodopádu zvládli na jediný zátah asi za dvacet dnů. Pozemšťan i domorodci ho slyšeli už zdaleka; zprvu pociťovali jen nezřetelné záchvěvy ovzduší, jež postupně přecházely v tlumený rachot a posléze v řev, který zahanbil i hlasové ústrojí Meskliňanů. Když se dostali na dohled, byl právě den a Lackland při té podívané bezděky zastavil. V místě, kde řeka dosahovala okraje srázu, byla půl míle široká a hladká jako sklo; prostě se přehý-bala přes okraj a padala dolů - v korytě zřejmě nebyla žádná skaliska ani jiné nerovnosti. Vodo-pád vymlel do stěny útesu míli hlubokou průrvu; poskytovala skvělý výhled do rokliny. Jeho povrch nečeřila jediná vlnka, podle níž by se dala určit rychlost mohutného přívalu; prozrazovala ji však divokost, s jakou ze dna vyrážela tříšť. Dokonce i v této gravitaci a atmosféře zůstávala dolní část kataraktu trvale zahalená do mlžného oparu, který jen postupně řidl a odkrýval pohled na rozvířenou hladinu. Kromě vzdušných proudů, jež vytvářely padající masy tekutiny, panovalo bezvětří. Dál od útesu se tok řeky rychle zklidňoval a hladce plynul směrem k oceánu.
Posádka Bree opustila palubu hned, jak tank zastavil; podle toho, jak se její členové rozestavili podél okraje rokle, bylo zřejmé, že s morálkou mužstva během sestupu sotva vzniknou vážnější problémy. Barlennan vzápětí zavolal všechny zpátky na loď a okamžitě se započalo s přípravný-mi pracemi. Zatímco Lackland se znovu uložil k odpočinku, začali námořníci vykládat svazky lan a přes okraj útesu spustili olovnici, aby zjistili jeho skutečnou výšku. Někteří členové posádky k prámům připevňovali volné součástky výstroje, i když díky důkladným přípravám provedeným před počátkem cesty toho už v tomto směru nezbý-valo příliš na práci; další uvolňovali lana, jimiž byly prámy vzájemně propojeny, a prověřovali zarážky, které je bezpečně oddělovaly. Práce jim šla rychle od ruky a množství prámů odpoutaných od hlavního tělesa lodi utěšeně vzrůstalo.
Když byly přípravy v plném proudu, vypravil se Barlennan se svým prvním důstojníkem k okraji srázu, aby vybrali nejvhodnější místo k sestupu. Samotnou rokli okamžitě zavrhli; museli by loď sestavovat na hladině a na to zde byl říční proud ještě příliš bouřlivý. Naproti tomu na čelní stěně útesu bylo příhodných míst dostatek a mezi nimi si oba důstojníci zvolili to, jež leželo co nejblíže ústí soutěsky. Znovu sestavenou loď nebo její části bude třeba odtáhnout k řece bez tanku a nemělo smysl tuto vzdálenost zbytečně prodlužovat.
Námořníci ze stěžňů sestavili visuté lešení, jež mělo zabránit tření závěsného lana o okraj útesu a umožňovalo spouštění prámů podél skalní stěny; pak k němu připevnili kladkostroj, který okamžitě upoutal Lacklandovu pozornost, a přitáhli první prám. Navlekli na něj smyčkový závěs, který měl udržovat břemeno ve vodorovné poloze, a připojili hlavní lano, jež ovinuli kolem stromu. Několik mužů uchopilo jeho volný konec, další vysunuli prám přes okraj.
Všechno se zdálo být v pořádku, ale Dondragmer a jeho kapitán celé zařízení ještě jednou podrobili důkladné prohlídce; teprve pak se první důstojník a další člen posádky odhodlali vstoupit na plošinu, která visela v mírném náklonu proti stěně asi tak palec pod úrovní útesu. Ostatní chvíli vyčkávavě sledovali, co se bude dít; nic se však nestalo a Dondragmer dal konečně pokyn ke spouštění. Všichni, až na obsluhu lana, se nahrnuli ke kraji, aby pozorovali průběh sestupu. Lackland by se byl taky rád podíval, ale nechtěl se pouštět tak blízko ke srázu. Kromě toho, že byl nesvůj z výšky, při pohledu na provazy, jichž Meskliňané používali, zakoušel značné obavy; pozemský hokynář by se něčím takovým neodvážil zavázat ani dvouliberní pytlík cukru.
Vzrušený pískot ohlásil, že první prám je bezpečně dole. Námořníci se rozešli po své práci a zatímco obsluha zdviže znovu navíjela lano, ostatní k Lacklandovu údivu začali vršit prámy jeden na druhý. Bylo zřejmé, že se rozhodli neztrá-cet čas. I když Pozemšťan spoléhal na Barlenna-nův úsudek, pojednou dostal chuť sledovat spouštění svazku prámů na vlastní oči. Už si chtěl oblékat skafandr, když si uvědomil, že to není nutné; znovu si udělal pohodlí, zavolal Barlennana a požádal ho, aby dal rozmístit několik komu-nikátorů tak, aby jejich »oči« zabíraly prostor výta-hu. Kapitán vyhověl okamžitě; jeden z přístrojů dal přivázat na lešení tak, že hleděl téměř kolmo dolů, a druhý umístil na

hranici prámů, kterou námořní-ci právě uchycovali do smyčkového závěsu. Lackland v průběhu operace střídavě přepínal z jednoho na druhý. Obraz přenášený prvním aparátem ho poněkud vyváděl z míry, protože objektiv kamery zachycoval nosné lano až od vzdá-lenosti několika stop a zdálo se, že náklad klesá bez jakékoli opory; druhý skýtal pohled na stěnu útesu, který by nepochybně ocenil každý geolog. Teprve asi v polovině cesty ho napadlo zavolat na Toorey a přizvat všechny, kdo budou mít zájem, aby se dívali s ním. Nabídky využilo geologické oddělení, jež se po zbytek přenosu postaralo o bohatý odborný komentář.
Náklad následoval za nákladem s jednotvárnou pravidelností, kterou nezpestřila jediná mimo-řádná událost. Poté, co sestoupila větší část posádky, vyměnili námořníci tažné lano za delší, jež jim umožňovalo obsluhovat zdvihací zařízení zdola; když se Barlennan nakonec obrátil a vysko-čil na tank, začal Lackland tušit, co bude následovat. Vysílačka umístěná na střeše byla poslední, kterou ještě zbývalo odeslat za ostatními.
"Zůstaly nám už jen dva náklady, Charlesi," začal kapitán. "S tím posledním budou menší potí-že. Neradi bychom tu nechávali část výstroje, pokud to není nutné. To znamená rozebrat zdvi-hadlo a stěžně dopravit dolů. Nechceme je shazo-vat, protože nevíme, jak by to přečkaly - půda dole je hrozně skalnatá. Co kdybyste se oblékl do skafandru a poslední náklad spustil ručně? Půjde o jediný prám, těch pár stěžňů, kladkostroj a moji maličkost." Poslední položka na seznamu Lacklanda vylekala.
"To se opravdu chcete spolehnout na to, že vás udržím, i když víte, že musím překonávat víc než trojnásobek normální gravitace a navíc ještě tíhu skafandru?"
"Ovšem. Skafandr je dost těžký na to, aby poslou-žil jako kotva, a když si lano ovinete kolem těla, můžete ho postupně popouštět. Nevidím na tom nic těžkého; náklad váží jen několik vašich liber."
"V tomto směru snad ne, ale je tu jiná potíž. Vaše lano je velice tenké a rukavice mého skafandru příliš těžkopádné na manipulaci s drobnějšími předměty. Co kdyby mi provaz vyklouzl?" To Barlennana na chvíli umlčelo.
"Jak velký musí být předmět, abyste s ním ještě mohl poměrně bezpečně manipulovat?"
"No, řekl bych, že asi jako jeden z vašich stěžňů."
"V tom případě je všechno v pořádku. Omotáme lano kolem stěžně, který vám poslouží jako navi-ják. Pak můžete stěžeň i s lanem hodit dolů; pokud se zlomí, nebude to tak velká ztráta."
Lackland pokrčil rameny. "Jde tady o vaše zdra-ví a majetek. Nemusím zdůrazňovat, že budu opatrný; nechtěl bych, aby se vám stalo něco zlého, a už vůbec ne pro mou nedbalost. Za chvíli budu venku." Meskliňan spokojeně seskočil na zem, aby několika zbylým námořníkům vydal potřebné rozkazy. Všichni pak odjeli dolů s předposledním nákladem; o malou chvíli nato Pozemšťan vystou-pil z kabiny svého vozidla.
Barlennan už na něj čekal. U okraje útesu ležel jediný prám, upevněný v lanovém závěsu a připra-vený ke spouštění. Kapitán na něm rozmístil balík se zbytky lešení a vysílačku a právě se vydal Lacklandovi naproti, aby mu předal stěžeň s navi-nutým lanem. Pozemšťan se blížil jen zvolna, drce-ný strašlivou únavou, jež jako by se každým okamžikem zvětšovala; konečně však dorazil na vzdálenost asi deseti stop od okraje, předehnul se tak daleko, jak jen mu to neforemný oblek dovo-loval, a vzal si stěžeň od drobného stvoření, které se k němu natahovalo. Bez jediné výzvy k opatrnosti či jiného náznaku nedůvěry se Barlennan obrátil, přesvědčil se, že je náklad řádně upevněný, postrčil prám na samý okraj útesu a nastoupil na palubu.
Vrhl ještě na Lacklanda poslední pohled na rozloučenou a Letec byl ochotný přísahat, že přitom zamrkal. Pak se ve sluchátkách ozvalo, "Držte se, Charlesi," a kapitán záměrně vykročil k vnější hraně vratké plošiny. S klepety bezpečně zaklesnutými do uvazovacích lan zůstal nepohnutě sedět, zatímco rozhoupaný prám sklouzl přes okraj.
Než se lano úplně napjalo, klesl náklad o několik stop; prám i cestující Lacklandovi okamžitě zmize-li z dohledu. Ostré škubnutí mu napovědělo, že lano zatím drží, a o chvíli později mu to Barlenna-nův hlas radostně potvrdil. Jeho poslední slova zněla, "Začněte spouštět!" a Lackland poslechl.
Připadal si trochu tak, jako když v dětství pouštěl draka a používal při tom podobný naviják - šňůru prostě navinutou na dřívku. Tentokrát však věděl, že by se přes ztrátu tohoto draka jen tak snadno nepře-nesl. Měl pocit, že se mu hned napoprvé nepodařilo stěžeň dostatečně pevně uchopit; než se však odvážil přehmátnout, pomalým otáčením kolem vlastní osy si ovinul lano kolem těla. Teprve když měl jistotu, začal je zvolna povolovat.
Barlennan dával každou chvíli o sobě vědět a pokaždé řekl něco povzbudivého; vypadalo to jako kdyby tušil, jakou úzkost Lackland prožívá. "Právě jsme v polovině." "Všechno jde jako po drátku." "Teď už mi ani nevadí, když se podívám pod sebe." "Už to bude - ještě kousek - to je ono; jsme na místě. Ještě chvíli držte naviják; až vám řeknu, můžete ho hodit dolů."
Lackland si chtěl nejdřív na památku utrhnout kousek lana, ale zjistil, že to ani v pancéřových rukavicích nedokáže. Nakonec mu posloužila ostrá hrana jedné přezky skafandru; omotal si trofej kolem ruky a čekal na pokyny svého spojence.
"Už jsme prostor pod útesem vyklidili, Charlesi; můžete klidně začít házet." Tenká šňůra v okamže-ní zmizela z dohledu a desetipalcová hůlka, jež na Bree sloužila jako hlavní vratipeň, rychle násle-dovala. Lackland zjistil, že pohled na předměty padající volným pádem v podmínkách trojnásobné gravitace je mnohem horší, než si dokázal předsta-vit. Na pólech by to možná nebylo tak zlé - tam by pád nebylo vidět vůbec, když při něm těleso během první sekundy urazí vzdálenost dvou mil! I když přihlížet tomu, jak věci náhle mizí, taky není dobré na nervy. Lackland tyto úvahy nakonec odbyl pokrčením ramen a vrátil se zpátky do tanku.
Dalších několik hodin prostřednictvím tele-vizních kamer sledoval posádku, jak sestavuje Bree. Když pak svazek prámů odrazil od břehu a zaslechl Barlennana, Dondragmera a další námořníky, jak mu dávají sbohem, pocítil záchvěv lítosti nad tím, že nemůže jet dál. Zakrátko proud odnesl loď tak daleko, že už ji bylo vidět i z útesu. Lackland mlčky zvedl ruku na pozdrav a díval se za ní, dokud nezmizela z dohledu.
Pak už jen zůstal tiše sedět; uplynulo pěkných pár minut, než se vzchopil a zavolal základnu na Toorey.

"Už si mě klidně můžete vyzvednout. Udělal jsem všechno, co se tu dalo udělat."

X. Duté čluny

S rostoucí vzdáleností od vodopádu se řeka rozši-řovala a její tok se zpomaloval. Zpočátku vál směrem k moři čerstvý vítr, vyvolávaný pohybem padajících »vod«, a Barlennan toho neopomněl využít; vánek ale postupně ustával a nakonec už loď unášel jen proud. Cesta po souši byla dobrodružná i výnosná, protože mnohé z rostlinných produktů, jež shromáždili, se doma nepochybně podaří výhodně zpeněžit; přesto nebyl nikdo, kdo by neuvítal návrat k námořnickému životu. Někteří z členů posádky ze zádi pozorovali vodopád, dokud se jim neztratil z dohledu, a jednu chvíli se všichni zahleděli na západ, odkud k nim dolehl tlumený rachot přistávající rakety; celkově však mezi mužstvem převažoval pocit dychtivého očekávání.

Jak plavba pokračovala, břehy po obou stranách stále častěji přitahovaly pozornost námořníků. Během cesty po pevnině postupně přivykli pohledu na osamocenou, vzpřímenou rostlinu, kterou Letec nazýval »strom« a s níž se setkávali zpravidla jednou za několik dní. Zprvu je podobná setkání vzrušovala a získávali při nich hojnost plodů, s nimiž chtěli po návratu domů obchodovat. Zde se stromy vyskytovaly stále častěji a zdálo se, že brzy zcela vytlačí plazivou, zakrslou vegetaci, na niž byli zvyklí; Barlennan dokonce začal uvažovat o tom, zda by se tu nevyplatilo zřídit obchodní kolo-nii.

Po dlouhou dobu, plných padesát mil, neobjevili žádné známky inteligentního života, i když na březích mohli pozorovat množství nejrůznější zvěře. Řeka se přímo hemžila rybami, ale nezdálo se, že by některá byla dost velká na to, aby Bree dokázala ohrozit. Náhle řečiště po obou stranách obestoupil souvislý stromový porost, jehož hloubku nikdo nedovedl odhadnout; Barlennan, poháněný zvědavostí, přikázal přirazit ke břehu, aby se mohli přesvědčit, jak takový les - přirozeně ho tímto slovem nikdo neoznačoval - vlastně vypadá.

Les byl poměrně světlý, dokonce i dál od okraje, protože stromy se v korunách nerozpínaly do šířky podobně jako na Zemi, ale přesto působil tísnivým dojmem. Jak se tak nechávali unášet proudem ve stínu podivných rostlin, mnozí z členů posádky pocítili, že se v nich znovu probouzí strach z pevných předmětů nad hlavou; a když kapitán mlčky naznačil kormidelníkovi, aby opět odrazil od břehu, přijali to všichni s ulehčením.

Pokud měl les nějaké obyvatele, z námořníků by s nimi nikdo neměnil. Když Dondragmer vyslovil tento názor nahlas, setkal se s všeobecným souhla-sem. Ti, kdo se skrývali na břehu, však jeho slova buď neslyšeli, nebo jim nerozuměli. Zřejmě se přímo neobávali toho, že jim posádka Bree chce jejich les zabrat, ale přesto se rozhodli nenechat nic náhodě; a návštěvníci z oblasti s vysokou gravitací se mohli znovu seznámit s metacími zbraněmi.

Tentokrát tvořily výzbroj oštěpy. Šest jich tiše vyletělo z pobřežního porostu a zabodlo se do trupu Bree; další dva se svezly po ochranném krunýři námořníků a zůstaly ležet na palubě. Zasažení muži pudově uskočili a přistáli v řece, několik yardů od lodi. Doplavali zpět a vyškrábali se na palubu, aniž si toho někdo povšiml, protože všechny oči se upíraly k místům, odkud započal záhadný útok. Kormidelník ani nečekal na rozkaz a prudce stočil loď ke středu řečiště.

"Zajímalo by mě, kdo to vystřelil - a zda přitom použil podobné zařízení, jako má Letec. To ale dělá hluk." Barlennan mluvil spíše pro sebe a nečekal, že mu někdo odpoví. Terblannen vytrhl jeden z oštěpů z paluby a chvíli si prohlí-žel jeho hrot z vytvrzeného dřeva; pak ho zkusmo odhodil zpátky na břeh. Protože házení pro něj bylo něco zcela nového a zatím jedinou zkušenost v této činnosti získal, když nakládal zboží na střechu tanku v údolním městě, mrštil oštěpem asi tak jako když dítě hází klackem; zbraň se ve vzduchu několikrát převrátila a zmizela v lese. Tím částečně zodpověděl Barlennanovu otázku; přes malou délku svých paží snadno dohodil až na břeh. Neviditelní útočníci proto nic podobného Lacklandovu dělu nepotřebovali; stačilo, aby měli tělesnou stavbu jako běžný Meskliňan. Jejich totožnost však zůstávala neznámá a kapi-tána ani nenapadlo, aby ji začal blíže zjišťovat. Nechal Bree dál unášet proudem a spokojil se tím, že popis celého incidentu odvysílal Lacklandovi na Toorey.

Les pokračoval plných sto mil a řeka se zvolna rozšiřovala. Bree se od svého střetu s obyvateli lesa držela uprostřed koryta, ale ani tam nebyla docela v bezpečí. Několik dní poté, co posádku zasypaly oštěpy, zahlédl Barlennan na levém břehu malou mýtinu. Z paluby vzdálené jen několik palců od hladiny neměl zrovna nejlepší výhled, ale i tak na mýtině zpozoroval řadu objektů, které upoutaly jeho pozornost. Vypadaly tak trochu jako stromy, ale byly nižší a mnohem silnější. Z vyššího stano-viště by v jejich stěnách těsně při zemi rozeznal nevelké otvory, jež by ho možná přivedly na stopu; Lackland, který všechno sledoval na vizifonním přijímači, si okamžitě vybavil chatrče afrických domorodců, jež kdysi viděl na obrázku, ale zatím nic neříkal. Mnohem víc ho zaujalo množství dalších předmětů, ležících zčásti v řece a zčásti na břehu u vesnice. Na tu vzdálenost je nebylo příliš jasně vidět, takže mohlo jít o klády stejně jako o krokodýly, ale Lackland usoudil, že jsou to kánoe. Bude zajímavé sledovat Barlennanovu reakci, až se setká s člunem tak zásadně odlišné konstrukce.

Uplynulo ale ještě hodně času, než si vůbec někdo na Bree uvědomil, že »klády« jsou ve skutečnosti kánoe a ostatní záhadné objekty slouží jako obydlí. Nějakou dobu se Lackland dokonce obával, že popluje dál a ponechá sídliště bez povšimnutí; po nedávných zkušenostech byl Barlennan náramně opatrný. Lackland však nebyl sám, kdo si nepřál, aby loď proplula bez zastavení. Když se Bree ocitla přímo naproti vesnici, zaplnila břeh záplava červenočerných těl jako důkaz toho, že se Pozemšťan nemýlil. Vzápětí hladinu rozbrázdily desítky vydlabaných kmenů, z nichž každý pojal plný tucet veslařů. Domorodci zjevně patřili ke stejnému plemeni jako posádka Bree; měli podobný tvar těla, velikost i zbarvení, a když se přiblížili k lodi, vyrazili tentýž ohlušující jekot, jaký Lacklandovi občas předvedli jeho přátelé.

Kánoe byly vyhloubené tak, že veslařům vyční-vala jen hlava; podle jejich rozmístění Lackland usoudil, že uvnitř leží uspořádáni do vzoru rybí kosti a že k pádlování používají první pár paží, opatřených klepety.

Obsluha plamenometů na závětrné straně Bree byla na svých místech, ale Barlennan pochyboval, zda za daných okolností bude možno zbraň použít. Celý obranný systém lodi byl totiž ochromený v důsledku bezvětří; na otevřeném moři se něco takového téměř nemohlo stát.

Pokud však vůbec existovala nějaká šance, že se podaří ohnivý mrak účinně použít, ve chvíli, kdy se flotila kanoí

rozvinula a obklopila Bree, taková možnost definitivně zmizela. Ve vzdálenosti dvou nebo tří yardů od lodi se jejich postup zastavil a na chvíli zavládlo naprosté ticho. K Lacklandově nemalé zlosti právě v tom okamžiku zapadlo slunce a nemohl sledovat, co se děje. Příštích osm minut strávil tím, že se pokoušel vyčíst nějaký význam z podivných zvuků, které vycházely z přijí-mače, ale jeho úsilí skončilo nezdarem, protože nezachytil jediné slovo v jazyce, který by znal. Neozvalo se ani nic, co by naznačovalo násilnou činnost; obě posádky se zřejmě jen vzájemně oťuká-valy. Patrně se jim však nepodařilo najít společnou řeč, protože nic z toho, co slyšel, nepřipomínalo souvislý rozhovor.
Za úsvitu nicméně zjistil, že noc neproběhla tak zcela bez událostí. Za normálních okolností měl proud během noci zahnat Bree o kus dál po řece; místo toho ležela stále proti vesnici. Navíc se už nenacházela daleko uprostřed řečiště, ale jen něko-lik yardů od břehu. Lackland se užuž chystal Barlennana zeptat, proč se rozhodl podstoupit takové riziko a jak dokázal Bree vmanévrovat do této polohy, když počalo být zřejmé, že kapitán je vývojem událostí stejně překvapený jako on.
Někteří z námořníků uchopili náhradní stěžně a pokoušeli se loď odstrčit zpět do středu řeky, ale neměli úspěch. Dondragmer po krátké obhlídce vnějších prámů přišel s hlášením, že se nalézají v kleci vytvořené z kůlů zaražených do dna; pouze strana proti proudu zůstávala otevřená. Mohla, ale nemusela to být náhoda, že klec měla dostatečné rozměry právě tak na to, aby pojala Bree. Mezitím se kánoe počaly stahovat z prostoru kolem tří ohra-zených stran a zatarasily jedinou cestu k úniku; námořníci, kteří se právě chystali loď tímto směrem bidlovat, všeho nechali a obrátili se na Barlennana pro další instrukce. Kapitán po chvíli přemýšlení posuňkem vyzval posádku, aby se stáhla na vzdálený konec lodi, a sám se vydal opačným směrem, naproti shromážděným kánoím. Způsob, jakým se loď ocitla v nynějším postavení, nebylo těžké uhodnout; když nastala tma, museli někteří z veslařů tiše sklouznout do řeky, podpla-vat Bree a dotlačit ji tam, kam chtěli. Na tom neby-lo nic zvláštního; on sám byl schopen nějaký čas vydržet pod hladinou řeky či oceánu, obsahujících značný podíl rozpuštěného vodíku. Starost mu dělalo jedině to, jaké mají tito lidé s jeho lodí úmysly.
Cestou se zastavil u jedné z beden se zásobami, odstranil z ní kryt a vyjmul kus masa. Došel s ním až na samý konec lodi a nabídl ho mlčícímu davu domo-rodců. V tu chvíli se mezi nimi ozvalo nesrozumitelné brebentění; vzápětí všechno ztichlo, když se jedna z kánoí zvolna rozjela kupředu a domorodec sedící na přídi, podle všeho náčelník, se natáhl pro nabízený dar. Barlennan mu maso odevzdal. Náčelník je okusil a cosi poznamenal; pak si utrhl pořádnou porci, zbytek podal dozadu svým společníkům, a se zaujetím se pustil do jídla. Barlennana to povzbudilo; skutečnost, že si nenechal všechno pro sebe, napo-vídala, že tito lidé už dosáhli jistého stupně spole-čenského vývoje. Vrátil se tedy pro další kus a opět ho podával věznitelům; když však po něm náčelník sáhl, kapitán tentokrát ucukl. Ukryl sousto za zády, došel k nejbližšímu kůlu, jež obklopovaly loď, ukázal na něj, rozmáchl se směrem k Bree a obrátil se k řece. Byl si jistý, a to zcela právem, že tomu, co nazna-čoval, musel každý rozumět; smysl jeho počínání pochopili i Pozemšťané na vzdáleném Toorey, třeba-že nepadlo jediné slovo v jejich jazyce. Náčelník se však ani nepohnul. Barlennan celý výstup zopakoval a znovu maso nabídl jako výkupné.
Pokud měl náčelník nějaké společenské cítění, projevovalo se zřejmě jen v rámci vlastní pospo-litosti; ve chvíli, kdy kapitán maso ukázal podruhé, vymrštil se oštěp jako jazyk chameleóna, nabodl kořist, vytrhl ji z Barlennanova sevření a stáhl se dřív, než překvapení námořníci stačili cokoli podniknout. Vzápětí náčelník vyštěkl jediný rozkaz; v té chvíli polovina bojovníků z každé z kánoí skočila vpřed.
S útokem ze vzduchu se námořníci ještě nesetka-li a poté, co kapitán začal vyjednávat, taky poně-kud polevila jejich pozornost; to, co se odehrálo na palubě, proto ani vzdáleně nepřipomínalo boj. Bree se ocitla v rukou útočníků ani ne za pět sekund. Náčelník se svým doprovodem okamžitě začal s prohlídkou spížních skříní a dokonce i přes jazy-kovou bariéru bylo zřejmé, že je spokojen. Na jeho pokyn začali domorodci shromažďovat lodní zásoby masa na palubě, aby je mohli přeložit do kánoí. Barlennan jen ohromeně přihlížel a teprve po chví-li ho napadlo, že mu zůstal ještě jeden spojenec, se kterým se může poradit.
"Charlesi, jste na příjmu?" Od chvíle, kdy celý incident začal, to byla jeho první slova v angličtině. Lackland, který všechno sledoval chvíli pobaveně, chvíli znepokojeně, odpověděl okamžitě.
"Ano, Barle, vím, co se přihodilo." Při řeči sledo-val, jak útočníci na jeho slova zareagují, a výsledek ho nezklamal. Náčelník, jenž zrovna stál zády k místu, kde byla připoutaná rádia, sebou mrskl jako vyplašený chřestýš a s neuvěřitelně lidským výrazem překvapení začal pátrat, odkud vyšel tajemný hlas. Jeden z jeho druhů, který byl obrá-cený směrem k přijímačům, ukázal na přístroj, jehož reproduktorů Lackland použil, ale poté, co do nedobytné skříňky chvíli bodal nožem a hrotem oštěpu, náčelník tento nápad zřejmě zavrhl. To byl okamžik, který si Pozemšťan zvolil k tomu, aby znovu promluvil.
"Myslíte, Barle, že je dokážeme zastrašit pomocí rádia?"
Náčelník měl v té chvíli hlavu jen dva palce od reproduktoru a Lackland se nijak nesnažil zmírnit hlasitost. V tu chvíli už o původu hlasu nebylo pochyby a náčelník se raději dal na ústup. Zjevně se snažil pohybovat co nejpomaleji, aby si zachoval důstojnost, a zároveň chtěl být co nejrychleji pryč; Lackland měl znovu co dělat, aby se hlasitě nero-zesmál.
Než Barlennan stačil odpovědět, přistoupil Dondragmer k hromadě masa, vybral zvlášť šťavnatý kus a s projevy nábožné úcty ho položil před rádiový aparát. Vystavil se tak nebezpečí, že skončí nejméně se dvěma noži v těle, ale stráže byly příliš zaujaté novým vývojem situace, než aby mu v tom chtěly zabránit. Lackland pochopil, co se od něj očekává; ztlumil zvuk vysílače, aby jeho hlas zněl vlídněji, a vřele prvního důstojníka pochválil.
"Dobrá práce, Done. Pokaždé, když uděláte něco podobného, budu dávat najevo spokojenost; když naopak naši noví známí provedou něco, co nebu-deme chtít, udělám pořádný kravál. Sami víte nejlíp, jak se máte zachovat. Hlavně se pokuste vzbudit dojem, že v těchhle skříňkách sídlí mocné bytosti a kdo je popudí, toho srazí blesk."
"Rozumím. Uděláme, co je třeba," ujistil ho Dondragmer. "Myslel jsem si, že něco takového máte na mysli."
Náčelník mezitím znovu sebral odvahu a znena-dání zaútočil oštěpem proti nejbližšímu přístroji. Lackland zůstal zticha;

usoudil, že uražený dřevě-ný hrot není třeba zvlášť komentovat. Námořníci s chutí přistoupili na Letcovu hru: s projevy posvátné hrůzy se odvrátili a zakryli si oči klepety. V téže chvíli Barlennan skříňce nabídl další lákavé sousto a posuňky všemožně naznačoval, že se tak pro nevědomého rouhače pokouší vyprosit milost. Na říční lid to zjevně udělalo dojem a dokonce i náčelník ustoupil stranou a svolal svou družinu k poradě. Nakonec jeden z rádců zvedl odřezek masa a jen tak na zkoušku ho předhodil nejbližší-mu rádiu. Lackland už chtěl vlídně poděkovat, když zaslechl Dondragmerův hlas, "Odmítněte!" I když nechápal důvod, rozhodl se spolehnout na Meskli-ňanův úsudek; nastavil vysílač na nejvyšší hlasitost a zařval jako lev. Dárce vyděšeně uskočil; vzápětí se na příkrý povel náčelníka připlazil zpět, odstranil sousto, jež vyvolalo takovou nelibost, vybral na hromadě jiný kus a uctivě jím popudlivou bytost obdaroval.
"V pořádku." Hlas opět patřil prvnímu důstojní-kovi a Pozemšťan poslušně zeslabil zvuk.
"Co bylo na tom prvním kusu tak špatného?" zeptal se polohlasně.
"Nehodil by se ani jako žrádlo pro ternee mého nejhoršího nepřítele," odpověděl Dondragmer.
"Zdá se, že vy Meskliňané máte s lidmi víc společného, než by se mohlo zdát," poznamenal Lackland. "Přes noc bychom si ale měli dát pohov; potmě se nedokážu orientovat. Kdyby se stalo něco, nač bych měl reagovat, hned mi to proboha řekně-te." To už se slunce znovu sklánělo k západu a Barlennan Letce ujistil, že ho bude průběžně informovat. Kapitán rychle získal ztracenou duševní rovnováhu a na to, že byl v postavení vězně, zůstával až překvapivě pánem situace.
Po celou noc k Pozemšťanům vysoko na obloze zřetelně doléhal náčelníkův hlas, občas přeru-šovaný hlasy členů jeho družiny; zřejmě probíhala válečná porada. Za úsvitu konečně padlo rozhodnu-tí. Ve chvíli, kdy na palubu dopadly šikmé paprsky ranního slunce, náčelník poodstoupil od hloučku svých rádců, odložil zbraně a s uklidňujícími posuňky vykročil k Barlennanovi. Kapitán, který si byl téměř jistý tím, co bude následovat, klidně vyčkával. Když se k němu náčelník přiblížil na vzdálenost několika palců, na chvíli se významně odmlčel a pak začal hovořit.
Tomu, co říkal, námořníci přirozeně nerozuměli; gesta, jimiž svá slova doprovázel, však byla výmluvná natolik, že jejich smysl chápali i vzdá-lení lidští pozorovatelé.
Bylo zřejmé, že chce rádio. Lackland uvažoval o tom, jaké asi nadpřirozené schopnosti náčelník přístroji připisuje. Možná chtěl s jeho pomocí chrá-nit vesnici před nepřáteli, nebo doufal, že jeho lovcům přinese bohatý úlovek. To ale teď nebylo podstatné; důležitější bylo, jak se zachová, když kapitán jeho žádost odmítne.
Barlennan na náčelníkův projev odpověděl úsečně; jeho odpověď se skládala z jediného slova a posuňku, který Lackland důvěrně znal. »Ne« bylo první mesklinské slovo, jež ovládl nad jakoukoli pochybnost. Barlennan se tvářil nesmlouvavě a jeho pozemský přítel získal dojem, že projevuje víc odvahy než rozumu.
K Lacklandově značné úlevě si však náčelník zachoval chladnou hlavu. Na jeho rozkaz někteří z bojovníků složili zbraně a začali vracet nalou-penou potravu zpátky do vyprázdněných spížních prostorů. Pokud si zajatci zázračných skříněk cení víc než svobody, byl ochoten připlatit. Barlennan i Lackland teď už nabyli téměř jistoty, že přes všechnu chamtivost, která se v něm probudila, nebude mít odvahu sáhnout k násilí.
Když byla polovina zásob opět na svém místě, náčelník svou nabídku zopakoval; poté, co se znovu setkal s odmítnutím, dal překvapivě lidským způsobem najevo, že se vzdává, a přikázal svým lidem, aby vrátili všechno. Lackland začal být nesvůj.
"Co by asi udělal, kdybyste ho ještě jednou odmítl?" zeptal se tlumeným hlasem. Náčelník pohlédl na skříňku s jistou nadějí; třeba právě přemlouvá svého majitele, aby konečně splnil, co se na něm požaduje.
"Nejsem si jistý natolik, abych si troufl něco předvídat," odpověděl Meskliňan. "Při troše štěstí by mohl ještě zvýšit nabídku a přidat nám něco ze svých vlastních zásob; už bych na to ale nesázel. Kdyby rádio pro nás nebylo tak důležité, asi bych mu je dal."
"Dělejte, co pokládáte za nejlepší, Barle. Jste přímo na místě, znáte svou planetu a její obyvatele lépe než kdokoli z nás; a pokud se rozhodnete jeden aparát u těchto lidí ponechat, třeba nám to pomůže poznat jejich způsob života."
"Děkuji vám, Charlesi." Kapitán byl rozhodnutý v okamžiku, kdy Lackland domluvil; odhodlaný dohrát hru až do konce, zavolal několik členů posádky a rychle jim vydal rozkazy.
Námořníci připravili smyčkový závěs; pohybovali se přitom velice opatrně a dávali si pozor, aby se ani jedinkrát nedotkli rádia. Potom za použití ráhen jako páčidel přístroj z »bezpečné« vzdálenosti nadzvedli a posouvali jím tak dlouho, dokud nebyl pevně usaze-ný v závěsu. Když byli hotovi, uctivě podali jednu ze smyček Barlennanovi. Ten pak posuňky vyzval náčelníka, aby přistoupil blíž, a s výrazem, kterým naznačoval, že drží něco křehkého a drahocenného, mu lano odevzdal. Poté ukázal na skupinku rádců a naznačil, že by se měli chopit zbývajících lan. Někteří z nich nesměle vykročili vpřed; náčelník rychle určil tři, kteří s ním měli sdílet tu čest, a ostatní se stáhli zpět.
Velmi pomalu a opatrně nosiči přemístili aparát k okraji Bree, kam vzápětí hladce přirazila náčelníkova kánoe - dlouhá, úzká lodice se stěnami tenký-mi jako papír, zřejmě vydlabaná z kmene někte-réhо z lesních stromů. Barlennan na ni pohlížel s nedůvěrou. Sám nikdy neplul na ničem jiném než na prámu; jakékoli duté plavidlo mu bylo naprosto cizí. Byl si jistý, že kánoe je příliš malá na to, aby unesla tíhu rádia; a když náčelník přikázal, aby část posádky vystoupila, stěží zakryl svůj nesouhlas. Zdálo se mu, že je člun třeba mnohem více odlehčit. Proto se víc než podivil, když i po přeložení nákladu na palubu zůstal ponor kánoe téměř beze změny. Po několik sekund strnule hleděl v očekávání, že člun i s nákladem najednou zmizí pod hladinou; ale k ničemu podobnému nedošlo a po chvíli bylo zřejmé, že ani nedojde.
Barlennan byl oportunista, jak ostatně prokázal už před mnoha měsíci, když bez váhání souhlasil, že uzavře partnerství s návštěvníky ze Země a naučí se jejich jazyku. Toto bylo něco nového, co se zjevně vyplatilo prozkoumat; pokud je možné vyrábět lodi, které unesou v poměru ke svým rozměrům o tolik větší množství nákladu, má tako-vá znalost pro národ, který se zabývá mořepla-vectvím, nesmírnou cenu. Z toho logicky vyplývala nutnost získat jednu z kánoí.
Když náčelník a jeho tři společníci nastoupili do člunu, Barlennan je následoval. Nahnul se z palu-by přes bok kánoe,

uctivě a opatrně se dotkl rádia a začal mluvit.
"Charlesi, chci se zmocnit této loďky, i kdybych ji měl ukrást. Až domluvím, něco odpovězte - je úplně jedno, co budete říkat. Chci u těch lidí vyvolat představu, že člun, použitý k převozu skříňky, prodělá zvláštní proměnu, takže se už nehodí k běžnému použití a musí zaujmout její místo na naší palubě. Co tomu říkáte?"
"Nemám zrovna v lásce podobné triky - jednou vám vysvětlím, co to znamená - ale obdivuji vaše nervy. Když vám to projde, tak jen do toho, ale příliš neriskujte krk, i když nic takového nemáte." Lackland se odmlčel a pozoroval Meskliňana, jenž hned začal uskutečňovat svůj plán.
Podobně jako předtím, ani teď téměř nepromlu-vil; smysl jeho počínání však byl dostatečně srozu-mitelný dokonce i lidem a nad slunce jasnější jeho bývalým věznitelům. Nejprve důkladně prohlédl kánoi a zřetelně dal najevo, že plavidlo jakž takž vyhovuje. Pak posuňky odehnal další loďku, jež připlula příliš blízko, a rovněž hlouček příslušníků říčního kmene, kteří ještě zůstávali na palubě Bree, vykázal do bezpečné vzdálenosti. Zvedl oštěp, odložený jedním z bojovníků, a názorně předvedl, že každý musí zachovávat nejméně tak velký odstup od kánoe.
Poté oštěpem přeměřil člun, odebral se na místo, kde předtím stálo rádio, a okázale dal vyklidit dostatečně velkou plochu, aby se na ni dala umístit kánoe; na jeho rozkaz několik námořníků přesta-vělo zbývající přístroje tak, aby vzniklo místo pro očekávaný přírůstek. Možná by se pokusil v půso-bení na domorodce pokračovat, ale znemožnil mu to západ slunce. Ráno už neměl koho přesvědčovat; kánoe s rádiem byla na yardy daleko, vytažená na břeh.
Barlennan ji pozoroval se znepokojením. Většina ostatních lodí rovněž přistála a jen pár jich dosud bloumalo po hladině v blízkosti Bree. Na břehu se shromáždil hustý zástup domorodců, kteří zvědavě přihlíželi; k Barlennanově spokojenosti se však nikdo neodvážil přiblížit k velitelské kánoi. Jeho vystoupení patrně nezůstalo zcela bez účinku. Náčelník se svými pomocníky opatrně vyložili rádio a celý kmen je z uctivé vzdálenosti sledoval. Dodržoval přitom mnohonásobně větší odstup, nežli byl ten, který Barlennan vyměřil oštěpem. Vzápětí se dav doširoka rozestoupil, propustil vzácnou trofej do vesnice a zvolna se vydal za ní; po několik minut na břehu ustala jakákoli činnost. V té době by se dala Bree snadno vyprostit z klece, protože posádky kánoí, hlídkujících na řece, námořníkům nevěnovali pozornost, ale kapitán se jen tak lehce nevzdával. Vyčkával, s očima upře-nýma na pobřeží, dokud se na pláži neobjevil shluk červenočerných těl. Jedna z postav zamířila ke kánoi; Barlennan si však všiml, že to není náčelník, a varovně houkl. Domorodec se zarazil a po krátké výměně názorů udělal místo náčelníkovi. Dva z členů rady, kteří pomáhali nést rádio, kánoi odra-zili od břehu a náčelník s ní okamžitě zamířil k Bree. Další rádce ho v bezpečném odstupu násle-doval.
Náčelník přistál u boku lodi v místě, kde předtím naložil rádio, a okamžitě vystoupil. Barlennanovi lidé člun neprodleně vyzvedli na palubu a s všemožnými projevy úcty ji odtáhli do vyhrazeného prostoru. Náčelník nečekal, až s tím budou hotovi; nasedl do druhé kánoe a spěšně se vrátil na břeh. Ve chvíli, kdy vystupoval na břeh, opět nastala tma.
"Jste pašák, Barle. Chtěl bych mít vaše schopnosti; byl bych teď možná boháč, pokud bych ovšem zůstal naživu. Pokusíte se z nich zítra ještě něco vyrazit?"
"Teď hned odplouváme!" odpověděl bez váhání kapitán.
Lackland opustil ztemnělou obrazovku a odebral se do své kabiny, aby si po mnoha hodinách na chvíli zdříml. Od chvíle, kdy poprvé zahlédl vesni-ci, uplynuly necelé čtyři mesklinské dny - pouhých šedesát pět minut.

XI. Oko hurikánu

Bree veplula do vod východního oceánu tak nenápadně, že nikdo nedokázal určit, kdy k tomu vlastně došlo. Vítr den ze dne nabýval na síle, až bylo možno rozvinout všechny plachty běžně používané na širém moři; řeka se postupně rozšiřovala, až břehy na obou stranách námořníkům zmizely z dohledu.
Pluli stále východním směrem, protože podle Letců jim cestu na jih přehrazoval protáhlý mys. Počasí bylo příznivé a kdyby měla nastat jakákoli změna, cizí bytosti, jež na loď tak bděle dohlížely, posádku neopomenou včas varovat. Potravy měli dostatečné zásoby; snadno s nimi vystačí do doby, než narazí na bohaté rybolovné oblasti. Mezi mužstvem panovala dobrá nálada.
Také kapitán byl spokojený. Zčásti na základě vlastního pozorování a experimentů, zčásti díky Lacklandovým příležitostným výkladům zjistil, jak je možné, že dutý člun jako třeba kánoe unese vzhledem ke svým rozměrům mnohem větší náklad nežli prám. Přímo ho posedla myšlenka postavit loď - stejně velkou nebo větší nežli Bree - založenou na podobném principu, na níž bude schopen během jediné výpravy přepravit výnos deseti cest. Svým škarohlídstvím ho nedokázal zviklat ani Dondragmer, který namítal, že jistě musí existovat určitý důvod, proč jejich krajané taková plavidla nepoužívají, i když nemohl říci jaký.
"Je to tak prosté," zdůrazňoval. "Někdo by na to už dávno přišel, kdyby v tom nebyl nějaký háček." Barlennan však jen ukázal dozadu, kde se za lodí lehce vznášela kánoe, obtížená dobrou polovinou všech jejich zásob potravy.
Když konečně nabrali kurs k jihu, osvítil prvního důstojníka nový nápad.
"Jen co se dostaneme do míst, kde je rozumná tíha, půjde okamžitě ke dnu," prohlásil. "Tady blízko Okraje třeba ještě postačí, ale v normálních podmínkách je zapotřebí řádný, solidní prám."
"Letec to popírá," odpověděl Barlennan. "Sám dobře víte, že Bree tady u Okraje nemá o nic menší ponor než u nás doma. Letec tvrdí, že je to proto, že i metan tady váží mnohem méně, což mi připadá rozumné." Dondragmer neodpověděl; pouze se podíval s výrazem odpovídajícím útrpnému úsměvu na pružinové závěsné váhy, které na lodi tvořily jeden z hlavních navigačních přístrojů. Byl si jistý, že jakmile závaží začne klesat, dojde k něčemu, s čím ani kapitán ani vzdálený Letec nepočítali. Nevěděl, co to bude, ale byl si jistý, že to nastane.
Kánoe však navzdory zvolna rostoucí tíze plula nerušené dál. Přirozeně neměla tak malý ponor jako na Zemi, protože kapalný metan má více než o polovinu nižší hustotu než voda; při nákladu, který nesla, u ní čára ponoru probíhala zhruba uprostřed mezi kýlem a horním okrajem, takže plné čtyři palce zůstávaly pod »vodou«. Jak dny ubíhaly,

vzdálenost čtyř palců, jež přečnívaly nad hladinou, se nezmenšovala a první důstojník pociťoval téměř zklamání. Možná měli Barlennan a Letec přece jen pravdu.
Tíhový ukazatel se počal nepatrně vychylovat z nulové polohy - zařízení bylo přirozeně uzpůsobené tak, aby zaznamenávalo deseti-až stonásobky pozemské gravitace - když poklidný průběh cesty narušil nečekaný zvrat. Tíha v té době odpovídala asi sedmi g. Pravidelné spojení s Toorey se tentokrát zpozdilo a kapitán s prvním důstojníkem se už začali obávat, zda nedošlo na zařízení k poruše. Když se stanice konečně ozvala, nebyl u aparátu Lackland, ale meteorolog, kterého Meskliňané dobře znali.
"Barle," začal bez dlouhých úvodů, "nevím, jak silná musí být bouře, aby vám nahnala strach - řekl bych, že vás jen tak něco nevyvede z míry - ale tentokrát se k vám žene smršť, jakou bych rozhodně nechtěl zažít na kocábce dlouhé čtyřicet stop. Řekl bych, že má sílu hurikánu, jaký ani na Mesklinu nebývá často vidět. Zůstává za ní tisíc mil dlouhá, kontrastně zbarvená stopa; tvoří ji zřejmě usazeniny vyvržené z hloubky na hladinu."
"To mi stačí," uznal Barlennan. "Jak se jí vyhneme?"
"V tom je háček; nevím. Je od vás ještě daleko a nejsem si jistý, zda nepřekříží vaši dráhu zrovna v nejkritičtější okamžik. Do té doby kolem vás přejde ještě několik běžných cyklonů a je možné, že ovlivní nejenom váš kurs, ale i směr postupu tornáda. Říkám vám to proto, že asi pět set mil na jihozápad leží skupina poměrně velkých ostrovů a možná byste k nim měli zamířit. Bouře je zcela jistě zasáhne, ale zdá se, zeje tam několik dobrých kotvišť, kde byste mohli Bree ukrýt, dokud se to nepřežene."
"Dorazíme tam včas? Kdybychom to neměli stihnout, raději bouři přečkáme na širém moři než v blízkosti jakékoli pevniny."
"Při rychlosti, kterou si teď udržujete, byste měli mít dost času na to, abyste se tam dostali a vyhledali si bezpečný přístav."
"Tak dobrá. Jakou máme polohu?"
Pozemšťané zaměřovali polohu Bree pomocí rádiových vln vyzařovaných z vizifonních aparátů, protože shora z oběžné dráhy by loď nevypátral žádný teleskop, takže meteorolog mohl kapitánovi snadno poskytnout požadované údaje. Po nezbytném přesměrování plachet Bree nabrala nový kurs.
Nebe zůstávalo bez mraků, jen vítr nabyl na síle. Jak dny ubíhaly, nedoznal tento ráz počasí prakticky žádné změny; postupně se však ve vyšších vrstvách atmosféry vytvořil houstnoucí opar, v němž se zlatý sluneční kotouč proměnil v perleťově zářící skvrnu, jež rychle putovala oblohou. Stíny počaly slábnout a nakonec se docela rozplynuly v tlumeném přísvitu, který vydávala jednolitě světélkující nebeská báň.
Bree se nacházela necelých sto mil od souostroví, když pozornost posádky upoutal podivný jev. Daleko před lodí se na obloze objevila drobná, temná tečka; hned se vznášela vysoko nad hladinou, hned zase klesala v střemhlavém letu, na němž by člověk neviděl nic zvláštního, ale který byl naprosto cizí Meskliňanům. Zprvu si jí nikdo nevšiml a když na palubě neznámý předmět konečně zaznamenali, byl už příliš blízko a zároveň

vysoko, mimo zorné pole videokamer. Námořník, který ho zahlédl jako první, vypískl překvapením. V monitorovacím středisku na Toorey to vyvolalo poplach, ale televizní obrazovky zachycovaly jen posádku Bree, jak vzpíná svá housenkovitá těla vzhůru a upřeně hledí k obloze.
"Co se děje, Barle?" ozval se okamžitě Lackland.
"Nemám ponětí," odpověděl kapitán. "Nejprve jsem si myslel, že jste vyslali raketu, aby nás přesněji navedla k souostroví, ale je to menší a má to značně odlišný tvar."
"Takže je to létající předmět?"
"Ano. Nevydává ale na rozdíl od vaší rakety žádný zvuk. Řekl bych, že je poháněný větrem, jenže se pohybuje příliš hladce, plynule a nesprávným směrem. Nevím, jak bych ho měl popsat; je širší než delší a trochu připomíná ráhno připevněné křížem na stěžeň. Lip vám to přiblížit nedokážu."
"Nešlo by obrátit jednu z kamer vzhůru, abychom se mohli taky podívat?"
"Zkusíme to." Lackland se okamžitě telefonicky spojil s jedním z biologů na stanici.
"Lanci, zdá se, že Barlennan narazil na nějaké létající zvíře. Snažíme se to zařídit tak, abychom si je mohli prohlédnout. Nechtěl byste přijít do řídicího střediska a podívat se, co to je?"
"Hned jsem u vás." Biologův hlas se ke konci věty téměř vytratil; vědec zřejmě vyrazil okamžitě ke dveřím. Stihl přijít . dřív, než námořníci stačili nasměrovat přístroj do potřebné polohy. Znovu se ozval Barlennan.
"Prolétá nad lodí sem a tam, někdy rovně, jindy zase v kruzích. Když krouží, lehce se přitom naklání; jinak se ale na něm nic nemění. V místě, kde se obě tyče protínají, vidím něco, co vypadá jako nevelký trup..." Pokračoval dál ve svém popisu, ale neznámý předmět se zjevně příliš lišil od všeho, s čím se dosud setkal, než aby pro něj dokázal v cizím jazyce najít adekvátní výrazy.
"...napříč přes dlouhou tyč se táhne řada kratších ráhen, mezi nimiž je napjatá velice jemná plachta. Znovu se to obrací směrem k nám, tentokrát docela nízko - myslím, že se každou chvíli dostane na dohled vašeho oka..."
Diváci ztuhli napětím a, operátorovy prsty pevněji sevřely dvojcestný spínač, který měl uvést v činnost rychloběžnou kameru a zároveň zvýšit zisk obrazovky. Počkal, až bude objekt přímo v záběru, takže si jej všichni stačili dobře prohlédnout, než je oslnil prudce zesílený jas monitoru.
Za napjatého ticha kameraman zapnul automatické vyvolávání, převinul film, natočil kameru na stativu proti volné stěně místnosti a spustil promítání. Celá operace zabrala patnáct sekund.
Projekce byla padesátkrát zpomalená a každý se mohl po chuti vynadívat. Nebylo divu, že Barlennan předmět nedokázal popsat; do setkání s Lacklandem před několika měsíci ho ani ve snu nenapadlo, že existuje něco jako létání, a v jeho jazyce chyběly pojmy, které by podobnou činnost vystihovaly. Výrazy jako »letadlo«, »křídla«, či »ocasní

plochy« nikdy netvořily součást jeho slovníku.
Vůbec se nejednalo o zvíře. Ta věc měla tělo - Pozemšťané by spíše řekli trup - dlouhé asi tři stopy, zhruba o polovinu kratší než kánoe, kterou Barlennan ukořistil. Na jeho zadním konci do vzdálenosti několika stop vyčníval štíhlý nosník, na němž byly umístěné směrovky. Rozpětí křídel činilo plných dvacet stop a pod průsvitnou tkaninou, kterou byla potažena, se zřetelně rýsovala hlavní vzpěra i početné žebroví. S ohledem na přirozené hranice svých možností Barlennan zvládl popis letounu na výbornou.
"Jaký to má pohon?" otázal se náhle jeden z přítomných. "Není vidět vrtule ani proudový motor a podle Barlennana se pohybuje úplně nehlučně."
"Je to větroň," prohlásil jeden z meteorologů. "Kluzák, jehož posádka dokáže využívat vzestupných větrných proudů jako pozemský racek. Snadno unese několik osob Barlennanových rozměrů a udrží se ve vzduchu libovolně dlouhou dobu."
Posádka Bree počínala být tak trochu nervózní. Znepokojovalo ji to, že létající stroj nevydává žádný hluk a že se nedá určit, kdo ho řídí; nikdo nemá rád, když jej neustále pozoruje kdosi, koho není vidět. Kluzák sice nedával najevo žádné známky nepřátelství, ale při vzpomínce na nedávný útok ze vzduchu mezi mužstvem jeho přítomnost vyvolávala neklid. Někteří z námořníků dokonce začali na palubě pátrat po těžších předmětech, aby si na něm vyzkoušeli svou nově získanou dovednost v házení, ale Barlennan jim to přísně zakázal. Pokračovali tedy v cestě, dokud zamlžená nebeská klenba neztemněla dalším soumrakem. Když následujícího dne zjistili, že létající stroj beze stopy zmizel, nikdo si nebyl jistý, zda má cítit úlevu anebo ještě větší znepokojení. Vítr znovu zesílil a začal vát od severovýchodu, téměř napříč kursu, který udržovala Bree. Tehdy Barlennan objevil první nevýhodu kánoe; při rozbouřené hladině začala nabírat metan. Neuplynul ani den a bylo nutné přitáhnout člun k boku lodi a určit dva muže k tomu, aby ho vyprazdňovali, což byla činnost, pro kterou kapitán neměl ani vhodný výraz, ani vybavení.
Kluzák se v následujících dnech neobjevoval, ale palubní hlídky dál upínaly oči k obloze v očekávání jeho návratu. Vysoký opar však neustále tmavl a houstl, až se nakonec proměnil v těžkou pokrývku mraků, která klesla na vzdálenost necelých padesáti stop nad hladinu. Když Pozemšťané Barlennana informovali, že toto není zrovna vhodné počasí k létání, hlídky konečně odvolal. Ani on, ani jeho lidští přátelé si však nepoložili otázku, jak asi našla orientaci posádka onoho prvního větroně za mlhavé noci, kdy nebylo možné se řídit podle hvězd.
První z ostrovů, který se objevil na dohled, byl poměrně vysoký a jeho příkré břehy se ztrácely v oblacích. Ležel směrem po větru a Barlennan po prohlídce schematické mapky souostroví, kterou si načrtl podle zpráv Pozemšťanů, pokračoval ve stejném kursu dál. Jak očekával, ještě ani neměli první ostrov úplně z dohledu, když se přímo před nimi vynořil další; rozhodl se ho obeplout po závětrné straně. Podle údajů získaných ze stanice bylo pobřeží na této straně značně členité a mohlo skrývat vhodné kotviště; kromě toho se kapitán chtěl při pátrání za špatné viditelnosti návětrným břehům raději vyhnout.
Také tento ostrov podle všeho vystupoval vysoko nad mořskou hladinu; jeho kopcovitý povrch rovněž zakrývaly mraky, ale navíc, když Bree veplula do jeho závětří, vichr znatelně ztratil na síle. Do pobřeží se zařezávaly četné fjordy; Barlennan měl v úmyslu nejprve prozkoumat ústí každého z nich, ale Dondragmer namítal, že bude výhodnější proniknout hlouběji, dostatečně daleko od otevřeného moře. Tvrdil, že přiměřený úkryt jim poskytne téměř kterákoli pláž co nejhlouběji ve vnitrozemí. Barlennan se dal přesvědčit jen natolik, aby svému prvnímu důstojníkovi ukázal, jak se mýlí. Jeho záměr mu však nevyšel; hned první fjord, který navštívili, ve vzdálenosti asi půl míle od oceánu vytvořil ostrý zákrut a vyústil v téměř dokonale kruhovité jezero o průměru asi sto yardů. Stěny kotliny se ztrácely v mlze a prorážely je pouze dva otvory - ústí průplavu, jímž Bree připlula, a o několik yardů dál poněkud užší průrva, kterou se do jezera vléval nevelký potok. Jediná pláž se nacházela mezi nimi.
Posádka měla dost času na to, aby bezpečně upevnila loď i náklad; nízká oblačnost patřila druhému z »běžných« cyklonů, 0 nichž se zmiňoval meteorolog, nikoli očekávané bouři. Za několik dnů po příjezdu Bree do přístavu se počasí znovu vyjasnilo, i když dál vanul ostrý vítr. Barlennan zjistil, že se nacházejí na dně mělkého kotle, jehož zvolna se svažující stěny dosahovaly výšky necelých sta stop. Ze svahu byl dobrý výhled do úzké strže, kudy protékal potok, a potom dál do vnitrozemí. Když se tam Barlennan krátce po vyjasnění vypravil, učinil znepokojivý objev: vedle porostu suchozemského typu úbočí pokrýval hustý koberec mušlí, řas a kostí poměrně velkých mořských živočichů. Při další obhlídce zjistil, že tato pokrývka pokračuje rovnoměrně kolem celého údolí až do výše plných třiceti stop nad současnou úrovní mořské hladiny. Mnohé z pozůstatků byly staré, rozpadlé téměř na prach a zčásti pohřbené; ty se daly vysvětlit sezónními výkyvy mesklinských moří. Jiné však byly docela čerstvé. Z toho vyplýval jasný závěr -při určitých příležitostech zde moře stoupalo vysoko nad svůj dnešní stav a Bree možná nebyla v tak bezpečném úkrytu, jak se její posádka domnívala.
Plavba na bouřlivých mořích Mesklinu by vůbec nebyla možná, nebýt jediné okolnosti: výpary metanu mají mnohem vyšší hustotu než vodík. Na Zemi jsou vodní páry lehčí než vzduch, což značně urychluje svislé proudění provázející hurikán; na Mesklinu naproti tomu metan, který smršť strhává s povrchu oceánu, v poměrně krátké době přeruší výstupné proudy a bouři utlumí. Navíc při kondenzaci metanových par a vzniku bouřkových mraků se uvolňuje jen asi čtvrtina tepla, jež by vydalo srovnatelné množství vody - a na množství tepla závisí i rychlost pohybu vzduchových hmot. Přesto takový mesklinský hurikán není žádný špás, jak se o tom. posádka měla záhy přesvědčit
Barlennan zrovna vážně uvažoval o tom, že dá odtáhnout Bree tak daleko od břehu, jak jen to bude možné, když ho vývoj událostí předešel; hladina v jezeře pojednou prudce poklesla a zanechala loď na souši plných dvacet yardů od okraje. Okamžik nato se vítr otočil o devadesát stupňů a zmohutněl natolik, že hrozil odnést každého, kdo se nezachytil nejbližší opory. Kapitánův pronikavý hvizd, kterým svolával posádku zpátky na loď, v burácení větru zcela zanikl; nikdo však žádný rozkaz nepotřeboval. Krok za krokem, od keře ke keři, přidržujíce se vždy nejméně dvěma páry klepet, razili si námořníci cestu zpět ke svým druhům, pevně připoutaným k palubě plavidla, jež jako by se každým okamžikem

chystalo vznést do povětří. Po nekonečné minuty posádku bičoval déšť, nebo přesněji mořská tříšť, jež zaplavovala celý ostrov; náhle jako zázrakem přepršk a i vítr ustaly. Nikdo se neodvážil povolit uvazovací lana, ale poslední z opozdilců přestávky využili k tomu, aby dorazili k lodi. Měn nejvyšší čas.
Jádro hurikánu u mořské hladiny dosahovalo v průměru asi tří mil a pohybovalo se rychlostí kolem šedesáti či sedmdesáti mil za hodinu. Vítr se ztišil jen na chvíli; znamenalo to, že se údolí ocitlo v centru cyklonu. S ním byla spojená hluboká tlaková níže; ve chvíli, kdy zasáhla ústí fjordu, přišla záplava. Zvedla se mohutná příbojová vlna a s prudkostí vodopádu zaplavila kotlinu. Dravý příval zakroužil podél stěn a již při prvním nárazu strhl Bree s sebou, do centra obrovského malstromu; hladina neustále stoupala - dosáhla patnácti, pak dvaceti a posléze pětadvaceti stop, když vítr udeřil s novou silou.
Stěžně z houževnatého dřeva popraskaly jako párátka. Dva z členů posádky, kteří se nestačili pevně připoutat, zmizeli v hlubinách. Poryv vichru zachytil ochromenou loď a mrštil jí směrem k vnějšímu okraji údolí; bezmocná jako tříska, ocitla se Bree v korytu potoka, jímž se nyní divoký proud dral zpět do vnitrozemí. Poháněná bouřlivými závany větru rozletěla se vzhůru řečištěm; v té chvíli však znovu stoupl tlak a povodňová vlna klesla tak rychle jako začala Za denního světla by Barlennan možná loď dokázal i v jejím současném stavu vyvést zpátky na moře; v následujícím okamžiku však zapadlo slunce a v nastalé tmě Bree najela na mělčinu. Nový den odhalil už jen bezmocnou kupu prámů, rozsetých ve vzdálenosti asi dvaceti yardů od potoka, který byl příliš úzký a mělký na to, aby pojal třeba jen jediný z nich.
Moře zůstalo hluboko pod nimi, za ohybem kopce; postavení expedice názorně dokreslovalo bezvládné tělo dvacet stop dlouhého mořského netvora, který uvázl na souši na opačné straně potoka.

XII. Nebeští jezdci

Většinu toho, co se odehrálo, mohli na Toorey sledovat na vlastní oči; vizifonní přístroje, podobně jako většina dalších předmětů upoutaných k palubě, zůstaly na svých místech. Když se loď zmítala v bouřlivém víru, nedalo se toho přirozeně příliš rozeznat; její současná situace však byla až nepříjemně zřejmá. Nikoho z Pozemšťanů, shromážděných v monitorovacím středisku, nenapadlo nic povzbudivého.
Ani Meskliňanům nebylo příliš do řeči. Byli zvyklí na to, že se s lodí ocitnou na souši, protože v pozdním létě a na podzim, kdy moře v jejich zeměpisných šířkách začalo ustupovat, k tomu docházelo poměrně často; nikdy se jim to ale nestalo tak náhle a neuvázli v takové výšce nad hladinou. Když Barlennan a jeho první důstojník hodnotili vyhlídky expedice, nenacházeli příliš důvodů k spokojenosti.
Potravy měli stále ještě dostatek, i když zásoby uložené v kánoi zmizely. Dondragmer tak získal novou příležitost k tomu, aby poukázal na přednosti prámů; přešel ale mlčením skutečnost, že námořníci, kteří člun nakládali, se nemístně spolehli na výšku jeho boků a náklad ponechali jen nedbale upevněný, ne-li úplně volný. Jinak ovšem kánoe zůstala na konci svého vlečného lana naprosto nedotčená. Strom, z něhož byla vydlabaná, se pružností vyrovnal zakrslým dřevinám, jež rostly ve vyšších zeměpisných polohách. Samotná Bree, vyrobená z podobných, i když méně poddajných materiálů, bouři přečkala rovněž bez vážnějších škod; kdyby však kruhová laguna měla skalnaté stěny, mohlo vše dopadnout daleko hůř. Díky své konstrukci po celou dobu pevně seděla na hladině - to byla další výhoda, na niž by první důstojník jistě upozornil, kdyby ho Barlennan nepředešel. Loď ani zásoby jim tedy nechyběly; potíž ale spočívala v tom, jak je spustit na moře.
"Nejjistější bude, když Bree rozebereme tak jako posledně a sneseme dolů. Svah není příliš strmý a ani tíha zde ještě nestojí za řeč," navrhl Barlennan po chvíli přemýšlení.
"V tom máte pravdu, kapitáne; nebude ale úspornější, když loď rozdělíme po celé délce tak, abychom získali řady prámů vzájemně napojených na sebe? Pak bychom je mohli snadno přenést nebo odtáhnout k potoku a o kus dál po proudu se nám je určitě podaří splavit." S tímto nápadem přišel Hars, který se už nadobro zotavil po svém střetnutí s balvanem.
"To zní slibně. Harsi, co kdybyste se podíval, jak to může být daleko? Ostatní mohou začít uvolňovat podélné vazáky a překládat náklad."
"Zajímalo by mě, jestli je počasí pořád ještě nepříznivé pro létající stroje," poznamenal spíše jen tak pro sebe Dondragmer. Barlennan se zadíval na oblohu.
"Mraky jsou stále nízko a vane silný vítr," odpověděl. "Pokud se Letci nemýlí - a řekl bych, že by o tom měli něco vědět - nejsou to zrovna nejlepší letové podmínky. Ale neuškodí podívat se občas na nebe. Docela se těším, až se zase nějaký ten větroň objeví."
"Docela by se nám jeden hodil," poznamenal suše první důstojník. "Měli bychom ho do páru ke kánoi." Barlennan neodpověděl; dosud vědomě neuvažoval o tom, že by rozmnožil svou sbírku o kluzák, ale teď ho ta myšlenka ho docela zaujala Ovšem aby v něm sám letěl - ani s odvahou to není třeba přehánět.
Podle předpovědi Letců mělo brzy nastat příznivější počasí a během několika příštích dnů už bylo nebe skutečně bez mraků. Přes zlepšení letových podmínek jen málokoho z členů posádky napadlo pozorovat oblohu. Všichni měli příliš mnoho práce. Ukázalo se, že Harsův plán je proveditelný; už ve vzdálenosti pouhých několika set yardů dál směrem k moři byl potok dostatečně široký i hluboký na to, aby po něm mohli prámy splavovat. Barlennanovo očekávání, že dodatečná tíha nebude hrát velkou roli, se však nepotvrdilo; oproti místům, kde se rozloučili s Lacklandem, teď každý díl vážil dvakrát tolik a námořníci nebyli zvyklí zvedat cokoli. I když měli dostatek sil, působením zvýšené gravitace jim rychle ubývaly a teprve když vyložili veškerý náklad, byli schopni propojené prámy napůl odnést, napůl odtáhnout k potoku. Jakmile seje podařilo spustit na hladinu, byla to už pro posádku hračka; a když parta kopáčů rozšířila řečiště téměř až k místu, kde uvázla Bree, měli téměř vyhráno. Pak už stačilo jen několik set dnů k tomu, aby dlouhý konvoj plně naložených prámů mohl vyplout směrem k oceánu.
Létající stroje se objevily právě ve chvíli, kdy se soulodí nacházelo v té části řečiště, kde byly břehy nejpříkřejší, nedaleko od míst, kde se potok vléval do jezera. Jako první je zahlédl Karondrasee; zatímco ostatní byli zaprażení do

vlečných lan, on sám v té době na palubě připravoval potravu a měl víc času se rozhlížet. Jeho poplašný svist vzbouřil celou posádku, stejně jako Pozemšťany na Toorey; ti však přílet vetřelců nezpozorovali, protože kamery opět nebyly nastavené dostatečně vysoko.
Kluzáků bylo osm a letěly poměrně blízko u sebe, i když nevytvářely pravidelnou formaci. Nadnášeny vzestupnými proudy na závětrné straně údolí zamířily přímo k lodi; když byly nad ní, změnily směr a přelétly ji nad přídí. Vzápětí se střemhlav spustily dolů, svrhly jakýsi předmět, obrátily se a krouživým letem zpět na závětrnou stranu opět začaly nabírat výšku.
Shazované předměty bylo zřetelně vidět; námořníci jasně rozeznávali oštěpy, jež se podobaly těm, kterých používali lidé od řeky, ale měly mnohem těžší hroty. V první chvíli hrozilo nebezpečí, že posádka z dávné hrůzy před padajícími tělesy propadne panice; brzy však muži s úlevou zjistili, že je střely nezasáhnou, protože směřují o kus dál dopředu. Za několik sekund kluzáky začaly nalétávat znovu a námořníci se přikrčili v očekávání, že tentokrát budou mít vrhači lepší mušku; oštěpy ale dopadly zhruba do stejného místa. Při třetím pokusu už bylo zřejmé, že tam míří záměrně; a vzápětí všichni pochopili, jaký cíl přitom sledovali. Všechny oštěpy zasáhly úzké koryto potoka a více než z poloviny se zarazily do tvrdého jílového dna; po třetím náletu řečiště přehrazovala kolová ohrada, vytvořená z násad dvou tuctů oštěpů, jež lodi účinně bránila v další plavbě.
Když Bree doplula k bariéře, bombardování ustalo. Barlennan se obával, že v něm posádky větroňů budou pokračovat, aby jeho lidem znemožnili překážku odstranit, ale záhy se přesvědčil, že by to bylo zbytečné. Oštěpy, svržené v gravitačním poli sedmi g z výšky téměř sta stop, vězely-tak pevně v zemi, že by k jejich vytažení bylo zapotřebí těžké mechanizace. Ke stejnému závěru dospěli Terblannen a Hars, když se plných pět minut marně pokoušeli jeden z kůlů uvolnit.
"Nemůžete je přeštípnout?" zeptal se Lackland ze svého vzdáleného pozorovacího stanoviště. "Máte v těch svých klepetech pořádnou sílu, jak jsem se mohl přesvědčit."
"Tohle není kov, ale dřevo," namítl Barlennan. "Tady by pomohla jen jedna z vašich ocelových pil nebo nějaké zvláštní trhací zařízení."
"Musíte mít nástroje na opracování dřeva; čím byste jinak na lodi prováděli opravy?"
"K řezání používáme nástrojů vyrobených ze zvířecích zubů, jež jsou zasazené do pevných rámů; většina z nich se ale jen těžko přenáší. Využijeme všeho, co máme na palubě, i když nás asi sotva nechají příliš dlouho na pokoji."
"Mohli byste jejich útoky odrážet ohněm."
"To ano, ale jen pokud by byli tak hloupí a blížili se k nám z návětrné strany." Lackland se odmlčel a námořníci zaútočili na kůly všemi řeznými nástroji, které jim padly do ruky. Díky z tvrdého dřeva se ukázaly být k nepotřebě, ale našlo se i pár nožů zhotovených z kostí a klů, s jejichž pomocí se občas podařilo odštípnout nějakou tu třísku. Další z členů posádky, kteří neměli nářadí, se pokoušeli kůly podhrabat; střídavě se potápěli do líně tekoucího proudu několik palců pod hladinu a rozrývali nepoddajný jíl. Dondragmer chvíli přihlížel a pak usoudil, že bude mnohem snazší vykopat kolem překážky nové koryto, než se snažit vydolovat dva tucty oštěpů zaražených na čtyři stopy hluboko. Kopáči jeho nápad nadšeně přijali za svůj a práce jim šla rychle od ruky.
Kluzáky po celou tu dobu nepřestávaly kroužit po obloze; nedalo se určit, zda tam setrvávaly přes noc, anebo se pod rouškou tmy střídaly. Barlennan ostražitě sledoval vrcholky kopců po obou stranách potoka, zda se tam neobjeví pozemní síly nepřítele; po dlouhou dobu však široko daleko nespatřil sebemenší známku života. Rovněž posádky kluzáků zůstávaly neviditelné; nikdo nemohl říci, jak jsou početné, ani co je to za bytosti, jež na nich létaly, i když lidé i Meskliňané považovali více méně za samozřejmé, že patří k Barlennanově rase. Skrytí pozorovatelé sice zprvu nejevili žádné viditelné známky znepokojení nad tím, že se námořníci pokoušejí z obklíčení prokopat, ale jak výkopy pokračovaly, dali jim zřetelně najevo, že nehodlají jen nečinně přihlížet. Průplav byl zhruba ze tří čtvrtin hotový, když se rozhodli zasáhnout; po další sérii náletů bylo nové koryto stejně neprodyšně přehrazené jako to původní. I v tomto případě bylo patrné, že si vrhači oštěpů dávali pozor, aby nezasáhli žádného z členů posádky. Na morálku mužstva však akce měla stejně neblahé účinky jako kdyby byla spojená s tělesným násilím; ukázala, že je v silách útočníků zmařit mnohadenní práci během několika minut a že tudy cesta na svobodu nevede. Bylo třeba zvolit zcela odlišný postup.
Na radu Pozemšťanů Barlennan svým lidem už dříve rozkázal, aby se neshlukovali do větších skupin; nyní je svolal k lodi a rozmístil je v širokých rozestupech podél řady prámů po obou březích potoka. Námořníci se měli držet tak daleko od sebe, aby při pohledu shora netvořili hromadný cíl, a zároveň dostatečně blízko, aby si v případě pozemního útoku mohli vzájemně poskytovat podporu. Barlennan se rozhodl vyčkávat; chtěl dát neznámým protivníkům najevo, že nyní je řada na nich, aby provedli následující tah. Ti si však dali ještě několik dnů na čas.
Pak se v dálce objevilo dalších dvanáct kluzáků. Střemhlav se snesly dolů, rozdělily se do dvou skupin a přistály na pahorcích po obou stranách uvězněného plavidla. Tak jak Letci předpověděli, přistávaly proti větru; od místa, kde se dotkly země, urazily smykem jen několik stop. Z každého stroje vyskočily čtyři postavy, vrhly se ke křídlům a spěšně letouny připoutaly k okolním keřům. Potvrdilo se to, co všichni po celou dobu předpokládali; tvorové byli tvarem těla, velikostí i zbarvením totožní s námořníky z Bree.
Jakmile byly kluzáky upoutané, počali jejich cestující na návětrné straně budovat jakousi skládací konstrukci, k níž pak připevnili lana zakončená háky. Zdálo se, že dosti pečlivě vyměřují vzdálenost mezi tímto zařízením a nejbližším strojem. Dokud nebyli s výsledkem spokojeni, nevěnovali posádce Bree nejmenší pozornost. Pojednou zazněl protáhlý kvílivý zvuk, který zřejmě sloužil jako znamení pro výsadek na protější výšině, že je všechno hotovo.
V té chvíli se hlouček plachtám, shromážděných na kopci na závětrné straně, pustil dolů se svahu. Nepostupovali skokem, tak jako posádky kluzáků bezprostředně po přistání, ale plazili se jako housenky, což byl jediný způsob pohybu, který Barlennanovi lidé až do své návštěvy Okraje ovládali. Přesto vyvinuli značnou rychlost a do západu

slunce už byli blízko - jak pesimističtěji založení námořníci usoudili - co by kamenem dohodil. V této vzdálenosti se zastavili a čekali, až přejde noc; měsíce vydávaly právě tak dostatek světla na to, aby každá ze stran viděla, že ta druhá nedělá nic podezřelého. S východem slunce se nově příchozí dali opět do pohybu a zanedlouho stanuli proti kordonu námořníků; vedoucího skupiny v té chvíli dělil od nejbližšího muže pouhý yard, ostatní zůstali o několik stop pozadu. Nezdálo se, že by některý z cizinců měl zbraň. Barlennan se jim vzápětí vydal v ústrety, ale nejprve přikázal dvěma členům posádky, aby k místu setkání nasměrovali jeden z videofonních přístrojů.
Mluvčí skupiny neztrácel čas a sotva k němu Barlennan došel, důležitě ho oslovil. Kapitán mu nerozuměl ani slovo. Cizinec si to po několika větách zřejmě uvědomil; na chvíli se odmlčel a pak pokračoval v poněkud pomalejším tempu, podle všeho nějakým jiným jazykem. Barlennan nečekal, až na něm vyzkouší všechny jazyky, které zná, a hlasitě dal najevo, že nerozumí. Jeho protějšek tedy začal znovu a kapitán ke svému velkému překvapení zjistil, že tentokrát naslouchá své vlastní mateřštině; přes nesprávný rytmus a vadnou výslovnost se jí dalo rozumět.
"Už je to dávno, co jsem váš jazyk slyšel naposled," řekl neznámý. "Doufám, že se v něm ještě dokážu dohovořit. Rozumíte, co říkám?"
"Rozumím vám dokonale," odpověděl Barlennan.
"Výborně. Jsem Reejaaren, tlumočník Správce vnějších přístavů Marreniho. Mám rozkaz zjistit, kdo jste, odkud přicházíte a za jakým účelem jste připluli k těmto ostrovům."
"Jsme na obchodní výpravě a nemáme žádný určitý cíl." Barlennan neměl v úmyslu hovořit o svém spojení s bytostmi z jiného světa. "Nevěděli jsme o existenci těchto ostrovů; prostě jsme si to namířili pryč od Okraje, kterého jsme už měli dost. Pokud máte zájem o naše zboží, jsme ochotni s vámi uzavřít obchod; pokud ne, nežádáme nic jiného, než abyste nám dovolili pokračovat v cestě."
"V těchto mořích obchodují naše lodě a kluzáky - nikdy jsme se nesetkali s cizí výpravou," odpověděl Reejaaren. "Nechápu jednu věc. Kupec ze vzdáleného jihu, od něhož jsem se naučil vašemu jazyku, hovořil o tom, že pochází ze země, která leží na březích moře, jež se rozkládá za západní pevninou. Víme, že mezi těmito místy a oblastí věčného ledu neexistuje žádný průliv, který by oba oceány spojoval; když jsme vás ale poprvé zahlédli, pluli jste ze severu. To by mohlo znamenat, Že jste v těchto vodách křižovali záměrně a pátrali po pevnině. Jak to vysvětlíte? Nemáme tady rádi špehy."
"Připluli jsme ze severu poté, co jsme překročili pevninu oddělující náš a váš oceán." Barlennan si uvědomoval, že to zní nepravděpodobně, ale nestačil si vymyslit přesvědčivější lež. Reejaarenův výraz ho přesvědčil, že se nemýlil.
"Vaši loď by nebylo možné postavit bez zvláštního vybavení, které nemáte. Zbývá tedy jedině loděnice; v severní části tohoto oceánu však není ani jediná. To chcete, abych uvěřil, že jste loď rozebrali a vlekli ji takový kus cesty po souši?"
"Ano. Nebyli jsme na to ale sami, podařilo se nám získat vydatnou pomoc," odpověděl Barlennan a snažil se svému hlasu dodat podrážděný tán.
"Od vrhačů kamení a říčních kmenů? To musíte mít pozoruhodné přesvědčovací schopnosti. Nám přátelské city nikdy neprojevili." Naštěstí Reejaaren tuto otázku dál nerozebíral a začal o něčem jiném.
"Takže vy byste s námi chtěli obchodovat? Co můžete nabídnout? Možná si přejete navštívit některé z našich měst?" Barlennan vytušil léčku a opatrně se jí vyhnul.
"Můžeme obchodovat tady nebo kdekoli jinde, když si to budete přát, jen bychom se neradi příliš vzdálili od moře. Na prodej máme hlavně potraviny, které jsme získali na pevnině, ale těch máte asi díky svým létajícím strojům dostatek."
"Jídla není nikdy dost," odpověděl tlumočník vyhýbavě. "Jste , ochotni zůstat na místě, dokud se nedohodneme?"
"Je-li to nutné, pak ano, i když nevím, proč bychom nemohli zakotvit na pobřeží. Kdybychom se pokusili odplout bez vašeho souhlasu, před vašimi létajícími stroji bychom stejně daleko neunikli, nemyslíte?" Pokud se až dosud kapitánovi dařilo překonávat Reejaarenovu nedůvěru, posledními slovy opět vzbudil jeho ostražitost.
"Možné je všechno, ale mně nepřísluší, abych o tom hovořil. Rozhodne samozřejmě Marreni, ale raději se připravte na to, že se vykládka uskuteční tady. V každém případě vás čekají též přístavní poplatky."
"Jaké přístavní poplatky? Tady není žádný přístav a taky jsme zde nepřistáli; vyplavila nás bouře."
"Každá cizí loď musí zaplatit. Měl bych vás upozornit na to, že výši poplatků určuje Správce vnějších přístavů a jeho postoj k vám bude záviset na tom, co mu řeknu. Proto by se slušelo, abyste byli zdvořilejší." Barlennan se jen s obtížemi ovládl, ale nahlas tlumočníka začal ujišťovat, že s ním naprosto souhlasí. Vzal to hezky zeširoka a nakonec se mu ho zřejmě podařilo poněkud uchlácholit. Každopádně už před odchodem nevyslovil Žádnou další otevřenou ani skrytou pohrůžku.
Dva z Reejaarenových společníků ho následovali, ostatní zůstali na místě. Muži z ostatních kluzáků spěšně uchopili lana, upevněná ke skládací rámové konstrukci, a zatáhli. Lana se neuvěřitelně prodloužila, takže bylo možné háky na jejich koncích zaklesnout do oka umístěného na nose letadla. Pak kdosi uvolnil kotevní provazy, lana se smrskla na svou původní délku a vymrštila kluzák do vzduchu. Barlennan v té chvíli z celého srdce zatoužil po kusu takového natahovacího provazu a hned to i řekl. Dondragmer měl pro svého kapitána plné pochopení. Vyslechl celý rozhovor s tlumočníkem Správce vnějších přístavů a dostal chuť dát mu za vyučenou.
"Napadá mě, Barle, jak bychom na toho hocha mohli vyzrát. Chtěl byste to zkusit?"
"To bych moc rád, ale teď zrovna si ho nemůžeme příliš znepřátelit. Nechtěl bych, aby jeho přátelé zasypali Bree oštěpy."
"Nemám ho v úmyslu proti nám popudit, ale zastrašit. Závisí to ale na jedné věci: znají Letci princip těchto kluzáků a budou nám ho ochotni prozradit?"
"Řekl bych, že ho znají, ale nejsem si jistý, zda nám ho budou' chtít říct. Asi už jste mezitím pochopil skutečný důvod, proč jsem souhlasil, že pro Eetce podnikneme tuto výpravu; mám v úmyslu získat co nejvíc poznatků o jejich vědě. Proto se chci dostat k té jejich raketě poblíž Středu; Charles říkal, že obsahuje to nejvyspělejší vědecké zařízení, které

mají. Až se ho zmocníme, žádný pirát na moři ani na souši si nedovolí na Bree vztáhnout ruku, nikdo si na nás nepřijde s přístavními poplatky - pravidla si budeme určovat sami."
"Myslel jsem si, že sledujete něco podobného."
"Je tedy docela možné, že vytuší, o co nám jde, a potřebné informace neposkytnou."
"Třeba jste sám přehnaně podezřívavý. Zkusil jste je někdy požádat o vědecké poznatky, které jim chcete uloupit?"
"Ano; Charles mi pokaždé řekl, že se to obtížně vysvětluje."
"Možná mluvil pravdu, možná ty věci ani sám neznal. V každém případě se chci některého z jeho lidí přeptat na ty kluzáky. Chci Reejaarena vidět na kolenou."
"Co to vlastně máte za nápad?"
Dondragmer mu všechno podrobně vypověděl. Kapitán měl zpočátku jisté pochybnosti, ale postupně začal roztávat; nakonec svého zástupce nedočkavě doprovodil k rádiu.
XIII. Lež má krátké nohy
Reejaaren si naštěstí dával s návratem na čas. Jeho lidé zůstávali; na obloze se bez přestání vznášelo pět nebo šest kluzáků a další se krčily na okolních kopcích vedle svých katapultů. Počet strojů se viditelně neměnil, ale domorodců na pahorcích den ze dne přibývalo.
Pozemšťané na Toorey přijali Dondragmerův plán nadšeně a, jak Barlennanovi připadalo, tak trochu pobaveně. Podařilo se ho dopracovat a nacvičit dlouho před tlumočníkovým návratem a oba důstojníci se nemohli dočkat, až ho budou moci opravdu vyzkoušet. Vydrželi čekat jen několik dnů; jednou z rána se kapitán a jeho zástupce vypravili na kopec, kde byly zaparkované kluzáky, pevně odhodlaní začít společný záměr uskutečňovat, i když jeden druhému o svých úmyslech neřekl ani slovo. Již nějaký čas trvalo jasné počasí a vál čerstvý mořský vítr, který na Mesklinu nikdy neutuchá. Kluzáky se na svých kotevních lanech zmítaly jako divoké šelmy a jejich posádky, pevně upoutané k okolním keřům, stály v pohotovosti u křídel pro případ, že by bylo nutné zasáhnout.
Ve chvíli, kdy Barlennan s Dondragmerem zamířili k letounům, zazněl strohý rozkaz, aby zůstali stát. Muž, který je oslovil, neměl žádné hodnostní označení, takže se nedalo zjistit, jakou má pravomoc; to však bylo z hlediska jejich plánu podružné. Poslušně se zastavili a ze vzdálenosti třiceti či čtyřiceti yardů si nenucené prohlíželi kluzáky, jejichž posádky se začaly tvářit bojovně. Reejaaren se svou arogancí zřejmě nebyl mezi svými krajany výjimkou.
"Vypadáte vyjeveně, barbaři," poznamenal po chvíli ticha jeden z pilotů. "Klidně se podívejte, stejně nic nepochopíte, i kdyby vám oči vypadly." Mluvil Barlennanovým jazykem jen s nepatrně horším přízvukem než hlavní tlumočník.
"Pohled na vaše stroje nás opravdu nemůže příliš poučit. Například by stačilo prohnout přední plochy křídel poněkud dolů a ušetřili byste si spoustu starostí s větrem; takhle jen zbytečně plýtváte silami." Barlennan neměl ve své mateřštině výraz pro »křídla« a musel si jej vypůjčit z angličtiny. Pilot požádal o vysvětlení a když ho vyslechl, samým překvapením na chvíli zapomněl na svou povýšenost.
"Vy jste se už někdy setkali s kluzáky? Kde to bylo?"
"Váš typ létajícího stroje jsem v životě neviděl," odvětil Barlennan. Odpovídal popravdě, ale důraz, který položil na první slovo, byl rozhodně zavádějící. "Ještě nikdy jsem nebyl tak blízko u Okraje, ale mám za to, že kdybyste letěli o kus dál na jih, jejich křehká konstrukce by se pod vlivem rostoucí tíhy zbortila."
"Jak..." Pilot se zarazil; uvědomil si, že takto se nechová civilizovaný tvor k nevědomému barbarovi. Na chvíli se odmlčel a uvažoval, jaký postoj by v tomto případě měl zaujmout. Pak se rozhodl přenechat rozhodnutí na svých nadřízených. "Až se vrátí Reejaaren, určitě se o vaše drobná zlepšení bude zajímat. Pokud usoudí, že mají nějakou cenu, třeba vám dokonce sníží přístavní poplatky. Do té doby byste se ale neměli ke kluzákům přibližovat; mohli byste si všimnout některých cennějších detailů a pak bychom vás museli považovat za špehy." Spokojeni s dojmem, který vyvolali, se Barlennan i jeho první důstojník bez odmluvy vrátili na Bree a podali o setkání zprávu na Toorey.
"Jak se tvářil, když jste mu naznačili, že máte kluzáky schopné létat v zeměpisných šířkách kolem dvou set g?" zeptal se Lackland. "Myslíte, že vám uvěřil?"
"Těžko říct; v té chvíli ho zřejmě napadlo, že si rozhovorem s námi koleduje o malér, a rozhodl se počkat, dokud se nevrátí šéf. Přesto si myslím, že nás začínají vidět jinýma očima."
Barlennan měl možná pravdu, ale když se vrátil tlumočník, jeho chování nějaké zvláštní změně postoje nenasvědčovalo. Během doby, která uplynula od přistání do chvíle, než navštívil Bree, ho pilot zřejmě stačil o obsahu rozhovoru informovat; Reejaaren se však o tom ani slůvkem nezmínil.
"Správce vnějších přístavů je pro tuto chvíli ochoten předpokládat, že nemáte nepřátelské úmysly," řekl úvodem. "Tím, že jste bez dovolení vystoupili na břeh, jste přirozeně porušili naše zákony, uznává však, že jste v té době byli v nesnázích, a chce k vám být shovívavý. Pověřil mě, abych provedl inspekci vašeho nákladu a stanovil výši pokuty a přístavních poplatků."
"Nepřál by si správce prohlédnout náklad osobně a třeba i přijmout malou pozornost jako důkaz naší vděčnosti za jeho laskavost?" otázal se Barlennan s dobře potlačovanou jízlivostí. Reejaaren předvedl meskliňanskou obdobu úsměvu.
"Váš postoj je chvályhodný a jsem přesvědčen, že spolu-bude-me velmi dobře vycházet. Správce je bohužel zaneprázdněn na jiném ostrově a vrátí se až za mnoho dnů. Pokud tady ještě budete, určitě s potěšením vaší nabídky využije. Teď se ale dejme do práce."
Ani při prohlídce Bree nepřestal Reejaaren dávat najevo svou nadřazenost, ale nevědomky Barlennanovi poskytl jistou informaci, kterou by vědomě nikdy neprozradil. Navenek ovšem znevažoval hodnotu všeho, co viděl, a donekonečna vyzdvihoval »shovívavost« svého vzdáleného pána Marreniho. Pak si ale jako pokutu při vlastnil úctyhodné množství plodů, tvarem připomínajících jedlové šišky, jež výprava shromáždila cestou přes pevninskou šíji. Dalo by se čekat, že zde tyto plody budou lehce dostupné, protože rostly na místech, kam se dalo na kluzácích snadno zaletět. Pokud tedy považoval ovoce za vzácnost, mohlo to znamenat, že jeho lidé mají před »barbary« z pevniny respekt a že nejsou

takovými pány tvorstva, za jaké se chtěli považovat. Z toho vyplývalo, že Dondragmerův plán má poměrně značnou naději na úspěch, protože tlumočník patrně udělá všechno možné, aby si před »barbarskou« posádkou Bree nezadal.
Když byly poplatky uhrazené, nahrnuly se davy místních obyvatel, kteří dosud jen přihlíželi z okolních kopců, houfně do údolí; zájem o »jedlové šišky« Barlennanovi potvrdil, že jsou zde tyto plody vzácností. Zprvu se mu příliš nechtělo rozprodat všechno, co měl na palubě, protože doufal, že teprve doma mu toto zboží přinese opravdový zisk; pak si ale uvědomil, že cestou domů bude muset místa, kde se tato plodina vyskytuje, tak jako tak navštívit.
Mnozí z kupujících byli zjevně sami povoláním kupci a měli s sebou hojné zásoby zboží. Nabízeli i potraviny, ale o ty posádka na kapitánův pokyn neprojevovala zájem. Na tom nebylo nic neobvyklého; pro zámořské kupce, kteří cestou získávali obživu z moře a většinu druhů potravin nedokázali uchovat v čerstvém stavu tak dlouho, aby je mohli doma prodat, bylo podobné zboží téměř bezcenné. Výjimku tvořilo hlavně koření, které nepodléhalo tak rychle zkáze, ale to místní obchodníci nenabízeli.
Někteří z kupců však měli na prodej řadu užitečných věcí. K Barlennanovu úžasu mezi nimi byly i lano a plátno, o které se zajímal. Dlouhou dobu ohmatával neuvěřitelně průzračnou a zároveň pevnou tkaninu, než se ujistil, že je to opravdu stejný
materiál, jakým byla potažená křídla kluzáků. Musel jednat opatrně, protože Reejaaren mu byl stále nablízku. Od kupce se dověděl, že jde o látku utkanou z rostlinných vláken - mazaný obchodník odmítl uvést bližší podrobnosti - napuštěnou zvláštním roztokem, který částečně rozpustil vlákna a ucpal oka v tkanině.
"Znamená to, že je odolná proti větru? Taková látka by u nás mohla jít dobře na odbyt. Zřejmě není dost pevná na to, aby se jí dalo prakticky využít, třeba jako střešní krytiny, ale. v různých barevných odstínech rozhodně působí dekorativně. Není sice ode mne příliš taktické, abych vám něco takového říkal, ale tohle je ten nejzajímavější obchodní artikl na celém ostrově."
"Že není dost pevná?" rozhořčil se místo kupce Reejaaren. "Podobné plátno se nevyrábí nikde jinde a je to jediný materiál, který je natolik lehký a zároveň dostatečně odolný, aby posloužil jako potah na křídla našich kluzáků. Pokud máte zájem, můžeme vám je prodat, ale jedině v malých štůčkách - jen blázen uvěří sešívanému křídlu, že ve švu nepovolí."
"Samozřejmě," ochotně souhlasil Barlennan. "Je docela možné, že tady, kde je tak malá tíha, takový materiál vyhovuje. Ve vyšších šířkách by ale k tomuto účelu byl naprosto k nepotřebě; letoun s plochou křídel dostatečně velkou na to, aby vzlétl, by potřeboval tak silný vztlak vzduchu, že by ho roztrhal na kusy." Tady Barlennan téměř doslova citoval slova jednoho ze svých pozemských přátel, který mu předtím vysvětloval, proč se dál na jih nikdy s kluzáky nesetkali.
"Jistě, v těchto šířkách je kluzák vystaven jen malému zatížení," souhlasil Reejaaren. "Proto je nestavíme pevnější, než je nutné, abychom zbytečně nezvyšovali jejich hmotnost."
"Zato vaše námořní lodě musí být velmi odolné, aby vydržely všechny ty bouře, které tady míváte. Taky už vám moře vyplavilo některou z nich na břeh, tak jako se to stalo nám? Ještě nikdy jsem je neviděl tak vzedmuté."
"Když se blíží bouře, přirozeně přijímáme různá bezpečnostní opatření. Pokud vím, k tak rozsáhlému kolísání hladiny dochází jen v oblastech, kde panuje malá tíha. Naše lodě jsou skoro stejné jako je ta vaše, jen výzbroj mají odlišnou."
"A jak jsou vlastně vyzbrojené?" Barlennan ani v nejmenším neočekával, že mu tlumočník odpoví, ale Reejaaren byl samá vlídnost a ochota. Houknutím dal znamení několika členům svého doprovodu, kteří zůstali na návrší; vzápětí jeden z nich poslušně sestoupil dolů k lodi s podivným předmětem v klepetech.
Barlennan ještě nikdy neviděl samostříl ani jinou střelnou zbraň. Proto když Reejaaren v rychlém sledu vystřelil tři šipky opatřené křemennými hroty, jež se dunivě zaryly na tři palce hluboko do tvrdého kmene stromu ve vzdálenosti nějakých čtyřiceti yardů, udělalo to na něj přiměřený dojem. Zároveň ho přešlo překvapení nad tlumočníkovou ochotou; než Bree urazí Čtvrtinu cesty k domovu, nebude podobná zbraň ničím jiným, než mrtvou zátěží. Barlennan navrhl, že si jen tak na zkoušku jeden samostříl koupí, ale tlumočník mu ho vnutil darem a ještě přidal svazek šest palců dlouhých střel. Kapitána to pobavilo; jako obchodník měl přirozeně radost, když ho někdo pokládal za hlupáka. Obvykle se to vyplácelo.
Získal obrovské množství tkaniny k potahování křídel -Reejaaren buď zapomněl zařídit, aby byla jen v malých štůčkách, nebo to už nepokládal na nutné - dlouhý kus elastického lana a takovou spoustu dalších výrobků, že na Bree téměř nebylo k hnutí, přirozeně s výjimkou pracovních ploch, které musely zůstat volné, a prostor určených k uskladnění železných zásob potravy. Zbavil se všeho, co mělo nějakou hodnotu, až na plamenomety. Reejaaren přirozeně vytušil, že jde o součást lodní výzbroje, ale uvěřil Barlennanovi, že jsou poškozené, a dál už se o ně nezajímal.
Kapitána sice v první chvíli napadlo, že by mu mohl jeden rozprašovač, ovšemže bez chlorové munice, věnovat, ale pak si uvědomil, že by musel vysvětlit, jak se s ním zachází, či dokonce předvést, jak pracuje. Nic podobného ovšem neměl v úmyslu; pokud ostrované tento typ zbraní neznali, nebylo důvodu, proč je s ním seznamovat, a pokud ano, usvědčil by se z nepravdy. Raději chtěl s Reejaarenem vyjít po dobrém.
Když už nebylo co prodávat, dav místních obyvatel se postupně rozplynul; na místě zůstaly jen posádky kluzáků a hlídky na kopci, rozmístěné kolem zaparkovaných strojů. Barlennan si všiml, že tlumočník trávil spoustu času v blízkosti lodi a nenuceně rozmlouval s námořníky. Jak se dalo očekávat, snažil se z nich nenápadně vytáhnout, zda skutečně ovládají znalost létání. Dostalo se mu vesměs vyhýbavých odpovědí, které ovšem jakoby »náhodou« prozrazovaly značné vědomosti z oboru aerodynamiky. Všichni si přirozeně dávali pozor, aby neprozradili, jak nedávno - či z jakého zdroje - své vědomosti získali. Barlennan mohl téměř s určitostí tvrdit, že ostrované, anebo přinejmenším jejich úřední představitel, věří, že jeho lid ovládá tajemství vzduchoplavby.
"Zdá se, že už nezbývá nic, co bychom mohli získat anebo nabídnout," řekl Reejaarenovi, když se mu konečně podařilo přivolat jeho pozornost. "Uhradili jsme i všechny nezbytné poplatky. Je tu ještě nějaký důvod, proč bychom nemohli odplout?"

"Kam máte namířeno?"
"Na jih, do oblastí s přijatelnější tíhou. Tento oceán je pro nás úplně neznámý, máme o něm jen mlhavé zprávy od našich kupců, kteří sem přišli po pevnině. Chceme se tu tak trochu porozhlédnout."
"Dobrá, jste volní. Třeba se ještě někdy setkáme - sám občas cestuji na jih. Dejte si pozor na další bouře."
Tlumočník, na pohled vtělená srdečnost, se obrátil k odchodu. "Ještě se možná uvidíme na pobřeží," dodal přes rameno."Mám za úkol prověřit, zda by se fjord, kde jste poprvé zakotvili, třeba nedal upravit na přístav." S těmi slovy vykročil k čekajícím kluzákům.
Barlennan se vrátil k lodi a už chtěl dát rozkaz k okamžitému vyplutí - posádka zboží hned po zakoupení průběžně nakládala na palubu - když si uvědomil, že jim v cestě stále ještě brání kůly zaražené do dna řečiště. V prvním okamžiku chtěl ostrovana zavolat zpět a žádat jejich odstranění; pak si to ale rozmyslel. Nebyl v takovém postavení, aby si mohl klást požadavky, a kdyby se na Reejaarena obrátil s prosbou o pomoc, nepochybně by tím znovu podnítil jeho nadutost. Posádka Bree se ze svých nesnází musí dostat sama.
Na palubě vydal příslušné rozkazy a námořníci se opět chopili nářadí; v té chvíli se však do toho vmísil Dondragmer.
"Těšíme, že jsem se přece jen zbytečně nenamáhal," prohlásil.
"Všiml jsem si, že posledních čtyřicet či padesát dnů v jednom kuse něco kutíte; ale neměl jsem čas zjišťovat, oč jde. Museli jsme zvládnout spoustu obchodů. Co jste celou tu dobu dělal?" zajímal se kapitán.
"Chtěl jsem si ověřit jeden nápad, který jsem dostal už ve chvíli, kdy jsme tady uvázli; tehdy jste s Letci mluvil o tom, že by k vytrhání kůlů bylo zapotřebí nějaké zvláštní zařízení. Později jsem se jich zeptal, zda neznají takový stroj, který by byl natolik jednoduchý, abychom ho dokázali sestrojit. Po chvíli přemýšlení mi jeden z Pozemšťanů vysvětlil, co mám udělat, a tady vidíte výsledek. Teď už jen zbývá postavit k jednomu kůlu třínožku a můžeme zkusit, jak to pracuje."
Dondragmer překvapeným druhům předvedl zařízení, které zhotovil. Skládalo se ze dvou částí. První tvořila dosti široká kladka té nejjednodušší konstrukce, k níž byl připojený hák. Druhá vypadala podobně, ale byla dvojitá; obě kola, vytesaná z masivního špalku tvrdého dřeva, byla vzájemně napevno
propojená a měla po obvodu zapuštěné kolíky. Také tato kladka byla opatřená hákem; navíc byl kryty obou kol provlečený kožený řemen, proděrovaný po celé délce tak, aby svými otvory přesně zapadal do kolíkového ozubí, a propojený do sebe, takže vytvářel souvislou dvojitou smyčku. Meskliňanům toto uspořádání nedávalo žádný smysl - o mnoho lépe na tom nebyl ani Dondragmer, který nejenže nevěděl, proč takové ústrojí pracuje, ale ani jak ho uvede do provozu. Rozložil všechno na palubu před nejbližší videoaparát.
"Je to správně sestavené?" zeptal se.
"Ano, pokud je řemen dostatečně silný, mělo by to fungovat," zněla odpověď. "Musíte upevnit hák jednoduché kladky ke kůlu, který chcete vytáhnout; s pomocí lana se vám to jistě podaří. Dvojitou kladku je třeba zavěsit na trojnožku. Co máte dělat dál, j sem vám už popsal."
"Ano, to vím. Jen mě napadlo, že místo zdlouhavého spouštění zdvižené kladky zpět do výchozí polohy bych mohl řemen rozpojit a znovu ho napnout."
"To by šlo, ovšem jen za předpokladu, že na kladce zrovna nebude zavěšené břemeno," odpověděl Pozemšťan. "Jste chlapík, Done."
Námořníci se chtěli hned pustit do kůlů v hlavním řečišti, ale Barlennan je zadržel.
"Průplav, který jsme začali kopat, není tak důkladně přehrazený. Done, řekl vám Letec, jak dlouho potrvá vytažení jednoho kůlu tímhle tím vynálezem?"
"Nebyl si jistý, protože nevěděl, jak hluboko jsou zaražené, ani jak rychle se naučíme zařízení obsluhovat; ale odhadoval to tak najeden denně, což je rychlejší, než kdybychom se chtěli bariérou prosekat."
"Při takové rychlosti stačí zbytek posádky zatím kanál dokončit bez ohledu na to, kolik lidí budete k obsluze té věci potřebovat. Mimochodem, má to nějaké jméno?"
"Letec tomu říká diferenciální zdvihadlo. Poslední slovo je mi docela jasné, ale to první nedovedu přeložit - pro mne je to pouhý zvuk."
"Pro mne taky. Ale neztrácejme čas; vaše směna může nastoupit u zdvihadla, moje v průplavu." Mužstvo se s chutí pustilo do práce.
Průplav se podařilo dokončit s předstihem. Brzy se totiž ukázalo, že k obsluze zdvihadla postačí dva námořníci, kteří se vždy po několika minutách vystřídají; na výkopech se tak mohl podílet celý zbytek posádky. Kladkostroj pracoval zvolna, ale spolehlivě; postupně z tvrdého dna uvolnil osm hrozivě vyhlížejících oštěpů. K Barlennanovu uspokojení zůstaly všechny zcela neporušené, včetně hrotů vytesaných z křemene. Jeho krajané s kamenem téměř nepracovali a podobné zbraně byly u nich doma velkou vzácností.
Když měli bariéru za zády, byl to do zátoky už jen skok; u břehu pak sestavili Bree do její přirozené podoby. Práce jim šla rychle od ruky - posádka už v této činnosti dosáhla přímo odborných kvalit - a zanedlouho loď konečně vyplula do hlubších vod. Pozemšťané nahoře na stanici si svorně oddechli úlevou. Jak se však brzy ukázalo, bylo to poněkud předčasné.
Kluzáky jim po celou cestu přelétaly nad hlavou. Pokud jejich posádky překvapil způsob, jakým si námořníci uvolnili plavební dráhu, nedaly to na sobě nijak zvlášť znát. Barlennan však věřil, že i tímto dokladem své technické vyspělosti museli na domorodce náležitě zapůsobit. Když dorazili k ústí fjordu, zahlédl na pláži asi tucet kluzáků a přikázal kormidelníkovi, aby přirazil ke břehu.
Bree zakotvila několik yardů od pobřeží a první, kdo je uvítal, byl Reejaaren. "Vidím, že už jste opět připraveni vyplout na moře. Příští bouři bych se na vašem místě snažil raději přečkat daleko od pevniny."
"Správně," souhlasil Barlennan. "Na moři, které neznáte, ovšem není snadné určit, jakou právě máte polohu. Třeba byste nám mohl říci, kde se v tomto oceánu nalézá pevnina. Nebo máte námořní mapy, které byste nám mohli

poskytnout?"
"Naše mapy jsou přirozeně tajné," odpověděl tlumočník. "Souostroví však byste měli opustit tak během čtyřiceti až padesáti dnů, potom dalších tisíc dnů plavby jižním směrem už na pevninu nenarazíte. Neznám rychlost vaší lodi, takže to berte jen jako hrubý odhad. Pak se pobřeží stáčí k východu a pokud budete pokračovat dál na jih, doplujete k němu asi tak na úrovni-" (zde uvedl výraz, označující na tíhovém ukazateli hodnotu, jež odpovídala zhruba zeměpisné šířce 45 g). "O zemích, které leží na tom pobřeží, bych vám toho mohl hodně vyprávět, ale zabralo by to mnoho času. Stačí, když vám řeknu, že jejich obyvatelé dávají přednost obchodu před válčením, i když se možná občas budou chtít vyhnout placení."
"Budou nás někde považovat za špehy?" zeptal se Barlennan nevinně.
"Takové riziko přirozeně existuje, i když jen málokde mají tajemství, které by stálo za to, aby je někdo chtěl uloupit. Spíš by se asi pokusili okrást vás, kdyby si mysleli, že nějaké znáte. Neradil bych vám, abyste se tam vůbec zmiňovali o létání."
"To nemáme v úmyslu," ujistil ho Barlennan s dokonale skrývanou škodolibostí. "Děkujeme vám za vaše rady a informace." Zrovna dal rozkaz ke zdvižení kotvy, když Reejaaren poprvé zahlédl kánoi, upoutanou na vlečném laně za lodí a dovrchu naloženou potravinami.
"Škoda, že jsem si jí nevšiml dřív," zvolal. "Nemusel jsem vás podezřívat, že nemluvíte pravdu. Jak jste ji od domorodců získali?" V té chvíli se Barlennan dopustil vážné chyby.
"Tu jsme si přivezli s sebou; doma takové čluny často používáme k přepravě nákladů. Jak sám vidíte, má zvláštní tvar, aby nekladla velký odpor." Základy hydrodynamiky Barlennan pochytil od Lacklanda krátce poté, co kánoi získal.
"Tak tenhle člun je taky váš vynález?" zvědavě se zeptal tlumočník. "To je zajímavé; dosud jsem se na jihu s ničím takovým nesetkal. Mohu si ho prohlédnout, nebo máte příliš naspěch? My nic podobného nepoužíváme." Barlennan zaváhal; nebyl si jistý, zda nejde o nějaký uskok, ale pak usoudil, že se nic nemůže stát, protože Reejaaren při prohlídce zblízka stejně nezjistí nic, co by nebylo vidět z místa, kde stál. Nechal Bree připlout kousek blíž ke břehu, přitáhl si kánoi za vlečné lano k sobě a odstrčil ji směrem k čekajícímu ostrovanovi. V hloubce několika palců najela na mělčinu a Reejaaren se k ní musel přebrodit. Nahnul se přes okraj, aby nahlédl dovnitř, a přitom mocnými klepety stiskl její boky. Dřevo pod tlakem pružně povolilo; v té chvíli tlumočník spustil poplašný pokřik. Čtyři kluzáky hlídkující na obloze okamžitě zamířily k Bree a vojáci na břehu zaujali bojové postavení.,
"Špehové!" vřískal. "Hned s lodí přirazte ke břehu, Barlennane, či jak se vůbec jmenujete. Lhát umíte skvěle, ale tentokrát jste si vylhal vězení!"

XIV. Potíže s dutými čluny
Již od útlého věku se Barlennan častokrát setkával s názorem, že si svou povídavostí jednoho dne vykoleduje pořádné potíže, z jakých se už nedokáže vy kroutit. V pozdějších letech mu pak nejednou hrozilo, že se tato předpověď vyplní, á pokaždé si znovu předsevzal, že příště si dá větší pozor na jazyk. Podobné pocity zakoušel i teď; navíc si připadal ukřivděně, protože ani trochu nechápal, kde udělal chybu, která ho usvědčila z nepravdy. Neměl ovšem čas, aby o tom dlouho přemýšlel; bylo nutné jednat, a to co nejrychleji. Reejaaren mezitím stačil varovat posádky kluzáků, aby Bree okamžitě poslaly ke dnu, jakmile se pokusí vyplout na volně moře, a katapulty do vzduchu vypouštěly další posily. Vítr vanoucí od moře narážel na stěny fjordu a stáčel se vzhůru; umožňoval tak letounům, aby zůstaly ve vzduchu libovolnou dobu. Barlennan od Pozemšťanů věděl, že vzestupné proudy vznikající odrazem od mořských vln neskýtají dostatečný vztlak, aby kluzák vynesly do výše, z níž by bylo bombardování účinné; otevřené moře, kde by závisely na těchto proudech, však bylo příliš vzdálené. Měl už možnost osobně se přesvědčit o přesné mušce ostrovanů a dospěl k závěru, že ani sebelepším manévrováním loď nedokáže zachránit.
Zatímco zvažoval nejlepší způsob, jak se zachovat, převzal -tak jako mnohokrát předtím - iniciativu někdo jiný. Dondragmer uchopil samostříl, který jim Reejaaren věnoval, nasadil do drážky šipku a napjal tětivu s rychlostí, jež prozrazovala, že zbraň nedrží poprvé. Obrátil se ke břehu, opřel kuši opěrkou o palubu a zamířil hrot střely přímo na tlumočníka.
"Ani hnout, Reejaarene; nějak jste si popletl směr." Ostrovan se na mělčině zastavil a váhavě se ohlédl.
"Pokud si myslíte, že vás nejspíš minu, protože s tím neumím zacházet, jděte klidně dál ke břehu. Docela rád si to na vás vyzkouším. A teď se hezky rychle seberte a ať už vás vidím tady na palubě, nebo bude zle. Tak bude to?" Poslední slova přímo vyštěkl a tlumočník usoudil, že bude jistější uposlechnout. Přece jen nemohl spoléhat na to, že Dondragmer blufuje; na místě se obrátil, ponořil se a začal plavat k Bree. Pokud ho cestou napadlo schovat se pod hladinu, nenašel v sobě odvahu, aby to vyzkoušel. Dobře věděl, že záliv je v těchto místech hluboký jen několik palců a že tak slabá vrstva metanu by ho stěží mohla uchránit před střelou, která v sedminásobné gravitaci překoná vzdálenost čtyřiceti yardů a ještě stačí prorazit třícoulové prkno. Samozřejmě o tom v těchto pojmech neuvažoval, ale dobře věděl, co takový projektil dokáže.
Vyšplhal se na palubu, rozechvělý vztekem a panikou.
"Myslíte, že vás to zachrání?" vyhrkl. "Tím jste si ještě přitížili. Jakmile se pokusíte vyplout, kluzáky zaútočí bez ohledu na to, zda jsem na palubě nebo ne."
"Přikážete jim, aby se držely stranou."
"Dokud jsem vaším zajatcem, nemám jim co poroučet; mohl byste to vědět, pokud máte nějakou armádu."
"S vojáky jsem neměl nikdy moc společného," odpověděl Barlennan. Tak jako pokaždé, když se věci počaly ubírat určitým směrem, znovu převzal iniciativu. "Ale dejme tomu, že máte pravdu. Stejně vás tady musíme zadržet, dokud se spolu nedohodneme - anebo se nevypořádáme s vašimi kluzáky. Škoda, že jsme si do těchto zaostalých končin nevzali víc modernější výzbroje."

"S tím nesmyslem byste už mohl přestat," odsekl zajatec. "Nemáte toho o nic víc, než ostatní divoši z jihu. Přiznávám, že jste nás nějaký čas vodili za nos, ale před chvílí jste se prozradil."
"A podle čeho jste vlastně usoudil, že nemluvím pravdu?"
"To vám neřeknu. Samotná skutečnost, že jste to dosud nepochopil, potvrzuje, že se nemýlím. Bylo by pro vás lepší, kdybyste nás nedokázali tak dokonale zmást; mohli jsme si dát větší pozor na tajné informace a nebylo by teď nutné vás zlikvidovat."
"Nebýt té vaší poslední poznámky, třeba byste nás dokázal přesvědčit, abychom se vzdali," vložil se do toho Dondragmer, "i když o tom dost pochybuji. Kapitáne, vsadil bych se, že jste šlápl vedle ve stejné věci, o které mluvím už od samého začátku. S tím ale^ teď už nic nenaděláme. Důležité je, jak se zbavit těch otravných kluzáků; v dohledu není žádná loď, s níž bychom si měli dělat starosti, a vojáci na břehu jsou vyzbrojeni jen samostříly. Řekl bych, že v této chvíli hrozí jediné nebezpečí ze vzduchu." Přešel do angličtiny. "Nepomohlo by nám teď něco z toho, co jsme se dověděli od Letců?" Barlennan zmínil omezený dostup kluzáků při letu nad volným mořem, ale nezdálo se, že by to v dané chvíli něco řešilo.
"Můžeme proti nim použít samostříl," navrhl Barlennan ve své mateřštině a vysloužil si otevřený Reejaarenův posměch. Lodní zbroji? Krendoranic, který spolu se zbytkem posádky dychtivě naslouchal, však jeho pohrdání nesdílel.
"To,je ono," rázně se vmísil do rozhovoru. "Chtěl bych si přitom něco vyzkoušet."
"Co to má být?"
"Nerad bych o tom mluvil před naším přítelem, ale když dovolíte, můžeme mu to předvést." Kapitán po chvíli váhání svolil.
Když viděl, jak Krendoranic otevírá truhlu s municí, cítil se trochu nesvůj, ale zbrojíř věděl, co dělá. Vytáhl nevelký balíček, pečlivě zabalený ve světlotěsném obalu.
Balíček měl přibližně kulový tvar a zjevně byl určený k tomu, aby se dal házet; stejně jako všichni jeho krajané, byl i Krendoranic fascinován možnostmi, které házení poskytovalo. Nyní se však chystal jeho techniku výrazně zdokonalit. Uchopil šipku do samostřílu a balíček ovinutý pruhem tkaniny k ní pevně připoutal. Poté střelu vložil na tětivu. Cestou na pobřeží se z profesionálního zájmu stačil se zbraní důkladně seznámit a nepochyboval o tom, že pevný cíl dokáže zasáhnout na značnou vzdálenost; u pohyblivých předmětů si už nebyl tak jistý, ale věděl, že kluzáky při rychlém obratu musí přejít do prudkého náklonu, „ který by ho včas upozornil, že chtějí změnit směr.
Na jeho rozkaz jeden z námořníků, který patřil k obsluze plamenometů, vedle něj zaujal postavení s připraveným rozněcovačem. Pak se ale Krendoranic k obrovské rozmrzelosti Pozemšťanů přesunul k nejbližšímu videoaparátu a podepřel si o něj opěrku samostřílu, aby mohl bezpečněji zamířit. Pozorovatelům na Toorey tak účinně znemožnil sledovat, co se dělo dál.
Kluzáky shodou okolností kroužily nad zálivem v poměrně malé výšce, jen asi padesát stop nad hladinou, a nalétávaly nad Bree ve zjevném úmyslu v nejbližší chvíli zaútočit; představovaly tak poměrně snadný cíl, který by i méně zkušený střelec stěží dokázal minout. Když se jeden ze strojů přiblížil na dostřel, vyštěkl Krendoranic na svého pomocníka strohý povel a chvíli pečlivě mířil. Jakmile měl cíl bezpečně na mušce, dal pomocníkovi znamení, aby zapálil nálož. V okamžiku, kdy se vznítila, stiskl klepetem spoušť; střela se vznesla k obloze, zanechávajíc za sebou úzkou kouřovou stopu.
Střelec i jeho asistent se divoce vrhli na palubu a odkutáleli se stranou, aby unikli před kouřem, který se uvolnil při odpálení; námořníci stojící směrem po větru se rozprchli na obě strany. Ve chvíli, kdy nebezpečí pominulo, byla vzdušná bitva téměř u konce.
Nechybělo mnoho k tomu, aby střela úplně minula cíl; Krendoranic podcenil jeho rychlost. Zasáhla trup až u samé zádi a chlorová nálož se zběsile rozhořela. Plameny rychle zachvátily celý zadek kluzáku; provázel je hustý dým, kterému se ostatní stroje nepokoušely vyhnout. Posádka zasaženého letadla účinkům dusivých plynů unikla, ale vzápětí uhořely ocasní plochy, větroň se naklonil nosem dolů a třepotavě se snesl na pláž; pilot a ostatní cestující stačili těsně před dopadem vyskočit. Posádky dalších dvou kluzáků, které vlétly do kouřového mračna, chlorovodíkové výpary vyřadily z akce a jejich stroje, zbavené řízení, rovněž skončily na hladině zátoky.
Barlennan neztrácel čas a dal rozvinout plachty. Vítr sice vál nepříznivým směrem, ale hloubka umožňovala spuštění kýlových desek a Bree počala zvolna lavírovat od břehu. Jednu chvíli se zdálo, že se jí v tom lučištníci rozmístění na pobřeží pokusí zabránit, ale stačilo, aby Krendoranic na pláž namířil další ze svých děsivých nálož, a všichni se vrhli do bezpečí - proti větru; byly to přece jenom inteligentní bytosti.
Reejaaren mlčky přihlížel, ale způsobem držení těla prozrazoval naprosté zoufalství. Kluzáky dosud zůstávaly ve vzduchu a některé z nich stoupaly, jako by se chtěly pokusit o nálet z větší výšky; dobře však věděl, že teď už Bree nedokážou vážněji
ohrozit. Jeden z letounů vzápětí opravdu zaútočil z výšky asi tří set stop, ale nová střela s kouřovým chvostem zkazila miřičům mušku a odradila je od dalších pokusů. Stroje se stáhly z dostřelu a v širokých obloucích kroužily kolem Bree, jež mezitím zamířila k ústí fjordu do moře.
"Barle, co se to tam u vás k sakru děje?" Lackland už to nemohl dál vydržet a právě usoudil, že loď je natolik vzdálená od břehu, aby mohl bez rizika promluvit. "Nechtěl jsem se do této chvíle ozývat, abych nenarušil vaše plány, ale teď bych chtěl konečně vědět, co jste dělali."
Barlennan stručně shrnul události posledních několika set dnů a doplnil i obsah rozhovorů, kterým nebyli Pozemšťané schopni porozumět. Výklad mu zabral celou noc; za úsvitu se loď ocitla téměř při ústí zálivu. Tlumočník sledoval kapitánovu rozmluvu s mluvící skříňkou s němým ohromením; ne tak docela neprávem usoudil, že Barlennan podává svým nadřízeným zprávu o tom, co vyšpehoval, i když si nedokázal vysvětlit, jak to dělá. Když vyšlo slunce, nasadil

naprosto odlišný tón od toho, který až doposud užíval, a požádal, aby byl vysazen na břeh; při pohledu na nešťastníka, který zřejmě nikdy v životě nežádal příslušníka cizího národa o laskavost, se ho kapitánovi zželelo a ve vzdálenosti padesáti yardů od pláže mu dovolil skočit do moře.
Když Bree opustila vody fjordu, opět zamířila k jihu. Po několik dnů se jim za zádí rýsovaly obrysy ostrova, odkud odpluli, a často museli měnit kurs, aby se vyhnuli dalším. Několikrát zahlédli kluzáky, jež se vznášely nízko nad vlnami cestou z jednoho ostrova na druhý, ale vždy se držely v uctivé vzdálenosti. Zprávy se zřejmě mezi těmito lidmi šířily velice rychle. Nakonec poslední viditelné zbytky pevniny zmizely za obzorem a lidské bytosti oznámily, že vpředu je už jen volné moře - při současném vyjasnění nebylo obtížné loď přesně zaměřit.
V zeměpisné šířce zhruba čtyřiceti g se na radu Pozemšťanů stočili více k jihovýchodu, aby obepluli mohutnou pevninu, která - jak už je upozornil Reejaaren - vystupovala daleko na východ. Loď se vlastně nyní pohybovala v poměrně úzkém průlivu mezi dvěma rozsáhlými ostrovy, ale úžina byla příliš široká na to, aby si toho z paluby někdo povšiml.
Když dosáhla gravitace asi šedesáti g, zpestřila dosud jednotvárný průběh plavby drobná nehoda. Kánoe, jež na konci vlečného lana dosud věrně následovala za lodí, se počala viditelně potápět. Byla hned přitažena k zádi a podrobena prohlídce. Dondragmer zůstal zticha, ale z jeho výrazu se dalo jasně vyčíst, „vždyť jsem vám to povídal.“ Na dně bylo větší množství metanu, ale když ji vyložili a vytáhli na palubu, nezjistili sebemenší trhlinu. Barlennan usoudil, že za to může stříkající tříšť, i když tekutina byla mnohem průzračnější než okolní oceán. Dal kánoi znovu spustit na hladinu a vrátit do ní náklad, ale pověřil jednoho z mužů, aby ji vždy za několik dnů zkontroloval a v případě potřeby vyprázdnil. Po dlouhou dobu to postačovalo; po vyprázdnění měla stejný ponor jako předtím, ale nabírala stále více a častěji. Ještě dvakrát ji námořníci vyzdvihli na palubu a důkladně prohlédli, avšak opět bezvýsledně; ani Lackland, když se s ním spojili rádiem, to nedokázal vysvětlit. Naznačil, že dřevo může být porézní, ale v tom případě by propouštělo již od samého počátku.
Když měli za sebou více než třetinu cesty po moři a dosáhli hranice kolem dvou set g, potíže vyvrcholily. Jaro bylo už v plném proudu, dny se prodlužovaly a na lodi zavládlo uvolněné ovzduší. Ani námořník, který měl na starosti kánoi, si nedával příliš velký pozor; tak jako obvykle přitáhl člun k záďovému prámu a nastoupil. Vzápětí však poznal, že něco není v pořádku. Kánoe pod jeho váhou přirozeně poněkud poklesla; v té chvíli však pružné dřevo na bocích povolilo, člun se ponořil o něco víc, promáčkl se v bocích a klesl pod hladinu...
Tak jako každá řetězová reakce, i tato proběhla velice rychle. Než si pasažér stačil uvědomit, že se boky kánoe bortí dovnitř, octl se pod hladinou. Náklad, který byl vesměs hustší než metan, tlačil člun ke dnu a překvapenému námořníkovi nezbylo, než se zachraňovat plaváním. Kánoe se ponořila na vzdálenost vlečného lana a zbrzdila Bree se škubnutím, které okamžitě zburcovalo celou posádku.
Námořník se vyškrábal na palubu a začal vysvětlovat, co se mu stalo. Všichni, kdo neměli nic důležitějšího na práci, se shromáždili na zádi a společnými silami potopenou kánoi vytáhli. Když byla bezpečně na palubě, zaměřili na ni jeden z vizifonních přístrojů. Na člunu však nebylo vidět nic zvláštního; díky nesmírné pružnosti dřeva, z něhož byl zhotovený, znovu získal svůj původní tvar a jeho trup zůstal zcela neporušený, bez sebemenší trhliny. Lackland jen bezradně potřásl hlavou. "Povězte mi přesně, co se přihodilo - chci vědět každý detail."
Za pomoci Barlennana, jenž účinkoval jako tlumočník, se z výpovědí postiženého námořníka i několika svědků, kteří nehodu sledovali, brzy dozvěděl všechno, co potřeboval.
"U všech všudy," polohlasně zamumlal. "K čemu jsou nám vědomosti získané na střední škole, když šije nedokážeme v případě potřeby vybavit? Tlak v určitém bodě v kapalině odpovídá tíze kapaliny nad tímto bodem - a při dvou stech g dokonce i palcový sloupec metanu vykoná své. A přitom to dřevo není o mnoho silnější než papír; je to div, že odolávalo takovou dobu." Barlennan přerušil tento nic neříkající monolog žádostí o vysvětlení.
"Zřejmě jste už přišel na to, co se stalo. Mohl byste nám to objasnit?"
Lackland se snažil ze všech sil, ale jen s částečným úspěchem. I na každé střední škole se najde určitý počet studentů, pro něž pojem tlaku, v kvantitativním smyslu, zůstane navždy záhadou.
Barlennan z celého výkladu pochopil, že čím hlouběji se ponoří do moře, tím víc vzrůstá jeho drtivá síla, a že s rostoucí hloubkou se tato síla zvyšuje o to rychleji, oč vyšší je gravitace; důležitý byl i poznatek, že každý plovoucí předmět nutně musí mít určitou část ponořenou pod hladinou a pokud je tato část dutá, dříve či později ji tlak kapaliny musí rozdrtit. Teprve teď si uvědomil, jakou udělal při rozhovoru s Reejaarenem chybu, jež ho usvědčila z nepravdy. Kdeže by se u nich doma vzaly duté čluny! Ostrované se na svých cestách museli dávno přesvědčit tom, že je hluboko na jihu není možné použít.
Když byl náklad z kánoe bezpečně uložený na palubě, mohli pokračovat v plavbě. Barlennan se nedokázal s teď již nepotřebným plavidlem rozloučit, třebaže na lodi zabíralo spoustu místa. Aby nezůstalo úplně nevyužité, dal je zaplnit až po okraj zásobami potravy, jež by jinak nebylo možné navršit tak vysoko na sebe, kdyby jim vyvýšené boky neskýtaly oporu. Dondragmer sice poukazoval na to, že člun přesahuje přes dva prámy a ubírá tak lodi na pohyblivosti, ale Barlennan jeho námitky nebral v úvahu.
Čas ubíhal, dny míjely zprvu po stovkách, pak již po tisících. Pro Meskliňany, od přírody obdařené dlouhověkostí, běh času příliš neznamenal; pro Pozemšťany se cesta postupně proměnila v nudnou rutinu, součást všedního běhu života. Zatímco čára na glóbu se zvolna prodlužovala, lidé na základně střídavě bděli u monitorů, rozmlouvali s kapitánem, měřili a propočítávali polohu Bree, na požádání určovali její nejvýhodnější kurs, vyučovali námořníky angličtině a učili se jejich jazyku; po čtyři pozemské měsíce - něco přes devět tisíc čtyři sta mesklinských dnů - prostě čekali, kdykoli to bylo možné pracovali nebo jen tak zabíjeli čas. Jak ukazovaly dřevěné pružinové váhy, gravitace vzrostla ze sto devadesáti v místech, kde se potopila kánoe, na čtyři sta, později na šest set a dále stoupala. Noci se krátily a dny prodlužovaly, až nakonec slunce kroužilo neustále po obloze, aniž se dotklo obzoru, i když se k němu na jihu naklánělo.

Lidem, kteří je mohli pozorovat během krátkého období, kdy Mesklin putoval do přísluní, teď připadalo zakrnělé. Obzor, tak jak jej zachycovaly objektivy kamer na palubě Bree, se táhl nad lodí kolem dokola, přesně jak to před řadou měsíců Lacklandovi popsal Barlennan; když se mu Pozemšťané pokoušeli vysvětlit, že jde jen o optický klam, shovívavě je vyslechl. Země, která se posléze objevila daleko vpředu, ležela zjevně také nad hladinou; jak by se z iluze mohla vyklubat skutečnost? Země tam skutečně byla. O tom se přesvědčili, když k ní dopluli; vytvářela ústí obrovského zálivu, který se táhl k jihu asi dva tisíce mil, zhruba polovinu vzdálenosti, jež zbývala k havarované raketě. Záliv se na dolním konci postupně zužoval, až posléze přešel v široké řečiště. Pustili se proti proudu, který však jejich postup značně zpomalil; opíral se do tupých čel prámů s takovou silou, že plachty nedokázaly jeho odpor překonat. Bylo proto nutné vzít Bree do vleku; po určité době vždy jedna směna sestoupila na břeh a zapřáhla se do vlečných lan, neboť v této gravitaci každý Meskliňan dokázal vyvinout značnou tažnou sílu. Tak uplynulo několik týdnů, během nichž se ze stanice na Toorey vytratila nuda a vystřídalo ji rostoucí vzrušení. Cíl byl téměř na dohled a všude vládlo nadějné očekávání.
Náhle však bylo znovu po nadějích, tak jako před několika měsíci, když Lackland zjistil, že nemůže dál. Stalo se tak skoro ze stejné příčiny; jenže tentokrát se Bree a její posádka neocitly na vrcholu útesu, nýbrž na jeho úpatí. Sám útes pak neměřil šedesát, ale tři sta stop; a v téměř sedmi stech g byly šplhání, skákání a další rychlé způsoby přesunu, jež se daly volně pěstovat na vzdáleném Okraji, naprostou nemožností.
Měřeno po horizontále, byla raketa vzdálená padesát mil; výškový rozdíl představoval pro člověka ekvivalent třiceti pěti mil - ale vzhůru po kolmé skalní stěně.

XV. Výšina
Duševní proměna, která tak poznamenala posádku Bree, nebyla pouze dočasná; pudový, rozumu se vymykající strach z výšek, s nímž vyrůstali od narození, byl pryč. Každý z námořníků si však plně zachoval normální schopnost uvažovat; v této části planety pád z výšky odpovídající pouhé polovině jejich tělesné délky mohl být i pro jejich odolný organismus téměř určitě osudný. Když zakotvili u říčního břehu v blízkosti strmého útesu, který jim přehrazoval cestu k porouchané raketě, pociťovali jistou stísněnost.
Pozemšťané jen mlčky přihlíželi a marně se snažili vymyslet způsob, jak překážku překonat. Žádná z raket, jež měla expedice k dispozici, by nedokázala vzlétnout ani při zlomku gravitace, působící poblíž pólu Mesklinu; jediná, která kdy byla k podobnému účelu vyrobená, nedaleko čekala na záchranu. Ale ani kdyby měli vhodný stroj, žádný pilot ze Země či jiné planety by v té oblasti nepřežil, a jediní tvorové, kteří zde mohli žít, měli naději, že se naučí létat v raketě asi tak jako Křovák právě vytažený z pralesa.
"Radovali jsme se trochu předčasně." Rosten, povolaný do monitorovacího střediska, rychle zvažoval situaci. "Na vrchol útesu přece musí vést nějaká cesta. Chápu, že přímo nahoru se Barlennan se svými lidmi žádným způsobem nedostane; nic mu snad ale nebrání v tom, aby ho zkusil obejít." Lackland tento názor tlumočil kapitánovi.
"To je pravda," souhlasil Meskliňan. "Jsou s tím ale spojené různé potíže. Už teď je stále těžší získat z řeky dostatek potravy; jsme příliš daleko od moře. Také nemáme představu, jak dlouhá cesta nás ještě čeká, takže nevíme, jak velké zásoby budeme potřebovat. Mohli byste připravit dostatečně podrobné mapy, podle nichž by se dala stanovit nejvýhodnější trasa?"
"Uvidíme, co se dá dělat." Když Lackland odložil mikrofon, zachytil několik ustaraných pohledů. "Co se děje? Copak nemůžeme pořídit fotografickou mapu povrchu tak jako na rovníku?"
"Samozřejmě," ujistil ho Rosten, "mapu připravit můžeme, možná i dost podrobnou, ale nebude to snadné. Poblíž rovníku se raketa při kruhové rychlosti dokáže udržet pouhých šest set mil nad povrchem - těsně u vnitřního okraje prstence. Tady kruhová rychlost nebude stačit. Abychom získali snímky z co nejmenší výšky a neplýtvali příliš palivem, budeme nuceni zvolit hyperbolickou dráhu; to bude znamenat, vzhledem k povrchu rychlost několika set mil za sekundu. Jistě chápete, co to může pro kvalitu snímků znamenat. Vypadá to tak, že budeme muset použít teleobjektiv na velice značnou vzdálenost; musíme jen doufat, že kamera zachytí dostatečné množství detailů, jež Barlennan potřebuje znát."
"O tom jsem nepřemýšlel," přiznal se Lackland. "Zkusit to však můžeme; stejně nevidím žádnou jinou možnost. Leda že by Barlennan pokračoval v pátrání naslepo, ale to bychom asi na něm chtěli příliš."
"Správně. Tak se tedy dejme do práce." Lackland sdělil obsah rozhovoru Barlennanovi, který odpověděl, že zůstanou kde jsou, dokud se Letcům nepodaří získat potřebné informace.
"Buď se můžeme pustit podél útesu doprava, proti proudu řeky, nebo nechat loď na místě a obejít ho zleva. Protože nevím, kudy je to blíž, bude nejlepší počkat. Samozřejmě bych dal přednost řece; nést zásoby a rádia by nebyla žádná hračka."
"Dobrá. Jak jste na tom s potravou? Říkal jste, že dál od moře ji není snadné opatřit."
"Je jí méně, ale není tu úplná pustina. Nějakou dobu si vystačíme. Kdybychom ale museli pokračovat v cestě po souši, přišlo by nám vhod vaše dělo. Samostříl je po devět desetin naší cesty dobrý už leda do muzea."
"Proč jste si ho ponechal?"
"Jak už jsem řekl - jako muzejní exponát, který se dá dobře zpeněžit. U nás doma dosud nikdo neviděl zbraň, určenou k vrhání předmětů, a pokud vím, něco podobného by nikoho ani ve snu nenapadlo. Co kdybyste nám přenechali taky nějakou ukázku své výzbroje? Pro tyto účely by ani nemusela fungovat."
'Lackland se rozesmál. "Bohužel to nejde; máme jen to jediné dělo. Snad je už nebudeme potřebovat, ale nemůžeme se hojen tak zbavovat." Barlennan učinil posuněk odpovídající chápavému přikývnutí a znovu se věnoval povinnostem svého úřadu. Bylo třeba zanést poslední údaje do Mísy, která na lodi nahrazovala glóbus; během cesty mu Pozemšťané průběžně poskytovali přesné souřadnice a vzdálenosti od pevniny, takže byl schopen do své konkávní

mapy zakreslit většinu pobřeží obou moří, jež přepluli.
Musel se rovněž postarat o doplnění zásob potravy; jak už řekl Lacklandovi, nouze posádce přímo nehrozila, ale sítě od nynějška nemohli nechat ani chvíli zahálet. Řeka, která zde dosahovala šířky asi dvou set yardů, jim poskytovala tolik ryb, kolik potřebovali, ale okolní krajina příliš slibně nevypadala. Holý a kamenitý břeh na jedné straně řečiště po několika yardech náhle končil u paty útesu; na protější straně se na míle daleko táhla řada nízkých pahorků, jež se ztrácely za vzdáleným obzorem. Srázná skalní stěna byla vyhlazená jako sklo; k něčemu podobnému dochází na zlomové ploše při tektonických posunech dokonce i na Zemi. Tu a tam živořila sporá vegetace a za prvních padesát dnů nikdo z posádky nespatřil sebemenší známku života. Občas sice měl některý z námořníků pocit, že zahlédl pohyb, ale pokaždé to byly jen stíny, jež vytvářel sluneční kotouč vířící po obloze. Nacházeli se tak blízko u jižního pólu, že slunce během dne zůstávalo zhruba stejně vysoko a ztrácelo se Meskliňanům z dohledu pouze za vrcholem útesu.
Pozemšťané mezitím rovněž neztráceli čas. Čtyři účastníci expedice, včetně Lacklanda, nasedli do průzkumné rakety a zahájili sestup k povrchu Mesklinu. Při pohledu z Toorey připomínal obrovitý koláč, s mírnou vypouklinou uprostřed; prstenec se jevil jen jako zářivá linka, jež se rýsovala na temném pozadí hvězdné oblohy a znásobovala zploštění gigantické planety.
Když tah raketových motorů překonal gravitační pole měsíce a opustili rovinu mesklinského rovníku, obraz se začal měnit.
Planetu obklopoval zdvojený prstenec, připomínající soustavu Saturnu, ale tím veškerá podobnost končila. Tvar Mesklinu se díky obrovskému zploštění vymykal jakémukoli přirovnání - při průměru necelých dvaceti tisíc mil na pólech a zhruba čtyřiceti osmi tisíc mil na rovníku skýtal strhující pohled.
Při pádu z oběžné dráhy kolem měsíce raketa získala značnou rychlost a přestože nad pólem prolétala ve výšce několika tisíc mil, zbývalo na snímkování jen velmi málo času, zhruba dvě až tři minuty. Celkem uskutečnili tři přelety, jež načasovali tak, aby slunce osvětlovalo povrch planety vždy z odlišného úhlu a podle délky stínů bylo možno stanovit výšku útesu.
Výsledky průzkumného letu, tak jako téměř všechno, co nějak souviselo s Mesklinem, byly zajímavé a do jisté míry i překvapivé. V daném případě překvapovala již samotná rozloha pevninské kry, vyzdvižené při horizontálním posunu do výše. Tvarem připomínala Grónsko, na délku měřila tři tisíce pět set mil a svou nejužší částí směřovala k moři, po němž připlula Bree. Řeka ji obtékala širokým obloukem a opět se dotýkala jejího okraje téměř přesně na opačné straně, uprostřed širšího konce klínovitého útvaru. Po celém obvodu měly okraje zlomu nezvykle vyrovnanou výšku; analýza stínů naznačovala, že jen v místech, kde se kra zužovala, je sráz poněkud vyšší, ale jen nepatrně.
Pouze v jednom úseku, a to jen na jediném snímku, rozmazaný obrys stínu naznačoval, že by tam mohl být svah povlovnější. Bylo to asi osm set mil od současného kotviště Bree, směrem proti proudu řeky, jež až doposud těsně sledovala patu útesu. V místě, kde byl stín přerušený, řeka vytvářela široký zákrut, jako by se vyhýbala hromadě suti ze zborcené skalní stěny, což vypadalo velice slibně. Znamenalo to, že Barlennanovi k cíli zbývalo urazit ne padesát, ale šestnáct až sedmnáct set mil, z toho polovinu po souši; přitom ani ta pozemní část by neměla být nijak zvláště náročná.
Po návratu rakety na základnu mikroskopy a denzitometry v rukou profesionálních kartografii přinesly méně povzbudivé závěry, protože povrch náhorní plošiny vykazoval četné nerovnosti. Nic nenasvědčovalo tomu, že průlom ve skalní stěně způsobila řeka, ani se nepodařilo objevit jinou specifickou příčinu; jeho existenci však rozbor snímků dostatečně potvrdil. Denzitometr ukázal, že střed celé oblasti leží níže než její okraje, takže připomínala gigantickou mělkou mísu; její hloubku však odborníci nedokázali přesně určit, protože uvnitř nenalezli žádný výraznější stín. Byli si nicméně jistí, že dokonce i v nejhlubším bodě se dno kotliny nachází nad úrovní terénu na opačné straně útesu.
Rosten si prostudoval konečné výsledky analýzy a popotáhl.
"Obávám se, že to je všechno, co pro ně můžeme udělat," řekl po chvíli. "Měl byste vymyslet nějaký způsob, Charlesi, jak jim poskytnout morální podporu; na víc se nezmůžeme."
"Celou tu dobu nedělám nic jiného. Je to smůla, že se musí něco takového objevit, když už jsme téměř u cíle. Jenom doufám, že to Barlennan na poslední chvíli nevzdá; pořád ještě nevěří všemu, co mu říkáme. Byl bych moc rád, kdyby třeba někdo k jeho - a mé - spokojenosti dokázal vysvětlit, proč se tady obzor zdá být tak vysoko; třeba by ho zbavil představy, že svět má tvar mísy a že polovina z toho, co mu tvrdíme, jsou jen pověry."
"Vy skutečně nevíte, proč obzor leží zdánlivě výš?" zvolal šokovaným tónem jeden z meteorologů.
"Podrobně ne, i když je mi jasné, že to má cosi společného s hustotou atmosféry."
"Ale to je úplně jednoduché. Jistě jste viděl, jak za slunečného dne vrstva horkého vzduchu nad silnicí ohýbá dopadající světlo v nepatrném úhlu vzhůru, protože horký vzduch je řidší a světlo v něm putuje rychleji; vidíte odraz oblohy a zdá se vám, zeje to voda. Někdy se na Zemi vytvoří i mnohem rozsáhlejší fatamorgána, ale pokaždé se jedná o tentýž jev - »čočka« nebo »prizma« chladnějšího či teplejšího vzduchu lomí světelné paprsky. Tady je to stejné, jenomže navíc do toho vstupuje gravitace; s rostoucí vzdáleností od povrchu Mesklinu se hustota vodíku prudce snižuje. Samozřejmě k tomu napomáhá i nízká teplota."
"Když to říkáte, tak to musí být pravda; nejsem..." Lackland nestačil dopovědět; Rosten mu náhle a chmurně skočil do řeči.
"Jak rychle klesá s výškou hustota ovzduší?" Meteorolog vytáhl z kapsy logaritmické pravítko a chvíli s ním mlčky manipuloval.
"Velice zhruba řečeno, při průměrné teplotě mínus sto šedesát stupňů poklesne ve výšce kolem patnácti či šestnácti set stop na jedno procento své povrchové hustoty." Po jeho slovech se rozhostilo ohromené mlčení.
"A o kolik by se snížila ve výšce - řekněme - tří set stop.“
"Opět velice přibližně, o sedmdesát či osmdesát procent - pravděpodobně spíš víc."
Rosten chvíli bubnoval prsty o desku stolu a zaujatě je pozoroval; pak se rozhlédl po ostatních přítomných, kteří mlčky

přihlížeti.
"V této situaci asi sotva přijdeme na nějaké geniální řešení; nebo si někdo z vás myslí, že Barlennanovi lidé jsou schopni žít a pracovat při tlaku vzduchu, který u nás odpovídá výšce čtyřiceti či padesáti tisíc stop?"
"Nejsem si tak docela jistý..." Lackland se v zamyšlení zamračil a Rosten maličko pookřál. "Před nějakým časem se Barlennan umínil o tom, že dokáže zůstat pěkně dlouho pod vodou -promiňte, pod metanem - a uplavat značnou vzdálenost. Jistě si vzpomenete, že právě takovým způsobem říční kmen vzal do zajetí Bree. Pokud jen zadržují dech anebo si nabírají vzduch do zásoby jako velryby, není nám to k ničemu; jestliže ale dovedou využívat vodík rozpuštěný v řekách a mořích, byla by tu jistá naděje." Rosten ještě chvíli přemýšlel.
"Dobrá. Hned se spojte se svým přítelem a zjistěte všechno, co ví o svých schopnostech v tomto ohledu. Ricku, zjistěte mi rozpustnost vodíku v metanu při tlaku osmi atmosfér a teplotách mezi mínus sto čtyřiceti pěti a sto osmdesáti pěti stupni Celsia. Dave, schovejte to logaritmické pravítko a sedněte si ke kalkulátoru; chci vědět, tak přesně, jak je to jen možné, hustotu vodíku tam nahoře na útesu. Mimochodem, neříkal jste, že v jádru některých tropických hurikánů dochází k poklesu tlaku až o tři atmosféry? Charlie, zeptejte se Barlennana, jestli on a jeho lidé přitom na sobě pociťovali nějakou změnu. A teď do práce." Porada byla u konce, její účastníci se rozešli za svými úkoly. Rosten zůstal s Lacklandem v řídícím středisku, aby si poslechl jeho rozhovor s Meskliňanem.
Barlennan potvrdil, že dokáže dlouhou dobu bez potíží plavat pod hladinou; neměl ale ponětí proč. Nedýchal ostatně ani na povrchu a po ponoření nezakoušel nic, co by se dalo přirovnat k lidskému pocitu dušení. Pokud zůstal pod hladinou příliš dlouho a byl příliš aktivní, začal pociťovat něco jako ospalost; mohl dokonce ztratit vědomí, ale dál mu nic nehrozilo; bylo možno ho kdykoli vytáhnout a znovu oživit, pokud ovšem mezitím nezahynul hlady. V mesklinských mořích zřejmě bylo rozpuštěno dostatečné množství vodíku, aby ho udržel při životě, i když ne při plné aktivitě. Rosten viditelně ožil.
"Ani uprostřed těch nejhorších bouří jsme necítili nic z toho, co naznačujete," pokračoval kapitán. "Co vás trápí? Nechápu, kam těmi otázkami směřujete." Lackland tázavě pohlédl na velitele, který mlčky kývl na souhlas.
"Zjistili jsme, že vzduch na vrcholu útesu, kde se nachází naše raketa, je mnohem řidší než dole na úpatí. Máme vážné pochybnosti o tom, zda v něm vůbec budete schopni existovat."
"Ale vždyť útes měří jen tři sta stop; jak by mohl tak malý výškový rozdíl způsobit tak velkou změnu?"
"Za to může ta vaše gravitace; není čas na dlouhé vysvětlování, ale na každé planetě atmosféra s rostoucí výškou řidne a Čím je tam větší přitažlivost, tím změna probíhá rychleji. Tady u vás panují zvlášť extrémní podmínky."
"Kde je podle vás na této planetě normální tlak?"
"Při hladině móře; všechna svá měření obvykle provádíme ve vztahu k tomuto výchozímu bodu."
Barlennan se na chvíli zamyslel. "To mi připadá jako nesmysl; čekal bych, že k měření použijete nějaký stabilní bod. Hladina našich moří během roku stoupá a klesá o stovky stop - přesto jsem ve vzduchu nikdy nepozoroval žádnou zvláštní změnu."
"To bych ani nepředpokládal, a to z několika důvodů; hlavní z nich je ten, že na palubě Bree pořád zůstáváte při hladině moře a tedy každopádně v nejnižší vrstvě atmosféry."
"Stejně je tady ale jeden háček," odpověděl kapitán. "Naše města stojí stále na jednom místě; na jaře jsou na pobřeží a na podzim, když moře ustoupí, něco mezi dvěma sty a dvěma tisíci mil hluboko ve vnitrozemí. Mořské dno má velmi mírný sklon, ale jsem si jistý, že výškový rozdíl nakonec dělá dobrých tři sta stop." Lackland s Rosteném na sebe zůstali chvíli mlčky hledět; pak se ujal slova velitel expedice.
"Vaše země ale leží mnohem dál od pólu - vlastně ne, to nemůže hrát roli. I kdyby u vás působila jen třetinová přitažlivost, stejně byste museli pociťovat obrovské změny tlaku. Možná jsme někde udělali chybu." Na chvíli se odmlčel, ale Mesliňan neodpovídal. "Jste tedy ochotní vystoupit na náhorní plošinu, nebo se o to aspoň pokusit? Rozhodně vás nechceme nutit, zvlášť pokud by to pro vás mělo mít škodlivé následky, ale dobře víte, co to pro nás znamená."
"Když už jsme dorazili až sem, tak toho teď přece nenecháme; není důvod si myslet, že zbytek cesty bude o tolik horší než to, co je za námi. Už jste objevili nějaký způsob, jak se dostat nahoru, neboje vaše otázka zatím čistě hypotetická?"
Dál už bylo zase na Lacklandovi, aby pokračoval.
"Nalezli jsme něco jako přístupovou cestu asi osm set mil proti proudu řeky od místa, kde právě jste. Nevíme jistě, zda tudy dokážete vyšplhat; vypadá to na skalní sesuv, který má velmi mírný sklon, i když na tu vzdálenost nedokážeme určit, jak velké jsou tam balvany. Pokud se ale nahoru nedostanete tudy, mám obavu, že se tam nedostanete vůbec. Až na toto jediné místo obklopuje náhorní plošinu ze všech stran strmý sráz."
"Dobrá, pustíme se tedy proti proudu. V těchto šířkách nemám chuť šplhat ani přes malé balvany, ale uděláme, co bude v našich silách."
"Obávám se, že potrvá hezky dlouho, než tam doplujete."
"To bych netvrdil; podél útesu vane směrem, kterým potřebujeme, bez ustání vítr. Už je to pár desítek dní, co jsme sem přijeli, a za celou tu dobu se nezměnily ani jeho síla ani směr. Není sice tak silný, jako mořské větry, ale určitě bude stačit na to, aby Bree pomohl překonat proud - pokud řeka podstatně nezrychlí tok."
"Až do místa, kam poplujete, se řečiště nezužuje; rychleji by mohla proudit jen pokud je tam mělčí dno. S jistotou můžeme říci jen to, že na žádném snímku není ani stopy po peřejích."
"Dobrá, Charlesi. Až se vrátí všichni muži z lovu, zvedneme kotvy."
Netrvalo dlouho a lovci se po skupinách začali trousit zpátky na loď; kromě skrovného úlovku nepřinesla výprava do okolí nic, co by stálo za zmínku. Zvlněná pahorkatina, táhnoucí se všemi směry, byla jakoby bez konce; porostlá sporou vegetací, chudá na řeky a prameny, téměř bez života. Mezi mužstvem vládla poněkud sklíčená nálada, ale po zprávě, že Bree opět vypluje, se rázem vylepšila. Posádka rychle nalodila zbytek zásob a výstroje a odrazila od břehu.

Než námořníci napjali plachty, strhl loď proud a zvolna ji unášel k moři; pak se ale s větrem v zádech rozjela proti proudu, směrem k neznámým končinám největší planety, na niž kdy vkročila lidská noha.

XVI. Údolí větru

Barlennan očekával, že výš proti proudu budou břehy stále pustější, ale pokud se vůbec dalo hovořit o nějaké změně, pak byla spíše k lepšímu. S výjimkou úseků, kde útes na levé straně spadal přímo k řece, lemovaly její koryto po obou stranách chumáče plazivé vegetace, připomínající chapadla chobotnice. Když urazili prvních sto mil od míst, kde naposledy kotvili, a minuli ústí několika potoků, jež se vlévaly do hlavního řečiště, byli mnozí z námořníků dokonce ochotni přísahat, že v pobřežních porostech zahlédli divokou zvěř. Kapitán byl v pokušení zakotvit a vyslat skupinu mužů na lov, ale nakonec ho dva důvody přiměly k tomu, aby plul dál. Prvním byl vítr, jenž vytrvale vál směrem, který potřeboval; navíc jej poháněla touha dosáhnout cíle cesty a prohlédnout si zázračný stroj, který Letci nechali přistát a pak ztratili v polárních pustinách jeho planety.

Jak plavba pokračovala, naplňoval vítr kapitána rostoucím úžasem; nikdy se nesetkal s tím, aby vytrvale vál jedním směrem po více než několik set dnů. Tady nejenom zachovával směr, ale stáčel se podél stěny útesu, takže ho měli neustále přímo v zádech. Palubní hlídky sice dál zůstávaly na místech, ale plachtoví nevyžadovalo žádnou zvláštní pozornost. Sám Barlennan už ztratil přehled o tom, kolik dnů uplynulo od chvíle, kdy bylo naposledy třeba seřídit plachty.

Tak jak Letci předpověděli, uchovávala si řeka stále stejnou šířku; zároveň, jak rovněž připustili, se postupně změlčovála a její tok se zrychloval. To Bree poněkud přibrzdilo, ale méně, než by se dalo čekat, protože vítr rovněž začal nabývat na síle. Míjely den za dnem, míle za mílí a meteorology záhadný jev přiváděl málem k šílenství. Slunce kroužící po obloze se při svém putování nepozorovaně posouvalo stále výš, ale tento proces byl příliš pomalý, na to, aby mohl tak silné proudění vzduchu vyvolat. Nakonec lidé i Meskliňané dospěli k závěru, že příčinu je třeba hledat v nějaké místní fyziografické zvláštnosti; Barlennan posléze nabyl takové jistoty, že když nakrátko zastavil a vyslal své muže na lov a průzkum okolí, ani na chvíli nezapochyboval o tom, že až se lovci vrátí, bude vítr vát jako doposud.

Nepolevil ani na chvíli a vzdálenost k cíli se utěšeně zkracovala. Osm set mil, tvrdili Letci. Jak ukazovala měření pomocí logu, museli uplout vzhledem ke klikatosti toku o mnoho víc, než se ve skalní stěně přímo před nimi objevila průrva, kterou očekávali.

Zpočátku řeka tekla přímo od místa sesuvu a mohli si ho prohlédnout z profilu - spatřili téměř rovný svah, nakloněný v úhlu asi dvaceti stupňů, vystupující od paty útesu do vzdálenosti padesáti stop. Když připluli blíž, řečiště se počalo odklánět od stěny a bylo vidět, že svah vytvořila suť, jež se vějířovitě rozsypala ze skalní rozsedliny široké necelých padesát yardů. Uvnitř rozsedliny byl svah strmější, ale zdálo se, že by se dal zlézt; to bude možné s jistotou říci teprve až přímo na místě. Z větší blízkosti svah na první pohled vypadal povzbudivě; v místech, kde se řeka dotýkala jeho úpatí, bylo zřejmé, že se skládá z oblázků, jež se zdály být drobné i samotným členům posádky.

Po chvíli se řečiště stočilo přímo před ústí rozsedliny a v tom okamžiku konečně vítr počal měnit směr. Odkláněl se ven od útesu a neuvěřitelně nabíral na prudkosti. Temný hukot, který už několik dnů naplňoval uši Pozemšťanů i posádky, náhle zesílil v divoký řev; když se Bree ocitla naproti průrvě, nedalo se o jeho původu pochybovat.

V té chvíli udeřil divoký poryv větru, hrozivě se opřel do plachet, div je nestrhal, a odmrštil loď šikmo k protějšímu břehu. Zároveň řev přešel v zběsilý jekot a během jediné minuty byla posádka nucena čelit orkánu, který si v ničem nezadal s bouřemi,

s nimiž se utkali cestou od rovníku. Trvalo to jen krátký okamžik; plachty nastavené tak, aby zachytily zadoboční vítr, dodaly Bree potřebnou rychlost, takže překonala bouřlivý úsek dřív než ji vichřice stačila zahnat na břeh. Jakmile byli venku, stočil Barlennan plavidlo na pravou stranu a přirazil s ním ke břehu. Když se trochu vzpamatoval, udělal to, co se pro něj stávalo zvykem ve všech nezvyklých situacích; zavolal Pozemšťany a požádal je o vysvětlení. Okamžitě se mu ozval jeden z meteorologů, jehož tón hlasu si kapitán u lidí zvykl spojovat s pocitem uspokojení.

"Už je to jasné, Barle! Může za to mísovitý tvar náhorní plošiny! Řekl bych, že se vám tam nahoře bude dařit mnohem lépe, než jsme si mysleli. Jenom nechápu, proč nás to nenapadlo dřív!"

"Co vlastně nás mělo napadnout?" Z Meskliňanových slov bylo zřetelně znát, jak je zmatený.

"Jak se na takovém místě projeví vaše gravitace, podnebí a ovzduší. Podívejte se: v té části Mesklinu, kterou znáte - na jižní polokouli - nastává zima v době, kdy se planeta na své dráze nejvíc přiblíží ke slunci. Na severu je tehdy léto a dochází k odpařování ledové čepičky - proto u vás v tomto ročním období neustále řádí strašlivé bouře. To všechno víme. Srážející se vlhkost - metan nebo jak tomu chcete říkat - uvolňuje teplo a ohřívá na vaší polokouli ovzduší, i když slunce nevidíte tři anebo čtyři měsíce. Teplota zřejmě vystupuje téměř k bodu varu metanu - při vašem povrchovém tlaku zhruba na mínus sto čtyřicet pět stupňů. Nemám pravdu? Není vám v zimě o mnoho tepleji?"

"Ano," připustil Barlennan.

"Výborně. Vyšší teplota způsobuje, že vzduch s rostoucí výškou tak rychle neřidne - dalo by se říci, že se celá atmosféra rozpíná. Přitom se zároveň přelévá přes okraje kotliny, u níž se nacházíte. Pak přejde jarní rovnodennost, bouře se utiší a Mesklin se opět počne vzdalovat od slunce. Ochladí se a ovzduší se znovu smršťuje; velké množství vzduchu však zůstává zachycené v míse, kde je nyní mnohem vyšší povrchový tlak, nežli v okolí. Značná část přirozeně přetéká ven, k patě útesu, kde se vlivem rotace planety odklání doleva. To je ten vítr, který vám cestou tolik pomáhal. Zbytek se dere ven v jediném místě, kde je to možné, a vytváří bouřlivý proud, který jste právě překřížili; po obou stranách průrvy tak vzniká částečný podtlak, kam se z boku hrne vzduch. Je to úplně jednoduché!"

"To všechno vás napadlo ve chvíli, kdy jsme proplouvali větrným úsekem?" zeptal se suše Barlennan.

"Jistě - najednou jsem si uvědomil, že je to jediné vysvětlení. Proto jsem si taky jistý, že tam nahoře musí být vzduch mnohem hustší než jsme čekali. Chápete?"

"Abych byl upřímný, moc ne. Pokud jste ale přesvědčený, že máte pravdu, musí mi to prozatím stačit. Co však to pro nás znamená v praxi? Zlézat svah při takovém větru nebude žádná hračka."
"Obávám se, že vám nic jiného nezbude. Vítr zřejmě jednou ustane, ale než se mísa vyprázdní, může trvat celé měsíce - možná i několik pozemských let. Myslím, že pokud to bude jen trochu možné, měli byste se o výstup pokusit hned."
Barlennan se zamyslel. Při Okraji by takový hurikán Meskliňana v okamžiku zvedl do výšky a odnesl do neznáma; tam by však vzduch polapený v míse měl pouhý zlomek své současné váhy, takže by tak silný vichr vůbec nevznikl. Aspoň tolik teď bylo zřejmé i Barlennanovi.
"Vyrážíme okamžitě," řekl úsečně do rádia a začal posádce udílet rozkazy-.
Nejprve s Bree zajeli k protějšímu břehu - Barlennan přistál na -opačné straně řeky, než kde byla náhorní plošina - vytáhli ji na souš a upoutali ke kůlům; v blízkosti sesuvu nerostla žádná vegetace, jež by mohla předpokládané zatížení udržet. Pak kapitán vybral pětici námořníků, kteří měli zůstat u lodi; ostatní se opásáli postroji, upevnili k nim vlečná lana svých vaků a okamžitě se vydali ke svahu.
Vítr je zpočátku neobtěžoval; Barlennan zvolil nejsnazší přístupovou cestu, z boční strany vějířovitě rozprostřeného sesuvu. Jeho nejnižší část, jak se už mohli přesvědčit, tvořily poměrně jemné částečky - písek a drobný štěrk; s rostoucí výškou se kamenné úlomky stále zvětšovaly. Bylo to pochopitelné; nejmenší kousky odnesl vítr nejdál. Všechny však začala mírně znepokojovat představa, jak velké balvany budou muset zlézat nahoře v rozsedlině.
Okraje skalní průrvy dosáhli během několika dnů. Vítr zde byl již čerstvější; o několik yardů dál pak vyrážel zpoza stěny útesu s takovým burácivým řevem, že zakrátko nebylo slyšet vlastního slova. Občas skupinku zasáhl větrný vír jako připomínka toho, co bude následovat; Barlennan se však dlouho nerozmýšlel. Přesvědčil se, zda má vak se zásobami bezpečně připoutaný k postroji, sebral všechny síly a vystavil se plnému náporu větru. Ostatní ho bez váhání následovali.
Jejich nejhorší obavy se nenaplnily; zlézat jednotlivé balvany nebylo zapotřebí. Ležely jim sice v cestě, ale pod každým z nich se vytvořila návěj sypkého materiálu, který tam nakupil všudypřítomný vítr. Návěje se do značné míry překrývaly a všude tam, kde ležely dále od sebe, bylo možné postupovat šikmo proti větru od jedné ke druhé. Šlo to sice zvolna, s četnými oklikami, ale vzdálenost k vrcholu se stále zkracovala.
Pokud ovšem námořníci získali dojem, že jim při výstupu nic nehrozí, měli se záhy přesvědčit o opaku. Jeden z jejich druhů dostal hlad, ukryl se v závětří za balvanem a pokusil se vyjmout z vaku kousek potravy; možná svou přítomností narušil po měsíce a roky vytvářenou rovnováhu a způsobil větrný vír, který se opřel do otevřeného zavazadla. To se zachovalo jako padák, jenž vyrval nešťastníka z úkrytu a stáhl ho do hlubiny. V okamžiku zmizel v oblaku rozvířeného prachu a jeho přátelé jen odvrátili zrak. Ve zdejší gravitaci byl již pád z výše šesti palců smrtelný; bezmocnou oběť čekalo mnoho takových pádů, nežli dosáhne úpatí. A i kdyby se snad pád zbrzdil dřív, jediný náraz o skaliska při několika stech librách váhy dokáže vykonat své. Ostatní členové výpravy zabořili nohy hlouběji do sypkého svahu a jakékoli myšlenky na jídlo zatím pustili z hlavy.
Jak dny ubíhaly, počala se průrva znatelně rozšiřovat, sráz byl stále mírnější, vichr, který svištěl podél jejich protáhlých těl, zvolna ztrácel na divokosti. Konečně dosáhli vrcholu útesu a před nimi se doširoka rozprostřely rozlehlé prostory náhorní plošiny. Vítr byl i zde silný, ale už zdaleka ne vražedný; a když opustili ústí rozsedliny, rychle slábl. Teprve když usoudili, že mohou bez nebezpečí zastavit, vybalili zásoby a poprvé po třech stech dnech dosyta pojedli - dokonce i pro Meskliňany to byl neobvykle dlouhý půst.
Když utišili hlad, počal se Barlennan rozhlížet po okolí. Utábořili se stranou od skalní průrvy, na samém okraji kotliny, a kam až oko dohlédlo, obklopovala je zvolna se svažující pláň. Neskýtala příliš povzbudivý pohled. Byla posetá obrovskými skalisky, které bránily v cestě - nepřipadalo v úvahu kterékoli z nich zlézt. Nedal se mezi nimi ani udržet stanovený směr; umožňovaly výhled nanejvýš v okruhu několika yardů a rovněž slunce zde bylo jako vodítko zcela k nepotřebě. Nezbývalo než se držet okraje útesu (i když ne příliš blízko; Barlennanovi už při pouhém pomyšlení přejížděl mráz po těle). Až se dostanou do blízkosti rakety, jistě přijdou na způsob, jak ji najít; Letci si už nějak poradí.
Další problém představovala potrava. Se zásobami, které měli v cestovních vacích, mohli vystačit dlouhou dobu - nejméně osm set mil, jež je dělily od místa, pod nímž leželo původní kotviště Bree; museli však najít nějaký způsob, jak je doplnit, protože jim chybělo jídlo na zpáteční cestu i na pobyt poblíž rakety. V první chvíli Barlennan nevěděl, jak dál; pak ho přece jenom napadlo jisté řešení. Zvažoval je ze všech stran a nakonec dospěl k závěru, že nic lepšího se nedá vymyslet. Když měl všechno promyšlené do posledního detailu, poslal si pro Dondragmera.
První důstojník vyslechl kapitánovy rozkazy, aniž dal najevo jakékoli pohnutí, i když ho musely přinejmenším v jednom ohledu hluboce zklamat. Poté dal nastoupit všechny přítomné členy své hlídky, připojil k nim polovinu kapitánova doprovodu a nově přerozdělil zásoby; malá skupina vedená Barlennanem dostala všechny potraviny a rovněž všechna lana, s výjimkou jediného kusu, kterým se navzájem připoutali muži převedení pod Dondragmerovo velení. Poučili se ze zkušenosti - trpké zkušenosti, kterou si už nechtěli zopakovat.
Jakmile bylo všechno připravené, první důstojník dál neztrácel čas; zavelel k odchodu a v čele dlouhého průvodu námořníků, vzájemně propojených jistícím lanem, vykročil zpátky ke svahu, na který se právě tak pracně vyšplhali. Když konec procesí zmizel za hřebenem svahu vedoucího k rozsedlině, obrátil se Barlennan ke zbytku posádky.
"Od této chvíle bude třeba přísně šetřit potravinami. Nemusíme příliš spěchat; nic tím nezískáme. Bree dorazí do našeho původního kotviště dlouho před námi, ale čekaje spousta práce, než nám budou schopni poskytnout pomoc. Vy dva, co nesete rádia, na ně dávejte dobrý pozor; bez nich bychom jen obtížně zjišťovali, kde se nachází loď - pokud se nechceme každou chvíli přehýbat přes okraj."
"Chcete hned vyrazit, kapitáne?"
"Ne, počkáme tady, dokud nedostaneme zprávu, že Dondragmer v pořádku dorazil na loď. Kdyby se s jeho partou něco stalo, museli bychom změnit plán a možná se i vrátit; proto bude jistější,.když se zatím nebudeme vzdalovat."

Mezitím Dondragmer a jeho skupina bez obtíží došli k okraji srázu. Tam se první důstojník přesvědčil, zda všichni mají bezpečnostní lano pevně připoutané ke svým postrojům, sám se přivázal jako poslední a vydal povel k sestupu. Ukázalo se, že použít lano byl dobrý nápad; najít oporu bylo cestou dolů i pro početné nohy Meskliňanu mnohem obtížnější než při výstupu. Vítr se tentokrát nepokoušel žádného z nich odnést, protože neměli vaky, do nichž by se mohl zapřít, ale stejně se jim nešlo příliš pohodlně. Podobně jako cestou vzhůru ztratili i tentokrát jakoukoli představu o čase a všem se notně ulevilo, když se ocitli na dolním konci sesuvu a mohli uhnout stranou, kde tolik nefoukalo. Stále sice směřovali hlavou dolů, což byla poloha, která šla Meskliňanům značně na nervy, ale nejhorší část cesty už měli za sebou. K překonání zbývajícího úseku, který je dělil od čekající Bree, stačily již jen tři až čtyři dny. Námořníci střežící loď je již zdálky zpozorovali a začali rozvíjet různé - převážně katastrofické - teorie o tom, jaký osud postihl zbytek výpravy. Dondragmer je rychle uklidnil a ohlásil svůj příchod Pozemšťanům na Toorey, aby mohli vyslat zprávu Barlennanovi na náhorní plošinu. Pak odtáhli loď zpátky k řece - v situaci, kdy čtvrtina posádky chyběla a síla polární gravitace prámy přímo lepila k zemi, to nebyla žádná hračka, ale nakonec to dokázali. Dvakrát plavidlo uvázlo na kamení, ale pokaždé jim účinně posloužilo diferenciální zdvihadlo. Když se Bree šťastně podařilo spustit na hladinu, Dondragmer strávil většinu cesty dolů po proudu prohlídkou kladkostroje. Ovládal jeho konstrukci natolik, že by ho dokázal bez pomoci zhotovit, ale stále nedokázal pochopitproč zařízení pracuje. Pozemšťané ho pobaveně sledovali, ale nedávali mu to nijak znát - a ani mu nechtěli zkazit radost z toho, že záhadu vyřeší sám. Dokonce i Lackland, přes svůj přátelský vztah k Barlennanovi, již před delším časem dospěl k závěru, že inteligencí se kapitán svému prvnímu důstojníkovi nemůže rovnat, a napůl očekával, že než Bree dorazí do,svého původního kotviště, přijde Dondragmer s přijatelným řešením; tentokrát se však zmýlil.
Polohu porouchané rakety na základně znali poměrně přesně; odchylka mohla činit nanejvýš několik mil. Poté, co sonda neuposlechla povel ke startu, pracovaly její telemetrické vysilače déle než jeden pozemský rok, takže se daly velmi dobře zaměřit. Atmosféra Mesklinu rádiové vlny výrazněji nezkreslovala.
Rádio rovněž umožňovalo zjišťovat polohu Bree a Barlennanova oddílu; Pozemšťanům připadl úkol navést obě skupiny do společného výchozího bodu a nakonec k místu; kde uvázla průzkumná sonda. Z Toorey však bylo velice obtížné požadované cíle zaměřit; při pohledu z měsíce ležely všechny tři na samém »kraji« disko-vitého kotouče. Navíc vzhledem ke zploštělosti planety sebemenší chyba v určení směru signálu mohla na povrchu znamenat rozdíl několika tisíc mil. Proto byla znovu vypuštěna raketa, doposud používaná při snímkování, a uvedena na kruhovou dráhu tak, aby v pravidelných intervalech přelétala nad póly. Z této dráhy pak již bylo možno s dostatečnou přesností zaměřit každý z miniaturních vysílačů, které měli Meskliňané u sebe.
Když pak Dondragmer dovedl Bree do předchozího kotviště a rozbil tam základní tábor, vše se ještě dále zjednodušilo. Palubní rádio tvořilo pevný bod, podle něhož se kdykoli dalo v krátké době stanovit, kde se Barlennari právě nachází a kolik mu ještě zbývá urazit. Viděno shora, z pohledu Pozemšťanů, se výprava znovu proměnila v běžnou rutinu.

XVII. Výtah

Pro Barlennana to rozhodně nebyla rutina. Náhorní plošina skýtala stále stejný obraz jako na začátku: byla vyprahlá, kamenitá, bez života. A krajně nepřehledná. Neodvažoval se vzdálit od okraje; mezi balvany by rychle ztratili směr. Nikde nebyla žádná vyvýšenina, jež by mohla posloužit jako záchytný bod, nebo alespoň žádnou nebylo ze země vidět. Hustě rozsetá skaliska znemožňovala výhled na více než několik yardů, jen směrem k okraji útesu zůstával volný prostor.
Samotný pochod jim nedělal větší potíže. Půda byla rovná, až na balvany, které museli neustále obcházet. Ale osm set mil představuje značnou vzdálenost i pro člověka, natož pro tvora dlouhého patnáct palců, který se pohybuje vlnivou »chůzí« jako housenka; a nekonečné zacházky způsobily, že ve skutečnosti museli zdolat mnohem více než osm set mil. S ohledem na všechny okolnosti, vyvinuli Barlennanovi muži úctyhodnou rychlost; a nebylo toho právě málo, s čím se museli potýkat.
Jak dny ubíhaly, počal si kapitán dělat starost, zda vystačí se zásobami potravy. Když cestu plánoval, měl dojem, že si ponechává dostatečnou rezervu, ale čím dál víc o tom začal pochybovat. Co chvíli se úzkostlivě vyptával svých pozemských přátel na obloze, jakou vzdálenost má ještě před sebou; každá odpověď ho však zatím zklamala.
Už neměli téměř co jíst, když jim Pozemšťané konečně oznámili, že polohy obou vysílaček téměř splývají a že se tedy ocitli v těsné blízkosti Bree. V takovém případě je od čerstvých zásob dělilo jen sto yardů výškového rozdílu; než však si je budou moci opatřit, bylo třeba, aby někdo - a zřejmě ne sám - nahlédl přes okraj. Museli zjistit, kde se přesně nachází loď; museli sestavit zdvihací zařízení a vytáhnout potravu nahoru; krátce, museli shlížet přímo dolů z výšky plných tří set stop. Barlennaň, jak mu velelo jeho postavení, šel příkladem.
Přiblížil se - nutno přiznat, že nepříliš rychle - na vzdálenost tří stop od okraje a upřel zrak na vzdálené pahorky, jež se ztrácely za obzorem. Postupně pohled stáčel dolů na bližší a bližší předměty, až se zarazil na okraji skalního převisu, který měl přímo před sebou. Beze spěchu přehlédl krajinu ještě jednou sem a tam, aby si zvykl pohlížet na věci z nadhledu; pak se téměř neznatelně začal sunout vpřed a postupně získával výhled na dno údolí blíž a blíž k patě útesu. Konečně spatřil řeku, břeh, u něhož kdysi přistáli, a o kus dál - kotvící Bree; ani trochu se nezměnila
a na její palubě i v nejbližším okolí vládl všední ruch. Barlennaň na okamžik zapomněl, jak je vysoko, a posunul se ještě o jeden tělesný článek dopředu. Tím se dostal hlavou přes okraj.
A podíval se rovnou dolů podél stěny útesu.
Až dosud si myslel, že ten nejšerednější okamžik svého života prožil ve chvíli, kdy ho Lackland vyzvedl na střechu tanku. Po tomto zážitku se však nedokázal rozhodnout, zda pohled s útesu přece jen nebyl horší. Nepamatoval si, jak se dostal zpět do bezpečí, a raději se ani neptal, zda při tom nepotřeboval cizí pomoc. Když konečně přišel k sobě, nacházel se plné dva yardy od okraje, celý roztřesený a plný nejistoty. Trvalo mu celé dny, než znovu získal duševní

rovnováhu a schopnost rozumně uvažovat.
Postupně si však ujasnil, co mohou - a musí - udělat. Když se díval jen na loď, bylo všechno v pořádku; potíže vznikly ve chvíli, kdy pohledem obsáhl celý výškový rozdíl mezi vzdáleným úpatím srázu a svým stanovištěm. S tímto vysvětlením přišli Pozemšťané a Barlennaň jim dal po krátké úvaze za pravdu. To znamenalo, že pokud se vyhnou přímému pohledu pod sebe, mohou dát svým druhům na Bree znamení, spustit dolů lana a zařídit všechno potřebné. Stačilo držet se hlavami v bezpečné vzdálenosti několika palců od okraje; v tom byl klíč k duševnímu zdraví - a přežití.
Dondragmer nezahlédl kapitánovu hlavu na vrcholu útesu, ale od Letců věděl, že oddíl je už na místě. Na jeho pokyn celá posádka upřela zrak na skalní stěnu; nahoře mezitím jeden námořník spustil přes okraj vak a začal jím pohybovat sem a tam. Objevil se téměř přímo nad lodí; než Barlennana přemohla závrať, stačil si zapamatovat její přesnou polohu.
"V pořádku, vidíme vás." Dondragmer podal hlášení v angličtině a posádka rakety je předala na plošinu.
Námořník na útesu s úlevou pustil prázdný vak, nechal ho viset přes okraj jako znamení a stáhl se do bezpečí. Ostatní zatím rozvinuli lano, které si s sebou přinesli, a jeden konec pevně uvázali k menšímu balvanu. Barlennaň tomuto úkonu věnoval zvláštní pozornost; kdyby lano sjelo dolů, všichni na náhorní plošině by téměř určitě zemřeli hladem.
Když se ujistil, že je všechno v "pořádku, dal zbytek lana přenést k okraji a dva námořníci je začali opatrně spouštět. Dondragmer čekal, dokud nebyli úplně hotovi; kdyby jim vyklouzlo a spadlo dolů, i při své nízké hmotnosti někoho mohlo nepříjemně uhodit. Lano u paty útesu vytvořilo pevné klubko. Dondragmer z něj nejdříve odřízl přebytečnou délku a dal ji přeměřit. Měl poměrně přesnou představu o výšce srázu, protože dlouhé čekání na Barlennanovu skupinu mu poskytlo dost času na to, aby si ji podle délky stínů odvodil.
Odříznutá část nebyla dostatečně dlouhá na to, aby dosáhla přes celou skalní stěnu; první důstojník si proto na Bree poslal pro delší kus, přivázal ho k lanu, jež viselo z vrcholu útesu, a oznámil Pozemšťanům, že Barlennaň může začít vytahovat.
Šlo to ztěžka, ale přesto se v poměrně krátké době podařilo druhou délku lana dopravit nahoru a zmírnit tak kapitánovy obavy z nejhoršího; kdyby došlo k havárii, měli aspoň náhradu.
Horší úkol však měli ještě před sebou: vyzdvihnout vak s potravinami, který vážil téměř tolik jako jeden námořník. Jediný Meskliňan by v této části planety takové břemeno vůbec neuzvedl a poměrně malá Barlennanova družina měla plné ruce práce. Pouze díky tomu, že lano ovinuli kolem nejbližšího skaliska a často odpočívali, podařilo se jim nakonec náklad dostat nahoru; provaz však po celé délce jevil silné známky opotřebení v důsledku tření o balvan i o okraj útesu. Zjevně bylo třeba něco podniknout; a zatímco námořníci oslavovali konec vynuceného půstu, Barlennaň uvažoval, jak dál. Když byla hostina u konce, vydal prvnímu důstojníkovi příslušné rozkazy.
Příštích několik nákladů v souladu s Barlennanovými požadavky tvořily svazky stěžňů a ráhen, dalších lan a kladek, s jejichž pomocí námořníci sestrojili trojnožku a zdvihací zařízení, jakého používali již při spouštění Bree s útesu na vzdáleném rovníku. Pracovali velmi opatrně, protože se u nich opět v plném rozsahu projevoval starý předsudek proti pevným tělesům nad hlavou. Vzhledem k tomu, že se nedokázali vztyčit příliš vysoko nad zem, přivazovali k sobě jednotlivé díly naležato a teprve pak je zvedali do patřičné polohy; použili při tom dalších ráhen jako pák a menších balvanů, jež jim posloužily jako podpěry. Parta lidí by za normálních okolností podobnou práci zvládla během hodiny; Meskliňanům to trvalo mnohonásobně déle -a nikdo z přihlížejících Pozemšťanů jim to nemohl vyčítat.
Námořníci nejprve v bezpečné vzdálenosti od okraje sestavili a vztyčili třínohý stojan, který pak pracně přisunuli tak blízko ke srázu, jak jen to bylo možné; jeho nohy zabezpečili balvany, jež přihlížející Pozemšťané v duchu ohodnotili jako oblázky. Ke konci stěžně připevnili tu nejtěžší kladku, protáhli jí lano a stěžeň vypáčili šikmo na trojnožku tak, aby třetina jeho délky přečnívala přes kraj propasti. Jeho dolní konec rovněž zatížili menšími kameny. Protože použili jen jednoduchou kladku, spočívala na obsluze zdvihadla po celou dobu plná váha břemena; aby si mohla během zvedání odpočinout, umístili na vnitřní stranu stěžně ouvazník.
Pak už nahoru putoval jeden náklad potravin za druhým, zatímco posádka dole nepřetržitě lovila a rybařila, aby se přísun ani na chvíli nezastavil. Zanedlouho připadalo na každého člena skupiny více zásob, než dokázali najednou unést; Barlennan zamýšlel podél cesty k raketě zřídit skladiště. Čekala je sice daleko menší vzdálenost, než jakou urazili od místa sesuvu, ale pobyt v blízkosti poškozené sondy se mohl protáhnout a bylo třeba ho všemožně zabezpečit.
Barlennana napadlo, že by potřeboval posilu, aby mohl několik mužů nechat u zdvihadla a s ostatními pokračovat v pátrání; byly s tím však spojené mnohé potíže. Povolat další skupinu, jež by se vypravila ke skalní rozsedlině, vyšplhala nahoru a došla až k jejich současnému ležení, mu připadalo příliš zdlouhavé; o jiné možnosti nebyl nikdo ochotný ani uvažovat. Samozřejmě s výjimkou Barlennana; avšak pokus, který provedl jeden z členů posádky, nevytvořil pro podobné úvahy právě příznivou náladu.
Onen námořník poté, co získal kapitánův souhlas - Barlennan svého rozhodnutí později litoval - a varoval své druhy v údolí, přivalil k okraji útesu oblázek velikosti kulky a prudce do něj strčil. Výsledek byl zajímavý jak pro Meskliňany, tak pro Pozemšťany. Ti druzí nic neviděli, protože jediný videoaparát dole pod útesem byl stále na palubě Bree, příliš daleko od místa dopadu; domorodci však na tom nebyli o mnoho lépe - také jejich očím oblázek prostě zmizel. Slyšeli ho ale všichni. Při letu vzduchem vydal krátký tón jako když se přetrhne houslová struna, po němž o zlomek sekundy později následoval ostrý třesk.
Naštěstí dopadl na tvrdou, mírně zvlhlou půdu a ne na jiný kámen; v takovém případě mohly téměř jistě někoho zabít létající úlomky. Při nárazu v rychlosti asi jedné míle za sekundu se půda prudce rozstřílela na všechny strany a vzápětí opět ztuhla do podoby vyvýšeného kráteru, jenž se vytvořil kolem míst, kam se zaryl projektil. Námořníci se zvolna shromáždili kolem a přímo hltali očima otvor, z něhož se vystupovala lehká pára; pak se jako na povel vzdálili několik yardů od paty útesu. Trvalo nějaký čas, než ze sebe setřásli stísněnost, kterou tento pokus vyvolal.
Ale Barlennan nebyl z těch, kdo se vzdají určitého záměru jen z obavy, že by nemusel vyjít, a více mužů skutečně potřeboval. Jednoho dne přišel s návrhem postavit pro ně výtah, podle očekávání se setkal se zarytým mlčením, ale

nedal se odradit a při každé příležitosti se ke svému nápadu znovu a znovu vracel. Jak Lackland poznamenal už před časem, kapitán měl vysoce rozvinuté přesvědčovací schopnosti. Kromě toho záhy získal vydatnou podporu. Dondragmer od počátku velice toužil být
u toho, až výprava dorazí k raketě; když dostal za úkol vrátit se z náhorní plošiny na loď, cítil se tím odstrčený, třebaže hluboko zakořeněná nechuť k lidem, kteří zpochybňují rozkazy, mu nedovolila dát najevo, co si myslí. Když se teď naskytla šance vrátit se, jak se domníval, do prvního sledu, nedalo mu už tolik práce přesvědčit sám sebe, že nechat se vytáhnout na provaze na vrchol útesu není zase až tak špatné. V každém případě, utěšoval se, kdyby lano prasklo, ani si to nestačí uvědomit. Přijal tedy kapitánovu myšlenku rychle za svou; a když námořníci dole v údolí viděli, že jejich první důstojník hodlá jít jako první a že si to snad dokonce přeje, jejich původní nechuť postupně počala mizet.
Nakonec se dostavil i výsledek: nevelká dřevěná plošina, obehnaná nízkým, solidním zábradlím - Dondragmerovým vynálezem -jež bezpečně bránilo každému, kdo byl uvnitř, v pohledu dolů. Součást zařízení tvořil též smyčkový závěs, který měl klec udržovat ve vodorovné poloze; zde posádka opět využila svých předchozích zkušeností, získaných na rovníku.
Když námořníci pečlivě vyzkoušeli pevnost všech uzlů, odvlekli plošinu pod zdvihadlo a připoutali ji k hlavnímu lanu. Když se ujistil, že je všechno v pořádku, nastoupil Dondragmer do klece, zasadil na místo poslední část zábradlí a dal svým druhům znamení, že mohou začít zvedat.
Plošina stoupala klidně, bez jakýchkoli výkyvů, jež byly posledně, když stanul na podobném zařízení, Dondragmerovi tak nepříjemné. Přestože podél stěny útesu vytrvale foukal čerstvý vítr, nedokázal klec znatelně rozhoupat; lano bylo příliš tenké na to, aby vzdušným proudům pokytlo oporu, a tíha břemene příliš vysoká, než aby je dokázaly vychýlit. To bylo štěstí nejenom z hlediska pohodlí; kdyby z nějaké příčiny došlo k rozkyvu, činila by perioda kmitání zpočátku zhruba půl sekundy, ale s klesající délkou závěsu by se neustále zkracovala, až by dosáhla hodnot blízkých zvukovým vibracím, jež by téměř určitě konstrukci zdvihadla vyvrátily ze základů.
Dondragmer byl prakticky založený tvor a během výstupu se nesnažil příliš rozhlížet po okolí. Naopak, měl oči po celou dobu pevně zavřené a nestyděl se za to. Připadalo mu, že cesta nebere konce; ve skutečnosti zabrala asi šest dnů. Konečně se plošina objevila nad okrajem srázu a konec závěsu dosáhl úrovně kladky, o niž se zarazil. Klec zůstala viset jen asi palec od stěny útesu; byla dlouhá a úzká, aby snadno pojala protáhlé tělo Meskliňana, a stačilo ji na jedné straně trochu postrčit ráhnem, aby se druhým koncem natočila nad pevnou zem. Když Dondragmer zaslechl hlasy svých druhů, otevřel oči á s úlevou se odplazil daleko od okraje.
Lackland, který vše sledoval na monitoru, oznámil dole čekajícím námořníkům, že jejich druh je v bezpečí, a jeden z členů posádky, jenž trochu znal anglicky, jeho slova okamžitě přeložil. Všichni to přijali s ulehčením; viděli sice, jak výtah dorazil nahoru, ale stav pasažéra jim přece jen dělal starosti. Barlennan využil jejich rozpoložení a rychle poslal klec dolů pro dalšího dobrovolníka.
Celá operace proběhla bez sebemenší nehody; výtah putoval nahoru celkem desetkrát, než si Barlennan uvědomil, že nemůže týlovou skupinu dále oslabovat, aby neohrozil plynulost zásobování.
Napětí konečně povolilo a mezi Meskliňany i Pozemšťany zavládl uklidňující pocit, že se expedice chýlí k závěru.
"Když počkáte asi dvě minutý," ohlásil se Lackland s údaji, jež právě získal z počítače, "bude slunce ležet přesně ve směru, který byste měli sledovat. Musíte počítat s tím, že raketu nedokážeme zaměřit přesněji než asi na šest mil; navedeme vás do středu oblasti, kde se podle nás nachází, a tam už budete muset pátrat sami. Pokud je tam podobný terén jako v místech, kde zrovna jste, nebude to žádná procházka."
"Asi máte pravdu, Charlesi; nemáme s něčím podobným žádné zkušenosti. Ale jsem si jistý, že to zvládneme; dokázali jsme už jiné věci. Už je slunce ve správné poloze?"
"Ještě chvíli - teď! Není někde poblíž nějaký orientační bod, který by vám pomohl udržet směr, dokud slunce neoběhne znovu dokola?"
"Bohužel ne. Nezbude než abyste nám kurs určovali každý den znovu."
"Čeká vás něco jako plavba naslepo, bez navigačních přístrojů, ale nic lepšího nevymyslíme. Budeme vás pravidelně zaměřovat a dělat nutné korekce. Zlomte vaz!"

XVIII. Násep

Jak se všichni zúčastnění mohli okamžitě přesvědčit, nejobtížnější bylo udržovat směr. Jít rovně bylo prakticky nemožné; členové expedice museli každých několik yardů obcházet nějaký balvan, který byl příliš velký na to, aby se dal přelézt, a který jim bránil ve výhledu. Situaci navíc ztěžovala drobná postava Meskliňanů, s očima umístěnýma těsně při zemi. Barlennan se snažil překážkám vyhýbat střídavě vždy na jednu a na druhou stranu, ale nikdy přesně nevěděl, kam až ho která obchůzka zavede. Jen zřídkakdy se stalo, aby posádka rakety při pravidelné korekci směru zaznamenala odchylku menší než dvacet až třicet stupňů.
Každých padesát dnů Pozemšťané vždy znovu zaměřili polohu vysílače - nyní byl v pohybu jen jediný; druhý si ponechala obsluha zdvihadla - a propočetli nový kurs. Pro lepší orientaci se Barlennan rozhodl značit trasu, kterou až dosud urazili, souvislou řadou oblázků. Později, až bude třeba zajistit pravidelné spojení mezi zásobovací základnou a raketou, měl v úmyslu vybudovat opravdovou cestu.
Po dlouhém bloudění kamenným labyrintem konečně urazili posledních padesát mil, jež je dělily od místa přistání. Jak řekl Lackland, lidé udělali všechno, co bylo v jejich silách; v ideálním případě by teď Barlennan měl stát poblíž zbloudilé rakety. Kapitánův hlas i objektiv vizifonu svědčily o opaku; nikoho to však příliš nepřekvapilo.
"Víc už nejsme schopni udělat, Barle. Jak znám naše hochy, co to počítali, dal bych krk na to, že cíl leží někde v okruhu šesti mil a možná ještě blíž. Pátrání už musíme nechat na vás. Když budete něco potřebovat, rádi pomůžeme, ale teď mě zrovna nenapadá jak. Máte nějaký plán?"

Barlennan chvíli neodpovídal. Pátrat v okruhu šesti mil v terénu, kde není vidět dál než na vzdálenost tří nebo čtyř yardů, opravdu nebyla hračka. Nejrychleji by celou oblast samozřejmě mohli pročesat tak, že se rozdělí; tím by však nesmírně vzrostlo riziko, že někteří z mužů zabloudí. Svěřil se s touto obavou Lacklandovi.
"Raketa měří na výšku asi dvacet stop," namítl Pozemšťan. "Kdybyste dokázali vylézt na jeden z těch větších balvanů, nejspíš byste ji už teď museli zahlédnout - to je to, co mi na celé věci nejvíc vadí."
"Samozřejmě; nic takového ale udělat nemůžeme. Větší skaliska jsou vysoká šest až osm vašich stop; i kdyby se nám podařilo vyšplhat po jejich téměř kolmých stěnách, už se nikdy nechci dívat přímo do hloubky a nevystavím takovému riziku ani ostatní."
"Vždyť jste přece vyšplhali na náhorní plošinu."
"To bylo něco jiného. Tam nebyl žádný strmý sráz."
"Takže kdyby k jednomu z balvanů vedl mírnější svah, nevadilo by vám vystoupit tak vysoko nad zem?"
"Ne, ale - hmmm. Už chápu, kam míříte. Malý moment." Kapitán se pozorněji rozhlédl po okolí. Poblíž leželo několik velkých balvanů; největší z nich vystupoval nad povrch asi do výšky šesti stop. Všude kolem byla půda poseta všudypřítomnými oblázky, které, jak to vypadalo, pokrývaly celou náhorní plošinu. Kdyby se Barlennan někdy setkal s prostorovou geometrií, asi by podobné rozhodnutí nikdy nepřijal; protože
však neměl představu o objemu materiálu, který bude třeba přemístit, vzal Lacklandův nápad za svůj.
"Jdeme na to, Charlesi. Kamení a hlíny je tu tolik, že můžeme postavit, co nás napadne." Obrátil se k rádiu zády a seznámil námořníky se svým záměrem. Pokud měl Dondragmer o jeho proveditelnosti nějaké pochyby, ponechal si je pro sebe; posádka se bez dlouhých řečí pustila do práce.
Kámen po kameni, hroudá za hroudou, násep zvolna narůstal. Stavba si vyžádala tolik času že ještě v jejím průběhu musel Barlennan poslat několik mužů pro čerstvé zásoby - něco takového nebylo třeba po celou osm set mil dlouhou cestu od skalní rozsedliny; konečně^e však plochý vršek balvanu rozezněl ozvěnou kroků, zřejmě poprvé od chvíle, kdy vnitřní síly Mesklinu vyzvedly náhorní plošinu do její současné polohy.
Lacklandův předpoklad se potvrdil - z vyvýšeného stanoviště byl po měsících útrap a nebezpečí cil expedice konečně na dohled. Barlennan dal vytáhnout nahoru po rampě dokonce videoaparát, aby se i Pozemšťané mohli dosyta vynadívat; a za dobu více než jednoho pozemského roku to bylo poprvé, co Rostenův obličej ztratil svůj obvyklý pochmurný výraz. Ne že by to byl nějaký zvláštní pohled; snad jedna z egyptských pyramid pobitá plechem by na tu dálku mohla vypadat podobně jako tupá homole, jež se tyčila mezi balvany. Ani trochu se nepodobala raketě, kterou Barlennan předtím viděl - vlastně se nepodobala vůbec žádné raketě, jaká byla ve vzdálenosti jednadvaceti světelných let od Země kdy postavena; v každém případě to však bylo cosi, co nepatřilo do běžné mesklinské krajiny, a dokonce i členové expedice, kteří neprožili těžké měsíce na povrchu obří planety, měli náhle dojem, jakoby jim z beder spadla obrovská tíha.
Také Barlennan byl spokojený, ale zdaleka nesdílel s Pozemšťany u televizních monitorů na Toorey bezstarostný pocit, že je vyhráno. Dokázal mnohem lépe posoudit, co ještě mají před sebou. Nezdálo se, že je čeká něco o mnoho horšího než to, co až doposud zvládli, ale rozhodně to nebylo o mnoho lepší. K cíli ještě zbývalo půldruhé míle a dokonce ani teď, když na něj měl výhled, si nevěděl tak docela rady, jak udržet zvolený směr; navíc už ani nemohl spoléhat na pomoc Pozemšťanů. Protože neznali přesnou polohu rakety, nedala se jejich metoda použít - nebo snad ano? Vlastně jim mohl dát vědět, až bude slunce ležet správným směrem; pak by mu mohli zavolat pokaždé, kdy bude opět ve stejné poloze. Když se to tak vezme, vlastně by ani nemusel Letce obtěžovat; mohl by tu nechat jednoho muže, který by hlásil potřebné údaje - ale počkat: měl jen jediné rádio, které nemohlo být na obou místech najednou. V tu chvíli Barlennan poprvé opravdu postrádal přístroj, který nechal lidem od řeky.
Pak ho ale napadlo, že rádio možná ani nebude zapotřebí. Zvuk se zde sice nešířil právě nejlépe - nebýt toho, zřejmě by si námořníci ani nevšimli, že je na náhorní plošině řidší vzduch - ale Meskliňané měli neobyčejně silný hlas. Kapitán se rozhodl, že to vyzkouší; nechá na rozhledně hlídku, která pokaždé, když se slunce ocitne přímo nad cílem, ze všech sil zahvízdá.
Když se svým plánem seznámil ostatní členy skupiny, upozornil Dondragmer na nebezpečí, že by se mohli odchýlit příliš stranou a raketu minout, protože nikdo nebude zaměřovat jejich polohu a opravovat nahromaděné chyby, tak jako to dělali Pozemšťané. Připustil ale, že je to dobrý nápad a že jim dává slušnou šanci na úspěch. Hned tedy byl vybrán jeden z námořníků, který zaujal místo na pozorovatelně, a oddíl se znovu vydal na pochod.
Po určitou dobu stanoviště zůstávalo v dohledu a pokaždé, když se ozval hlas strážného, bylo možné zjistit, zda dodržují správný kurs. Zakrátko však balvan, na němž stál, zakryla další skaliska a orientace už spočívala jen v tom, aby ve chvíli, kdy se rozlehne pravidelný hvizd, směřovali tak přesně, jak jen to bude možné, ke slunci. Jak dny míjely, zvuk postupně slábl, ale v mrtvém tichu, jež vládlo na náhorní plošině, nebylo možné signál s ničím zaměnit.
Žádný z účastníků expedice nebyl natolik zkušený v cestování po souši, aby dokázal přesně odhadnout vzdálenost, kterou urazili, a všichni byli spíše zvyklí na to, že k cíli dorazí mnohem později než předpokládali; proto byli příjemně překvapeni, když jednotvárnost kamenné pustiny narušil zvláštní terénní útvar.
Objevil se přímo před nimi a v první chvíli některé z námořníků napadlo, zda nějakým nevysvětlitelným způsobem neputovali v kruhu. Mezi balvany se zvedal dlouhý násep z hlíny a oblázků. Byl zhruba stejně vysoký jako ten, který postavili k pozorovacímu stanovišti; z větší blízkosti však zjistili, že se táhne mnohem víc do šířky - vlastně tak daleko, kam až dohlédli. Připomínal vzedmutou mořskou vlnu, která, zmrzla uprostřed pohybu; dokonce i Meskliňanům, kteří se nikdy nesetkali s krátery a výbuchy, bylo jasné, že zeminu vyvrhla jakási síla z opačné strany náspu. Barlennan, jenž několikrát viděl přistávat rakety z Toorey, dobře věděl, co to bylo za sílu a co se skrývá za vrcholem návrší.
Sonda stála uprostřed miskovitého dolíku, vyhloubeného proudem žhavých plynů z raketových motorů. V její blízkosti nebyly žádné větší balvany, i když několik jich leželo u stěn prohlubeniny. Uvnitř nebylo vidět ani jeden oblázek a

půda byla sežehnutá do takové hloubky, že z trupu vysokého dvacet stop nad kamenitý terén přečnívala jen špice do výše čtyř až pěti stop.
Dolní třetina trupu měla tvar širokého válce, jehož průměr odpovídal téměř výšce rakety. V této části byla uložena její pohonná jednotka, vysvětloval Lackland, když námořníci zaměřili vizifonní aparát na dno kráteru.
Horní část sondy se prudce zužovala do tvaru tupé homole, ukrývající aparaturu, do níž tolik obydlených světů vložilo tak nesmírné množství času, finančních prostředků a duševního úsilí.
"Po výbuchu, který zcela zničil váš tank, jste mi řekl, že k něčemu podobnému muselo dojít i zde," poznamenal Barlennan. "Nevidím ale nic,~co by tomu nasvědčovalo; kde by se uvnitř vzalo tolik kyslíku, aby mohl vyvolat explozi?"
"Máte úplnou pravdu," vpadl do rozhovoru Rosten, dřív než Lackland stačil odpovědět. "Ať už závadu způsobilo cokoliv, nebyl to výbuch vyvolaný kyslíkem. Příčinu zatím neznáme. Až se dostaneme dovnitř, budeme třeba moudřejší. Co kdybychom se hned pustili do práce? Mám na krku celý houf fyziků, kteří se přímo třesou na nové informace."
"Vaši vědci si budou muset ještě chvíli počkat," přerušil ho Barlennan. "Něco jste zřejmě přehlédli. Všechny přístroje, které
bychom měli umístit před objektiv kamery, jsou nejméně sedm stop vysoko; a všechny jsou pod kovovým pláštěm, který bude třeba nejprve pracně odstranit."
"Hrome, to máte pravdu. Až budete nahoře, půjde to už snadno. Každou sekci kryjí ochranné pláty, které se dají lehce sejmout. Horší je, jak se k nim dostat. Něco budeme muset vymyslet."
"Počkáme, dokud se nevrátí námořník, kterého jsme nechali na hlídce. Když vás do té doby nenapadne nic lepšího, zařídíme se po svém."
"Máte nějaký nápad?"
"Samozřejmě. Dostali jsme se na vrchol balvanu, kde jsme si zřídili pozorovatelnu; proč bychom nemohli zvolit stejný postup i zde?" Rosten se na dobré půl minuty odmlčel; Lackland ho podezříval, že si v té chvíli v duchu nadává.
"Má to jediný háček: dá vám to daleko víc práce. Raketa je víc jak třikrát vyšší než balvan, k němuž jste budovali přístupovou rampu, a budete ji muset obestavět kolem dokola."
"Proč bychom nemohli postavit násep jen na jedné straně k nejbližší sekci, kde jsou přístroje, které vás zajímají? Pak už by se dalo do vyšších pater vystoupit zevnitř, tak jak to děláte v ostatních raketách."
"Nejde to ze dvou důvodů. V první řadě byste se uvnitř nikam nedostali; raketa nebyla určena pro let s posádkou a mezi palubami neexistuje žádné spojení. Všechny přístroje jsou umístěné tak, aby k nim byl přístup zvenčí. Druhý důvod je ten, že nemůžete začít zdola; i když nakrásně sejmete kryty, pochybuji, že byste je po návštěvě té které sekce dokázali nasadit zpátky na své místo. To znamená, že než přejdete do vyššího patra, nezůstane po celém obvodu trupu ani jeden kryt; mám obavu, že bez jejich opory by se celá konstrukce mohla zbortit.
Nezbude vám proto asi nic jiného než zasypat raketu až po samou špičku a pak se opět úroveň po úrovni prokopávat dolů. Přitom bude nejlepší brát jednu sekci za druhou a všechnu aparaturu z nich demontovat; tak se zatížení sníží na minimum. Po odstranění všech krytů totiž zůstane jen křehká kostra a nechci ani domyslet, co by s ní udělala plná tíha zařízení, znásobená sedmi sty."
"Rozumím." Teď bylo zase na Barlennanovi, aby se zamyšleně odmlčel. "Nenapadá vás žádné jiné řešení? Jak už jste naznačil, vyžádá si to spoustu práce."
"Zatím nenapadá. Zařídíme se podle vašeho návrhu a než se vrátí muž, kterého jste nechali na rozhledně, zkusíme něco vymyslet. Máme ale velkou nevýhodu - nemůžeme počítat s použitím techniky, kterou vám nedokážeme dopravit."
Slunce kroužilo po obloze rychlostí přesahující dvacet stupňů za minutu. Námořníci přestávky využili k odpočinku a zábavě; čas od času některý z nich sestoupil po mírném svahu jámy vyhloubené tryskami, aby si z blízkosti prohlédl raketu. Všichni byli příliš inteligentní na to, aby její sílu připisovali působení nějakých kouzel, ale přesto v nich vzbuzovala cosi jako posvátnou hrůzu. Ani trochu nerozuměli principu, na němž byla založena, i když k jeho vysvětlení by Lacklandovi stačilo, aby se zajímal, proč tvorové, kteří nedýchají, přesto dovedou hlasitě mluvit. Meskliňané měli dobře vyvinutý orgán, podobný nálevce pozemských hlavonožců, který jejich obojživelní předkové užívali k rychlému plavání; teď jim sloužil hlavně jako měch, jímž rozeznívali velice pozemský pár hlasivek, ale byli jej schopni použít i k původnímu účelu. Příroda je tak skvěle vybavila k tomu, aby pochopili princip rakety.
Úctu námořníků však nevyvolávalo jen to, že nechápali, jak stroj pracuje. Patřili k národu, který vystavěl rozsáhlá města a ovládal různé technické postupy; nejvyšší zdi, které kdy vybudovali, však sahaly nejvýš tři palce nad zem. Patrové budovy a dokonce i střechy z něčeho jiného než z kusu látky pro ně byly cosi nemyslitelného, co jejich téměř instinktivní strach z pevného materiálu nad hlavou předem vylučoval. Díky zkušenosti, kterou tato skupina prodělala, se u nich postoj k tíze změnil z panické hrůzy v uvážlivý respekt, ale zvyk nebylo tak snadné překonat. Raketa byla asi osmdesátkrát vyšší než jakákoli umělá stavba, kterou jejich národ kdy postavil; bázeň, kterou u nich vyvolával podobný pohled, proto nebyla ničím neobvyklým.
Konečně se hlídka vrátila a Barlennan se znovu spojil s Pozemšťany na Toorey, ale nevymysleli nic nového. Kapitána to ani v nejmenším nepřekvapilo. Mávl nad Rostenovými omluvami klepetem a hned se s mužstvem pustil do práce.
Stavba nového náspu kupodivu nebyla ani tak obtížná, ani zdlouhavá, jak všichni očekávali, Půda rozoraná tryskami raketových motorů byla poměrně sypká a práce Šla rychle kupředu.
Dokonce i ti největší škarohlídové už byli ochotni věřit tomu, že úspěch je na dosah. S rostoucím nadšením sledovali, jak se lesklý kužel výzkumné sondy noří stále hlouběji do hromady hlíny a kamení, až z něj zůstala jen stopu vysoká homole, obsahující vědeckou aparaturu.
V té chvíli Meskliňané zastavili práci a většina z nich se vzdálila od pahorku. Několik námořníků nahoru přitáhlo

videoaparát, jehož objektiv nyní zabíral část pláště rakety, kde jemná rýha naznačovala obrys manipulačního otvoru. Barlennan se usadil naproti průlezu a zjevně čekal na instrukce, jak ho otevřít; Rosten, který vše napjatě sledoval na monitoru, mu je vzápětí odvysílal. Kryt lichoběžníkového tvaru byl v rozích upevněn čtyřmi rychloupínacími uzávěry. Horní dva měl Barlennan téměř na úrovni očí; zbývající byly asi šest palců pod současným povrchem náspu. K jejich uvolnění běžně stačilo stlačit je širokým šroubovákem na doraz a
O čtvrt obrátky jimi otočit; bylo pravděpodobné, že klepeta Meskliňanů mohou chybějící nástroj plně nahradit. O tom se Barlennan okamžitě přesvědčil. Široké drážkované hlavy se lehce pootočily a vyskočily z otvorů, ale plát se ani nepohnul.
"Až odhrnete hlínu a uvolníte i ty další dva šrouby, měli byste k jejich hlavám upevnit provazy a víko z bezpečné dálky odtrhnout," poznamenal Rosten. "Nebylo by dobré, kdyby na někoho padlo; je čtvrt palce tlusté a musím dodat, že kryty dolních sekcí jsou ještě o poznání silnější."
Kapitán se zařídil podle jeho rady a rychle se prohrabal k dolnímu okraji poklopu. Uzávěry povolily stejně hladce jako ty předešlé a za okamžik nato námořníci prudkým škubnutím provazů plát uvolnili z jeho lůžka v plášti rakety. Po zlomek sekundy bylo vidět, že se dává do pohybu; pak náhle zmizel z dohledu a znovu se objevil až po dopadu, který doprovázela rána jako z děla. V otvoru trupu se v paprscích slunce zaleskla složitá aparatura a Pozemšťané v řídicím středisku i v pozorovací raketě propukli v nadšený jásot.
"To je ono, Barle! Dlužíme vám víc, než jsem schopen vyjádřit. Teď na chvíli ustupte, abychom si mohli přístroje vyfotografovat; pak vám dáme instrukce, jak je demontovat a ukazovat na objektiv kamery." Barlennan chvíli neodpovídal; jeho počínání však bylo dostatečně výmluvné.
Neustoupil ze zorného pole videoaparátu. Naopak se k němu připlazil a obrátil přístroj stranou, takže už nezabíral špici rakety.
"Nejprve si musíme o něčem pohovořit."

XIX. Nová dohoda
V řídicím středisku se rozhostilo mrazivé ticho. Hlava drobného Meskliňana zcela vyplňovala obrazovku, ale z výrazu jeho »obličeje«, prostého jakýchkoli lidských rysů, se nedalo naprosto nic vyčíst. Nikoho nenapadlo, jak zareagovat; ptát se Barlennana, co má na srdci, bylo zbytečné, protože se jim to zjevně chystal povědět. Dlouho se rozmýšlel, než se znovu dal do řeči, a dokonce Lacklanda překvapilo, jak dobře se naučil jeho jazyku.
"Doktore Rostené, před chvílí jste řekl, že nám dlužíte víc, než nám kdy dokážete splatit. Věřím, že jste svá slova v jistém smyslu myslel upřímně - nepochybuji o tom, že jste nám v této chvíli vděční - ale na druhé straně to jsou jen plané řeči. Nikdy jste neměli v úmyslu poskytnout nám víc, než na čem jsme se dohodli - informace o počasí, údaje o neznámých mořích, možná pomoc při sběru koření, kterou nám před časem nabídl Charles. Plně chápu, že podle vašich zákonů nemáme na nic víc nárok; uzavřeli jsme s vámi dohodu a měli bychom se podle ní řídit, zvláště když vy jste své závazky z velké části splnili.
Přesto ale chci víc; a protože si vážím mínění některých vašich lidí, rád bych vám vysvětlil své pohnutky - rád bych se ospravedlnil. Rovnou vám ale říkám, že ať už získám vaše pochopení anebo ne, v každém případě udělám, co jsem si usmyslel.
Jak dobře víte, jsem kupec a zajímá mě především zisk. Vzali jste to v úvahu a nabídli jste mi za naši pomoc spoustu různých věcí; nemůžete za to, že se nám nic z toho nehodilo. Tvrdili jste, že vaše stroje nemohou při zdejším tlaku a gravitaci pracovat; vaše kovy nemůžeme použít - a i kdybychom mohli, nepotřebovali bychom je; na mnoha místech Mesklinu volně leží na povrchu. Některé národy z nich dělají ozdoby; od Charlese ale vím, že k výrobě složitějších předmětů jsou zapotřebí opět stroje či alespoň vyšší žár, než jaký jsme schopni vyprodukovat. Mimochodem známe jev, kterému říkáte oheň, i v mnohem ovladatelnější podobě než je plamenný mrak; je mi líto, že jsem v tomto ohledu Charlese oklamal, ale zdálo se mi to tak lepší.
Ale abych neodbíhal; odmítl jsem všechno, co jste nám nabízeli, kromě zeměpisných údajů a zpráv o počasí. Napadlo mě, že by vám to mohlo připadat podezřelé, ale nedávali jste nic takového najevo. Souhlasil jsem s tím, že podnikneme nejdelší cestu všech dob, abychom vám pomohli vyřešit váš problém. Tvrdili jste, že nutně potřebujete vědění; nikoho z vás ale nenapadlo, že bych mohl chtít totéž, i když jsem vám neustále kladl různé otázky. Odmítali jste na ně odpovědět a pokaždé jste uváděli stejné výmluvy. Proto jsem dospěl k závěru, že mám právo vaše vědomosti získat po svém. Mnohokrát jste hovořili o hodnotě toho, čemu říkáte »věda«, a pokaždé jste zároveň naznačovali, že můj lid něco takového postrádá. Pokud je to dobré a prospěšné pro vás, nechápu, proč bychom to také nemohli mít.
Už asi chápete, co mám na mysli. Podnikl jsem tuto cestu se stejným záměrem jako vy, když jste mě na ni vyslali: získat poučení. Třeba vy, Charlesi, jste za pomoci vědy žil celou zimu v místech, kde byste bez ní v okamžiku zahynul; jistě uznáte, že by i pro náš lid mohla mít stejně zásadní význam.
Navrhuji vám proto novou dohodu. Uvědomuji si, že když, jsem nedodržel tu starou, nebudete třeba mít chuť se mnou dál jednat. Pak byste ale měli smůlu; nemusím zdůrazňovat, že nic jiného vám nezbývá. Nejste tady a nikdy se sem nedostanete; a i když připustím, že byste na nás v hněvu mohli svrhnout nějaké ty své výbušniny, dokud jsme v blízkosti vašeho stroje, nemůžete to udělat. Dohoda je prostá: vědění za vědění. Jsme ochotni pro vás stroj rozebrat a předat vám poznatky, které se v něm skrývají, pokud s nimi zároveň seznámíte mne, či Dondragmera, nebo některého dalšího člena posádky, který na to bude mít čas a předpoklady."
"Co si to..."
"Počkejte, veliteli," přerušil Lackland Rostenovy protesty. "Znám Baria lépe než vy. Nechtě mě mluvit."
"Dobrá, Charlie. Máte slovo."
"Barle, zmínil jste se před chvílí s jistým despektem o naší neochotě vysvětlit vám princip našich strojů. Věřte mi, že

jsme . se vás nesnažili napálit. Ty stroje jsou složité; tak složité, že lidé, kteří je vymýšlejí a vyrábějí, nejprve musí strávit téměř polovinu života tím, že se učí poznávat zákony, na jejichž základě ta zařízení pracují, a techniku jejich výroby. Nechtěli jsme ani nijak znevažovat vědomosti vašich lidí; víme toho sice víc, ale měli jsme i delší čas na to, abychom se všemu naučili.
Pokud vás správně chápu, chcete se v raketě seznámit se všemi přístroji, tak jak je budete demontovat. Rád bych vás ujistil, že já sám bych něco takového nedokázal, protože ani jednomu z nich nerozumím; navíc i kdybyste je pochopil, nebylo by vám to k ničemu dobré. Nedovedu to vyjádřit lip, než že se jedná o přístroje k měření věcí, které není možné vidět ani slyšet ani cítit ani ochutnat - věcí, jejichž účinky byste museli sledovat jiným způsobem po dlouhou dobu, než byste jim vůbec začali rozumět. To vůbec nemíním jako urážku; co říkám, platí téměř stejně i o mně, třebaže jsem vyrostl obklopený těmito silami a některých dokonce využívám. Přesto jim nerozumím a do smrti je nepochopím; naše věda zahrnuje takové množství znalostí, že se všem jediný člověk ani nemůže začít učit. Musí se spokojit s oborem, který zná, a případně k němu přidávat to málo, co dokáže za celý život poznat.
Váš návrh, Barle, nemůžeme přijmout, protože je fyzicky nemožné, abychom splnili to, co požadujete."
Barlennan se nedokázal po způsobu lidí usmívat a dal si dobrý pozor na to, aby ani jinak nenarušil vážnost okamžiku.
"Můžete toho udělat víc než si myslíte. Když jsme se poprvé vydali na tuto výpravu, bylo všechno opravdu tak, jak jste právě řekl. Měl jsem plně v úmyslu najít s vaší pomocí raketu, pak dát rádia stranou, abyste nic neviděli, a začít s prohlídkou přístrojů, abych ovládl celou vaši vědu.
Postupně jsem si ale uvědomoval, že všechno, co říkáte, je pravdivé. Už když jste nás tak rychle a pečlivě seznámili se zákonitostmi létání a s postupy, kterých používají stavitelé kluzáků tam na ostrově, mi bylo jasné, že před námi vědomosti záměrně netajíte. Ještě víc jste mě o tom přesvědčili, když jste Dondragmerovi pomohli sestrojit diferenciální kladkostroj.
V době, kdy jste nás učili, o létajících strojích, jsem poprvé začal matně tušit, co znamená váš pojem »věda«. Uvědomil jsem si, že zařízení, které je tak prosté, že už jste je dávno přestali používat, vyžaduje pochopení spousty přírodních zákonů, " o jejichž existenci nikdo z nás dosud neměl ani tušení. Jednu chvíli jste výslovně řekl, že vaši lidé tento typ kluzáků přestali užívat před více než dvěma sty lety. Mohu se jen dohadovat, o kolik víc jste toho za tu dobu poznali - a stačí mi to, abych si uvědomil, co všechno neznáme.
Přesto ale můžete udělat, co od vás žádám. Částečně jste s tím už začali, když jste nám ukázali diferenciální zdvihadlo. Nerozumím mu a nepochopil je ani Dondragmer, který s ním strávil spoustu času; jsme ale přesvědčeni o tom, že má něco společného s pákami, které celý život používáme. Chceme začít od samého počátku, i když víme, že nám ani celý život nebude stačit k tomu, abychom si osvojili všechno, co znáte. Doufám, že se naučíme dost na to, abychom pochopili, jak jste takové věci mohli objevit. Je mi jasné, že vaše věda nejsou žádné dohady, ani filozofování učenců, kteří nám tvrdí, že Mesklin má tvar mísy. Jsem ochotný pro tuto chvíli připustit, že pravdu máte vy; rád bych ale věděl, jak jste zjistili, jak vypadá váš vlastní svět. Jsem přesvědčený o tom, že jste to museli znát dávno předtím, než jste se vznesli nad jeho povrch a mohli ho celý přehlédnout. Chtěl bych vědět, proč Bree plave a proč jistou dobu plula i kánoe. Chci zjistit, co ji vlastně rozdrtilo. Chci vědět, proč rozsedlinou neustále vane vítr - ne, vašemu vysvětlení jsem neporozuměl. Chci vědět, proč je nám v zimě nejtepleji, když tak dlouhou dobu nevidíme slunce. Chci vědět, proč oheň žhne a plamenný prach zabíjí. Chci, aby mé děti, pokud nějaké budu mít, či alespoň jejich děti věděly, jak pracuje toto rádio, váš tank a časem i tato raketa. Chci toho vědět hodně - nepochybně víc, než se dokážu naučit; ale pokud se mi podaří mé lidi přimět k tomu, aby se sami začali zajímat o vědění, pak snad přestanu obchodovat pro zisk." Ani Lacklanda ani jeho velitele dlouhou chvíli nenapadalo, co odpovědět. Nakonec přerušil mlčení Rosten.
"Barlennane, pokud získáte vědomosti, které potřebujete, a začnete je předávat svým krajanům, řeknete jim, odkud jste se všechno dověděli? Myslíte, že by jim to mohlo nějak prospět?"
"Některým ano; vyvolalo by to u nich zájem o jiné světy a o lidi, kteří podstoupili stejnou cestu k vědění. Ostatní - no, máme u nás i takové, co se raději spoléhají na druhé. Kdyby o vás věděli, nenamáhali by se sami s učením; prostě by se jen zeptali na to, co by zrovna potřebovali vědět, a kdybyste jim neodpověděli, nepochopili by, že nemůžete; mysleli by si, že je chcete ošálit. Myslím, že kdybych někomu o vás pověděl, tento typ lidí by to dřív nebo později zjistil - asi bude lepší, když je nechám, aby si mysleli, že to já jsem takový génius. Anebo Don; o tom to každý spíš uvěří."
Rostenova odpověď byla stručná a k věci.
"Přijímáme vaše podmínky."
XX. Vzdušná plavba »Bree«
Nad plochým temenem pahorku vyčníval do výše osmi stop lesklý kovový skelet. Meskliňané se právě s elánem pouštěli do další řady poklopů, jejichž horní uzávěry odkryli. Někteří odhrnovali čerstvě vykopanou hlínu a oblázky k okraji náspu, jejich druhové spěchali sem a tam po upravené cestě, vedoucí ke skalnímu převisu, zapražení do plochých dvoukolých kár, v jednom směru prázdných, v opačném obtížených zásobami potravin. Všude vládl čilý ruch; zdálo se, že každý sleduje přesně vymezený cíl.
Barlennan se vypravil k Bree. Už byla připravená vyrazit, se dvěma námořníky na palubě a roztopeným ohništěm. Pohled na rozsáhlou plochu třpytivé, téměř průhledné tkaniny ho pobavil; myslel na Reejaarena, co by asi řekl tomu, jak využili jeho materiál. Pak že není spolehnutí na pevnost šitých švů! Barlennanovi lidé věděli své a občas k tomu ani nepotřebovali Letce, aby jim poradili. Sotva urazili deset tisíc mil od ostrova, kde látku získali, použili ji k záplatování plachet a jejich švy vydržely dokonce i vichřici ve větrném údolí.
Barlennan proklouzl otvorem v zábradlí, pečlivě ho za sebou uzavřel a pohlédl do ohniště vyloženého kovovou fólií z kondenzátoru, který jim Letci darovali. Všechna lana byla napjatá a na svých místech; kapitán kývl na posádku. Jeden z námořníků přihodil několik kousků dřeva do žhnoucího ohniště; druhý uvolnil kotvy.
Zářivá látková koule o průměru čtyřiceti stop, naditá horkým vzduchem, se lehce vznesla nad náhorní plošinu a nová

Bree, poháněná mírným vánkem, zvolna zamířila k řece.
přeložil Jan Filipský ilustroval Vladimír Hanuš

From the book MISSION OF GRAVITY by Hal Clement. Copyright (c) 1954 by Doubleday, a division ofBantam Double-day Dell Publishing Group, lne. Copyright (c) renewed 1982 by Hal Clement.
Published by Doubleday.